

קלקראת שבת מלאכתא

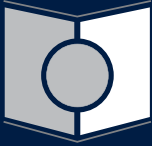
Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת עקב

Dirshu
דרשו' ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 341

פנינים לפרשת עקב

הגאב"ד נכנס לבית המדרש ואני מקבל את פניו. כיבדתי אותו לעמוד ולהתפלל אצל הסטנדר שלי. הגאב"ד ראה שזה הסטנדר והכסא שלי, ואמר לי שזה לא מכובד ואין זה כבוד הציבור שהרב יתן לי את מקומו... אמרתי לו שאינני יכול לשבת על מקומי כאשר הוא נמצא שם והוא ישב בצד, שכן יהיו לי על ידי זה בזיונות גדולים ויסתכלו עלי כמשוגע...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד, על אצילות אורחותיו של מרן הגה"ק רבי יצחק טובי' ווייס זי"ע

צילום: שוקי לרר

מצד אחד היה הגאב"ד שפל ברך ועניו אמיתי, אבל מאידך היה לו עזות דקדושה, והיה תקיף בדעתו כשהיה מדובר בדברים שבקדושה.

מספרים סיפור נורא הוד: בישיבת 'שניידער' בלונדון, למדו הרבה בחורים מובחרים ביותר, שהיה להם עתיד להיות מגדולי הדור. פעם נכנס שם לישיבה בחור אחד שהיה חלש, הוא היה קשה

'וְשִׁמְרֶתָּ מְשִׁמְרֶתוֹ וְחִקְתָּיו' (דברים י"א, א')

במשך השנים שבני הרב מאיר דוב שליט"א למד בישיבת מיר בארץ ישראל, זכה להסתופף רבות בצילא קדישא של מרן הגאב"ד מרן הגה"ק רבי יצחק טובי' ווייס זי"ע, ובמיוחד בעת סעודת רעוא דרעוין מדי שבת בשבתו, ואף התלווה אליו אחר מעריב ל"הבדלה" בביתו נאווה קודש. ואף אני בשהותי בארץ ישראל, זכיתי כמה פעמים להסתופף בסעודה שלישית אצל מרן הגאב"ד זצ"ל. האמת היא, שהגאב"ד לא ערך "רעבישע שלש סעודות", אכן השתתפו אצלו בסעודה שלישית קהל נכבד, אבל לא היה שם פארענצ'עס ולא היה שם דוחק גדול, כמו"כ היה אומר דברי תורה ואמרים נעימים בטוב טעם ודעת, אבל לא היה "א וועלט'ס מגיד". עם כל זאת הגאב"ד משך אצלו אנשים הרבה שהיו קשורים אליו בעבותות של אהבה, ומה שמשך אותם הוא "עצם המציאות שלו!". כשעמדו במחיצתו, הרגישו שעומדים במחיצת אדם גדול וטהור, א ריינער מענטש! הרגישו טוהר ורוממות! נקיות בכל התחומים, תורה, יראת שמים ומדות טובות אידישקייט ואהבת ישראל! כשעמדו בד' אמותיו הרגישו שהשכינה חופף עליו כל היום, כל כולו תורה, כל כולו יראה, כל כולו אהבת ישראל וכל כולו מדות טובות עד להפליא!

קליטה, ולא הבין את לימודו על בוריו.

כשביקשו מנהלי הישיבה מהבחורים שיואלו להקדיש מזמנם עבור הבחור החלש, הצטדקו שאין להם זמן להתעסק עם הבחור, באמרו שהם צריכים ללמוד לעצמם - וחבל על הזמן שלהם - הם צריכים לצמוח לגדולי הדור, וכל שניה יקרה מפי.

ברם, בישיבה שם היו שני בחורים, שהם כן הסכימו להתמסר אליו ביותר, והם למדו עמו בכל פעם שהיה להם רגע פנוי, והבחור מצידו השקיע מאוד וישב בשקידה נפלאה, ושינן כל מה שהוא לומד בהתמדה גדולה, עד שעם הזמן נפתחו לו מעיינות החכמה, והתחיל כבר בס"ד להבין מעצמו, ועלה ונתעלה לדרגה גבוהה - הודות לשני הבחורים האלו טובי הלב - שנתנו משלהם עבור הבחור.

לימים ראו דבר נפלא מאוד, מ"כל" אותם הבחורים שהתנערו ולא רצו ללמוד עם הבחור מפני שהם צריכים להיות "גדולי הדור" - מהם - כמעט אף אחד אינו יודע, הם נשארו עלומים בשמם וזכרם לא נשאר עמו, אולם שני הבחורים הללו ש"לא" חסו על זמנם - הם זכו וצמחו לגדולי הדור בדורינו - הלא המה הגאונים הגדולים מרן גאב"ד ירושלים רבי יצחק טוביה ווייס זצוק"ל, ויבלחט"א מרן ראב"ד ירושלים רבי משה שטרנבוך שליט"א!...

סיפר לי בני הרב מאיר דוב שליט"א, מה שסיפר לו הגאב"ד זצוק"ל בעצמו לפני כמה שנים, בעת שלמד בישיבת מיר בארץ ישראל - והיה מסתופף הרבה בצילו (ובמיוחד בעת רעוא דרעוין מדי שבת בשבתו), והתלווה אליו הביתה במוצ"ק (להבדלה) - וכך סיפר לו הגאב"ד:

"יום אחד נכנס אלי משגיח מאחת הישיבות, ואמר לי שהוא רוצה לזרוק איזה בחור מהישיבה, וביקש את הסכמת. המשגיח אמר לי את כל הצדדים למה הוא רוצה לזרוק את הבחור מן הישיבה, ואילו אני - אומר הגאב"ד - התעקשתי שאין זו סיבה מספקת לזרוק בחור מישיבה.

"כששמע המשגיח את דברי, הוא התרגז עלי והגיב: 'א ישיבה איז נישט קיין שפיטאל' [ישיבה' היא לא בית חולים]..."

מספר הגאב"ד: "כשמעתי את דבריו, הייתה לי סייעתא דשמיא נפלאה, ומיד נזכרתי בסיפור שאירע לפני כחמישים שנה, וסיפרתי

להמשגיח את הסיפור הזה על אתר, וכך סיפרתי לו:

"לפני כחמישים שנה הגיע אדם גדול לגייטסהעד (הגאב"ד הזכיר את שמו של הגדול הזה) ונשא מדברותיו, ואני השתתפתי בדרשתו, וכך התחיל הלה את דרשתו, "א ישיבה איז א האספיטאל" (hospital) [ישיבה היא בית חולים]..."

ממשיך הגאב"ד לספר: "כשסיפרתי למשגיח את הסיפור הזה, חוורו פניו עד למאוד. הסתכלתי עליו כמה רגעים, ושאלתי אותו מה הוא אומר על זה, והשיב לי המשגיח, שהוא תלמידו של האדם גדול הזה..."

"שאלתי אותו" - אומר הגאב"ד - "נו! מה יהיה עכשיו?", השיב המשגיח, "אני לא אזרוק את הבחור מהישיבה!"...

סיפר הג"ר דוד ברגמן שליט"א, אחיו של בעל המחבר ספר "רבינו הגדול אמרו" - סיפורים ועובדות שסיפר כ"ק מרן גאב"ד ירושלים זצוק"ל, על גדולי ומאורי הדור שהיה לו עמם קשר - ביניהם ראשי ישיבות ואדמו"רים גדולים ומפורסמים - שהשמיע אותם בעיקר בעת סעודות שב"ק ובעת שיצא הגאב"ד לטייל קצת ולשאוף אויר צח לצורך בריאותו [ורובם הם ממה שרשם הנ"ל], שכשיצא לאור הספר הנ"ל, והביאוהו אל הגאב"ד שישים עינו עליו לטובה, הבחין הגאב"ד ששם הספר הוא "רבינו הגדול אמרו", וראינו שהוא נהנה מאוד מכך, ונענה ואמר "אוי איז דאס א שיינע נאמען - רבינו הגדול אמרו".

הדבר היה לפלא בעיני השומעים, שכן "רבינו הגדול אמרו" נאמר בחז"ל (מס' סוכה דף ל"ה ע"ב ועוד) על האמורא רב, והגאב"ד שהיה מיוחד במידת ענוותנותו, זה לא מתאים לו שיהנה מזה שכותבים עליו "רבינו הגדול אמרו".

אך עד מהרה הובן מה היא שמחתו של הגאב"ד, שכן בתוך דבריו התבטא ואמר "שם הספר כל כך נכון, שכן מה שכתוב כאן בשמי הלא הם דברים ששמעתי מרבותי..." לא עלה על דעתו כלל על "רבינו הגדול" שהכוונה אליו - דברים שהוא אמר, היה לו דבר פשוט שהכוונה לרבותיו הגדולים שהוא אמר דברים בשמם...

סיפר לי מחותני כ"ק מרן אדמו"ר מבראד שליט"א: לפני הרבה

המשך בעמוד 29

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

נותרה אפוא הבעיה השניה... איך יכול נכדו של רבי יוסף חיים זוננפלד, הלוחם הראשי כנגד מוסד הרבנות מטעם השלטון הכפרני בארץ ישראל - לקבל על עצמו משרת רבנות מעין זו? ובכן, באשר לטענה זו, השיב ה'סטייפלער' חד וחלק: "אם רבי יוסף חיים היה חי היום - הוא היה אומר לך להיות רב!"

הגאון רבי שלמה קניבסקי שליט"א ראש ישיבות 'קרית מלך' תפארת ציון, על דור דור ודורשי

"לְעֵמֶד לְפָנֵי ד' לְשָׁרְתוּ" (דברים י', ה')

נפתח בסיפור נפלא אותו שמעתי בהזדמנות, כאשר הזדמנות ליישוב 'רכסים', ופגשתי את רבו של המקום - רבי יעקב מאיר זוננפלד שליט"א.

הרב זוננפלד, תלמיד חכם בעל שיעור קומה כשלעצמו, הינו נכדו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, וחתנו של הגאון רבי אליהו משקובסקי זצ"ל, רבה של כפר חסידים. לפני פטירתו של הרב משקובסקי, הוא קרא לחתנו, הרב זוננפלד, וביקשו כי ימלא את מקומו ברבנות הישוב. למעשה, כך אירע. אולם ההחלטה על קבלת המשרה, כלל לא היתה קלה עבור הרב זוננפלד, וזאת משתי סיבות מרכזיות:

ראשית, הרב זוננפלד כיהן כראש ישיבת כפר חסידים לצעירים, והוא חשש כי שתי משרות מקבילות, רבנות היישוב וראשות הישיבה - תעמודנה בסתירה זו לזו, ולא תאפשרנה לו למלא אף אחת מהן כראוי... הוא רצה להמשיך לעשות את מה שהוא עשה עד כה, להרביץ תורה לצעירי הצאן, ולעשות זאת על הצד היותר טוב... הרבצת התורה, לדידו, היתה חשובה הרבה יותר מהרבנות, על הכבוד והמשכורת המכובדת הכרוכות בה...

אולם מעבר לכך, היתה לו בעיה נוספת. הוא הלא היה נכדו של רבי יוסף חיים זוננפלד, אשר היה ממתנגדיו הבולטים ביותר של מוסד ה'רבנות מטעם', עד שביום בו הוקמה הרבנות הראשית בישראל - הכריז על יום צום ותענית! ובכן, אמר לעצמו הרב זוננפלד: "הכיצד ייתכן שאני, נכדו של רבי יוסף חיים זוננפלד, אקבל משכורת על תפקיד הרבנות - ואהיה רב בישראל מטעמה? היישמע כדבר הזה?..."

ההכרעה היתה קשה. מחד - מצוותו של השווער הגדול, אשר היא ממש בבחינת 'מצוה לקיים דברי המת', ובפרט כאשר מדובר על אדם גדול כרבי אליהו משקובסקי זצ"ל... אולם מאידך, הלא השיקולים שכנגד, אף הם כבדי משקל! כיצד ניתן להכריע לכאן או לכאן?

ישנה רק דרך אחת להכריע: ניגשים לשאול את גדולי ישראל!!! ואכן, מספר ימים לאחר מכן, התייצב הרב זוננפלד בחדרו של

ה'סטייפלער', והציג את ספקותיו. ה'סטייפלער' האזין לדברים, ותשובתו היתה חד משמעית: יש לקיים את מצוות השווער, ולקבל את עול הרבנות!

ומה באשר לשני החששות? ובכן, באשר לחשש הראשון - השיב ה'סטייפלער' נחרצות ואמר: "אני מברך אותך ששני התפקידים לא יפריעו זה לזה!". באותו הרגע, מבחינתו של הרב זוננפלד, הבעיה הזו ירדה מעל הפרק... הסיפור נגמר.

נותרה אפוא הבעיה השניה... איך יכול נכדו של רבי יוסף חיים זוננפלד, הלוחם הראשי כנגד מוסד הרבנות מטעם השלטון הכפרני בארץ ישראל - לקבל על עצמו משרת רבנות מעין זו? ובכן, באשר לטענה זו, השיב ה'סטייפלער' חד וחלק: "אם רבי יוסף חיים היה חי היום - הוא היה אומר לך להיות רב!"

לכאורה, הספק נפשט, הסוגיה הוכרעה. אולם הרב זוננפלד עדיין לא היה רגוע... היות והוא למד אצל רבי ישע בער בריסקער זצ"ל, בנו של הבריסקער רב, הוא ביקש לשמוע גם את עמדתו בנושא. את החשש הראשון, אודות הסתירה בין שתי המשרות התורניות - לא מצא הרב זוננפלד מקום לשוב ולציין, שהרי משניתנה לו ברכתו של ה'סטייפלער' לכך ששתי המשרות לא תפגענה זו בזו - כבר לא היה מקום לחשש... אולם את השאלה השניה, הוא שטח בפני רבי ישע בער.

"היה זה ביום הבר מצווה של בני בכורי, הרב יעקב הי"ו, לפני קרוב לשני עשורים. נכנסנו אל הרבי מטאהש זצ"ל כדי לבקש את ברכתו, בתוך הדברים סיפר לו בני שהוא לומד באופן עצמאי את מסכת סוכה, כדי לסיים בבר המצווה שלו..."

סיפור המופלא של תוכנית הלימוד של מסכת 'סוכה' בארגון 'תורת', והנגיד הגאון רבי אהרן דרייזין מקנדה, שזים את התוכנית כדי לעודד את בנו ללמוד בימי בין הזמנים...

אליעזר (לייזר) רוט

שמחה גדולה שררה ביום ששי, חמישה עשר באב, במעונו של הנגיד הדגול רבי אהרן דרייזין. בתו של הרב דרייזין התארסה בשעה טובה ומוצלחת, שידוך נפלא, ענבי הגפן וענבי הגפן. שמחה עצומה לכל מי המכרים והידידים, שכן הכלה היא לא הראשונה בכיתה שמתארסת, ולמעשה היא בשידוכים כבר כמה וכמה שנים שבהן חוותה המשפחה הרבה עליות ומורדות, עד שהגיע ב"ה הרגע המיוחל, בסימן טוב ובמזל טוב.

כמובן שכמו תמיד כשסוגרים 'זוארט', כל הנוכחים מאושרים. על אחת כמה וכמה כשהשמחה באה אחרי כמה שנות ציפייה.

אבל הפעם הסתתר מאחורי הסיפור סוד גלוי שכולם יודעים עליו, ושמו 'מסכת סוכה...'. ההשקעה המיוחדת של אבי הכלה, רבי אהרן דרייזין, בלימוד מסכת סוכה, שמתחיל דווקא מיום חמישה עשר באב מדי שנה בשנה, היא ללא ספק זו שהביאה את הברכה המיוחדת. כי התורה הקדושה לא נשארת חייבת: "אורך ימים בימינה, ובשמאלה עושר וכבוד".

ואכן, לפני שבועות אחדים פרסמנו ב'לקראת שבת', שיחה מרתקת שקיימנו עם מגיד המישרים הנפלא הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א, שסיפר בין היתר על תוכנית מיוחדת שהוא עורך במסגרת ארגון 'תורת', ללימוד מסכת 'סוכה' על ידי רבבות תלמידי הישיבות ואברכי הכוללים, החל מחמישה עשר באב, ועד חג הסוכות.

הרב יוטקובסקי מספר גם, שהתוכנית יצאה לדרך בעת שביקר במעונו של הנגיד הגאון רבי אהרן דרייזין, מחבר הספרים הנפלאים "חסד לאברהם" על פרשיות השבוע, וחלופת מכתבים עם גדו"י, שניאות להרים תרומה נכבדה מאוד לצורך קידום פרויקט ייחודי ללימוד מסכת סוכה, פרויקט אותו הוא מממן מדי שנה, והפעם יחד עם הנגיד הנכבד הר"ר יוסף קורנרייך והנגיד הנכבד הר"ר דוד גרינברגר שליט"א.

במסגרת התוכנית, לומדים אלפים רבים החל מיום חמישה עשר בחודש אב, דף אחד ממסכת סוכה, לא כולל שבתות, וכך הם מסיימים את המסכת כולה בימי חול המועד של חג הסוכות.

בחורי הישיבות שמעוניינים ללמוד רק את המסכת הנלמדת בשיבתם, מרכזים את הלימוד לבין הזמנים.

המשתתפים בתוכנית נכנסים להגרלות על פרסים כספיים גדולים במיוחד, ובעיקר זוכים לסיים את מסכת סוכה בחג הסוכות, דבר שנותן להם הרגשה אחרת ושונה במיוחד בחג הסוכות.

באותה הזדמנות סיפר לנו הרב יוטקובסקי על סיפורו המיוחד של חבר נעוריו, שחזר לעסוק בתורה הקדושה אחרי שנים של ניתוק, וזאת הודות לקשר המיוחד שהיה לו עם מסכת סוכה, ושבה נתקל בביקור אקראי בבית כנסת בשכונת בורו פארק שבניו יורק.

אבל שאלה אחת נותרה בלתי פתורה: מה הוא הסיפור שקישר את הרב דרייזין עצמו אל הלימוד של מסכת סוכה באופן מיוחד? מדוע בחר הנגיד מקנדה לעודד דווקא את הלימוד במסכת זו מכל מסכתות הש"ס, ולמה דווקא בחמישה עשר באב???

ביקשנו מהרב יוטקובסקי שיקשר אותנו עם הרב דרייזין, ואכן לאחר כמה ניסיונות הצלחנו בכך, וירדנו לשורשו של הסיפור.

אבל לפני שנתחיל נציין רק שבתוך הדברים התברר לנו שלא על מסכת סוכה לבדה מתקיים הפרויקט המיוחד, אלא גם על מסכת פסחים, וזאת בבין הזמנים של חודש ניסן, כפי שנצטט בהמשך מפיו של הנגיד הרב דרייזין בעצמו.

"אם אנחנו מדברים על מסכת סוכה, אני רוצה לפתוח בסיפור מעניין שהיה לנו עם הרבי הקדוש מטאהש זכותו תגן עלינו", אומר הרב דרייזין בפתח השיחה.

**"אבל אז קרה דבר מדהים! מוישה
החליט ללמוד עוד דף אחד,
ולאחריו עוד אחד. הדף הראשון
נתן לו כל כך הרבה סיפוק שהוא
לא הצליח להפסיק. הבחור הזה
הגיע לחתונה שלו אחרי שנבחר
יותר מ-800 דפים בעל פה!!!"**

מסיים כל שנה את מסכת סוכה, אבל עדיין לא הגעתי לרמת הידע הנדרשת..."

"לפני שנים אחדות, הגיע לבקר אותי ידידי הגאון רבי אליעזר יוטקובסקי", מספר הרב דרייזין את הסיפור מזווית הראייה שלו... "מי שמכיר את הרב יוטקובסקי אולי מבין על מה אני מדבר. הוא מתישב מולי, ומסביר לי שאני חייב, אבל חייב לפתוח איזו תוכנית לימוד חדשה, להביא התחדשות לעולם התורה..."

"נו... הוא יש לו ציפיות מאוד גבוהות, והרב יוטקובסקי הוא אחד שבעצמו עשה כמה וכמה מהפכות לא קטנות הן בתוכניות לימוד, הן בעזרה לפתרון מצוקת הדיור של הציבור החרדי, בתוכניות לילדים, עזרה לשייבות ומה לא..."

"אמרתי לו שאני לא יודע מה זה אומר לייסד תוכנית חדשה... אני כבר יש לי תוכנית, ואם הוא מעוניין לקחת אותה ולהרחיב אותה גם לארץ הקודש אני מוכן לעזור בכך."

"כשאמרתי לו שאני רוצה שילמדו מסכת סוכה מחמישה עשר באב ועד חג הסוכות, הוא קפץ ממקומו בשמחה, ומאותו רגע הכל היסטוריה."

"התוכנית נכנסה בארץ הקודש, מ-120 בחורים במונטריאול זינק מספר הלומדים לכמה עשרות אלפים בלי עין הרע, ועוד היד נטויה בעזרת ה'."

"כמובן שהעלויות של תוכנית כזאת גם גבוהות הרבה יותר, ולכן צירפתי לעניין את ידידי, בני הדודים של הרב יוטקובסקי, הלא הם הרב יוסף קורנרייך והרב דודי גרינברגר שליט"א, שמאז הם שותפים מלאים איתי בכל הפעילות הזאת, וכך אנחנו ביחד עושים את זה, וזוכים להגדיל תורה ולהאדירה."

"כמובן שמסכת סוכה היא לא המסכת היחידה בש"ס, והרעיון שלי

"היה זה ביום הבר מצווה של בני בכורי, הרב יעקב הי"ו, לפני קרוב לשני עשורים. נכנסנו אל הרבי מטאהש כדי לבקש את ברכתו, והוא שעוד היה אז בשיא כוחו, לא הסתפק בברכה בלבד. הוא ביקש מבני לתאר בפניו כיצד נראה סדר היום שלו, באיזו שעה הוא קם, כמה זמן לוקח לו להתארגן לתפילה, איפה הוא מתפלל, מתי הוא מגיע לחיידר וכו'."

"בתוך הדברים סיפר לו בני שהוא לומד באופן עצמאי את מסכת סוכה, כדי לסיים בבר המצווה שלו."

"הגיב הרבי בסיפוק ובקורת רוח מרובה ואמר לנו: 'לימוד מסכת סוכה הוא לימוד חשוב מאוד, המסכת כשמה כן היא, מסוככת ומגינה על העוסק בה מכל פגע רע'."

"אני לא יודע לומר בוודאות", מוסיף הרב דרייזין, "אבל ייתכן שהמשפט הזה ששמעתי אז מהרבי, נתן לי דחיפה להידבק דווקא במסכת סוכה."

"בכל אופן, זה היה שנה או שנתיים אחר כך, הגיע בין הזמנים, הבן שלי שכבר היה אז בן 14 או 15 היה לומד בקביעות עם החברותא שלו, שגם לו קראו יענקי, כמו לבן שלי."

"אני מאוד נהניתי מכך שהם לומדים בקביעות, וכדי לעודד אותם, החלטתי לאתגר אותם לסיים את כל מסכת סוכה עד חג הסוכות."

"עשיתי אז חשבון שזה יוצא בדיוק דף ליום, מחמישה עשר באב ועד אמצע חג הסוכות, אם אנחנו מורידים שבתות וימים טובים מהחשבון, שאז קשה יותר לשמור על סדר היום של ימות החול."

"הבטחתי להם מתנה יפה מאוד אם הם יעמדו ביעד, ולשמחת הרבה הם אכן עמדו ביעד ותגמלתי אותם בהתאם."

"שנה אחר כך כבר צירפנו ליזומה עוד כמה בחורים, ומהר מאוד זה הפך להיות נחלת הכלל אצלנו במונטריאול. כל הישיבות בעיר מצטרפות למהלך, שש ישיבות, כולל בעלזא, סאטמאר, סקווירא, המת'בתא ועוד."

"למעשה לא כל הבחורים משתתפים, רק מי שרוצה, אבל הישיבות משתפות אתנו פעולה, וכך מסיימים מדי שנה כ-120 בחורים את מסכת סוכה כולה."

"אנחנו גם עושים סיום מאוד גדול ומכובד בבית שלי, ואילו מגיעים כל המסיימים יחד עם רבני הישיבות שבהן הם לומדים, כל ישיבה בוחרת נציג שיעשה את הסיום בשם תלמידיה וכן נציג שיישא דברים קצרים במעמד, וכך יש מעמד נפלא של אחדות בין כל הישיבות והקהילות, ואנחנו חוגגים סיום גדול ביחד."

"בדרך כלל היינו עושים את הסיום בחול המועד סוכות, אבל השנה אני מתכוון לחגוג את הסוכות בארץ הקודש בעז"ה יתברך, אז נעשה את הסיום אחרי סוכות, ויש בזה גם תועלת שיש יותר זמן, וממילא יותר בחורים ואברכים יוכלו לסיים את המסכת ולהשתתף בהגרות וכו'."

הרב דרייזין מציין שבנו ר' יעקב, ממשיך ללמוד מדי שנה את מסכת סוכה, גם כיום, וגם אביו נוהג כמותו... "הוא יודע מצוין את המסכת, על בוריה, בלי עין הרע. אבל אני צריך עוד ללמוד... אני

"הרב יטקובסקי נכנס לבית המדרש, אסף את הבחורים והציע להם ללמוד דפים ולהיבחן בעל פה. ומה הבחורים עשו? גיחכו. הם צחקו עליו, הם היו בחורים שהדבר האחרון שעניין אותם באותו רגע זה לצבור ידע של דפי גמרא.

"הוא עמד ודרש וסיפר סיפורים ועשה דרמה גדולה, אבל הוא הרגיש שזה לא פועל כלום. אף לא אחד מבחורי הישיבה נרתם לעניין.

"כשראה שכך הם פני הדברים, החליט הרב יטקובסקי לפנות לבחור שעשה את עיקר הליצנות מדבריו. קראו לו מוישה ג.

"איך קוראים לך?", הוא שואל, "מוישה". "תגיד, למה אתה צוחק, אתה כל כך בטוח שאתה לא יכול ללמוד גמרא ולהיבחן? למה? אין לך שכל? אתה מסכן? תסביר לי למה אתה לא יכול???"

"ואז בא הרב יטקובסקי והפיל פצצה: "אם אתה נבחן שקלא וטריא על הדף הראשון של מסכת קידושין אצל בוחן של 'תורת', אתה מקבל 50 שקלים! דף אחד, 50 שקלים. מה אתה אומר?"

"הבחור מאוד התלהב. זאת ישיבה קטנה, בחורים צעירים, 50 שקל זה בהחלט לא סכום מבוטל אפילו לאדם מבוגר, על אחת כמה וכמה כשמדובר בנער צעיר.

"הוא למד את הדף הראשון של קידושין, נבחן אצל בוחן של 'תורת' וידע מצוין. הוא קיבל את 50 השקלים שהובטחו לו, ובכך בעצם הסתיימה העסקה לשביעות רצונם של שני הצדדים.

"אבל אז קרה דבר מדהים! מוישה החליט ללמוד עוד דף אחד, ולאחריו עוד אחד. הדף הראשון נתן לו כל כך הרבה סיפוק שהוא לא הצליח להפסיק. הבחור הזה הגיע לחתונה שלו אחרי שנבחן יותר מ-800 דפים בעל פה!!!

"אבל זה עוד לא כל הסיפור", ממשיך הרב דרייזין, "החלק הכי חשוב בסיפור הזה הוא שאותו מוישה היה כל כך מאושר מההצלחה שלו, שהחברים שלו ראו והחליטו לנסות גם. הם התחילו ונבחנו דף ועוד דף, כל הישיבה נדבקה ב'חידק' הזה. זה עבר מאחד לשני והישיבה עלתה על דרך המלך. מישיבה שעמדה לפני סגירה, היא הפכה לאחת הישיבות הטובות ביותר בבני ברק!

"אני שומע את זה גם מראשי הישיבות ומהבחורים שהשתתפו בעבר בתוכנית. הם כולם מספרים איך הלימוד של מסכת אחת, דוחף אותם לעוד ועוד מסכתות, סיומים וחזרות בעל פה. ופתאום הם כבר לא מכירים את עצמם, וזה חשוב יותר מהכל, כי לעזור לבחור לסיים מסכת זה דבר ענק, אבל לתת לו את החשק והרצון לסיים עוד ועוד מסכתות, זה הרבה יותר גדול וחשוב, ואני מודה לרב יטקובסקי שנתן לי את הזכות לקחת חלק בפרויקט הנפלא הזה".

ניתן לדווח על הלימוד וכן להיבחן על הדף הנלמד, הן במערכת 'נדרים פלוס' בבתי הכנסת והן באמצעות מבחן טלפוני על ידי ארגון 'תורת' - 0733-83-83-80.

היה מלכתחילה לעודד את הבחורים ללמוד בימי בין הזמנים, ולכן הרחבנו את המפעל גם לחודש ניסן, אז לומדים רבבות את מסכת פסחים, כשהם יכולים לבחור איזה פרק שהם מעוניינים, ומסיימים פרק אחד או שניים מפרקי המסכת, באותה הדרך ואותו אופן לימוד שלומדים בחודשי אב - תשרי את מסכת סוכה".

הרב דרייזין מספר שהמסיימים זוכים, חוץ מהפרסים הכספיים, גם בתעודות יוצאות דופן שעליהן חתומים כל גדולי הדור.

"הרב יטקובסקי דואג להחתים על התעודות הללו את כל גדולי הרבנים, ואני מביא גם כמה מגדולי הדור שזכיתי להיות מקורב אליהם, וכך מקבל כל נבחן תעודה יפהפייה, מעוצבת בחן ובהדר, ועליה מתנוססות החתימות של כל הגדולים וחשובי האדמו"רים, וזה כמובן חוץ מההגרלות והמתנות על אלפי השקלים, טיסה לראדין עם גדו"י ועוד.

"כמו כן אנחנו עושים בארץ גם מעמד סיום מרובה משתתפים, כ-1,200 איש מבין המסיימים היו בפעם האחרונה, היה מעמד מאוד מרשים של כבוד התורה, ובין היתר נערך שאלון עם 'קליקרים' על מסכת סוכה, כשבין העונים נכונה חולקו פרסים כספיים גדולים. הפרס הראשון והגדול ביותר היה על סך של עשרת אלפים שקלים, זכה בו אברך כולל, שעלה לבמה ובירך שהחיינו בשם ומלכות, כשהתבשר על הזכייה המשמחת".

אגב, מעניין לציין ששאלנו את הרב דרייזין, אם אחרי ההשקעה המרובה כל כך במסכת סוכה, הוא מרגיש אחרת בחג הסוכות, אבל הוא מסרב לענות לנו תשובה ישירה בעניין, מה שמלמד אותנו שאכן יש דברים בגו.

לסיום נביא לכאן סיפור אחד ששמענו מאת הרב דרייזין, אותו שמע מפי הרב יטקובסקי, וממנו אפשר להסיק עד כמה גדול כוחה של הפעילות המדוברת.

"יום אחד הגיע הרב יטקובסקי לישיבה בבני ברק, כדי לקדם את התוכנית של ארגון 'תורת', שמטרתה לעודד את הבחורים ללמוד ולהיבחן על הדפים שלמדו 'שקלא וטריא'. התוכנית עובדת בישיבות רבות, פעם או פעמיים בשבוע מגיע בוחן מטעם הארגון, ובחורים נבחרים על הדפים שלמדו, כל אחד לפי ההספק שלו, ובאיזו מסכת שהוא בוחר להיבחן, כמובן בהסכמתה של הנהלת הישיבה הרוחנית.

"אותה ישיבה שבה אירע המעשה שעליו אנחנו מדברים, היתה ישיבה מאוד חלשה, וזאת בלשון המעטה. הישיבה עמדה לפני סגירה, זה היה סוף זמן, והיו דיונים מאוד מאוד רציניים סביב השאלה אם להמשיך עוד שנה, או לסגור את הישיבה ולפרק אותה עד היסוד.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

רבי יהושע סיפר שבהיותו כבן עשר ניגש אל אביו הגה"צ רבי אברהם אבלי לאחר תפילת שחרית, ושאל בתמימות: "אבא, כמה פעמים מוזכר 'אבי' בכל הש"ס?". פני הסבא רבי אברהם אבלי הרצינו והוא שקע בהרהורים

הגה"צ רבי ישראל גרוסמן, על הגאון הצדיק רבי אברהם אבלי קוסובסקי זצ"ל

"וְלַמְדֵתֶם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם" (דברים י"א, י"ט)

סיפר הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל: אבי זקני הגאון הצדיק רבי אברהם אבלי קוסובסקי זצ"ל, שימש בקודש כרבה של העיירה ווילקוביסק ברוסיה. כשעלה לארץ ישראל התיישב בירושלים, ותקופה ארוכה הצליח להתהלך בצנעה ובהסתר, ישב על התורה ועל העבודה יומם ולילה. אבל כבר אמרו חז"ל "כל הבורח מן הכבוד הכבוד רודף אחריו"; בהשגחה עליונה התגלגל מאורע שבגינינו עמד הגאון בעל ה"זית רענן" רבי יהושע מקוטנא זצ"ל על גדלותו של סבי ובקיאותו בכל מכמני התורה, והפציר בו לקבל עליו לכהן פאר כראב"ד בבית דינו.

סיפר מדהים הממחיש את גדלותו בתורה ובקיאותו העצומה בכל הש"ס, שמעתי מדודי הרב יהושע קוסובסקי ז"ל מחבר סדרת ספרי ה'קונקורדנציה' על הש"ס. רבי יהושע סיפר שבהיותו כבן עשר ניגש אל אביו הגה"צ רבי אברהם אבלי לאחר תפילת שחרית, ושאל בתמימות: "אבא, כמה פעמים מוזכר 'אבי' בכל הש"ס?". פני הסבא רבי אברהם אבלי הרצינו והוא שקע בהרהורים, את ארוחת הבוקר כבר לא אכל באותו יום. הסבא החל לצעוד לאורכו ולרוחבו של בית המדרש, פניו בערו כאש וכל כולו היה בעולם אחר, צלל ושייט בים התלמוד, לאחר קרוב לשעתיים נעמד על מקומו, קרא לבנו יהושע, ואמר: כך וכך פעמים מוזכר שמו של אבי בכל הש"ס...!

הילד יהושע לקח עפרון ומחברת, נכנס לבית הכנסת, הוציא מארון הספרים מסכת ברכות והחל לדפדף דף אחר דף, וכך ציין כל פעם היכן שמוזכר אבי. כשסיים מסכת ברכות הוציא מסכת שבת, הילד לא התעצל ומשך כמה שעות ישב וציין כל פעם שנתקל בשם אבי. לאט לאט נצטברו על השולחן כמה מסכתות, השעות נקפו, הגיעה שעת בין הערביים סמוך למנחה, והנה הגיע לבית הכנסת "השרף מבריסק" - הגאון הנודע רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל.

כשהבחין הרב מבריסק בילד היושב רכון על הגמרא ומסביבו ערימה גדולה של גמרות, ניגש אליו הרב ובנימה של קפידה הביע תרעומת על סחיבת הגמרות. עלינו לדעת כי בימים ההם ש"ס היה יקר ערך. וכשנדיב לב תרם ש"ס שלם לבית הכנסת, היו עושים מעמד "הכנסת ש"ס" בתופים ובמחולות, כמו שמכניסים ספר תורה חדש. כך שהקפדתו של השרף מבריסק היתה מובנת גם לילד. הצטדק הילד בפני הרב וסיפר גופא דעובדא: בשעות הבוקר שאל את אביו כמה פעמים מוזכר שם אבי בכל הש"ס, והאבא ענה

לו כמה, וכעת הוא בודק אם המספר נכון. הרב מבריסק שאל מה המספר שנקב האבא, ולשמע התשובה התיישב הרב מבריסק על מקומו, ישב וחשב, לאחר זמן קצר ניגש לילד ואמר: אביך קלע אל השערה ואמר את הסכום המדוייק! ובלשון קדשו: "דיין טאטע האט גיטראפין פונקט אויף אהאר!"

הבן היניק יהושע'לע לא הביע התפעלות, חזר לעבודתו, והוציא עוד גמרא מהארון. ניגש אליו שוב הרב מבריסק ושאל: "הלא אמרת לך שאביך צדק ולמה אתה ממשיך לחפש?".

ענה הילד תשובה חריפה ושובבה ואמר: "רבי יש לי ק"ו!", הרב הרים גבה והילד המשיך ואמר: "אם לאבי לא האמנתי, מדוע שאאמין לרב...?". הרב מבריסק צבט לילד על לחייו, חייך ואמר לו: "יש לי הצעה בשבילך. בחר איזו מסכתא שאתה רוצה, ואני אגיד לך כמה פעמים מוזכר אבי במסכתא זו, ואם תראה שכוונתי נכון תוכל להקיש מכך על ידיעותי בשאר המסכתות". הצעת פשרה זו מצאה חן בעיני הילד וכך עשה: הצביע על מסכתא מסויימת, ותוך דקות ספורות קיבל תשובה מהרב. הילד בדק גמרא זו ונוכח בצדקתו של הרב מבריסק...

מסיפור כגון זה צריכים אנחנו לקחת מוסר השכל: לא יאמן לאיזה דרגות בלימוד הגיעו אבותינו! לזכור כמה פעמים מוזכר אבי בכל הש"ס!! להשגות כאלו בלימוד לא מגיעים אלא מתוך התמדה רבה ויגיעה עצומה.

(מתוך הספר לב ישראל)

הבחנתי בכדור אש ענק, וסבור הייתי כי מדובר בפצצה אטומית תת קרקעית. כבר לאחר הזעזועים הראשונים יצאנו החוצה, שם ניגש אלי אחד השכנים היהודיים ושאל: "יצחק, איזו ברכה יש לומר על רעידת אדמה?"

הגה"צ רבי יצחק זילבר זצ"ל, על מה שבאמת מחזיק את העולם...

"את גדלו את ידו החזקה וזרעו הנטויה" (דברים י"א, ב')

בשנת תשכ"ו התחוללה בטשקנט רעידת אדמה חזקה. לפני שנעה האדמה הבחנתי בכדור אש ענק, וסבור הייתי כי מדובר בפצצה אטומית תת קרקעית. גם אשתי חשבה כך. למעשה ייתכן מאוד שרעידת האדמה פרצה בשל סיבה מלאכותית, שהרי לא יכולנו לבדוק את רמת הקרינה הרדיו-אקטיבית בשטח. כך או כך, שבעים וחמישה אחוזים מהבניינים האלו נפגעו באירוע הקשה ההוא!

האירוע התחיל לקראת בוקר. כבר לאחר הזעזועים הראשונים יצאנו החוצה, שם ניגש אלי אחד השכנים היהודיים ושאל: "יצחק, איזו ברכה יש לומר על רעידת אדמה?"

"הוי!", נזכרתי בבהלה. "אפילו לא חשבתי על כך! 'שכוחו וגבורתו מלא עולם!'".

בפרק הראשון בפרקי אבות נאמר: "שמעון הצדיק היה משיירי כנסת הגדולה. הוא היה אומר: על שלושה דברים העולם עומד: על התורה, ועל העבודה, ועל גמילות חסדים". בזמן הפורענות יכולתי לראות זאת במו עיני. דומה כי בכל רחבי ברית המועצות לא היתה באותם ימים קהילה מלוכדת ובעלת חיים יהודיים תוססים כמו בטשקנט. פעלו בה מספר בתי כנסת, גם כמה מקוואות בסתר, ונעשו בה מעשי חסד רבים. כשבעה-שמונה שוחטים היו בעיר, מספר גבוה ביותר יחסית לזמנים ההם, שניים-שלושה מהם עמדו באופן קבוע בשוק. אחד מהם, בנימין השוחט, נהג להציע לשחוט חינם בכל עת בה ראה יהודי קונה עוף ופונה לשוחט גוי.

אין כל ספק כי טשקנט היתה מיוחדת במינה מבחינה זו, אפילו בסמרקנד, כך נראה לי, היו חיי הדת חלשים קצת יותר. באופן כללי - בקווקז שמרו היהודים על מסורת, אך אצלנו בטשקנט היו הלימודים רציניים יותר. אותי ואת בני - תושבי העיר פשוט הכריחו ללמד את בניהם תורה!

רעידת אדמה דומה, ואף בדרגה חלשה יותר, אירעה מספר שנים קודם לכן באשחבד. ואם כי טענו כי שם היתה הרעידה אופקית ומסוכנת יותר מזו האנכית שאירעה בטשקנט, השאלה היא: מדוע שם היתה אופקית ופה אנכית? בפורענות באשחבד נהרגו למעלה מעשרת אלפי איש! ולעומת זאת, מה קרה בטשקנט?

ובכן, כבר בשעה שש בבוקר התחלתי לערוך ביקורים בבתי ידי. וזכר אני כיצד הגעתי לביתם של קרובי משפחתנו, משפחת וולף.

אפרים, אבי המשפחה, עוד שכב במיטה, מסביבו היה השטח מלא בלבנים ואבנים, אך הוא יצא בריא ושלם, ללא כל פגע. כך עברתי על פני בתייהן של עשרות משפחות יהודיות, אצל כולן נגלו לעיני בתיים הרוסים, אולם האנשים עצמם היו בריאים ושלמים!

בעיתונות פורסמו נתונים קשים על למעלה משבע מאות רעידות משנה! רעידת האדמה נמשכה מספר ימים והיתה קשה ביותר. ובכל זאת, עשרה אנשים בלבד נהרגו בעיר. אז הבנתי את משמעות המילים: "... העולם עומד, על התורה..." - התורה היא היסוד, ולכן אלו היו התוצאות.

הבריות אינם רוצים לראות ניסים, ומעדיפים לעצום עיניים בפניהם. הרמב"ן כותב בסוף פרשת בא, כי ניסים גלויים עוזרים לראות ניסים נסתרים. יסוד האמונה הוא להכיר בכך, שכל המתרחש בעולם - נס הוא.

קחו לדוגמא את מלחמת המפרץ הראשונה, שארעה בשנת תשנ"א (1991). שלושים ותשעה טילי סקאד נשלחו בידי עירק לעבר ערים בישראל, כאלו המיושבות בצפיפות גבוהה. מלחמת העולם הוכיחה, כי הפצצת ערים גורמת למספר עצום של קורבנות, והנשק המודרני, הסקאדים, מסוכן עוד יותר. ובכל זאת, ולמרות הנזק האדיר מטילי הסקאד - מת רק אדם אחד מפגיעה ישירה!

מומחי צה"ל הכינו בעת המלחמה את בתי החולים לקליטת מאות, אם לא אלפים של נפגעים בכל התקפת סקאדים יחידה, הם שיערו את הנתונים על פי מלחמת אירן-עירק, בה כל טיל שנפל על טהרן הרג שמונה עד עשרה בני אדם, זאת מלבד המספר הגבוה של הפצועים

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

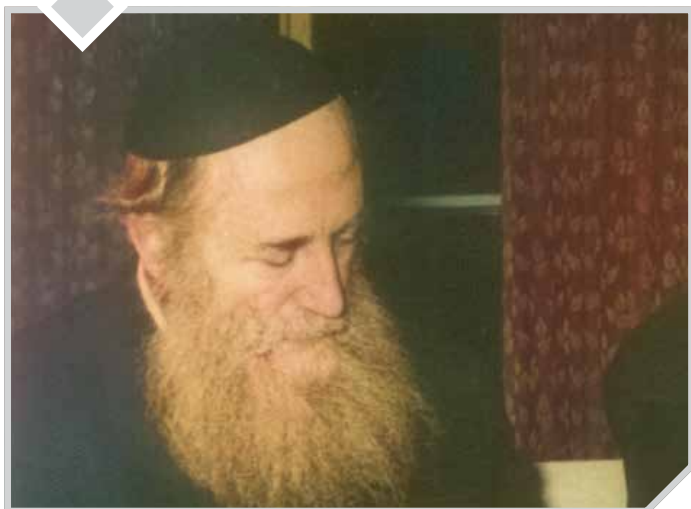
קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

פעם הוזמן מרן הגרא"מ שך זצ"ל לשאת דברים בפני מורים באיזה כינוס. הכינוס נועד להתקיים בשעה 4, ואכן בשעה המדויקת הגיע הרב שך. כשנכנס לאולם הכינוסים נדהם הרב שך לגלות שהוא ריק מאדם...

שיחה מרתקת עם ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש, הגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א, במורשת סבו הגאון הגדול רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל, שייסד את ישיבת פוניבז' לצעירים, והועמד בראש 'החינוך העצמאי' כאיש אמונם של גדולי התורה

אליעזר (לייזר) רוט

"וְשִׁנַּנְתֶּם לְבַבְיָהּ" (דברים ו', ז')

הגאון הגדול רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל

פעם אחת הוא היה צריך לנסוע לחו"ל יחד עם יהודי עשיר ונשוא פנים. הם נסעו בשליחות משותפת, והפעם סבא לא יכול היה לבקש לשבת על יד גוי. הרי יהיה בזה משום פגיעה באותו גביר שמלווה אותו בנסיעה, ובמקום לשבת עמו הוא מבקש לשבת ליד מישהו אחר???

סבא התלבט מאוד בעניין וחיפש עצה כיצד לנהוג. הוא הבין שאם הוא יישב ליד אותו יהודי, הדבר עלול לגזול ממנו שעות ארוכות של לימוד, ומצד שני אי אפשר לפגוע ביהודי. עד שלבסוף מצא דרך: הוא התיישב על ידי היהודי הזה שאומנם לא היה יושב אוהלים, אבל הוא גם לא היה עם הארץ בכלל, והיה לו ראש חריף.

מיד בתחילת הנסיעה בחר סבא סוגיא תלמודית כלשהי, והתחיל להסביר אותה ליהודי היושב על ידו. הוא הכניס אותו אט אט לסוגיא, קודם השקלא וטריא של הגמרא, ההסבר של רש"י עם הדיוקים שיש לדייק, ולאחר מכן שיטת תוס', ואז הוא שאל שאלה על דברי רש"י, והגביר ניסה להשיב עליה אבל סבא תקף את התשובה שלו ממקום אחר, וכך הלך והתפתח לו דיון תורני שנמשך שעות ארוכות עד שהטיסה הסתיימה והם הגיעו ליעדם, כשאותו גביר זורח מאושר שהוא זכה ללמוד עם רבי שרגא גרוסברד את הסוגיא הזאת במשך שעות, וסבא היה מאושר שהוא לא נאלץ לבטל תורה מפני כבודו של העשיר, המלווה אותו בדרכו לבצע את השליחות שהטילו עליו גדולי ישראל...

בהמשך לשיחה שפרסמנו עם הגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א, ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש, אודות סבו הגדול הגאון רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל, ראש ישיבת 'יסודי התורה' בתל אביב, מייסדה ומנהלה הרוחני של ישיבת פוניבז' לצעירים בבני ברק, ולימים יו"ר 'החינוך העצמאי', אנו מביאים כאן ריכוז של הסיפורים ששמענו מפיו של הגר"ל שליט"א, אודות ניצול הזמן באופן מופלא ובצורה יוצאת דופן, על ידי גדולי הדור הקודם. מכאן ואילך, אנו מצטטים את דבריו של הגר"ל גרוסברד שליט"א:

מנהג מעניין היה לו לסבא זצ"ל, שכשהיה נוסע לחו"ל, תמיד היה מבקש מסוכן הנסיעות שישבץ אותו לשבת על יד גוי. "אם יש לך את רשימת הנוסעים תחפש שם של גוי, ושם תושיב אותי. לא על יד יהודי..."

כמובן שכל סוכן נסיעות ששומע כזאת בקשה מפיו של אדם חרדי, מרים גבה ושואל מה ראה על ככה לשבת דווקא על יד גוי. לא זו בלבד, אלא שהאיש המבקש זאת הוא לא סתם אדם חרדי, אלא אדם גדול בתורה, דמות רבנית מכובדת, ראש ישיבה נערץ לשעבר, ומנהל ראשי של מערך החינוך העצמאי כיום, אדם היוצא ובא בבתי גדולי ישראל, שמנהלים עמו שיח של יחסי קרבה וידידות, והוא רוצה לשבת דווקא על יד גוי???

אבל סבא היה עומד על כך. הוא רוצה לשבת בכל טיסה דווקא ליד גוי.

וכל כך למה? הוא היה מסביר: "אם אני אשב ליד יהודי, יש סיכוי גדול שהוא יפתח עמי בשיחה. מי אתה, לאן אתה הולך, ועוד. ואם יהיה זה יהודי חרדי, הוא הרי יתחיל לספר לי סיפורים על הרב הזה ועל הסבא ההוא, הוא ישתף אותי במה שהוא יודע על החינוך העצמאי, ובמה שכדאי לדעת על החינוך הממלכתי..."

"ואני, אני לא רוצה לפטפט! אני רוצה ללמוד. כשאני יושב על יד גוי - אני פותח את הגמרא ולומד מתחילת הטיסה ועד סופה בלי שום הפרעה מצדו. מקסימום כשהוא רוצה לצאת ולהיכנס אני מפסיק לרגע, אז ממקומי כדי לאפשר לו מעבר, ובזה נגמר העניין. אין שום שיחה, אין סיפורים, אין שאלות. יש רק גמרא!"

כך הלך והתפתח לו דיון תורני
שנמשך שעות ארוכות עד
שהטיסה הסתיימה והם הגיעו
ליעדם, כשאותו גביר זורח
מאושר שהוא זכה ללמוד עם
רבי שרגא גרוסברד את הסוגיא
הזאת במשך שעות, וסבא היה
מאושר שהוא לא נאלץ לבטל
תורה מפני כבודו של העשיר...

מי שלקח אחריות על שני היתומים הצעירים, היה הדוד שלהם, הגאון רבי אבא גרוסברד זצ"ל, אחי אביו של סבא, שהתגורר באותה עת בריגה בירת לטביה, שם הנהיג ישיבה לפי בקשתו של הגרמ"מ זק זצ"ל.

לאחר פטירת אביהם, התגוררו האלמנה הרבנית מייטא ע"ה, ושלושת היתומים בעיר ויזאן. בהמשך עברו להתגורר במקומות קרובים יותר לישיבות בהן למדו הילדים. הסבתא היתה סוחרת גדולה והיתה נוסעת ממקום למקום, ובהמשך אף השתמשה בכספה בדרך של 'חכם לב' ייקח מצוות' כשדאגה להציל משפחות של גדולי תורה מליטא.

כשהגיע אחיו הצעיר של סבי, רבי שמואל יהודה גרוסברד זצ"ל לגיל 13, ונכנס בנועם עול תורה ומצוות, כבר היה סבא רבי צבי שרגא תלמיד מן המניין בישיבת גרודנא, שם היה שומע שיעורי מפיו של הגאון רבי שמעון שקופ זצ"ל, ובשמחת בר המצווה של אחיו שהתקיימה בוויזאן, הוא בחר שלא להשתתף.

דודו רבי אבא שהיה גר כאמור במדינה השכנה, היה מבריה מדי פעם את הגבול ומסכן את עצמו כדי לבקר בוויזאן שבליטא, ולפקח על גידולם וחינוכם של בני אחיו היתומים. כמו כן נסע כדי להשתתף בשמחת בר המצווה לאחיינו היתום, וכשראה שהאחין היותר גדול, הסבא שלי, לא הגיע לבר המצווה - הוא חשש שמא אירע לו דבר מה, ולכן בדרך חזור לביתו הוא עבר דרך גרודנא, ונכנס לישיבה כדי לחפש את סבי.

"מדוע לא באת לבר המצווה של אחיך?", שאל את סבא כשראה שהוא יושב ולומד והכל עמו כשורה. סבא הביט עליו בתימהון של ממש ואמר: "אני לא חשבת שההשתתפות שלי בבר מצוה של אחי היא אירוע שצריכים לסגור את הגמרא בשבילו..."

אגב, כשהגר"ש שקופ נחלש והפסיק למסור שיעורים, נסע סבי יחד עם כמה חברים נוספים ללמוד בישיבת קמניץ, אצל הגאון רבי ברוך

למזלו של סבא, באותן שנים לא היו עדיין טלפונים סלולאריים, כך שבדרכים לא ניתן היה לעבוד ולסדר עניינים דחופים, והוא יכול היה להקדיש את הנסיעות ללימוד תורה.

היתה תקופה מסוימת, שהגאון הגדול רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל התגורר בני ברק, והיה לומד בבריסק בירושלים. הוא ידע שסבא נוסע מדי יום מביתו שבבני ברק למשרדי החינוך העצמאי בירושלים, וביקש להצטרף לסבא בהלוך ובחזור.

סבא שהכיר את הגרמ"מ שולזינגר וידע שהוא גדול בתורה הסכים כמובן. אליהם הצטרף יהודי תלמיד חכם נוסף, הגאון רבי יוסף גוטליב זצ"ל, שהיה ר"מ בישיבת אמישינוב בשכונת בית וגן בירושלים, והתגורר גם הוא בבני ברק.

לסבי היה רכב עם נהג מהחינוך העצמאי, וכך הוא היה נוסע כל יום לירושלים עם שני הגאונים שאותם הוא לקח 'טרמפ', ואחר הצהריים הם גם היו חוזרים אתו לבני ברק.

הסדר היה, שבנסיעה בבוקר היה הגר"מ גוטליב מרצה בפניהם את השיעור שהוא מתכוון למסור בישיבה באותו היום, ובחזור היה הגרמ"מ שולזינגר מרצה בפניהם את מה שהוא למד באותו יום בבריסק, בסדר קדשים.

וכך, כל הדרך בהלוך ובחזור היה הרכב נע מצד לצד בריתחא דאורייתא, כששלושת הגאונים מתווכחים בלימוד זה טוען בכה וזה טוען בכה, וכל אחד מוסיף מה ששמע מרבותיו ומסברא דיליה, ונהנה היה צריך להתאמץ שלא להיסחף אחריהם, כי עליו היה מוטל להביא אותם בבטחה אל מחוז חפצם...

בהקשר זה של ניצול הזמן, היה סבא זצ"ל מספר שפעם הוזמן מרן הגרא"מ שך זצ"ל לשאת דברים בפני מורים מהחינוך העצמאי באיזה כינוס שעשו להם בתל אביב. הכינוס נועד להתקיים בשעה ארבע אחר הצהריים, ואכן בשעה המדויקת הגיע הרב שך. כשנכנס לאולם הכינוסים נדהם הרב שך לגלות שהוא ריק מאדם... המשתתפים איחרו...

בו במקום סב הרב שך על עקבותיו ושב לישיבת פוניבז' בבני ברק, ולאחר שעה בדיוק התייצב פעם נוספת באולם הכינוסים שעכשו כבר היה מלא מפה לפה.

אמר הרב שך למורים שהשתתפו בכינוס שהוא תמה עליהם: "הרי אתם מורים, אתם מלמדים תורה לתינוקות של בית רבן, דווקא אתם חייבים לייקר את הזמן עד מאוד, כדי להעביר לתלמידים שלכם את התחושה וההבנה שהזמן הוא המשאב היקר ביותר שיש לאדם, ושחובה לשמור עליו ולנצל אותו כראוי".

בשביל זה לסגור גמרא?

מעניין לספר על נסיעה שממנה הסבא כן נמנע, מחשש שתגרום לביטול תורה, אבל זה היה בצעירותו, ומעשה שהיה כך היה:

סבי היה יתום מגיל צעיר מאוד, לאחר שאביו הק' הי"ד, נרצח בידי בני העוולה הרוסים ימ"ש, שתפסו אותו על שדאג לבנות מקווה בשעת הגזירה.

כמו ישיבות רבות אחרות, אלא מפוזרת בכמה מבנים, וצריכים לצעוד מבית המדרש לחדר השיעורים, ממנו לבית המדרש כדי להתפלל מנחה, ולאחר מכן לצעוד למקום אחר כדי לאכול את ארוחת הצהרים וכו'.

סבא ענה לו במכתב שבו הוא מספר לו על שנות נעוריו בליטא הרחוקה. הוא מספר שכשהוא למד בחו"ל, היה הרבה יותר מורכב מהבחינה הזאת, כי אפילו את האוכל אכלו בשני מקומות. הם היו אוכלים 'מים' (טעג) פעם פה ופעם שם, ובדרך כלל היה לכל בחור מקום שבו היה מוזמן לאכול את ארוחת הבוקר ואת ארוחת הערב, ומקום אחר שבו היה מוזמן לאכול את ארוחת הצהרים...

כמובן שגם הלינה היתה במקום מרוחק מבית המדרש, והם היו צריכים לטייל בכל העיירה.

אבל אדרבה, כך כתב סבא, לא התלוננו. ההיפך הוא הנכון. ההליכה למקומות הנצרכים באה במקום טיול, לחילוץ עצמות ושאיפת אוויר צח, ובזמן ההליכה נוצל ללימוד בעל פה, חזרה ושינון, העמקה בשאלה וחיפוש אחר תירוץ הולם, ועוד כהנה וכהנה.

זאת לא סיבה להתלונן, אלא לקחת את הנתונים הללו ולראות איך מפיקים מהם את מקסימום התועלת האפשרית.

הגישה הזאת, היתה חלק בלתי נפרד מחייו. הוא היה מנצל כל רגע, ודווקא הזמנים הללו של הליכה או נסיעה ממקום למקום, נחשבו אצלו לרגעים הכי חשובים והכי יקרים, כי במהלכם הוא יכול היה ללמוד ללא שום הפרעה.

בער זצ"ל. לימים אמר סבא שהוא זוכר בעל פה שיעורים שלמים הן מהגר"ש שקוף והן מה'ברכת שמואל' מקמניץ, ואף אמר שכשהוא יסיים את כהונתו כיו"ר החינוך העצמאי הוא יכתוב כמה כרכים נוספים של ה'ברכת שמואל' מתוך הזיכרון, אבל לא כך רצתה ההשגחה העליונה.

בכל אופן, כשהוא למד בקמניץ, הגיעו אז ימים לא פשוטים. מלחמת העולם השנייה כבר פרצה במלוא עוצמתה, וקו החזית הלך והתקרב לקמניץ בקצב מהיר. המלחמה העסיקה את כל האנשים, על אחת כמה וכמה בחורי הישיבה היהודיים שידעו שהנאצים הארורים ימ"ש ייטפלו קודם כל אליהם, ויבקשו לשלוח יד דווקא בהם.

עם זאת, באכסניה שבה ישן סבא, יחד עם חבריו שבאו עמו מגרודנא, הלא הם הגאון רבי אליה מישקובסקי רב וראש ישיבת 'כפר חסידים', והגאון רבי צבי מרקוביץ' רבה של רמת גן וראש ישיבת קרלין, הם החליטו ביניהם, שבחדר שלהם לא יעסקו בכלל בענייני המלחמה ובענייני השעה האחרים, וכל השיחות שלהם יהיו רק בסוגיות הנלמדות, וכך כשבחוץ יהום הסער והעולם כולו היה כמרקחה, הבחורים האלו לא נתנו לשום דבר אחר להסעיר את רוחם ולהעסיק אותם, חוץ מהויות דאביי ורבא.

בחור אחד שהתלונן בפניו

יש בידינו מכתב שכתב הסבא זצ"ל, לבחור אחד שהתלונן בפניו, שמאוד קשה לו ללמוד בישיבה, בגלל שהיא לא בנויה במקום אחד

* תוכנית יומית מענייני דיומא

בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי

המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת

שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי

סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל

הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי

תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

"עכשיו דנים אותי בשמים על מעשי, והגיעו למצווה אחת, שמאירה כזוהר הרקיע, ואמרו לי שאני לא מקבל עליה שכר, כי הסכמתי לתת לך את שכר אכילת המצה באותו לילה קודר במחנה. אני ממש מתחנן שתוותר לי על השכר של המצווה ההיא"

מסרים של חינוך בימי בין הזמנים, על חשיבותה של כל מצווה ועל השמחה שאנו צריכים לשמוח בקיום המצוות

הרב עמרם בינעט

הימים ימי בין הזמנים, וזה בדיוק הזמן שלנו להשקיע בחינוך הילדים. כמובן ש'חינוך' זה לא אומר שאנחנו צריכים לצעוק עליהם ולהכריח אותם להתנהג כראוי, אלא בעיקר להשפיע עליהם ולגרום להם שהם ירצו בעצמם ללכת בדרך הראויה.

אם יורשה לי, אני רוצה להציע כיוון מסוים של מחשבה בחינוך, והוא לייקר ולהחשיב כל מצווה. לא לקיים את המצוות כלאחר יד, אלא להחשיב כל מצווה שאנחנו עושים. לפני שיושבים לאכול זה לא איזה טקס כזה שחייבים לעשות ששופכים מים על היד ומנגבים מיד בחזרה. יש מצווה שנקראת נטילת ידיים, היא אומנם מצווה מדברי סופרים ולא מדאורייתא, אבל מהדרים בה מאוד, מחזיקים את הספל ביד ימין, מעבירים ליד שמאל וכו' וכו'. כל הגישה צריכה להיות בדרך של "הנה, אני מרוויח עוד מצווה". לברך במתינות ובכוונה, להכניס בבית אווירה של רצינות, אווירה של יראת שמים ושמחה בקיום המצוות.

הרי אנחנו רואים בדברי חז"ל כמה וכמה דוגמאות לשכרן של מצוות וחשיבותה של כל מצווה, וגם אם יש קושי לקיים את המצווה אסור להישבר ולהירתע, אדרבה, הרי אמרו חז"ל 'לפום צערא אגרא', ואנחנו יודעים שנוכדנצר הרשע קיבל שכר נפלא על כך שפסע שלוש פסיעות לכבוד בורא כל עולמים, ושמשה רבנו פחד מעוג מלך הבשן שהודיע לאברהם על כך שלוט נפל בשבי, והזכות העצומה הזאת, עלולה לגבור על כוחו של משה רבינו שמייצג את כל עם ישראל הנלחמים נגד עוג!!!

זאת צריכה להיות הגישה לכל נושא קיום המצוות ולימוד התורה, וככל שההורים יחיו את זה בצורה חזקה יותר בעצמם, כך הם גם יוכלו להשרות את האווירה הזאת בבית, ולהחדיר את המסר הזה בעצמות של ילדיהם.

עסקה בבלוק האסירים

אני רוצה לספר כאן סיפור שימחיש בצורה יוצאת דופן את הנושא של חשיבות המצוות, והערך העצום שיש לכל מצווה: יום אחד הגיע יהודי ניצול שואה אל הרבי הקודם ממכנובקה זצ"ל, שהיה איש קדוש מאוד, ומי שהכירו אותו מספרים עליו דברים נפלאים מההנהגה הייחודית שלו, וחכמתו הגדולה.

אותו יהודי בא ובפיו שאלה מאוד קשה. מישהו מבקש ממנו שיוותר לו על מצווה, והוא מתלבט אם להסכים או לא.

וכך היה המעשה שאירע בשנות הזעם באירופה.

אותו יהודי החליט שלא משנה איפה הוא נמצא וכמה שחיו נתונים בסכנה נוראה, הוא לא מוותר על מצוות אכילת מצה בלילה הראשון של חג הפסח, הלא הוא ליל הסדר.

מספר חודשים לפני פסח הוא התחיל להיערך, אגר גרעיני חיטה שהצליח למצוא, ובדרך לא דרך טחן אותם, הסיק כמה זרדים, ערבב את הקמח עם מעט מים ואפה לעצמו מצה קטנטנה שהיה בה בקושי כזית אחד בודד.

הוא לקח את המצה הזאת, צרר אותה תחת בגדי האסיר המפוספסים, ופנה לחזור לבלוק שבו הוא התגורר יחד עם עוד כמה מאות אסירים. השומר הנאצי שראה שהוא מחביא משהו, דרש ממנו להראות מה הוא מסתיר, וכשהבחין במצב הוא זרק אותה על הרצפה, דרך עליה, וגם העניש את היהודי כדרכם האכזרית, ולאחר מכן שלח אותו הלאה. היהודי התאושש, חיכה מעט ולאחר מכן חזר למקום, אסף את שברי המצה, צרר אותם בחתיכת בד, ושומר אותם לליל הסדר כדי לאכול כזית מצה שנשברה, ושנדרכה על ידי ערל מתועב ואכזר.

בערב פסח, הוא לא הצליח להסתיר את התרגשותו, וסיפר לאחד האנשים שהיו במחנה, שיש לו שברי מצה שהוא עתיד לקיים בה את מצוות אכילת מצה.

שהסתכן בנפשו, אני הייתי זה שהרגיש את הפרגול הנורא ההוא על בשרו, למה שאוותר?
ענה לו הרבי ממכונבוקא: "אתה באמת לא חייב לוותר. אבל מן הישר שתוותר לו!"

היהודי קפץ ממקומו: "מן הישר שאוותר? למה? למה אני צריך לוותר???"

השיב לו הרבי: "תקשיב טוב! היהודי הזה כבר עזב את העונה", הוא לא השאיר אחריו ילדים ונכדים שיסיפו לו זכויות. מה שהוא עשה בעולם הזה, זה מה שיש לו. הוא כבר לא יקבל יותר שום תוספת זכויות אי פעם. זאת ההזדמנות האחרונה שלו לקבל תוספת.

"אבל אתה? אתה הרי חי וקיים, תפתח תהילים ותחיל לומר, תאסוף ים של מצוות. תוציא כמה פרוטות מהכיס ותיתן צדקה, הרווחת עוד ועוד מצוות. יש לך ילדים, יהיו לך נכדים, אתה מחנך את הילדים שלך ללכת בדרך התורה והמצוות, אתה תמשיך לקבל שכר בשמים עוד רבות בשנים.

"אז נכון, בשביל המצווה הזאת התאמצת מאוד ובוודאי שהיא שייכת לך, אבל ראוי שתוותר עליה, כי אתה עוד ממשיך לייצר מצוות ולמלא לעצמך היכלות ולבנות עולמות שלמים בגבאי מרומים, וגם אחרי שתפטר מהעולם כדרך כל הארץ, הילדים והנכדים שלך יאמרו עליך קדיש, ילמדו משניות, יתנו צדקה ויקיימו מצוות שיעלו אותך לגבהים עצומים בשמים".

קיבל אותו יהודי את הדברים, והחליט בו במקום לוותר על מצוות אכילת מצה במחנה העבודה, ולהעניק אותה במלואה ליהודי שאכל את המצה בשמחה ובכוונה גדולה.

קמצוץ אחד בשמונים שנה

עוד כדאי לספר בהקשר זה סיפור נפלא שמסופר על מרנא החפץ חיים זיע"א.

פעם צעד רבינו החפץ חיים לבית הכנסת בראדין, ולפתע הבחין בקהל שמתגודד מחוץ לבית הכנסת, וצוחקים צחוק גדול.

בירר החפץ חיים לשמחה מה זו עושה, למה הם צוחקים כל כך, והשיבו לו שהמשוגע של העיירה, הרי מאוד אוהב להריח טבק. הוא תמיד היה ניגש לאחד מעשירי ונכבדי הקהל שתדיר היתה מונחת בכיסו קופסה מכסף מלאה עד גדותיה בטבק ריחני ומחייה נפשות, ומבקש ממנו קמצוץ טבק.

העשיר נהג בו עין טובה, והשתדל בכל פעם לשמח את היהודי המסכן שדעתו השתבשה עליו, ולהעניק לו 'א שמעק טבק'.

פעם אחת החזיק העשיר באמצע 'קריאת שמע', כשהמשוגע ניגש אליו וביקש ממנו קמצוץ טבק. העשיר שהיה יהודי ירא שמים, לא ענה לו, ואפילו לא רמז לו שימתין כי בקריאת שמע הרי אסור להפסיק בכלל.

אותו משוגע נעלב עד עמקי נשמתו, ויצא בסערה מבית הכנסת. ניסו למצוא אותו, רצו אחריו כדי להסביר לו שהעשיר הזה בסך הכל קורא קריאת שמע, וברגע שהוא יסיים הוא ישמח לתת לו להריח טבק, אבל המשוגע כבר אץ ורץ ונעלם מהעין.

האיש ששמע את הסיפור, היה בן למשפחת אדמו"רים מיוחסת. אדם חשוב וירא שמים. כשהוא שמע על כך שחברו מחזיק בשברי מצה, הוא ביקש ממנו והתחנן על נפשו שייתן לו לאכול את המצה הזאת בליל הסדר.

"אני יודע את הכוונות שיש לכוון באכילת מצה", הוא טען בהיגיון, "ולכן אם תחליט לתת לי את המצווה, אני אקיים אותה בהידור גדול יותר".

הטענה היתה טענה מאוד חזקה. האיש שאפה את המצה טען כנגד, שהוא עומד לקיים את מצוות אכילת מצה במסירות נפש. הוא התאמץ וסיכן את עצמו ואפילו נענש בעונש אכזרי על ידי השומר הנאצי, ועכשיו הוא יאכל את המצה דרך חירות, זה הרי חשוב מאוד. אבל האיש שכנגדו אמר: "המסירות נפש שלך תישאר שלך, אותה הרי אי אפשר לקחת ממך. ואתה יודע מה, אני אעשה איתך עסק, אני מוכן לוותר על השכר של אכילת המצה, ואני מעניק לך את המצווה הזאת במתנה גמורה. את השכר על האכילה אתה תקבל, אני רק רוצה לאכול מצה כדי לקיים מצוות מלך על עבדיו, בלי שום תועלת והנאה רוחנית מזה! את כל השכר אני מעניק לך במלואו!!!".

הוא ראה שהיהודי החשוב הזה מתחנן כל כך על נפשו, ומאחר והיה לו לב רחום וחנן, הוא קיבל את ההצעה. האיש שאפה את המצה ויתר עליה, עד הפירור האחרון, והיהודי הנכבד והירא שמים אכל אותה, כיוון כוונות עילאיות ושמח בשמחה של מצווה, כשהוא מתכוון בכל לבו ומאודו שכל שכר המצווה ילך ליהודי שאפה את המצה.

את כל הסיפור הזה מספר האיש לרבי ממכונבוקא. "אני אפיתי את המצה", הוא מספר, "וחברי אכל אותה".

עד כאן הכל טוב ויפה...

אז למה הוא בא לרבי ממכונבוקא? כדי לספר לו סיפור של מסירות נפש? לא ולא. מתברר שבלילות האחרונים היה לאיש הזה חלום.

אותו חבר שאכל את המצה במחנה העבודה של הנאצים, בא אליו בחלום, ומספר לו שהוא הלך לבית עולמו: "לא זכיתי להתחתן ולהעמיד משפחה", הוא מספר, "יצאתי מהעולם גלמוד ואין לי זרע אחרי".

"עכשיו דנים אותי בשמים על מעשי, וב"ה עשיתי מעשים טובים, אבל הגיעו למצווה אחת, שמאירה כזוהר הרקיע, ואמרו לי שאני לא מקבל עליה שכר. למה? כי הסכמתי לתת לך את שכר אכילת המצה באותו לילה קודר במחנה.

"אני טענתי שמה זאת אומרת, הרי אכלתי מצה, וכיוונתי כוונות, ועשיתי את המצווה בשמחה של מצווה, אבל אמרו לי שהסכם זה הסכם, ורק אם אתה מסכים לוותר לי, אני אקבל את השכר. לכן באתי אליך, ואני יודע שזה לא הוגן, כי אתה עמלת על המצה וסיכנת את עצמך, ובכל זאת נפשי בשאלתי, אני ממש מתחנן שתוותר לי על השכר של המצווה ההיא".

עומד אותו יהודי לפני הרבי ממכונבוקא ושואל אותו כדת מה לעשות. מצד אחד, ההוא ממש מתחנן והלב שלי לא נותן לי לסרב לו, מצד שני, למה שאוותר? לא די בכך שוויתרתי לו על עצם קיום המצווה עכשיו אני צריך לוותר גם על השכר? זה הרי שייך לי, אני הייתי זה

עבר מאז שבוע ימים, מספרים תושבי העיירה לחפץ חיים, ועכשיו פתאום מופיע כאן המשוגע הזה, שולף מכיסו קופסת עץ ובה טבק ריחני, ומתהדר שהוא כבר אינו זקוק לטובותיו של העשיר שהעליב אותו.

"ראיתי שהוא לא רוצה לתת לי טבק, החלטתי שאני לא מתחנן אליו", מספר המשוגע, "הלכתי ברגל, יצאתי מראדין, צעדתי וצעדתי במשך שלושה ימים, עד שהגעתי לוויילנא הבירה. שם, בוויילנא, אפשר לקנות טבק לרוב. קניתי לעצמי קופסה מעץ מלאה בטבק ריחני, וחזרתי לפה כדי להראות לכם שאני לא צריך טובות מאף אחד. יש לי טבק משל עצמי!!!".

בגלל זה צוחקים כולם, על המשוגע שנסע עד ראדין כדי לקנות מעט טבק.

כששמע זאת החפץ חיים, החל לבכות: "אחי ורעי", הוא אמר לנוכחים, "מי יודע אם אנחנו לא נראים כמו אותו משוגע. ירדנו מהעולם העליון, הלכנו דרך ארוכה מאוד עד שירדנו לעולם השפל הזה, אנחנו מבליים כאן שבועים ושמונים שנה, ולאחר מכן נחזור לעולם העליון.

"ומה נביא איתנו מהסיוור בעולם הזה? א שמעק טבק!!! קמצוץ של טבק. במקום לנצל את הזמן להעמיס שקים מלאים באבנים טובות ומרגליות, במקום להבין שאנחנו נמצאים במכרה זהב ולנצל את הזמן כדי להצטייד בעוד ועוד מטילי זהב, מה אנחנו עושים? אנחנו רודפים אחרי כסף והנאות טפשיות וחסרות טעם, שבעולם הבא אין להן חשיבות אפילו לא כמו 'שמעק טבק'. כלום הן לא שוות.

ישאלו אותנו עם מה באנו? עם כמה מצוות מעטות שאפסנו למרות הכל... ועל דא קא ודאי קא בכינא!!!

איחור יקר מאוד

כמובן שאת כל המסרים החשובים הללו, צריכים להוריד לשפת המעשה. הילדים צריכים לראות את זה גם בדוגמה מוחשית, וגם צריך לעודד אותם באותו כיוון.

כך למשל, תפילה במניין. בבין הזמנים נוסעים ויוצאים מהשגרה, זה אומר שזמני התפילות הקבועים עלולים להשתבש.

המשפחה נוסעת לאיזה פארק וכדו', לפעמים אפשר לארגן מניין בצד, לפעמים צריכים לנסוע במיוחד כדי להתפלל במניין.

אני לא מדבר על מי שמוותר על מניין שזה בוודאי לא הצעד הכי חינוכי בעולם, אלא אפילו מי שכן מתאמץ ומתפלל במניין, איך הוא עושה את זה. זה מגיע עם חיוך ובהרגשה של "איזה יופי שזכיתי להתאמץ כדי לקיים מצווה", או בתחושה של "אוף! חייבים להתפלל במניין ובגלל זה הפסדנו חצי שעה מהטיוול...".

כי גם אם אתה חושב שזה רק בלב שלך, אני רוצה לבשר להורים, שהילדים שלנו ב"ה לא טפשים בכלל. הם מבינים מצויין את הכיוון הכללי. הם יודעים בדיוק איך אנחנו מרגישים לגבי זה, וההרגשה הזאת שאנחנו מרגישים, עוברת גם אליהם והם יישארו איתה כל ימי חייהם.

ככה אתה רוצה שהבן שלך יתייחס לתפילה במניין? בצורה כזאת

של חוסר סבלנות וחוסר התלהבות מעצם הרעיון שהוא חייב בכלל להתפלל?

או שהיית מעדיף שהבן שלך ירוץ לבית הכנסת בשמחה, לא רק עכשיו אלא גם כשהוא יהיה בן 30 או 40 וגם כשהוא יהיה בן 80 ו-90?! בהקשר זה אני אשלים עם סיפור נפלא שקראתי, שפעם הגיע הרב מפוניבז' לשייבה, והראה לבחורים שיש בידו צ'ק עם סכום כסף גדול. הבחורים מאוד שמחו שיש כסף לשייבה, אבל לא הבינו למה הרב מפוניבז' מראה להם את הצ'ק. הוא הרי גייס סכומים אדירים, ובנה בנייני ענק למוסדות התורה והחסד שהקים. מה מיוחד בצ'ק הספציפי הזה?

סיפר להם הרב מפוניבז' שהוא נסע לחו"ל והתדפק על פתחי יהודים, אבל מורינו יעקב רוזנהיים זצ"ל הפציר בו שלא יעשה זאת, והציע לו לקבוע מראש פגישות עם עשירים ונגידים שיהיו מסוגלים להרים תרומות גדולות במיוחד, וכך באותו הזמן ניתן יהיה להרוויח הרבה יותר כסף להקמת הישיבה וביסוסה.

"קיבלתי את ההצעה", סיפר הרב מפוניבז', "ואכן תיאמתי פגישות עם עשירי המקום. אחת הפגישות נועדה להתקיים בשעות הבוקר, ואני עשיתי חשבון שכדי להגיע לפגישה הזאת בזמן אני חייב להספיק את הרכבת של השעה 7:45 בבוקר.

"אלא שלמחרת התעוררתי באיחור. קמתי בשעה 7:00 למרות שהתוכנית שלי היתה לקום הרבה יותר מוקדם.

"הצצתי בשעון שלי, ונבהלתי מאוד. עשיתי חשבון שכדי להגיע בשעה 7:45 לתחנת הרכבת, עלי להתפלל בזריזות ולסיים את תפילתי בתוך פחות מחצי שעה.

"בלבי חשבתי שאין ברירה. הרי מדובר כאן בכסף לצורכי צדקה וחסד. וכי אני צריך להפסיד את הכסף של צדקה בגלל שאני רוצה להתפלל בנחת?

"אבל אחרי מחשבה קלה שינית את דעתך: 'הרי העיקר זה התפילה', אמרתי לעצמי, 'הסיבה שאני מכתת את רגלי ומבקש תרומות מאנשים, היא רק בגלל חובת ההשתדלות. ובכן, אני אתפלל ולאחר שאסיים להתפלל בנחת ובכוונה כרגיל, אגש תחנת הרכבת ואסע לפגוש את העשיר ולבקש ממנו תרומה'.

"נסעתי ברכת שיוצאת חצי שעה לאחר השעה המתוכננת, הגעתי למקום שבו אמור הייתי לפגוש את אותו עשיר, והנה הוא רץ מאחורי, מגיע יחד איתי, מתנשם ומתנשף, ומסביר לי שהוא איחר את הרכבת שלו ולכן איחר מאוד לפגישה... מאחר והוא הרגיש לא נעים שאני מאחר כל כך, הוא שלף בו במקום את פנקס ההמחאות שלו, ורשם לי צ'ק עם הסכום הגדול שאתם רואים כאן.

"ומה החלק הכי מעניין בסיפור", אמר הרב מפוניבז' לתלמידיו, "לא רק שאני לא הפסדתי מזה שהתפללתי בנחת ובמתינות, אלא שאם הייתי מתפלל בחופזה וממהר לתחנת הרכבת כדי לעמוד בלוח הזמנים, הייתי מגיע למקום הפגישה, רואה שעברו עשר דקות, רבע שעה ויותר, והייתי מסיק מכך שהעשיר כנראה לא מעוניין לתרום. במפח נפש הייתי חוזר הביתה בידיים ריקות, והעשיר שהגיע רק רבע שעה מאוחר יותר, לא היה נותן לי אפילו לא פרוטה אחת...".

"אחרי פחות משעה הוא שוב התקשר... הוא ביקש לדבר עם הרב אברהם... מיד זיהיתי אותו, למרות שקולו היה חנוק מדמעות"

הרה"ג ר' אברהם פוקס, מספר על מקרה מאוד מיוחד שאירע בערב שגרתו של ביצוע מלאכת הקודש ב'מוקד הגישמאק' של 'אחינו'

אליעזר (לייזר) רוט

"לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתָּךְ בְּבֵיתְךָ" (דברים י"א, י"ט)

רבות סיפרנו וכתבנו על פעילותו של 'מוקד הגישמאק', שכבר השפיע על חייהם וצורת לימודם של אלפי בחורי ישיבות במהלך השנים האחרונות, אבל את הסיפור ששמענו השבוע מפיו של הרה"ג ר' אברהם פוקס, לא נוכל להימנע מלכתוב, בגלל המסר החזק הטמון בחובו.

"היה זה ערב שגרתי במוקד", מספר הרב פוקס, "אנחנו יושבים ועונים לטלפונים שממשיכים לזרום, כמו בכל ערב, עונים לבחורים בכל הגילאים שמבקשים עצות והדרכה, וגם מקבלים בחסדי שמים הכוונה שתסייע להם להתקדם עוד צעד אחד נוסף, בדרך הארוכה שתביא אותם בסייעתא דשמיא אל היעד הנכסף.

"ואז הגיעה שיחת טלפון, שבשלב הראשון נשמעה גם היא כמו שיחה רגילה לחלוטין.

"היה זה בחור כבן 18, הלומד באחת הישיבות הטובות בישראל. הוא סיפר לי שהוא שבור ומרוסק מבפנים. אין לו כח להמשיך ולהתאמץ, כי 'שום דבר לא הולך לו', ובגלל שהוא 'כבר לא מה שהוא היה קודם לכן'.

"התחלתי לגשש בעדינות, והתברר שהמצב שלו לא כזה גרוע כמו שהוא חושב. אמנם בעבר הוא היה מתמיד עצום שלמד כל הסדרים וגם בין הסדרים, בהתלהבות ובהתמדה נפלאה, אחר כך היתה לו נפילה גדולה והוא כמעט התרסק לחלוטין, אבל אז הוא תפס את עצמו ושוב חזר ללימודים.

"כיום הבחור לומד בסדרים כמו כולם, וגם בבין הסדרים הוא לומד, אבל בשונה מהעבר, בבין הסדרים הוא לומד מתוך אילוץ שהוא מאלץ את עצמו, ואין לו גישמאק והנאה בלימוד הזה. לכן הוא שבור ומרוסק, כי הוא מרגיש שהוא לא הצליח לחזור למדרגה הקודמת שלו...

"אחרי שמיקדנו את הראייה, והוא הבין שבעצם המצב שלו הרבה יותר טוב ממה שהוא חשב על עצמו, כבר עברנו חצי דרך. עכשיו נשאר לנו לפתור את עניין ה'בין הסדרים', ואני אמרתי לו שבמקום ללמוד סתם בלי שום מטרה, שיקבע לעצמו יעד שאליו הוא שואף להגיע בלימוד של 'בין הסדרים'. עשינו ביחד חשבון כמה דפים חסרים לו במסכת שהם לומדים בישיבה בזמן קיץ, את הדפים האלו חילקנו לפי הימים שנשארו עד סוף הזמן, והבחור ממש התלהב ואמר שהוא נרתם למבצע הזה בהתלהבות, ובטוח שהוא אכן יזכה להרגיש מתיקות והנאה בלימוד הזה..."

"גם החלק הזה של השיחה היה שגרתי לגמרי. ועכשיו אני מגיע לחלק המעניין", מספר לנו הרב פוקס.

"בתוך הדברים, הבחור הזה סיפר לי, שכשהוא נשבר וכמעט הפסיק ללמוד, הוא שיתף את אמא שלו בקשיים העוברים עליו. אחרי שהגענו למסקנה שהוא בעצם לא כזה בחור גרוע כמו שהוא חשב, שאלתי אותו את השאלה הבאה:

"האם סיפרת לאמא שלך שהתחלת ללמוד בחזרה בשעות הסדרים, וגם בבין הסדרים אתה כבר לומד באופן חלקי???"

התשובה שלו היתה שלילית...

"אני מתבייש לספר לאמא שלי כאלו דברים", הוא אמר לי, "מילא כשקשה לי אני פונה אליה כדי לקבל ממנה חיזוק, אבל כשאני מצליח, מה העניין לספר לה, להחמיא לעצמי, שהיא תחשוב שאני רוצה שהיא תעריך אותי יותר, ושאני לומד כדי לקבל את ההערכה שלה כביכול?"

"אני הזדעזעתי מהתשובה הזאת. אמרתי לו, שאמא זאת לא סתם אשה שפונים אליה כשצריכים עזרה. אמא זאת הדמות הדומיננטית ביותר בחייו של בחור, היא משקיעה בו את הנשמה שלה, שופכת עליו דמעות, היא גידלה אותו וטיפחה אותו באהבה ובמסירות, לא מגיע לה קצת נחת? ציערת אותה וסיפרת לה שאתה לא לומד, עכשיו זה הזמן לשמח אותה ולספר לה שב"ה המצב השתפר מאוד!!!"

"אבל הרגשתי שהוא לא מקבל את דברי. אמרתי לו: צדיק, אם אתה

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

סיפור נפלא אודות רבן ומאורן של ישראל, מרן ה'חתם סופר' זצ"ל, שמעתי מידידי הגאון רבי משה ידלר שליט"א, מחבר סדרת הספרים הנודעת 'מאור השבת', מחשובי מורי ההוראה בירושלים, ולחיבת הדברים נוסיף גם את הרקע לסיפור כפי ששמעתי ממנו

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

דבריה. אך כאשר בפסוק נאמר מפורשות - שה' שואל מעמנו ליראה ולאהבה אותנו, איך שייך לשנות את משמעות הכתוב, ולומר כי אין הכוונה לאהבת השם ויראתו אלא לתקנה של מאה ברכות? בהכרח, אומר רבי ראובן, שאף שוודאי כוונת הפסוק היא כפשוטה, ומה שהקדוש ברוך הוא דורש מהאדם הוא לאהבה וליראה אותו. עדיין איננו יודעים כיצד משיגים את אותן מעלות עליונות ונשגבות? איך מגיעים לידי אהבת השם ויראתו? כאן באים חז"ל ומגלים לנו את העצה, עצה שנרמזה בעומק הפסוק, זהירות והקפדה באמירת מאה ברכות. על ידי אמירת מאה ברכות בכוונה בכל יום, מסוגל האדם לבוא לידי יראת שמים.

הגאון הצדיק רבי דוב יפה זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים', הביא פעם באחת משיחותיו 'הרגש' נפלא המבטא את מהות המושג ברכה: "גם בהמה אוכלת וגם יהודי אוכל, ומה בכל זאת ההבדל ביניהם? התשובה היא: יהודי נפגש עם ה'ריבונו של עולם' לפני שאוכל, הבהמה לא!".

כאשר יהודי עומד לפני אמירת ברכה, בין אם זה ברכות השחר, ברכות שמונה עשרה, ברכת המזון או ברכות הנהנין, וקודם לכן הוא עוצר לרגע ממרוצת חייו השוטפים, ומתבונן בתוכן תיבות הברכה ובמהותה, הרי שמחדיר הוא להכרתו - כי כעת הוא עומד להיפגש עם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ולהודות לו על כל הטובה שהוא גומל עמו, ומעתה אין ספק כי הוא לא יהיה מסוגל לזרוק את הברכה מפיו כלאחר יד. אדרבה, לבו יתמלא פחד וחרדה

נפתח בדברי חז"ל הידועים במסכת ברכות (לג, ב): "הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים, שנאמר: 'ועתה ישראל מה השם אלוך? שואל מעמך כי אם ליראה'". שואלת הגמרא: "אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא? והאמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחי: אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר: 'יראת השם היא אוצרו?'". מתרצת הגמרא: "אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא. דאמר רבי חנינא: משל לאדם שמבקשים ממנו כלי גדול ויש לו - דומה עליו ככלי קטן, ואין לו - דומה עליו ככלי גדול".

לכאורה דברי חז"ל הללו טעונים הסבר; הלא משה רבנו לא הרצה פרשה זו לעצמו, דבריו היו מופנים אל כל כלל ישראל; קטנים כגדולים, חשובים ונשיאים לצד פשוטי עם ופחותי מדרגה, ואיך שייך להציג בפני כולם את ענין השגת יראת שמים כמילתא זוטרתא? הלא באמת זוהי אחת העבודות הקשות שבמקדש?

למעשה כבר רבינו המהרש"א בחידושי אגדה בגמרא שם מת"ח לקושיא זו, אולם אנו נביא הסבר לדברים שהסביר באחת משיחותיו מגיד המישרים, הגאון הצדיק רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, כי באמת משה רבינו בא כאן לגלות את הסוד הגדול, כיצד יראת שמים נעשתה אצלו 'מילתא זוטרתא'? ובמילים אחרות: כיצד אכן משיגים יראת שמים?

אך להבנת הדברים, נקדים מאמר חז"ל נוסף (מנחות מג, ב): "תניא, היה רבי מאיר אומר: חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר: 'ועתה ישראל מה השם אלקיך שואל מעמך'..." ובמדרש תנחומא (פרשת קרח פרשה יב) דרשו חז"ל: "אל תקרי מה אלא מאה - שהם מאה ברכות".

תקנה זו של מאה ברכות נתייסדה על ידי דוד המלך, שנאמר: "נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם על" (שמואל-ב, כג, א). כתיב הוא "הוקם על" ולא 'עול', להורות על כך שהוא יסד את התקנה לומר בכל יום מאה ברכות, כמנין 'על'. היה זה כאשר הודיעו לו אנשי ירושלים שבכל יום ויום מתים מישראל מאה נפשות, ואינם יודעים את הסיבה לכך, ודוד ברוח קדשו הבין את הסיבה, ומחמתה תיקן להם לומר מאה ברכות בכל יום (כמבואר בתנחומא, שם).

אך לכאורה יש לשאול; כי אף אמנם 'רמז' הוא אחד מד' חלקי התורה המכונים פרד"ס, אבל בשלמא היכן שהתורה לא כתבה במפורש את כוונתה מובן שנדרשים אנו לרמזים הטמונים בעומק

מהדר כבוד גאונו, ואז כל הברכה שלו תקבל צורה, מהות ומשמעות אחרת.

לזה התכוון משה רבנו כאשר עמד לפני כלל ישראל, כל אחד בדרגתו ובמעמדו, והכריז הכרזה כוללנית: "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מְעַמְּךָ כִּי אִם לְיְרָאָה", וחז"ל רמזו ואמרו: "אל תקרי 'מה' אלא 'מאה'". משום שהדרך הקלה לכל אחד ואחד מהם להגיע לידי יראת שמים, היא על ידי כוונה ראויה במאה ברכות, וכל אחד מהם עשוי להשיגה בקלות.

כי כאשר אדם מברך מאה ברכות מדי יום בכוונה, בשימת לב והתבוננות, בהכרח תעמוד לנגד עיניו ההכרה כי הוא תלוי ביד השם יתברך בכל צעד ושעל. ואילולי הוא יתברך מעשיו ופעולותיו - "המחזיר נשמות לפגרים מתים", "הפוקח עיוורים", "הנותן לעיף כח", "חונן הדעת", "בורא מיני מזונות" וכך בכל פרט ופרט, אין לו משל עצמו כלום, וחוזר ומשנן זאת לעצמו לפחות מאה פעמים ביום, זה חודר להכרה, ויגיע לדרגה ביראת שמים, עד שתיהפך אצלו למילתא זוטרתא.

יש לציין בענין זה, את שראיתי מובא בשם מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, שהסביר את דברי חז"ל (ברכות לה, א): "כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה - כאילו נהנה מקדשי שמים". בפשטות תמוה, מה שייכת לכאן מעילה?

אולם התשובה היא, אמר הרב שך: "משום שהעולם הזה נברא בדבר השם, ותכליתו הוא ריבוי כבוד שמים, וכאשר האדם אינו מברך על מה שנוטל מן העולם הוא מועל בתכלית זו. כי באמת אין ענין הברכה רק כנטילת רשות שלא יהא גולן, אלא להיפך כל בריאת האוכל הוא בכדי שיברכו עליו ויתרבה כבוד שמים".

ונאים הדברים למי שאמרם; סיפרו בני ביתו של מרן הרב שך זצ"ל, כי בערוב ימיו כאשר חלה ונחלשו כוחותיו, הוא לא יכל יותר להכניס אוכל ושתייה דרך הפה וניזון דרך אינפוזיה. באחד הימים כשנכנס אחד הנכדים לחדרו, מצא אותו בוכה. "האם סבא בוכה משום שהוא מתייסר?" - שאל הנכד בדאגה. נענה הרב שך ואמר: "במצבי כעת, לא אוכל יותר לברך 'שהכל נהיה בדברו', ולכן אני בוכה..."

הרב שך ידע מהי כוחה של ברכה, מה טמון בה, והיה איכפת לו על כבוד שמים שנחסר בהעדר ברכותיו.

סיפור נפלא

סיפור נפלא אודות רבן ומאורן של ישראל, מרן ה'חתם סופר' זצ"ל, שמעתי מידידי הגאון רבי משה ידלר שליט"א, מחבר סדרת הספרים הנודעת 'מאור השבת', מחשובי מורי ההוראה בירושלים, ולחיבת הדברים נוסף גם את הרקע לסיפור כפי ששמעתי ממנו: באחד הימים, מספר הרב ידלר, הגיע אלי אברך ושאלתו בפיו: "אכלתי סעודה כדי שביעה, ומשום עיסוקים שונים שהזדמנו לי בעת הארוחה, קמתי ממקומי ופנית לי לסדר את ענייני. כשסיימתי

התעורר לי ספק האם ברכתי המזון לפני שקמתי או לא. ב'שולחן ערוך' (אורח חיים סימן קפד סעיף ד) נקבעה ההלכה, כי כאשר אדם אכל כזית בכדי שביעה ואחר כך מסתפק אם בירך ברכת המזון, עליו לברך שנית, משום שברכת המזון חיובה מדאורייתא, וספק דאורייתא לחומרא, וכך רציתי לעשות, וכבר נטלתי שוב מים אחרונים.

"אולם משניגשתי לברך שוב" המשיך האברך וסיפר לרב ידלר, "הגיה בני הקטן מהחדר הסמוך, ואמר לי בהשתוממות: "אבא! מה אתה עושה? מדוע תברך עוד פעם? הרי כבר בירכת קודם!"... ובגללו התעורר לי ספק חדש, האם אפשר להסתמך על נאמנותו של קטן בחיובי דאורייתא.

הרב ידלר הציג את השאלה בפני גדולי הפוסקים, שציידו לכאן ולכאן; מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל הורה, כי היות וספק דאורייתא לחומרא, וגם אי אפשר להסתמך על קטן, יש להחמיר ולברך שוב. אך מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל טען, כי אינו חייב לברך שנית, מאחר ודברי הקטן שאביו בירך - אינם בגדר עדות שזקוקים אנו בה לנאמנותו, אלא הם רק גילוי מילתא בעלמא שבירך, ובגילוי מילתא אפשר להסתמך גם על קטן.

דומה הדבר, לאדם שרגיל לכסות את הסכין בצלחתו קודם ברכת המזון, כפי שמורה ההלכה (שם, קפ, ה). במידה ואחר כך יתעורר אצלו ספק אם בירך, בודאי יוכל להסתמך על כך שכעת הסכין נמצאת מתחת לצלחת, ולפטור את עצמו מלברך. משום שזה רק גילוי מילתא ולא עדות. כך גם כאשר הילד אומר לאביו שכבר בירך אין זו עדות, כי אם גילוי מילתא בלבד.

לאחר תקופה, הציג הרב ידלר את כל המשא ומתן שהתקיים בין גדולי פוסקי הדור בנידון זה, באוזני גאב"ד ערלוי, הגאון הצדיק רבי יוחנן סופר זצ"ל, וגם הוא צידד כדעתו של רבי שלמה זלמן. אולם גם הוסיף מעשה נפלא מעין הסיפור הנזכר ששמע על זקנו הגדול, מרן ה'חתם סופר' זצ"ל. כה היה מעשה:

כידוע, ה'חתם סופר' היה מסוגל להרצות שיעור של ארבע וחמש שעות ברצף, ואשתו הרבנית ע"ה שדאגה לשלומה ולבריאותו, היתה מניחה לפניו על השולחן צלחת עם עוגה קטנה וכוס שתייה. אך בדרך כלל ה'חתם סופר' לא היה טועם מן העוגה, אלא רק באופן שאפסו כוחותיו לגמרי.

פעם אירע שחלש לבו של הגבאי והוא חמד את העוגה. הוא שם לב, כי בכל השבוע האחרון רבו ה'חתם סופר' לא נגע בעוגה, ושיער בדעתו, כי מסתמא גם היום הוא לא יגע בה, ועל כן הרשה לעצמו לאוכלה. אולם לרוע מזלו, בדיוק באותו יום, תוך כדי הרצאת השיעור, אפסו כוחותיו של ה'חתם סופר'. הניח את ידו בצלחת כדי ליטול את העוגה, והבחין כי היא איננה.

הוא פנה לגבאי ושאל: "מה קרה היום? הרבנית לא הביאה עוגה?", והגבאי שהתקשה לעמוד בנסיון שיקר ואמר: "הרבי כבר אכל את העוגה".

לתשובתו המרעישה והחדה של ה'חתם סופר' הוא בוודאי לא ציפה: "אם אכלתי את העוגה או לא - בהחלט יתכן שאני טועה,

ומבלי משים לב אכלתיה. אולם ברור אצלי כשמש, שאילו הייתי מברך 'בורא מיני מזונות' הייתי זוכר, ואם אינני זוכר סימן שלא ברכתי..."

מרעיש! אצל ה'חתם סופר' לא היה יכול להיות ספק אם בירך או לא, כי לא היה אצלו מושג כזה להוציא ברכה מהפה בלי שימת לב. זכרני מבחרותי, כי שמעתי ממורי הגאון הישיש רבי צבי אייזנשטיין שליט"א, ה'בעל תפילה' הנודע של ישיבת פוניבז', בשנים בהן שימש כר"מ בישיבת רז"ן לצעירים, כי ראה אצל אחד מזקניו מנקיי הדעת בירושלים, שהיתה נמשכת ארוחתו באופן קבע כשתיים עשרה דקות; חמש דקות לאכילה ושבע דקות לברכת המזון, והיה נוהג לומר: "אני אוכל כדי לברך"...

אחרים רמזו זאת בפזמון של ליל שבת: 'כל מקדש שביעי', על דרך הצחות: "סועדים בו לברך שלוש פעמים". סועדים כדי שיוכלו לברך...
הבחור שהתעקש להיות אצל ה'חזון איש' בבדיקת חמץ על מרן ה'חזון איש' זצ"ל מעידים, כי כל ימיו לא הוציא מפיו שום ברכה ותפילה ללא כוונה, כשליבו בל עימו, או כשאין דעתו מיושבת עליו. כל ברכה נאמרה אצלו עם מלוא הריכוז ועם כל החושים.
אבי מורי שליט"א רגיל לספר, כי בשנים בהן זכה להתפלל במחיצתו של ה'חזון איש', ראה כמו עיניו את הרטט שאחז בו בשעה שהגה את השם יתברך בשפתיו. "החולצה הרועדת שלו הסגירה את הרטט שאחז בגוו", תיאר אבא שליט"א לימים, "דומה היה כי רמ"ח איבריו וש"ה גידיו, שותפים למשימה הנעלה - לכוון בתפילה"...
כך גם העיד הגאון רבי חיים מאיר שטיינברג שליט"א, שבילדותו היה מתלווה אל אביו, הגאון רבי שרגא פייבל זצ"ל, להתפלל במעונו של ה'חזון איש', וכאשר היה ה'חזון איש' עולה לתורה ומברך את ברכות התורה, פניו התמלאו בחרדה, וורידי מצחו בלטו מרוב מאמץ ויגיעה בכוונת הברכות. זאת גם בתקופות בהן היה חולה מאוד, חלש ותשוש.

סיפור נפלא נוסף שמעתי פעם מהגאון הצדיק רבי שלמה חיים גנויער שליט"א, מנהל רוחני דישיבת 'מאור התלמוד' ברחובות, כי סיפר לו יהודי חסידי בירושלים, ששמע בעצמו מבעל המעשה הגאון הקדוש רבי יהודל'ה מדז'יקוב זצ"ל, שהיה גאון גדול, צדיק ועובד ה' נפלא, שברח מגינוני אדמורו"ת ומכל נימוסי הכבוד: בתור בחור התאמץ רבי יהודל'ה להתקרב ל'חזון איש'. מידי פעם הוא היה נוסע אליו במיוחד לבני ברק, על מנת להסתופף בצילו וללמוד מדרכיו.

בשנה אחת הוא הגיע למעונו של ה'חזון איש' בליל בדיקת חמץ ואמר: "רבי! אני רוצה לראות את בדיקת החמץ שלכם"... אך ה'חזון איש' סירב, למרות שהיו אנשים אחרים שכן סייעו לו בשעת הבדיקה. שמא חשש שהוא יעשה עסק גדול מדאי ממנו. אך רבי יהודל'ה התעקש להתעכב בבית, והפציר ב'חזון איש' בתחנונים: "אבקש רשות להיות כאן, בחדרו של הרבי, רק בשעה שיברך את ברכת הבדיקה, אחר כך אעזוב מיד"... לזה ה'חזון איש' כבר לא סירב. הוא סיפר מאוחר יותר, כי בשעה שה'חזון איש' בירך את הברכה של

בדיקת חמץ, הוא נרעד כולו. עיניו התגלגלו למעלה עד שראו רק את הלובן של העינים, במשך דקה ארוכה... ויהי המקום לחרדת אלוקים! אך אין זה פלא כיצד הגיע ה'חזון איש' לדרגות גבוהות אלו; לאור הדברים שהוא כותב באגרותיו כיצד אמורה להיראות התפילה: "לצייר כמו חי - איך הקדוש ברוך הוא שומע את שיח שפתותינו ומאזין הגיון הלב" (קובץ אגרות א, כג). כשמציירים בתפילה את הקדוש ברוך הוא כמו חי, ודאי נרעדים ונפחדים!
ונספר עוד מעשה ששמענו על מרן הגרי"ז סולוביצ'יק מבריסק זצ"ל:

היה זה באחד מלילות חנוכה, בעת שהגיע האדמו"ר בעל ה'בית אברהם' מסלונים זצ"ל לביקור נימוסין בבית הרב מבריסק. הם ישבו ושוחחו יחד באהבה ואחוה בענינים העומדים ברומו של עולם. עד שלפתע ניעור הרב מבריסק משיחו, הביט בשעון והתנצל בפני אורחו - כי יאלץ כעת להפסיק את השיחה למעט זמן, כי כבר הגיע זמן הדלקת נר חנוכה.

הרבי מסלונים הביט אחר כל תנועה ותנועה של הרב מבריסק בעשיית המצוה; הרב קם ממקומו, נטל את שמן הזית, שפך בכוסיות, הניח פתילות צמר גפן, וכשהכל היה מוכן ומוזמן לקח גפרור והדליק.

הרבי התפלא בליבו על צורת ההדלקה, כידוע, אצל עדות החסידים שמים דגש רב ועסק גדול מהכנה למצוה. אך הפליאה נותרה בליבו עד שפתח הרב מבריסק את פיו והחל לומר את הברכה. פניו החליפו גוון, ושיניו דא לדא נקשן, וכשהגיע להזכרת השם נתקף רעד בכל גופו, ובקושי הצליח להגות את שם השם בפיו. או אז הבין הרבי מסלונים היכן מונחת ההכנה.

"כדי להגיע לרעד כזה בעת הזכרת שם השם", הסביר הרבי מסלונים, "אמורים להיות דבוקים ביראת שמים עשרים וארבע שעות ביממה, ללא היסח הדעת. זו היא ההכנה הטובה ביותר של הרב מבריסק לקיום המצווה!".

אחד מגדולי ראשי הישיבות והצדיקים בדור העבר, היה הגאון הצדיק רבי יהודה זאב סגל זצ"ל, ראש ישיבת מנצ'סטר. סיפרו עליו, כי היתה לו הנהגה מסויימת, למעט באכילת לחם במשך כל השבוע, ונטל ידים לסעודה רק בשבת.

את הטעם לכך, הוא הסביר פעם למקורבו מגיד המישרים הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל: "וכי סבור אתה שאני ממעט באכילת לחם מטעמי עינוי הגוף וסיגופים למיניהם?! לא ולא! אלא משום שבברכת המזון נזכרים הרבה שמות קודש, ורבינו יונה כותב ב'שערי תשובה' (ג, סא) שכל מי שלא מכוון בהזכרת השם עובר בלאו של "ולא תחללו את שם קדשי". לכן כשאין לי מספיק ישוב הדעת שאני משער שאוכל לברך כל מילה בכוונה, אני מעדיף לדלג על אכילת לחם ובלבד לא להיכנס לספק ברכות"...

ואכן, מי שזכה לראות את הרב סגל, ודאי הבחין בפנים הקורנות שלו. הם פשוט זרחו מיראת שמים. התקיים בו הפסוק: "וְיִרְחָק לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי שָׁמַי" (מלאכי ג, כ).

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

מסגרת 'קניין ש"ס' הייתה נראית לי כמשהו שמיועד לעילויים, אנשים בעלי כשרונות נדירים לזכור את כל הש"ס... בהמשך קלטתי והפנמתי, חלק גם בזכות השיחות והראיונות שהתפרסמו כסדר. שהתכנית מיועדת לכל איש יהודי הרוצה ומעוניין לזכות באמת לידיעת הש"ס...

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על כל הש"ס

הרה"ג סיני ראטה שליט"א

הרה"ח אהרן כהן

השבוע צלצלתי לידידי הרה"ג סיני ראטה שליט"א, מחכמי ורבני כולל 'בעלזא' בחיפה, לשוחח על דרכי לימודו ולהחכים מפרי ניסיונו העשיר בדרכו לידיעת הש"ס. הרבה תובנות מעניינות נהנית וזכיתי לשמוע ממנו, אך כאן נעלה על הכתב כפי שנצליח במסגרת יריעה חשובה זו. אולי בהזדמנות נקדיש מאמר מיוחד על התגובות הנפלאות המגיעות כסדר, לצד התובנות המעשיות שאנשים קבלו בזכות השיחות והראיונות. אך לעת עתה נראה שעדיף להמשיך לשוחח עם עוד לומד ועוד נבחן. פשוט מדהים, בכל פעם מחדש, לראות ולהבחין שכל לומד ויודע הש"ס, סלל לו את דרכו הייחודית המתאימה אישית עבורו. כך גם כדאי לכל קורא ולומד להעשיר ידיעותיו והסתכלותו מניסיונם של אחרים, ואחר כך לשבת ולהתבונן בעצמו מה מתאים עבורו להתקדמותו בידיעת לימודו.

ל'קניין ש"ס'?! מגיב הרב ראטה בנעימות. כשהוא מפרט בהרחבה; האמת הוא שבהתחלה, המבט על מסגרת 'קניין ש"ס' היה נראה לי כמשהו שמיועד לעילויים, אנשים בעלי כשרונות נדירים לזכור את כל הש"ס, כך שבאמת חשבתי שזה לא מיועד עבורי. אך בהמשך קלטתי והפנמתי, חלק גם בזכות השיחות והראיונות שהתפרסמו כסדר. שזה מיועד לכל איש יהודי הרוצה ומעוניין לזכות באמת לידיעת הש"ס.

"אכן, ממחר הוא ומדגיש, זה לא קורה כמשהו בדרך אגב או במקרה. כדי להצליח במסגרת שכזה דרוש רצינות מיוחדת בתוספת הרבה השקעה, אך בהחלט, זה מיועד ומתאים לכל אחד המעוניין".

● **איך אתה מתכוון למבחנים החודשיים? מבקשים אנו לפרט את סדרי השינון והחזרות.**
"הכל מתחיל בלימוד", מטעים הוא בחן. "ברוך השם עוד לפני שאני לומד את ה'דף' עם החברותא, אזי כבר כמה ימים קודם אני עובר לעצמי על הדף פעם-פעמיים, כה, אני קולט ומפנים את מהלך הגמרא ואת עיקרי הסוגיא, כה כשאנו לומדים ביחד את הדף, הרי בדרך כלל אנו זוכים להבין את הדף על בוריו בבהירות ברוב הבנה. לאחר מכן אני לומד שוב את הדף עם חברותא נוספת - דבר המשלים ומסייע במאוד לידיעת הדף.
"בהמשך, אני משתדל למחרת או לפחות עד השבת לסגור את

● מתי התחלת ולמה?

"הודו להשם, אני זוכה לשבת ולהגות בתורת השם, אכן מטבעי נמשכתי ללימוד סוגיות ובעיקר בלימוד ההלכה, אך מפעם לפעם העיקר לי המצפון, מתי אזכה לקנות היקף בים התלמוד בבלי, הרי בכל לימוד, אנו מוצאים עוד סוגיא או מימרא בגמרא שעדיין לא מוכר לנו. כך, שהחלטתי להצטרף ללימוד ה'דף היומיומי'".

● ואז הצטרפתם למבחני 'דרשו'?

"האמת", מתחייק הרב ראטה. "התחלתי כמה פעמים, דהיינו תמיד חשבתי שכדאי שלימוד 'דף היומיומי' יהיה באופן רציני שישאר בזיכרון, חייבים שיהיה מלווה ובתוך במסגרת מבחנים. אך למעשה, הרבה זמן נבחנתי, פעם כן, פעם לא. עד שבסייעתא דשמיא כשהתחילו מסכת 'בכורות' במחזור הקודם ב'דף היומיומי' - נפלה בליבי ההחלטה. מהיום, יהיה מה שיהיה, אני נבחן. ואכן ברוך השם, בצירוף הציון שהיה יותר גבוה משחשבת, שהוסיף לי זירוז ודרבון. מאז כל הלימוד, נעשה לימוד אחר לגמרי. לא מסתיר הוא את שביעות רצונו ואושרו. איני מדבר על העקביות בלימוד אלא גם ובעיקר כל עניין השינון והחזרות, קיבל גישה ומציאות אחרת לגמרי".

● מתי ולמה החלטתם לקפוץ ל'קניין ש"ס'?

"נו. זה כבר החלום של יהודי. השאלה הנכונה הוא; למה לא להצטרף

הרבה פעמים, יש קושי בגמרא או במהלך הסוגיא המגיע בעיקר פשוט מחמת חוסר התמצאות במושגים הנלמדים, כשבקצת השקעה בלימוד המשניות מקבלים מושגים שמיקלים במאוד את כל לימוד הגמרא.

"נקודה נוספת שכדאי לכל אחד להבהיר לעצמו. לפעמים מרגישים שלומדים שיטחי מידי, שכן לפעמים לומדים דף שבסדרי עיון בישיבות ובכוללים מעיינים ועמלים בזה שבועות וחודשים, וכאן ביום אחד... וזהו. התשובה לכך פשוטה וברורה. כל דבר לגופו, כל אחד צריך לדעת לאיזה רמה של ידע והבנה הוא מצפה מעצמו להגיע בלימוד זה, ואז לבדוק אם אכן הגיע למטרה. אך בפירוש לא לנסות להשוות את זה ללימודי העיון.

"כה גם", מוסיף הרב ראטה בחיך, "ישנם כאלה שמפחדים בכלל מהרעיון להתיישב ולהיבחן. להם אני אומר בראש; המציאות מראה שכמעט כל הנבחנים יש להם ציון יותר גבוה ממה שהם התכווננו לכך. נראה שאנשים לא מעריכים מספיק את עצמם", מסכם הוא בבת-שחוק. לצד זה, מוסיף הוא בלהט חסידי: "כל ספרי המוסר מלאים על חשיבות ונחיצות עניין ה'חשבון נפש', לעצור ולדעת איפה אנו אוחזים בחיים. מבחן, יש בזה קצת המעלה של ה'חשבון הנפש' שאחרי לימוד של חודש, מעיזים ונעצרים לרגע להסתכל במציאות, כמה מזה אנו יודעים. כך שלמעשה, זה לא כזה נורא, באם לא מצליחים..."

• **מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות לתכנית "קניין ש"ס"?**
"לגבי 'קניין ש"ס', טכנית, איני יודע האם זה מעשי. כיוון שאוחזים כבר כמעט באזור האלף דף, אך מה שכן; כדאי במאוד כל אחד בלימוד שהוא לומד, להצטרף למסגרת מבחנים חודשית. זה משנה את כל הלימוד. זה מרים אותך לרמות שלא חלמת שאתה יכול להגיע אליהם. גם בהשקעה האישית שלך בשינון וחזרות, וגם בהבנת וידיעת הלימוד..."

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

השבוע. דהיינו בליל ששי או בשבת לחזור ולשנן את כל הלימוד השבועי. לאחר מכן בימים האחרונים שלפני המבחן החודשי, אני מוסיף ועובר על הלימוד החודשי ביותר מהירות, כשאני עובר על הדפים לפעמים בצירוף עיון ב'תמצית הדף' לריענון הלימוד, לקראת היום המאושר בו אנו אוספים את פרי עמל הלימוד החודשי".

• **האם אתה מתכוונן למבחן המסכם על 120 הדפים?**

"בוודאי", הוא משיב בפשטות. "הלוא כל הרעיון של ההצטרפות למסגרת מבחנים הוא להרוויח 'מחייב' לתוספת שינון וחזרות, המועיל להבנת וזיכרון הלימוד. בימים שלפני המבחן", משיב הרב ראטה, "אני מוסיף ועובר על הדפים די-במהירות. סופסוף מדובר על דפים שזכינו לחזור לפחות 5-6 בחודשים האחרונים, כשבפירוש מרגישים שהחזרה הנוספת מרעננת ומחדשת את השליטה בדפים אלו".

• **איך אתה אכן מתכוונן למבחנים הגדולים במסגרת 'קניין ש"ס'? מבקשים אנו לשמוע.**

"בעיקרון כמו לפני המבחנים המסכמים. הרעיון הוא, די סמוך למבחן להקדיש זמן כפי הצורך, ולעבור במהירות על הדפים, דבר המחייב ומרענן את הדפים, עד שהדברים יעמדו מול העיניים, שאם ישאלך אדם אל תגמגמם לו, אלא תאמר לו מיד.

"אכן", הוא מדגיש "למשל, במבחן האחרון הייתי מאוד עסוק בתקופה שלפני המבחן, ולמעשה לא הצלחתי לחזור על כל החומר. אך אי"ה מקווה במבחנים הבאים כן להצליח לשנן את כל החומר הנבחן".

• **איזה רעיון או טיפ תוכל לתת לחבריך הנבחנים או המצטרפים החדשים?**

"אם כי כל אחד צריך לראות מה מתאים ותועלתו עבורו. אך אציין כמה נקודות שהועילו לי ומקווה שזה יביא תועלת לעוד לומדים. הראשון, להשקיע קצת בלימוד המשניות פרק או שניים מראש,

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

...שמע את הרֶפָּה בסוף התפילה לפני יהיו לרצון, מדבר בידיש ואומר: 'רבונו של עולם אוי שהמשרתת לא תעזוב, שהמשרתת לא תעזוב...' החסיד הנרגש הבין שהוא היה עד לתגלית נרעשת, וסיפר לכל החסידים שהוא זכה לשמוע את הרֶפָּה מבקש מהקב"ה שלא יגרש את המשרתת של כנסת ישראל בשמים...

איזו עבודה שהיא בלב? זוהי תפילה!

הרב בנימין בירנצוויץ

"וְלִעֲבֹדוֹ כָּל לְבָבְכֶם" (דברים י"א, י"ג)

איזו עבודה שהיא בלב? זו היא תפילה, שהתפילה קרויה עבודה! כך הביא רש"י לבאר דברי הפסוק. תפילה עבודה שבלב, מהי משמע? וכי נאמר שיתפלל האדם כל תפילתו בלב, ולא יוציא המילים בשפתיו כלל? והרי נפסק בשו"ע בהלכות תפילה (סי' קא סעי' ב) 'לא יתפלל בלבו לבד אלא מחתך הדברים בשפתיו ומשמיע לאזניו בלחש'!

אלא ודאי שעיקר עבודת התפילה היא בלב האדם בכוונת התפילה שלו, שלא יאמר האדם שעיקר כוונת התפילה שהיא בקשת צרכיו מלפני הקב"ה שא"כ די בהוצאת הבקשות בפיו, ומהי עבודה שבלב? אלא שכבר כתב המסילת ישרים (פי"ט) 'צריך שיסתכל האדם שהוא עומד ממש לפני הבורא יתברך שמו, ונושא ונותן עמו אע"פ שאין עינו של אדם רואהו, ותראה כי זה היותר קשה שיצטייר בלב האדם ציור אמיתי, יען כי אין החוש עוזר לזה כלל, אמנם מי שהוא בעל שכל נכון, במעט התבוננות ושימת לב יוכל לקבוע בלבו אמיתת הדבר איך הוא בא ונושא ונותן ממש עמו יתברך ולפניו הוא מתחנן ומאיתו הוא מבקש והוא יתברך מאזין לו ומקשיב לדבריו כאשר ידבר איש אל רעהו ורעהו מקשיב ושומע אליו'.

זהו עיקר עבודת התפילה, חיזוק האמונה כי הכל מאיתו יתברך, ולכן מבקשים ממנו הכל כבקש איש מרעהו ממש.

זו תמצית עובדת התפילה מרן החזו"א באגרותיו (ח"א כג) 'עבודה נאצלה בתפילה, לצייר כמו חי איך שהקב"ה שומע את שיח שפתותינו, ומאזין הגיון הלב'. ובאגרות (א, ב) כותב: 'מה נפלא הדבר כי ביכולת האדם להשיח דאגותיו לפני עדון העולם יתברך כאשר משיח איש לרעהו, והמקום ברוך הוא מכנהו ילד שעשועים'.

לכך נקראת התפילה עבודה, כי היא לא סתם תפילת הבקשות, אלא עבודת חיזוק האמונה בלב היהודי לדעת שהכל מאתו וכשנצרך הוא לדבר מה, הרי ידע כי הכל ממנו ורק ממנו יש לבקש. ועבודה וכוונה זו, היא תלויה אך ורק בכוונת הלב!

תפילה זה אמונה להרגיש שאני מדבר עם הקב"ה ממש כדבר איש אל רעהו, מסופר על יהודי חילוני שנכנס באמצע התפילה להיכל ישיבת כפר חסידים, הוא עמד והתבונן, והביט בדמותו של ר' אליהו לופיאן זצ"ל, כשיצא שאלוהו, מה ראית? והשיב "כולם התפללו, חוץ מזקן אחד שעמד בשורה הראשונה שכל הזמן דיבר עם מישהו"...

מסופר שאחת מבנותיו של הרב פינקוס זצ"ל, עמדה באחת מזוויות החדר והתפללה, בפוסעה את שלושת הפסיעות בסוף התפילה, פנה אליה אביה ושאלה? "תגידי לי עם מי דברת? אמרה מיד 'לא דברתי עם אף אחד? בחושבה אולי בלא שימת לב מלמלה דברים באמצע התפילה. 'אבל עם מי דברת' חזר ושאלה אביה, אבא' השיבה, 'לא דברתי עם אף אחד' רק התפללתי! 'אבל עם מי דברת?' חזר ושאל! ואז הלמה בה ההכרה שאותה בקש אביה לחדד לה: דברת עם הקב"ה!! ואם לא הרגשת שדברת איתו חסר בכל מעלת התפילה!"

מרן הח"ח אמר בשיחה לתלמידים: "האדם צריך לדבר אל הקב"ה מה שעל ליבו כאשר מדבר אל אביו. וכך היה מנהגו כפי שהעידו תלמידיו, שראוהו מדבר אל הקב"ה כדבר איש אל רעהו, ממש על כל דבר ולא דוקא בתפילה בקש כל מה שהיה נצרך לו, היה נעמד ומבקש כאילו הקב"ה נמצא כל הזמן לידו ומאזין לו, וכך הרגיש וכך החדיר לעצמו את ההרגשה המרוכזת הזו. תלמידו מעיד כי היה

מה עושים עכשיו? - ליטול ידיים ולאכול כשאינ ברכון באופק? - לא בא בחשבון. הוא קיבל על עצמו לברך רק מתוך ברכון, והוא לא מוכן להתפשר על קבלתו זו. ללכת הביתה רק כדי להביא ברכון? - נשמע לו מופרך... הוא מוסיף להסתובב בחדר ולחפש אחר ברכון, ואז אחד הסופרים מציע לו

סגירת מעגל שמיימית

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א
"וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ" (דברים ח', י')

רוב בני האדם, באשר הם, משקיעים אין סוף מאמצים ומשאבים בשמירה על בריאות איתנה ויציבה ועל איכות חיים נאותה, במטרה להאריך את חייהם ולשמור עליהם צעירים ורעננים לאורך ימים ושנים. בשנים האחרונות, עניין מאכלי הבריאות הפך לטרנד עולמי, אנשים משקיעים הון תועפות ברכישת מוצרי מזון בריאים יותר, טובים יותר, טבעיים יותר - מתוך תקווה שאלו יגרמו להארכת ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים...

מדי יום אנו רואים אנשים עושים פעילות גופנית, מתעמלים ומתאמנים, הכל כדי לשמור על בריאותם ועל גופם צעיר ורענן לאורך שנים. אנשים עורכים וקוראים מחקרים בשקיקה, נותנים את דעתם לעסוק בשיטות בריאות שונות, בדרכי דיאטה מגוונות, ובכל אמצעי אחר שמטרתו להאריך את החיים ולשפרם. חלק מהכלים הללו בוודאי עוזרים ברמה כזו או אחרת, אם כי הם מוגבלים מאוד בהשפעתם, ולא פעם - גם טובי הבריאים לקו במחלות...

האם יש דרך להאריך את החיים, באמצעי נוסף, חזק ובטוח? האם יש כלי שמשלב - לצד הארכת ימים מתוך בריאות, גם שיפור משמעותי בפרנסה? האם יש משהו, בעזרתו ניתן להשיג גם תוספת הכנסה, גם תוספת בריאות וגם תוספת אריכות ימים ושנים? איך ניתן לשים את היד על שלושת האוצרות הנשפאים הללו, בפעולה אחת?!

התשובה היא, שגם זה קשור לארוחות שאנחנו אוכלים, אבל לא לאוכל הנאכל בהן, אלא למה שבא לאחריה. הגאון רבי חיים פלאג'י זצ"ל, בספרו 'קול חיים' עמוד קי"ז, מגלה שאמירת ברכת המזון בקול רם - היא סגולה לאריכות ימים ושנים. פשוט כך. מי שמברך ברכת המזון בקול רם, זוכה להאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים!

ובנוסף, הלא אמירת ברכת המזון בקול רם ומתוך הכתב, מעוררת את הכוונה בברכה, וממילא משיגה את היעד הנוסף - את השיפור בפרנסה. שהרי כך מבטיח בעל 'ספר החינוך' במצוות ברכת המזון, כי ברכת המזון בכוונה מביאה לפרנסה בשפע ובהרחבה, גורמת לפתיחת שערי שמים ולהורקת שפע פרנסה עד בלי די!

מדהים! הרי 'קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף', עניין הפרנסה הוא מלאכה קשה למדי, מורכבת למדי. כמה אנשים טורחים ויגיעים בפרנסתם, יש כאלה המתפטרים או מפוטרים בשל חוסר הצלחה

בפרנסתם, מבקשים שיפור במדד ההכנסות החודשי. מסתבר שבידינו הדבר: ברכת המזון בכוונה, בהתלהבות, מתוך הכתב, בקול רם - מביאה שפע פרנסה והצלחה, משפרת את מצב חשבון הבנק,

ובד בבד - משפרת את הבריאות ומאריכה את החיים! האמת, שזה גם נדרש: מי שחי יותר שנים, זקוק ליותר הכנסה כדי להתקיים... ולכן, כשאדם מברך ברכת המזון כראוי, הוא מקבל כמה שנות חיים כבונוס, ובנוסף - הוא מקבל הכנסה שתחזיק אותו לאורך ימים ושנים. אמור מעתה, ברכת המזון בכוונה היא עיסקת חבילה משתלמת במיוחד, 'הכל כלול': מברכים ברכת המזון בכוונה, מתוך ברכון, בקול רם, וזוכים באורך חיים, ובפרנסה בהרחבה! היש עיסקה טובה מזו?!

אחים יקרים, ניצבים אנו השבוע בפרשה בה ניתנה לנו במצוות עשה מדאורייתא - הזכות העילאית לברך ברכת המזון. אנו יכולים לזכות במצוות עשה פשוטה ושגרתית, שממילא אנחנו מקיימים אותה מדי יום, ובכוחנו להשיג שני אוצרות יקרי ערך, אורך ימים ופרנסה בשפע. כל מה שנדרש מאיתנו הוא לברך מתוך ברכון, לכוון כראוי, לברך בקול רם, בידינו הדבר!

עכשיו הזמן לקבל על עצמנו לאמץ את ההנהגה הזו. הן כשאנו אוכלים בביתנו - ואז כל בני המשפחה ייסחפו אחרינו וילמדו לברך כהלכה, והן במקומות ציבוריים, כמו בתי כנסת, מקומות עבודה או אולמות אירועים - אשר רבים יבחנו את מעשינו, יאמצו הנהגה זו,

וירוויחו בזכותנו כמה שנים טובות וכמה שטרות מרשרשים... ואם אין במקומות הללו ברכונים, הבה נרכוש אותם ונניחם שם, ובכך נזכה את הרבים לברך ברכת המזון כהלכה!
וככל שנברך ברכת המזון כראוי, ככל שליבנו יפתח לברך ברגש, בהתלהבות, בכוונה, בקול רם ומתוך ברכון - כך אנחנו וכל מי שיאמץ את דרכנו בעקבותינו, נזכה בסייעתא דשמיא לאריכות ימים ושנים, לברך על המזון גם בגיל גבורות ויותר, שהרי שפע פרנסה לא יחסר לנו, ואז נוסיף ונברך על מזון טוב ובריא לאורך ימים ושנים, מתוך שפע והרחבה!

סגירת מעגל שמימית!

הסיפור הבא אירע בעת האחרונה, ומעשה שהיה כך היה: ר' יצחק א., יהודי יקר וירא שמים, ניסה לשלוח ידו לפרנסתו בכתיבת סת"ם. הוא למד את המלאכה היטב, דקדק בהלכות הכתיבה, והחל לכתוב מגילות, כדרכם של סופרים מתחילים. ברם, כי הוא לא ניהן בכתב יד נאה, ותוצרות ידיו - כל עמלו בכתיבה שעות ארוכות - לא באמת כבשו את לב הסוחרים והמתעניינים, והוא נאלץ למכור מאוד בזול, עד כדי שהפרנסה לה כה יחל - לא היתה בהרחבה...

ר' יצחק הינו מכר של משפחת זקבך, אשר אחד מבניה, הרב מנחם אשר זקבך ז"ל, נמנה על קדושי מירון. כשהגיע ר' יצחק לנחם, שמע כי המנוח ז"ל הקפיד ביותר על אמירת ברכת המזון בכוונה ומתוך הכתב, עד כדי שלא היה אוכל אם לא ידע שיש תחת ידיו ברכון, ממנו יוכל לברך, באומרו כי ברכת המזון בכוונה ומתוך הכתב הינה סגולה בדוקה וידועה לפרנסה.

ר' יצחק שמע את הדברים, ואלו פעפעו בקרבו והופנמו בעומק לבו. הן הוא מתקשה בפרנסתו, וברצונו ללמוד ממעשיו הטובים של המנוח ז"ל, מצא אפוא לעצמו את הבקעה להתגדר בה. על אתר החליט כי הוא מקבל על עצמו לברך ברכת המזון בכוונה ורק מתוך ברכון, ובאין ברכון - הוא כלל לא יאכל, עד שימצא ברכון ממנו יוכל לברך.

כמה ימים חולפים, ור' יצחק מקבל החלטה נוספת, לקיים 'משנה מקום משנה מזל'. עד אז נהג לכתוב בביתו, ועכשיו הוא עובר ל'חדר סופרים', בו לכל סופר יש עמדה משלו, כאשר בחדר אחד כותבים יחד כמה סופרי סת"ם. הוא מתחיל לעבוד במקום החדש, ובאחד הימים, כשהוא רוצה ליטול ידיו ולסעוד את לבו, הוא מגלה שהברכון נשכח בבית...

טוב, הוא כבר יודע מה הוא עושה במצבים מעין אלה. הוא לא נוטל ידיים, עד שהוא מסדר לעצמו ברכון. הוא מסתובב בחדר הסופרים, מחפש ברכון או סידור, אולם אינו מוצא. מחפש במדף עליון, בפינת הקפה, על יד הכיור - אפס, אין ברכון בסביבה!

מה עושים עכשיו? - ליטול ידיים ולאכול כשאינו ברכון באופק? - לא בא בחשבון. הוא קיבל על עצמו לברך רק מתוך ברכון, והוא לא מוכן להתפשר על קבלתו זו. ללכת הביתה רק כדי להביא ברכון? - נשמע לו מופרך... הוא מוסיף להסתובב בחדר ולחפש אחר ברכון, ואז אחד הסופרים מציע לו:

'ראה נא, כתבתי בעבר את ברכת המזון בכתב סת"ם מהודר, לצורך מכירתו. הוא עדיין תחת ידי. אני יכול להשאיל לך אותו, תוכל לברך מתוכו. כמובן, בכפוף לכך שתשאיר אותו עטוף בניילון השקוף המגן עליו, לבל יתלכלך חלילה. זה עוזר לך?'

בוודאי. ר' יצחק ממחר ליטול ידיו, אוכל את ארוחתו, נוטל את ידיו במים אחרונים, מנגבם היטב, ובזהירות מופלגת מקבל את הקלף לידי. הוא מברך מתוכו ברכת המזון בכוונה ומתוך הכתב, ואינו יכול להתעלם מהעובדה כי הכתב נאה ומהודר ביותר, לסופר הזה יש חוש אומנותי של ממש, כתב היד שלו הוא כמו ציור מהמם!

כשהוא מסיים לברך, הוא פונה אל הסופר, ומבקש להשאיר את הקלף תחת ידיו לכמה ימים, כי הוא מבקש להתאמן באמצעות כתב היד הנאה. הסופר טוב הלב הסכים, בכפוף לשמירה מלאה וקפדנית על הברכון הכתוב ביד אמן. ר' יצחק מותיר את הקלף אצלו, ומדי יום מקדיש שעות ארוכות לאימון כתב ידו, כדי להגיע ליעד הנכסף: כתב יפה ונאה, בדומה לכתב שניצב מול עיניו.

חולפים כמה שבועות, וכתב היד של ר' יצחק משתפר פלאים. בעזרת הכתב שלפניו, הוא מצליח לשפר את יופי כתב ידו במידה משמעותית, ועתה - כתב ידו נאה ויפה, ומסתבר שגם הפוך למבוקש יותר ויהיה שווה סכום נאה... הוא מתחיל לכתוב מגילה בכתב היד החדש והמהודר שסיגל לעצמו, ואכן, המגילה הנכתבת נהדרת ממש, כל רואיה מתפעלים ממנה...

חולפים מספר שבועות נוספים, והנה יוזמה ברוכה מתגבשת: כתיבת 45 ספרי תורה לעילוי נשמת 45 קדושי מירון. למלאכת הקודש נדרשים 45 סופרי סת"ם, ור' יצחק ממחר להגיש מועמדות, שולח את כתב היד המעודכן שלו, שגורף מחמאות ומביא אותו להיבחר כאחד מצוות הסופרים שישקוד על המלאכה. בגורלו עלה... - לכתוב את ספר התורה לעילוי נשמת הרב זקבך ז"ל - זה שבעקבותיו קיבל על עצמו את הקבלה לברך ברכת המזון מתוך הכתב!

וכך נסגר לו מעגל פלאים: בבית הרב זקבך ז"ל, הוא מקבל על עצמו לברך ברכת המזון מתוך הכתב, כמנהגו של המנוח. יד ההשגחה מובילה אותו לעבור לכתוב ב'חדר סופרים', ושם, דרך הקפדתו על ברכת המזון מתוך הכתב, מתגלגל לידי כתב יד נאה ומהודר, אותו הוא רשאי לחקות. כתב היד הזה הופך למבוקש, והוא נבחר להיות הסופר שיכתוב את ספר התורה לעילוי נשמת המנוח שאת הנהגתו אימץ, כאשר פרנסתו מובטחת לאורך זמן!

הסיפור המדהים, אותו סיפר הרה"ג רבי גואל אלקריף שליט"א - מעבר ליד ההשגחה העליונה הניכרת בו בכל פרט - פותח לנו צוהר להבנה עד כמה ברכת המזון היא הדרך המובילה לפרנסה בטוחה ויציבה, בשפע ובהרחבה. הנה כי כן, סופר סת"ם שבמשך תקופה ממושכת לא הצליח במלאכתו, והנה, אך קיבל על עצמו לברך ברכת המזון כראוי ומתוך ברכון - זכה להבטיח את פרנסתו, ועוד בהקשר ישיר למי שבזכותו אימץ את הקבלה הטובה שלו!

אחים יקרים, כולנו יכולים לזכות בפתיחת שערי הפרנסה, זה קרוב אלינו מאוד. אין צורך להיות בלחץ מהמינוס, להיכנס למתח מהמצב

במקום העבודה. הרי אנו עושים רק השתדלות, הפרנסה מושפעת משמים - ושם, היא מושפעת בזכות ברכת המזון כהלכה ומתוך הכתב, בכוונה ובקול רם! הבה נאמץ את הקבלה הטובה הזו, הבה נפתח לעצמנו את שערי הפרנסה בהרחבה!

רווח משמעותי בכמה ארוחות...

במשפחת ל. ממרכז הארץ, החלה תחושת דריכות שהתחלפה אט אט בהתרגשות. עומדים הם לפני שמחת בר המצוה של בנם יקרים, וליבם מתרונן לנוכח השמחה הצפויה. עם זאת, השמחה מביאה איתה גם הוצאות נלוות, וזה החלק הפחות נעים עבורם... הן אך בקושי הם מסתדרים בפרנסתם החודשית, והוצאות לעריכת בר מצוה מכובדת - מניין!?

לידיהם התגלגל גיליון שבועי מרתק בשם 'אור חזקיה', בו צוטטו דברי ספר 'החינוך' בפרשתנו, שהזהיר בברכת המזון זוכה שפרנסתו מצויה לו בכבוד, ולצידם הובאו שתי עדויות מפי שני אנשים, שהתחזקו בברכת המזון כהלכה, ובתוך זמן קצר זכו לישועה בפרנסה. בני הזוג עברו על הכתוב בגיליון, וכהרף עין גמלה בליבם החלטה: להתחזק בברכת המזון, זו הדרך וזה הכלי לפעול להרחבה בפרנסה, בפרט עתה - כשהם ערב שמחה וזקוקים לכסף...

לנוכח העובדה כי עד כה לא נהגו ליטול ידיהם על הפת מדי יום אלא רק בשבתות וחגים, ומנגד - רצו לברך ברכת המזון כראוי וכמה שיותר, הם שינו את סדר הארוחות המשפחתית, כך שמדי יום תיערך ארוחה הדורשת ברכת המזון, וברכת המזון אכן תיאמר באופן הראוי, בהתרגשות, בכוונה, מתוך הכתב, בקול רם, כפי שמצוות ברכת המזון צריכה להיראות!

חלפו 3 ימים, לא יותר. שלושה ימים!

בבוקרו של יום הם מגלים כי לחשבון הבנק נכנסה העברה בסך 8,900 ש"ח, 'מענק עבודה' המכונה בלשון הציבור 'מס הכנסה שלילי'. הם ידעו כי אמור להיכנס להם כסף ממקור זה, אבל החישוב שלהם העלה כי מגיע להם מענק בסך 4,700 ש"ח לשנה בלבד, וגם סכום זה אמור להיות מועבר בכמה פעימות. איך זינק הסכום בכזו חדות? איך הכפיל ושילש עצמו ביחס לסכום הצפוי להיות מועבר בפעימה הזו? ובכן, הסתבר, כי הם הגישו בקשה גם בשנת הכספים הקודמת, אולם זו נדחתה בהליכי בירוקרטיה שונים. הם הגישו ערעור על הדחיה, וגם הערעור - לפי ההודעה שקיבלו - נדחה. ובכל זאת, בורא עולם שלח להם עם הפעימה הראשונה בשנה הזו - גם את כל המענק בגין שנה קודמת!

הם עומדים מול דפי הבנק, נפעמים. בעיניהם רואים כיצד סכום נכבד ביותר, כמה אלפי שקלים, נחתו עליהם משמים, באורח פלאי ממש, שלושה ימים בלבד מן היום שקיבלו על עצמם את הקבלה הנעלית, לברך ברכת המזון כראוי, מתוך הכתב, בכוונה, מכל הלב!

באחד הימים האחרונים, קיבלנו את הסיפור במכתב נרגש מהגב' ל. בו היא מתארת עד כמה היא לא האמינה למראה עיניה לנוכח הנס הפלאי. במכתבה היא מבקשת לזכות את הרבים למען הכל יידעו ויכירו עד כמה גדול כוחה של ברכת המזון, עד היכן היא גורמת

לפתיחת שערי השפע. ולנו לא נותר אלא להסיק את הלכה: אחים יקרים, כולנו יכולים לזכות בשפע בפרנסה, באורך ימים ושנים, בהרחבת הדעת ובהרחבת הארנק. כל מה שאנו יכולים וצריכים לעשות, הוא פשוט לברך ברכת המזון בכוונה, לקבל על עצמנו לברך כהלכה וכראוי, ולעמוד בקבלה הזו עם כל הלב. וככל שברכת המזון שלנו תיאמר כראוי, מתוך הכתב, בהתלהבות, ברגש, בכוונה ובקול - כך נזכה לראות עין בעין בחסד ה' ובישועתו, ברוב שפע בפרנסה ובאורך ימים ושנים טובות מתוך הרחבה!

'ברכון' מקורי שהציל...

הסיפור המפעים הבא פורסם בגיליון 'על המזון', מפי בעלי המעשה: היה זה בשעת צהריים עת יצאו בני משפחת ווילינגער ממאנסי למסע ארוך, בן כמה שעות, בדרכם לשמחה משפחתית בבולטימור. כנהוג בנסיעות ארוכות, עצרו באחת מתחנות הדלק לפוש ולאגור כח, ושם גם נטלו ידיהם לסעודה, כשהם ממושיכים בארוחה לאחר חזרתם לרכב, תוך כדי הנסיעה.

אלא שאז נקרתה בפניהם בעיה לא צפויה: הם מקפידים על ברכת המזון מתוך ברכון, וזכה לא נמצא. לא בכיסים, לא בתא הכפפות ואף לא בתיקים שהביאו עימם. הם סיימו לאכול וברכון אינן! מה עושים? כיצד מברכים בלי ברכון?!

הם נזכרו בעצה הכתובה בשם אחד ממאורי הדורות, לפיה אדם ש'נתקע' בלי ברכון, יכול פשוט לכתוב את ברכת המזון מתוך הזכרון, ולאחר מכן לברך מתוך הברכון המאולתר שכתב מתוך זכרונו. לפיכך, כל אחד מבני המשפחה כתב קטע, וכך היה להם 'ברכון' בנוי דפים דפים, בכתבי יד שונים. ה'ברכון' המאולתר עבר מיד ליד, וכל בני המשפחה בירכו מתוכו.

כשהאחרון סיים - נשמע קול פיצוץ עז, הרכב ספג חבטה הגונה ונעצר על מקומו בחדרה! תאונה, ועוד איזו - תאונת שרשרת, חמש מכוניות, הם בדיוק באמצע - שתיים לפניהם ושתיים מאחוריהם. רגע של חרדה חלף עליהם עד שהחלו לבחון את המצב, ואז הסתבר שבעצם... כולם ניצלו! כולם נותרו שלמים ובריאים!

הם יוצאים מהרכב, ולתדהמתם מגלים את עומק הנס: מסתבר שהם בתוככי זירת תאונה מדממת, מסביבם רכבים מרוסקים ומעוכבים למחצה, פצועים לכודים בהם, מתי מעט מהפצועים יוצאים בכוחות עצמם חבוטים וכאובים. ורק הרכב שלהם, שנמצא בטבורה של הזירה - איש לא ניזוק בו!, ואפילו הרכב לא ספג נזק משמעותי!

הם חושבים כיצד קרה הדבר, ונוכרים. רגע לפני התאונה - סיימו לברך ברכת המזון באמצעות הפיתרון המאולתר שאימצו על אם הדרך... מתברר, שברכת המזון הגנה עליהם בשעת התאונה, זו אכן סגולה לאריכות ימים! אחים יקרים, הבה נאמץ את סגולת ברכת המזון מתוך הכתב, זה ביטוח חיים של ממש, מעניק גם פרנסה וגם אורך ימים. בידינו הדבר!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

"ניסיתי לפייסו", מספר רבי משה, "שהרי לבטח לא לקח את הספר בכוונה, וכנראה הכניס את הספרים שלו לתיק ובטעות הכניס גם ספר זה... אך כל הסבריי לא הועילו, רבי ברוך בער הסתובב אנה ואנה ולא נרגע: הרי אני גזלן..."

כשלחיו של מרן הגרי"ז התנפחה ♦ במה נזכר היהודי שטבל במקווה חם? ♦ מדוע השש רבי ברוך בער שהגט שדן בו פסול?

הרב ישראל ליוש

"וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְּךָ כִּי אִם לִירָאָה... וְלֹאֲהַבָּהּ אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ..." (דברים י', י"ב)

מפורסמת שאלת הגמרא: וכי 'יראת שמיים' הוא דבר זוטר, עד כדי כך שהתורה מתארת את הבקשה ליראת שמיים 'כי אם...?' נוסף להקשות: הרי בפסוק ישנן דרישות נוספות, לא רק יראה, אלא גם 'לאהבה אותו ולעבוד את ה' אלוך בכל לבבך ובכל נפשך... וזה כבר באמת דבר לא כל כך פשוט!?

אלא עפ"י דברי האור החיים' נבין ששתי הקושיות הללו מתורצות אחת בחברתה. ישנן שתי דרגות בקיום רצונו של הבורא ית', המעולה שבהן היא ה'אהבה', ופחותה ממנה היא ה'יראה'. אינו דומה מי שעושה את מצוותיו כי הוא מפחד ממנו, למי שמקיים את רצונו כי הוא אוהב אותו בכל לבו ובכל נפשו.

אם כן כלפי ה'אהבה', המעולה יותר, הרי ה'יראה' נחשבת פחותה ונחותה. ובכל זאת הדרך להגיע אל דרגת ה'אהבה' הגבוהה, היא ע"י ה'יראה'. רק מי שמתחילה יעבוד את בוראו מ'יראה', יגיע ע"י גם ל'אהבה'.

על פי זה, מתבאר הפסוק נפלאות, כי הוא פונה אל מי שבא לישא עליו את עול האלוקות, כלשונו של האור החיים, ולו התורה אומרת: 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל' כאשר אתה בתחילת הדרך, לא מבקשים ממך רק 'כִּי אִם לִירָאָה אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ' ויראה זו אכן תגרום לך 'לְלַכֵּת בְּכָל דְרָכָיו', אך דע לך שלמרות שאתה כבר הולך בכל דרכיו, עדיין לא הגעת אל התכלית, כי היראה היא רק פתח להיכנס אל שער האהבה, ועליך עדיין להגיע 'לְאֲהַבָּה אֹתוֹ', ורק אחר שיהיו בך את שתי הדרגות, יראה ואהבה, אז אכן תגיע אל השלמות: 'לַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ'.

נמצא שדרגת ה'יראה' היא אכן זוטרה כלפי דרגת ה'אהבה' שהיא השלמות המתבקשת, אך כלפי האדם העמל עדיין להשיגה, אף היראה אינה קלה כלל וכלל. עפ"י מבאר האור החיים את המו"מ בגמ', בתחילה שאלה: 'וכי יראת שמיים מלתא זוטרתא היא?' כי בערך משיגיה, האדם העמל להשיגה, היא אכן מדה גדולה מאוד. והגמ' מתרצת 'אין לגבי משה רבינו מילתא זוטרתא היא', כי בערך

מי שכבר השיג את הדרגות, כמשה רבינו, הרי ה'יראה' פחותה מה'אהבה'.

ושני המצבים הללו, העמל ומי שכבר השיג, מתוארים היטב במשל שהגמ' מביאה: 'משל לאדם שמבקשים הימנו כלי גדול ויש לו, דומה עליו ככלי קטן, קטן ואין לו, דומה עליו ככלי גדול: ה'יראה' באמת היא כלי קטן, אך היא נדמית ככלי קטן רק למי שיש לו כבר יראה ואהבה, אולם כלפי העמל, שעדיין לא השיג הדרגות, הרי גם ה'יראה' נדמית ככלי גדול.

דרגת ה'אהבה' שבאה אחר 'יראה', משביחה היא אף את ה'יראה', ורבו הסיפורים על צדיקי עולם שראו על פניהם ובכל הליכותיהם את ה'יראת שמיים' שלהם, ודרגות אלו אינן אלא כי זו יראה שבאה אחר האהבה.

וכך סיפר הגאון רבי משולם דוד סולובייצ'יק זצ"ל: סיפר לי ת"ח שלמד בישיבת 'עץ חיים', שהיה שם ת"ח אחד שתמיד היתה שמחתו וצהלתו על פניו. יום אחד אירע שהגיע לישיבה עצוב וקודר, והתיישב על מקומו מבלי לדבר דבר. הדבר היה תמוה מאוד בעיני מכיריו שהכירוהו כאדם שמח ועליז, ובטובם נגשו לשאול אותו: אם יקוק הוא לעזרה? ועל מה ולמה הוא כה עצוב ומדוכדך?

אלא שעדיין לא השבתי את הגזילה, אך מכיון שהיה מצב מלחמה ולא היה באפשרותי להשיב את הגזילה, כבר אינני בגדר רשע והגט כשר...".

בספר 'פניני רבינו הגרי"ז' מספר בשמו של עד נאמן, שהלך פעם עם מרן הגרי"ז מבריסק זי"ע לבדוק את המקווה בבריסק, "והיה נדמה לי", מספר העד, "על איזה מקום במקווה שיש חשש זחילה, ושאלתי את הרב, תוך כדי שאני מסמך באצבע על אותו מקום: 'האין זה חשש זחילה...?'

"אך יצא מפי המילה 'חשש זחילה' מיד התנפחה לחיו הטהורה של הרב מאוד מאוד... מיד בדקו בשבע בדיקות וחקירות ולא נמצא שום חשש, ואף לא ריח של חשש, ורק דמיוני הטעה אותי, ובכל זאת, אף אחר שהרב השתכנע שאין כל חשש זחילה, אך זמן רב עד שחזרה הלחי לקדמותה וירדה הנפחות.

"כל אותו היום היתה ניכרת על הרב החרדה הגדולה, וכל אימת שהזכרתי לרב אודות המקווה, סימן לי בידו שהוא עדיין לא מסוגל לדבר אודות המקווה, מרוב פחד ואימה מהחשש הרחוק שנחשד שם..."

העד המספר מדגיש שמעשה זה היה עוד קודם שטבלו במקווה, ועם כל זאת מרוב אימה ויראה מהחשש שעתיד היה להכשיל את ישראל, נחרד הרב עד עמקי נשמתו...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

בתחילה ישב דומם ולא ענה לפונים, רק כאשר חזרו ושאלו אותו, סיפר שכאשר טבל הבוקר במקווה היו המים חמים מעט יותר מהרגיל, וזה גרם לו להיזכר באש הגיהנום, ועל כן נפל עליו פחד, אימה ויראה גדולה...

וכך סיפר חתנו של הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל בעל ה'ברכת שמואל', הגאון רבי משה ברנשטיין זצ"ל: שנים רבות לאחר המלחמה, ראיתי יום אחד את שפני חמי הג"ר ברוך בער מפוחדים ומבוהלים, וכששאלתי אותו לפרש הדבר, פרץ בבכי מר ואמר: "ראיתי היום בין ספריי ספר ששייך לבית הכנסת בעיר 'קרעמנטשוג', שם שהיתי בזמן המלחמה, והנה אני גזלן... ולא עוד" - הוסיף רבי ברוך בער - "שהכשילתי אשה באיסור אשת איש, כי בזמן שהייתי ב'מינסק' צירפני רבי אליעזר רבינוביץ לדון בגט, וכיון שהיה זה אחר שהייתי ב'קרעמנטשוג' והספר כבר היה תחת ידי, הרי אני פסול לדון בגיטין, והגט הרי פסול..."

"ניסיתי לפייסו", מספר רבי משה, "שהרי לבטח לא לקח את הספר בכוונה, וכנראה הכניס את הספרים שלו לתיק ובטעות הכניס גם ספר זה.... אך כל הסבריי לא הועילו, רבי ברוך בער הסתובב אנה ואנה ולא נרגע: הרי אני גזלן..."

לפתע, נעצר רבי ברוך בער ואמר: "חושבני שיש לי תשובה... כי כשנסעתי מ'קרעמנטשוג' ל'מינסק', בדרך נפלו עלי רוצחים ובקשו להורגני, הייתי בין חיים למות ואמרתי וידוי ועשיתי תשובה על כל חטאיי, ממילא גם על חטא זה התוודיתי ושבתי בתשובה שלמה..."

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו' 'פחות בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

רבה של ירושלים - ובדין הוא שישב במקום הזה. השיב לי הגאב"ד: "אני הנני אונגארישער רב, ואצלי עדיין אינו 'מות המשיח', וזה שייך רק לתלמידי הבעש"ט".

עניתי ואמרתי להגאב"ד: "בעצם העיר 'וויליאמסבורג' הוא עיר שרוב התושבים הם תלמידים וחסידים של הגה"ק מסטמאר זי"ע, וא"כ לכל הדעות הוי אתרא דמר של הגה"ק מסטמאר זי"ע, ובפרט שכל ההוראות והמנהגים כאן הוא כפי שיטתו ודעתו של הגה"ק מסטמאר, והוא - הגאב"ד - הלא הוא מ"מ של הגה"ק מסטמאר ויושב על כסאו ומשמש כגאב"ד העדה החרדית ורבה של ירושלים, וא"כ הוי כאן אתרא דמר". מיד כששמע הגאב"ד את דברי, התיישב על הכסא!

והנה התפעלותי היתה עד להפליא, שהנה מרגע לרגע, כמו שרגעים אחדים קודם לכן לא הבין למה הוא צריך לשבת על הכסא, אז כעת כשהוא שמע והבין מה שאמרתי לו, התיישב מיד על הכסא ללא אומר ודברים, ולא ראו אצלו שום אותות התנשאות כבוד ויקר, הוא עשה את זה כמובן מאליו ואין במה להתנשא בכך... היתה זו מדת ההשתוות באופן נפלא ביותר שלא שייך להביעו כלל, והיה זה בחינה של "מה לי הכא מה לי התם"...

אחר התפילה הביאו 'לחיים' לכבוד אורחינו הגאב"ד, ובתוך דבריו אמר הגאב"ד: הלא הרב אמר שכאן הוי "אתרא דמר", שכן הנני מ"מ ויושב על כסאו של הגה"ק מסטמאר, אז אספר דבר מה. לפני שנים ישבתי בדין תורה אחד בלונדון [וכידוע שהגאב"ד מצד אחד היה שפל ברך ועניו אמיתי, אבל מצד שני קיים כפשוטו ומשמעו את ה"לא תגורו מלפני אש"], ולאחר ששמעתי את שני הצדדים חייבתי את אחד מהם, והלה כששמע שחייבתי אותו, ולא נתפעלתי מאישיותו, התחפף נגדי ואמר לי "איר זענט א סאטמארער!" והיה זה באותן שנים של הגה"ק מסטמאר שכולם ידעו היטב על קנאותו הגדולה ומדת האמת שלו, ועל קיומו בהידור את ה"לא תגורו" - כך סיפר הגאב"ד.

אח"כ חייך הגאב"ד ואמר "ער האט גאנץ גוט געוואוסט - ער האט גאנץ גוט געוואוסט" [הוא ידע די טוב - הוא ידע די טוב]...

(מתוך נועם שיח מכון אפריון לשלמה, דברים תשפ"ב)

שנים בעת שביקר הגאב"ד לראשונה בווייליאמסבורג, אחר התמנותו לכהן פאר כרבה של ירושלים וגאב"ד העדה החרדית, התאכסן ברחוב ששם נמצא בית מדרשינו, והמקורבים של הגאב"ד התקשרו אלי ושאלו אותי אם לא איכפת לי ואני מסכים לתת את בית מדרשי להגאב"ד כדי שיוכל להתפלל שם שחרית בימות החול, ועניתי: מה הכוונה "אם לא איכפת לי ואם אני מסכים", הלא זה כבוד גדול בשבילי, ואין בזה שום שאלה, ואשמח מאד אם הגאב"ד יתפלל בבית מדרשינו. נמנו וגמרו שלמחרת בבוקר יבא הגאב"ד להתפלל בבית מדרשינו.

למחרת בבוקר, לאחר שהודעתי מראש לכל באי הבית המדרש והסביבה שמרן הגאב"ד יבוא להתפלל כאן בבית המדרש, יצאו כל הקהל ברחוב העיר לפני בית מדרשינו, להמתין לבואו של הגאב"ד ולקבל את פניו - ואני בתוכם. ראיתי את הגאב"ד הולך ומתקרב לכיוון בית מדרשינו, והבחנתי שאין שום שינוי בפניו, הוא לא התרגש כלל ממראה מאות האנשים שעמדו והמתינו לבואו, והיה זה מחזה פלא.

הגאב"ד נכנס לבית המדרש, ואני מקבל את פניו ומכבד אותו לעלות למזרח, כיבדתי אותו לעמוד ולהתפלל אצל הסטנדר שלי ולשבת על הכסא. הגאב"ד ראה שזה הסטנדר והכסא שלי, ואמר לי שזה לא מכובד ואין זה כבוד הציבור שהרב יתן לי את מקומו... אמרתי לו שהוא צריך להבין שאינני יכול לעשות דבר כזה לשבת על מקומי, כאשר הוא נמצא שם והוא ישב בצד, שכן יהיו לי על ידי זה בזיונות גדולים ויסתכלו עלי כמשוגע...

כאשר אמרתי לו את הדברים האלו, ראיתי שהאדם הזה אינו מתחיל להבין את מה שאמרתי לו, ואין לו שום שמץ השגה במה שאני אומר, ואדרבה, הוא אמר לי, זה לא כבוד שהוא יושב על כסא שלי ואילו אני רב ביהמ"ד עומד מן הצד...

עניתי ואמרתי לו, שידוע שאצל תלמידי הבעל שם טוב זי"ע, כבר הרגישו אורו של משיח, והיה אצלם בחינה של "מות המשיח", והלא אמרו בגמרא (מס' מגילה דף כ"ט ע"א) שעתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, ואני מתאוה שבת מדרשי ישכון בירושלים עיה"ק, וממילא הלא כאן הוי אתרא דמר -

מומחים לענייני צבא באירופה, ערכו מחקר השוואתי בין תוצאות ההפצצה של לונדון על ידי גרמניה במלחמת העולם השנייה (הבליץ), לבין ההתקפות העירקיות על אירן ועל ישראל. הם ניתחו את דברים ונשארו עם שאלה פתוחה: למה כמעט לא היו נפגעים? הם הודו, כי מדובר בעובדות מדהימות ונמנעו מהבעת חוות דעת מקצועית. האין כל זה נס הוא?! וכי ניתן לומר כי מדובר במקרה ותו לא?!

(מתוך 'להשאר יהודי')

קשה (הנתונים נלקחו מספרו של סם ופר "טילים, מסכות וניסים"). ההתקפות העירקיות על ישראל החלו בתחילת חודש שבט ונמשכו עד אמצע אדר, הן גרמו להרס של מאות דירות. באחת התמונות אותן ראיתי, נראה בניין בן שלוש קומות הרוס לגמרי מפגיעת הטיל ומתוכו בצבצו פניו של אדם, לכוד בין ההריסות אך חי ונושם. אחר כך נמצאו שם בני אדם נוספים, כולם חיים. וכך אירע לא פעם ולא פעמיים, אלא שלושים ותשע פעמים! אגב, העונש של שלושים ותשע מלקות מגיע על פי דין תורה לחוטא, העובר על מצוות התורה...

מנהיגים ברמתם של מנהיגי הדורות הבאים...
אולם אנו, מבקשים להבין את אמיתת הדברים, ואכן, משמעות
עמוקה טמונה בהם:

שכן בכדי לדעת את צרכיו של הדור, בכדי לשפוט את הדור, בכדי
להנהיג את הדור ולהורות את דרכו - **צריך להכיר את הדור!**
גדולי ישראל, אשר לאורם אנו חיים, לא זו בלבד שהם פועלים
מכוחה של דעת תורה טהורה שנרכשה בעשרות שנות התמדה
מופלאה ודבקות מוחלטת בתורה הקדושה, אלא שהם **מכירים את
מצבו של הדור טוב יותר מכל אדם אחר!** ככלות הכל, אל שולחנו
של מי מתנקזים כל המצוקות והצרות, הקשיים, הניסיונות והבעיות
שעימם מתמודדים יהודים בדור האחרון? רק אל גדולי ישראל
שליבם פתוח כאולם להכיל את צערם של ישראל!

הם אלו שמכירים את הדור טוב יותר מכל אחד אחר, הם אלו
שנושאים את משא הדור על כתפיהם, וזו כשלעצמה סיבה מספקת
לכך, שהם, ורק הם - בעלי הזכות להכריע בכל סוגיה הנוגעת אל
הדור - דורם! משום שרק הם יכולים להקיף עם ה'דעת תורה' שלהם
- את מלוא צרכיו של הדור, הצרכים אותם הם מכירים טוב כל כך!
משום כך, הראה לו הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון 'דור דור
ודורשיו'. משום שבכדי להבין את הלך רוחם, את הנהגתם ואת
הוראותיהם של גדולי הדור - אין די בהתבוננות אודות גדולתם
העצומה... יש צורך לזכור, כי **דור דור ודורשיו!** גדולי ישראל אלו
- הינם דורשי הדור! הם הדואגים לכל צרכיו, הם המכירים את
מכאוביו! ומשום כך, משום שדור דור ודורשיו - על כן 'דור דור
וחכמיו'!

ואמנם, כבר מפורשים הדברים בגמרא (ראש השנה כ"ה, ע"ב):
"אפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הציבור - הרי הוא כאביר
שבאבירים. ואומר: ובאת אל הכהנים הלווים ואל השופט אשר יהיה
בימים ההם. וכי תעלה על דעתך שאדם הולך אצל הדיין שלא היה
בימיו? הא אין לך לילך אלא אצל שופט שבימיו. ואומר: אל תאמר
מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה".

רק 'השופט שבימיו' - הוא זה שמכיר את מצבו של הדור, והוא
זה שיכול להדריך את הדור. רק הוא היורד לנבכי נפשם של בני
דורו, יכול להתאים את ה'מסורת' המקובלת מדורות - לתמורות
המתהוות בעולם ובדרך התנהלותו. ומשום כך, אפילו קל שבקלין
ונתמנה פרנס על הציבור - הרי הוא כאביר שבאבירים! ואם ב'קל
שבקלים' אמורים הדברים, על אחת כמה וכמה בענקים שבענקים,
אשר זכה דורנו להתעטר בהם ובשכמותם!

(מתוך הספר 'נפשי חמדה' קטעים נבחרים מתוך ועדים שנמסרו)

היה זה כשבועיים לפני פטירתו של רבי יושע בער. כבר לא נתנו
לאיש להיכנס אל חדרו. ובכל זאת, לאחר שהפציר הרב זוננפלד
ברבנית, והסביר כי מדובר בשאלה דחופה הדורשת את הכרעתו
של הרב - היא ניאזתה להכניסו לחדרו של רבי יושע בער למשך
רגעים ספורים. השאלה הוצגה לצדדיה, והתשובה לא איחרה לבוא:
"**אם רבי יוסף חיים היה חי היום - הוא היה אומר לך להיות רב!**". חד
וחלק. שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד.

דור דור ודורשיו

עתה, הבה נשאל את עצמנו: מה אנו למדים מהמעשה הנפלא הזה?
האם את ראייתם הבהירה והברורה של גדולי ישראל, ה'סטייפלער'
ור' יושע בער? לא... לכך אין אנו צריכים הוכחות... הדבר פשוט
וברור כשמש בצהריים! ובכל זאת, יכולים אנו ללמוד מהמעשה הזה
לקח חשוב שבעתיים:

ממעשה זה אנו למדים, שמה שהיה נכון בדורו של רבי יוסף חיים
זוננפלד - לא בהכרח נכון בדורם של ה'סטייפלער' ורבי יושע בער!
אם מבקשים אנו לדעת מה היתה עמדתו של רבי יוסף חיים זוננפלד
בשאלות העומדות על הפרק בדורם של ה'סטייפלער' ור' יושע
בער, אנו לא יכולים ללמוד זאת מתוך דברים שאמר רבי יוסף חיים
בדורו שלו... עלינו לשאול את גדולי הדור שבאותו הדור - מה היתה
עמדתו של רבי יוסף חיים בשאלה הנדונה, אילו היה חי בדור זה!

האם הכרעתם של ה'סטייפלער' ור' יושע בער, היתה בבחינת
'שינוי' מהמסורת של רבי יוסף חיים זוננפלד? הס מלהעלות כן על
הדעת! חלילה וחס! ההוראה היתה שונה, משום שהיא הותאמה
לדור ולנסיבות, אולם ההוראה השונה - היתה המשך ישיר ומדויק
של המסורת, המסורת שרבי יוסף חיים היווה אחת מחוליות הזהב
שהרכיבו את שושלתה!

יסוד זה, אכן, למדים אנו כבר מדברי הגמרא במסכת סנהדרין (ל"ח,
ע"ב), שם שנינו: "אמר ריש לקיש: מאי דכתיב זה ספר תולדות אדם?
מלמד שהראהו הקדוש ברוך הוא דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו".
הקדוש ברוך הוא הראה לאדם הראשון את חכמי כל הדורות שיהיו
ואת דורשיהם, אולם הוא לא הסתפק בכך... הוא הראה לו גם את
הדורות עצמם. ולכאורה, מה היה הענין להראות לאדם הראשון גם
את הדורות עצמם, לצד שופטיהם ודורשיהם?

יש המבארים על דרך ההלצה, כי היה חשש שבראות אדם הראשון
את שופטי הדורות הבאים - הוא יבוז להם ולא יוכל להבין כיצד
יכולים הם להנהיג את הדורות ההם... לפיכך, הראו לו משמים גם את
הדורות עצמם, בכדי להבהיר כי בשביל דורות שכאלו - מספיקים

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"אמא שלי פרצה בבכי, והתחילה לספר לי כמה היא התפללה עלי, כמה היא בכתה שאני אצליח בלימוד, היא סיפרה לי כמה היה לה קשה ההמתנה עד שנולדתי, וכמה היא התרוצצה איתי אצל רופאים כשהייתי קטן בגלל בעיות כאלו ואחרות, כמה היא התאמצה לפתח אותי, ללמד אותי חכמה ומוסר, כדי שאוכל להיות תלמיד חכם בבוא העת, וכמה נשבר לבה בקרבה כשסיפרתי לה שקשה לי בלימודים. "אחר כך ניהלנו שיחה רגוע וקרובה כל כך, גיליתי שיש לי אמא חדשה שלא הכרתי עד היום. אני מודה לך על ההיכרות שערכת ביני ובין אמא שלי".

"והמסר מכאן הוא גם לבחורים וגם להורים: אל תזניחו את הקשר בין הורים וילדים, כי הקשר הזה, יש בכוחו להציל את הבחורים מרדת שחת, לחזק אותם בזמני קושי ומשבר, ולהרוות את ההורים במנות גדושות של נחת בסייעתא דשמיא".

לא חושב ככה, אני לא יכול להכריח אותך, אבל אני רק רוצה שתחשוב על זה בעצמך, אחרי שאנחנו מסיימים את השיחה, תחשוב עם עצמך, אם אמא שלך השקיעה בך מספיק, כדי להצדיק את המאמץ הקטן הזה מצידיך למענה, שתרים אליה טלפון ותשמח אותה...".

"השיחה הסתיימה, והבחור אמר שהוא יחשוב על זה מתישהו... "אחרי פחות משעה הוא שוב התקשר... הוא ביקש לדבר עם הרב אברהם... מיד זהיתי אותו, למרות שקולו היה חנוק מדמעות.

"רציתי לומר לך תודה", הוא אמר לי, "הרי אני כבן שמונה עשרה שנה, ולא זכיתי מימי לנהל שיחה כל כך קרובה עם אמא שלי. מיד אחרי שניתקתי את הטלפון החלטתי לשמוע בקולך ולהתקשר אליה, סיפרתי לה שב"ה אני משתפר והולך, ושעכשיו אני יוצא עם תוכנית לימוד שבעז"ה תחזיר אותי למה שהייתי לפני שהחלה כל הנפילה הגדול הזאת.

המשך מעמוד 23 | הרב בנימין בירנצוויג

נעלים חדשות, ובפרט אם ידעת שאביך עשיר גדול ולא יחסר לו כסף! א"כ סיים החזו"א, 'היד ה' תקצר אצל הקב"ה אין מחסור כשאדם זוכה ומרגיש שהקב"ה ניצב לידו הוא מתפלל לפניו על כל פרט מחייו ואפילו על הקטן ביותר'. זו ההרגשה המחוייבת כפשוטו, לבקש הכל, כי מאתו הכל בכל מכל כל!

מספרים על חסיד אחד שעמד בשמו"ע ליד רבו, ושמע את הרבה בסוף התפילה לפני יהיו לרצון, מדבר ביידיש ואומר 'רבוננו של עולם אוי שהמשרתת לא תעזוב, שהמשרתת לא תעזוב...'. החסיד הנרגש הבין שהוא היה עד לתגלית נרעשת, וסיפר לכל החסידים שהוא זכה לשמוע את הרבה מבקש מהקב"ה שלא יגרש את המשרתת של כנסת ישראל בשמים...

חסיד אחד אזור אומץ, ניגש לרבה ושאלו לפשר תפילה זו, אמר לו הרבה: "מה פתאום! לא לזה כיונתי, פשוט הרבנית סיפרה לי אתמול שהמשרתת בביתנו רוצה לעזוב והיא רגילה אליה וזה קשה לה, והתפללתי מעומק ליבי בשפה הכי שגורה בפי שפת האידיש, 'רבוננו של עולם תרחם, אנא תרחם שהמשרתת לא תעזוב!'".

פעמים רבות כידוע עולה לעליית ביתו ומתבודד ועושה חשבון נפש ושמעוהו ממש משוחח עם הקב"ה במילים פשוטות כדבר איש אל רעהו, רק כך מוחדרת ההרגשה של קרבת ה' בתפילה".

אחד מתלמידי הישיבה מספר, שראוהו נכנס כמה פעמים לבית הכנסת בחצות הליל אחרי שכולם הלכו, והתחקה תלמיד זה אחר מעשהו של רבו, והתגלה לו המחזה המדהים שמרן הח"ח פותח את ארון הקודש ומתחיל לבכות: 'רבוננו של עולם! ישראל מאיר הוא כהן, וכהן עלול לבא לידי כעס בנקל, עזרני נא שאוכל להתגבר על הכעס!'

פעם נכנס למרן החזו"א יהודי עם נעלים קרועות, וכששאל אותו החזו"א מדוע אינו קונה נעלים? ענה היהודי, שאין לו כסף! שאל אותו החזו"א 'האם כבר בקשת מרבוננו של עולם שיתן לך כסף לקנות נעליים?' 'לא' ענה היהודי, 'אני מתבייש לבקש מהקב"ה על נעליים זה לא מכובד', אמר לו החזו"א 'דע לך, שהנהגה זו שלך אינה נובעת מיראת הקדושה אלא מיראת הבושה, זהו חסרון בקשר שלך עם רבוננו של עולם! אם באמת היית מרגיש שהקב"ה הוא אביך והוא באמת נמצא כאן לידך, לא היית מתבייש! הרי כשהיית ילד והנעלים שלך נקרעו, לא התביישת לבקש מאבא כסף שיקנה לך

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ העוסק במצוה וכוונתו לשם הנאה - האם פטור מלעסוק במצוה אחרת?
- ◆ חוטי ציצית שנקשרו בידי אשה - האם הם כשרים?
- ◆ על מי חל הכלל "עד אחד נמאן באיסורים"?

את שניהם, ירכוש תפילין. ואם יש באפשרותו לשאול תפילין מגמ"ח, ישאל את התפילין מהגמ"ח, וירכוש מזוזה.

מהלכות מומר ואפיקורוס

• מומר 'להכעיס', אף אם אינו מומר אלא לעבירה אחת בלבד, דינו כגוי, ושחיתותו פסולה, ואם כתב ספר תורה, הספר פסול. אבל מומר 'סתם', או 'לתאבון', אין דינו כגוי, אלא אם כן הוא מומר לעבודה זרה, או לחילול שבת בפרהסייה, בפני עשרה יהודים, או שפרק מעליו את עול כל המצוות. ומומר לחלל שבת בדינים דרבנן - נחלקו הפוסקים אם דינו כגוי.

• ספר תורה, תפילין ומזוזה, שכתבם יהודי משומד האדוק בעבודה זרה - חובה לשורפם, כיון שיש להניח שבעת כתיבתו את השמות הקדושים שבהם, התכוון לשם עבודה זרה.

• ספר תורה, תפילין ומזוזה, שכתבם יהודי שאינו מאמין בדברי חכמינו ז"ל, אין להשתמש בהם, וצריך לגונם באופן שלא יבואו לידי שימוש.

הלכות שונות

• כלל הוא בדינו: "עד אחד נאמן באיסורים". לדעת השולחן ערוך, כל אדם מישראל פֶּשֶׁר לעדות זו, אלא אם כן הוא חשוד להכשיל אחרים באיסור זה שמעיד עליו. אולם, לדעת הרמ"א אין די בכך שאינו חשוד, אלא צריך שיהיה מוחזק בכשרות.

• 'גדלותו' של נער נקבעת על פי 'שְׁנֵים' ו'סימנים', דהיינו שמלאו לו שלוש עשרה שנה, ולאחר מכן צמחו בגופו סימני הגדלות, שהם שתי שערות גדולות במקומות מסוימים, או שערות רבות - אף קצרות - באזור הזקן. ונער בן שלוש עשרה שלא ידוע אם צמחו בו שערות אלו, 'חזקה' היא שצמחו; אך אין סומכים על חזקה זו להקל כי אם בנוגע לדינים דרבנן, ולא בנוגע לדינים דאורייתא.

מהלכות 'העוסק במצוה פטור מן המצוה'

• העוסק במעשה מצוה, והזדמנה לפניו מצוה אחרת, פטור מלעסוק בה. אך אם ניתן בקלות לקיים את המצוה השנייה, ללא פגיעה בקיום המצוה הראשונה, יש לקיים גם את המצוה השנייה.

• העוסק במצוה ומקבל עליה שכר, או הנאה אחרת, וכוונתו לשם מצוה - חל עליו הכלל הנ"ל, שהעוסק במצוה פטור מן המצוה.

• מי שהחל לעסוק בלימוד תורה שבכתב, אינו מחויב להפסיק לצורך הנחת תפילין (מיעבר לזמן קריאת שמע ותפילת שחרית). ויש אומרים, שהוא פטור גם בשעת לימוד תורה שבעל פה. ויש אומרים, שפְּטוּר זה מוגבל למי ש'תורתו אומנותו', דהיינו שעיסוקו הוא בתורה בלבד.

מהלכות סת"ם וציצית

• ספר תורה, תפילין ומזוזה, שכתבם אדם הפְּטוּר ממצותם, כגון אשה וקטן - פסולים. וכן אם כתבם אדם שאינו מאמין במצותם - פסולים.

• חוטי ציצית שנקשרו בידי מי שאינו מחויב במצות ציצית, כגון אשה - כשרים. ויש מהראשונים שפוסלים, ולדעת הרמ"א, לכתחילה יש להחמיר כדעתם.

• ספר תורה, תפילין ומזוזה, אפילו פסולים, שנמצאו ביד גוי, חובה לקנותם מידו, כדי שלא יבוא לידי בזיון. אך אם הוא דורש עבורם מחיר הגבוה בהרבה ממחיר השוק, אין לקנותם.

• תפילין שנעשו כדון, והן בחזקת כְּשֵׁרוֹת, ומניחין אותן בתדירות - אינן טעונות בדיקה. אך אם נוצר בהן קרע, או ששהו במקום לח במיוחד, וכדומה - חובה לבדוקן, ועד לבדיקתן אין לברך על הנחתן.

• מי שאין ברשותו תפילין ולא מזוזה, ואין באפשרותו לרכוש

גליון 536
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

דוד לייבוס, תמונה על ידי אריאל לייבוס

סיפורי חז"ל

שלח לחמך על פני המים

בר קפרא היה חופר על שפת ימה של קיסרי, וראה ספינה שטבעה בים הגדול, ונציב העיר עולה מתוכה ערום. כשראהו בר קפרא, בא אצלו ושאל בשלומו, ונתן לו שני סלעים, והכניסו לביתו, האכילהו והשקהו, ונתן לו עוד שלושה סלעים אחרים. אמר לו בר קפרא אדם גדול שכמותך, ראוי שיהיו עוד מעות בידך להוצאות אחרות. לאחר ימים נשבו יהודים באותה עיר, אמרו, מי ילך ויפייס עלינו? אמרו זה לזה ילך בר קפרא שהוא חשוב אצל המלכות. אמר להם בר קפרא, ויודעים אתם שמלכות זו עושה כלום בחינם? אמרו, ליש כאן חמש מאות דינר, טול אותם ולך ופייס עלינו. נטל בר קפרא חמש מאות דינר ועלה למלכות, כשראה אותו נציב העיר, עמד על רגליו ושאל בשלומו, ואמר לו, למה טרח ובא רבי לכאן? אמר לו בר קפרא, בבקשה ממך שתרחם על אותם היהודים, אמר לו נציב העיר כלום יודע אתה שמלכות זו עושה דבר בחינם? אמר לו בר קפרא, יש עמי חמש מאות דינר, טול אותם ופייס עלינו. אמר לו שר העיר, אותם הדינרים יהיו ממושכנים לך תחת מאכל ומשתה שהאכלתני והשקיתני בביתך, ואתה לך לשלום ובכבוד גדול. קראו על בר קפרא מקרא זה "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו"

(לפי קהלת רבה)

פרשת השבוע

של הקב"ה, ויזכור אהבתו ויעור משנתו ושגיונותיו בהבלי הזמן, וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים, אלא ידיעת צור העולם, ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים". על דברים אלה היה רבי יחזקאל אומר, אתם שומעם? בכל פעם שנכנסים ויוצאים ורואים את המזווה, חייבים להיזכר שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים, אלא ידיעת צור העולם, היזכר כמה פעמים ביום רואה אדם את המזווה, ובכל פעם חוזרת המזווה ומשננת לו, דע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם. באומרו דבר זה היה הרב זצ"ל מרבה בבכי, כמה התעוררות יש בזה. והרמב"ם ממשיך בדבריו שם, אמרו חכמים הראשונים, כל מי שיש לו תפילין בראשו ובורעו, וציצית בבגדו, ומזווה בפתחו, מוחזק הוא שלא יחטא, שהרי יש לו מזכירין רבים, והם הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא, שנאמר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם (תהלים לד) והיה הרב ז"ל חוזר ומשנן את דברי הרמב"ם הללו ומתרגש ובוכה.

והסיר ה' ממך כל חולי (ו' - ט"ו) מסופר על הרה"ק ר' פישל מסטריקוב זיע"א, שהיה נוהג לקחת בכל לילה קודם השינה מעט יי"ש, והיה מברך עליו, טועם קצת ואומר, "לחיים רבוננו של עולם, מקור וחי החיים, לילה טוב לך רבוננו של עולם. פעם אחת פירש הרבי את כוונתו, שהוא מכין שתהיה לכל חולי ישראל המוטלים על ערש דוי, רפואה שלמה במהרה, כי על הרוב לפי דרך הטבע, בלילה המחלה מתגברת יותר ויותר, וצר להם לחולים, ומכיון שכתוב "בכל צרתם לו צר" כביכול, לכן כשיהיה לילה טוב לחולי ישראל, אז בודאי יהיה מזה תענוג ונחת רוח לשם יתברך.

וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך (י"א - כ')

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל אברמסקי זיע"א, שהיה רגיל לצטט בעל פה מתוך בכי את לשון הרמב"ם (הלכות מזווה פרק ו' הלכה יג) "חייב אדם להזהר במזווה, מפני שהיא חובת הכל תמיד, וכל זמן שיכנס ויצא יפגע ביחוד השם שמו

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:56 ת"א: 7:58 ר"ת: 8:32

עקב

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:43 ת"א: 6:58

חילכם, אולי תואילו ללמדנו גם אנו, אחת ולתמיד, כיצד מחוללים מופתים שכאלו!..."

"מאיר, מוכן לגלות לכם את הרוז" השיב הרבי - "אולם, בתחילה, עליכם להשיב למאיר על קושיה שיש לו": הגמ' במסכת ברכות (לד'): אומרת: "אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא, שהיה מתפלל על החולים, ואמר: זה חי וזה מת!" וקשה: מילא "זה חי", היה לו לומר, משום מבשר טוב, אולם, "זה מת", מי ביקש ממנו לומר, והלא שנינו בפסחים (ג): דאין לו לאדם לבשר בשורה רעה, משום "ומוציא דיבה הוא כסיל", כל שכן, שלא היה לו להקדים ולבשר על הרעה בטרם קרתה? לא היה בידי הגאון ובנו מענה על הקושיה.

נענה רבינו ואמר: "מאיר יתריך!", הגמ' אומרת (מועד קטן טז): "מי מושל בי?" צדיק! שאני גוזר גזירה ומבטלה! ולכאורה קשה, האיך יתכן לשנות את גזירת הבורא, יתברך שמו. אולם, התירוץ הוא, על פי הגמ' ברכות (סב): "ואדם אתן תחתיך" (ישעיה מג) - אל תקרי אדם אלא אדום, שנפש הרשע ניתנת לכפרה תחת נפש הצדיק. וא"כ, הווה אומר, כי באמת הצדיק אינו מבטל את גזירת הבורא, אלא מעבירה מן האדם הכשר על ראש הרשע!

"ומעתה, יובנו היטב דבריו של רבי חנינא בן דוסא, שהיה אומר, "זה חי" - כלומר, החולה שעליו התפלל עתה, יחיה. "וזה מת" - רשע פלוני, ימות תחתיו ויהיה כפרתו!..."

ובכן - סיים הרבי ואמר - "אף מאיר אומר כן: פלוני החולה, חי ויחיה! ואילו הכומר הרשע, צורר היהודים, המתגורר ברחוב פלוני, פה בלמברג, ימות תחתיו! ואם עדיין אינכם מאמינים, שילחו את שמשכם גם למעונו של הכומר, וראו, הצדקו דברי מאיר!" לא חלפה שעה ארוכה, עד ששב השמש גם משם, ואישר, כי הכומר, אכן, מת, זה לא מכבר, במיתה חטופה!..."

הגאון ובנו האזינו לדברים בהשתאות עצומה, ולמדו, מתוך כך, להכיר, בעומק חכמתו וצדקתו. ושמו של הרבי, נותר מני אז קדוש ונערץ, בעיני הגאון בעל הישועות יעקב ובעיני בנו,

מי מושל בי? צדיק! שאני גוזר גזירה ומבטלה!

מסופר: יום אחד נפגש הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א עם הרה"ק יעקב משולם אורנשטיין בעל הישועות יעקב" זיע"א (יומא דהילולא כ"ה מנ"א) רכה של לבוב - למברג, ועם בנו, הגאון רבי מרדכי זאב. לעת ביקור שערך הרבי בעיר, ונכנס, תוך כדי כך, לבקר במעונו של המרא דאתרא.

בעודו יושב במחיצת מארחיו, הופיעה בחדר, אחת מן הנכבדות שבתושבות הקהילה, וביקשה רשות לשטוח את בקשתה לפני הרבי. משנתן לה הגאון, מרא דאתרא ובעל הבית, את הרשות, פתחה זו ושפכה את מר לבה לפני הרבי, על אודות בעלה, אחד מחשובי הקהל, אשר מזה שבועות מספר נפל לחולי כבד, ואף טובי הרופאים הצהירו מפורשות, כי נואשו כבר מחיו...!

הרכין הרבי את ראשו על חזהו, נתהרהר קימעה, אחר השיב: "שובי לביתך לשלום, ומצאי את בעלך בריא כאחד האדם!..." הרב ובנו, אשר מודעים היו היטב למצבו האנוש של החולה, הופתעו מאד מתשובתו, והדבר היה ניכר על פניהם.

"למה לכם להרהר אחרי מאיר, בטרם נוכחתם לדעת אם צדקו דבריו אם לאו?!" - החזיר להם הרבי על אתר. "והאיך לא נהרהר" - התנצל בן הרב - "כאשר דברים אלו נראים שסותרים בעליל את המציאות?!"

השיב להם הרבי: "ועדיין סומכים אתם על השערה בלבד? הואילו נא לשגר את שמשכם אל בית החולה, יראה בעיניו, וישוב ויספר לכם, אם אמת היה בפי מאיר, אם לא!..." נענו הרבנים להצעה, ושלחו את שמשם אל בית החולה. לא ארכה השעה, עד ששב הלה מלא התפעלות, והעיד, כי כמו עיניו ראה זה עתה את החולה, כשהוא מסתובב בביתו על רגליו, בריא ושלם ללא שום דופי!

בעל הישועות יעקב ובנו, הביטו בפני רעהו נדהמים, כשהדיבור נעתק מפיהם. משחזרו אל עשתונותיהם, נענה רבה של למברג ואמר אל הרבי: "אם אכן כה רב ונשגב

משל ונמשל

והיה עקב תשמעון וגו' ושמר ה' אלהיך לך וגו'
אשר נשבע לאבותיך (ח' – י"ב)

יש להבין מדוע צריך השם יתברך לשמור להם חסדי אבות, והרי אם הם בעצמם ישמעו וישמרו את המצוות אינם זקוקים לזכות אבות ויכולים לקבל שכר בכוחות עצמם.

והענין יובן על פי, משל לאדם זקן אחד שהיה לו בן קטן והיה לו בעבורו אלף זהובים. קרא האב לאחד מאוהביו ואמר לו שיהיה אפוטרופוס לבנו, לגדלו ולהשגיח על רכושו, ולהיות מאוכלי שלחנו, וכן היה לאחר שהאב נפטר לבית עולמו, לקח אותו ידיד את בנו, ומינה אותו להיות פקיד בבית מסחרו, ופסק לו שכר קצוב לשנה. לאחר שעברו כמה שנים, שמע הנער כי יש לו אצל בעל הבית שלו אלף זהובים, בירושה שנשאר לו מאביו, ואמר בלבו, למה לי להתייגע ולסמוך על שולחן אחרים, ניגש הנער אצל בעליו ואמר לו, תן לי את כספי ואתפרנס משלי בלי יגיעה, אמר לו בעל הבית, אם רצונך לקחת תוכל לקחת, אבל אם תשמע לעצתי, שמור לך את המעות ולא תקח עתה מאומה, כי המעות יתבזבוזו לך ותשאר ריק מכל וכל, לכן עדיף יותר שתתייגע באיזה עסק, ותאכל ותשבע, וכספך יהיה שמור אצלי כפי שהיה שמור עד היום, ובבוא העת יהיה לך את הכסף להשתמש בו, לצרכי נישואין וקניית דירה וכדומה.

הנמשל: אבותינו הקדושים הפקידו אצל הקדוש ברוך הוא, את זכותם שיהיה שמור בעד בניהם אחריהם, ואם הוא יתברך יתן לנו את הירושה מיד, הלא נאכל אותה פרוטה פרוטה, עד אשר יתמו זכות אבות, לכן אמר והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, ותתייגעו בעבודה, אז יהיה הריוח שלכם ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך.

(המגיד הק' מדובנא זיע"א)

תמים תהיה עם ה' אלוקיך

מסופר: באחד הימים התעורר בליבו של הרה"ק יהודה לייב זיע"א הידוע בשם המוכיח מפולנאה רצון ללמוד את שפת החיות והעופות. הוא החליט לנסוע אל רבו הבעל שם טוב הקדוש זיע"א ולבקש שיואיל ללמדו חכמה זו. בביתו של הבעש"ט שהו אותה עת מבקרים רבים, והרבי לא הקדיש תשומת לב לתלמידו החביב שהגיע זה עתה, המוכיח התפלא על יחסו של רבו, ברם מפני רצונו העז ללמוד את שפת החיות, החליט להישאר ולחכות לשעת כושר מתאימה לבקש את בקשתו.

סוף סוף הגיעה ההזדמנות המיוחלת, הבעל שם טוב הזמין את המוכיח להצטרף אליו לנסיעה, שמח המוכיח וקיווה שבמהלך המסע יאאות רבו להטות אוזן לבקשתו. כשהגיעו למלון דרכים פנה הבעל שם טוב לנוח בחדרו בעליית הגג, המוכיח המתין שרבו ייעור משנתו ועלה בסולם אל העלייה, בהגיעו לשלב האחרון הבחין בפני רבו הבורעים כלפיד אש, נבהל מאד וכמעט נפל מהסולם מרוב פחד. עמוד אל תירא, אמר הבעל שם טוב, מה אתה מבקש? הפחד שיתק את המוכיח, הוא לא הצליח לפצות את פיו, בצאתם מהמלון הזמין הבעל שם טוב את תלמידו לשבת לידו במרכבה, כאשר התיישבו פנה אליו הבעל שם טוב ואמר, אני יודע שהגעת אלי כדי ללמוד את שיחת החיות והעופות, ובכן בוא ואבאר לך את העניין. המוכיח התרגש הנה הגיע הרגע המיוחל שכה ציפה לו, הוא הקשיב בריכוז להסבר העמוק. הבעל שם טוב גילה למוכיח את כל הסודות עד שידע את החכמה על בוריה, תוך כדי האזנה להסבר רבו, התחיל המוכיח מבלי משים להטות אוזן לשיחת העופות, הבהמות והחיות. להפתעתו הוא הבין את שפתם. שמחה עצומה מילאה את ליבו, הנה חלמו התגשם, הבעל שם טוב סיים את הסברו העמוק ושאל, הבנת היטב את החכמה? כן, השיב המוכיח.

הבעל שם טוב הרים את ידיו והעבירן על פניו של תלמידו, באותו רגע שכח המוכיח את כל הסודות אותם שמע מרבו, בויכרונו נותרו רק מילות ההקדמה. למראה מבוכתו חיך הבעל שם טוב ואמר, אילו היית צריך להבין את החיות לצורך עבודת הבורא, הייתי מזדרז ללמדך חכמה זו, אבל שאינך זקוק לחכמה זו לצורך עבודת ה' לימדתי אותך רק כדי להרוות צימאונך, ומיד אחרי הלימוד שכחת הכל. "תמים תהיה עם ה' אלוקיך".

צ'ין אדם לחברו

התחשבות בזולת

מסופר על הרה"ק רבי חיים פאלאג'י זיע"א, שכאשר היה יוצא לאחר הדרשה לשוב לביתו, היה מסבב להגיע לביתו בדרך הארוכה, בכדי שהרבנית אשתו של הרב שיהיה לפניו, לא תראה אותו ותבא לידי צער חלילה.

שליח לדבר מצוה

מעשה ונציב אחד מחו"ל שתמך בכספו בבני הישוב שבירושלים, שלח להרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד רבה של ירושלים זיע"א סכום כסף שיעבירו לנצרך אחד. מיד עם התקבל הכסף ירד רבי יוסף חיים בכבודו ובעצמו לביתו של האיש, כדי למסור לו את השטר, אך מאחר ורק בני הבית היו אותה שעה בבית חזר על עקבותיו. לאחר שעה קלה הגיע האיש לביתו של רבי יוסף חיים חרד כולו, וביקש לדעת על מה ומפני מה ביקר הרב בכבודו ובעצמו בביתו, כיון ששמע שהיה זה בגלל הכסף שהגיע עבורו, וגם ראה שרבי יוסף חיים התכונן לגשת אליו שנית, חש אי נעימות רבה והתחיל להצטדק וכי לשם כך הטריח הרב את עצמו? הלוא יכול לעשות זאת ע"י שליח, ואם כבר היה בביתו מדוע לא השאיר את השטר בידי בני הבית, ולמה לו לטרוח שנית? ענה לו רבי חיים בתמימות ובטוב לב, הלוא השולח כתב לי במפורש שאני אמסור את הכסף לידך, וכי איך

אוכל לעשות זאת ע"י שליח או למסרו לידי בני הבית? הרי אהיה כמועל בשליחות, ומלבד זאת אם הקב"ה אנה לידי מצוה גדולה כזו לשמח לב איש ומשפחתו בשעה שצר לו האמסור זאת לשליח?

ואהבת לרעך כמוך מדאורייתא

מסופר: באחד השבועות האחרונים לחייו של הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ראש ישיבת חברון זיע"א, כשהוא חולה ורפה אונים, התאמץ לעלות במוצש"ק לתפלת מעריב להיכל הישיבה. כשהגיע למדרגות התברר שכבר סיימו להתפלל, אולם הוא המשיך והשתרך בשארית כוחותיו בכדי להגיע אל ההיכל. שאל אותו מלווהו טירחה זו למה? הן כבר גמרו להתפלל. נתן בו רבי יחזקאל עינים טובות והשיב, תפילה בציבור היא מדרבנן, ק"ו לערבית שהיא רשות, ואילו לברך את בני הישיבה בשבוע טוב הוא "ואהבת לרעך כמוך" מדאורייתא.

מלבוש מיוחד לכעס

מסופר על הרה"ק רבי יצחק מווארקו זיע"א, שהיה לו מעיל מיוחד הנקרא "מעיל הרוגז", וכל אימת שחש כי הרוגז והכעס עומדים להשתלט עליו, היה נכנס לחדרו ללבוש את המעיל המיוחד לעת שכזו. ועד אשר הספיק ללבוש את המעיל, פג הכעס ונעלם כלא היה.

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ג מנ"א
הרה"ק רבי דב בעריש גוטליב ב"ר יעקב (יד הקטנה על הרמב"ם - תקפ"ח)
יום ראשון כ"ד מנ"א
הרה"ק רבי אפרים ולמן מרגליות ב"ר מנחם מאניש (מטה אפרים - תקפ"ח)
יום שני כ"ה מנ"א
הרה"ק רבי ישכר דב בער מזולטשוב ב"ר יהודה לייב (בת עיני - תקנ"ה)
הרה"ק רבי אברהם חיים מלינסק ב"ר נפתלי מראפשיץ (תקצ"א)
הרה"ק רבי יעקב אורנשטיין ב"ר מרדכי זאב (ישועות יעקב - תקצ"ט)
יום שלישי כ"ז מנ"א
הרה"ק רבי נח נפתלי מקאברין ב"ר ישראל יעקב (תרמ"ט)
הרה"ק רבי יואל מסאטמר ב"ר חננניא יו"ט ליפא (תשל"ט)
יום רביעי כ"ז מנ"א
הרה"ק רבי יהושע אב"ד קראקא ב"ר יוסף (מגיני שלמה ת"ח)
הרה"ק רבי צבי הירש (ר' הערשלה) מספינקא ב"ר אברהם אביש (תשנ"ז)
יום שישי כ"ט מנ"א
הרה"ק רבי שמואל סלנט ב"ר צבי הירש (רבה של ירושלים - תרס"ט)
הרה"ק רבי יוסף מאיר ממחננובוקא ב"ר אברהם יהושע העשיל מסקווירא (תרע"ז)
הרה"ק רבי אברהם דב מראחמיסטריווקא ב"ר מנחם נחום (תש"ה)
הרה"ק רבי אליעזר זוסיא מסקולען ב"ר ישראל אברהם (תשמ"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וספי תרומים על המצוות.

תלמוד תורה (י"א)

א) תחילת דינו של אדם בעולם הבא על מה שלא עסק בתורה, ואחר כך דנים אותו על שאר מעשיו. (סנהדרין דף ז' ע"א)
ב) חייב ללמוד תורה עד יום מותו, שנאמר (דברים ד', ט') ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך, וכל זמן שלא יעסוק בתורה הוא שוכח. (ש"ע יור"ד סימן רמ"ו, סעיף ג')
ג) אין מלמדין תורה לתלמיד שאינו הגון, אלא מחזירין אותו למוטב, ומנהיגין אותו בדרך ישרה ובודקין אותו, ואח"כ מכניסין אותו לבית המדרש, ומלמדין אותו. (שם, סעיף ז')

בחטות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

מברכין חודש אלול

המולד ביום שבת קודש

בשעה 8:16 דקות 5 חלקים

ר"ח יהיה ביום שבת וביום ראשון

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁתַּת עֵקֶב – מַעֲלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

"אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכָּנֹת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תַחֲסֹר כָּל בָּהּ"
(דברים ח, ט)

הגמרא למדה זאת מהפסוק: "כִּי גִרְשׁוֹנֵי הַיּוֹם מִהֶסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת ה' לֵאמֹר לֶךְ עִבְדֵּנוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים" (שמואל א' כו, יט).

מי אמר לדוד ללכת לעבוד אלוהים אחרים? אלא מכיוון שגרשו אותו מהארץ, נחשב כעובד אלילים.

המפרשים מסבירים מכיוון שהארץ צריכה מאוד מי גשמים ותמיד עיני האדם אליו יתברך להשקות את הארץ והקב"ה משפיע על הארץ באופן ישיר ככתוב: "אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ דֹרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מִרְשֵׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה" (דברים יא, יב).

נמצא כי עיני ה' תמיד על הארץ. לכן מי שגר בארץ ישראל נחשב שיש לו אלוה-שהרי הוא נמצא בקשר תמידי עם ה' יתברך.

מה שאין כן כאשר האדם גר בחוץ לארץ. מכיוון שהשפע מגיע דרך שליחים שהם המלאכים, זה נחשב כמי שאין לו אלוה-מכיוון שמי שזוכה ומקבל ישירות מהמלך לא דומה כלל למי שמקבל על ידי שליחים וסגנים.

התורה הקדושה מעידה על ארץ ישראל שהיא טובה מאוד, כמו שכתוב הרבה פעמים בתורה הקדושה: "אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ" (דברים כז, ג), וכן כתוב: "אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכָּנֹת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תַחֲסֹר כָּל בָּהּ" (דברים ח, ט).

המקובל הדרשן רבי משה אלשיך זצ"ל כתב, שאפילו אכילת לחם לבד אין בה מסכנות, מכיוון שיש בלחם שבארץ ישראל טעם מיוחד שאפילו מי שאוכל רק אותו מכיוון שאין לו במה לטבול אותו, הוא אינו מסכן.

עוד מפרשים שאפילו העשיר שיש לו במה לטבול את הלחם, לא ירצה לעשות זאת מכיוון שהלחם כשלעצמו טעים ביותר.

כך ארץ ישראל שיש בה שפע גדול וממנה יש שפע לכל העולם כולו. "אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ דֹרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד, עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מִרְשֵׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה" (דברים יא, יב).

ארץ ישראל היא הפלטריין של מלך. לכן יש להיזהר בה ביותר שלא יחטא חלילה, מכיוון שהחוטא בה הרי הוא חוטא בבית ומעון של הקב"ה והחומרה רבה יותר. אם שומר ומקיים בה את מצוותיו-זכותו גדולה.

התורה מתארת בביטויי חיבה מיוחדים את שבחה של ארץ ישראל. הגמרא (כתובות ק"י) מאריכה מאוד בשבח ארץ ישראל ואומרת: "כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוץ לארץ- דומה כמי שאין לו אלוה-".

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דורי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים סמיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חס
י"ט	18:43	19:54	20:44
ת"א	19:01	19:52	20:41
מ"ט	19:03	19:54	20:43
כ"ב	19:02	19:53	20:41

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה – יום טוב - חלק ב'

מה הם סוגי הכיריים והאם מותר להדליק אותם ביום טוב?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

כיריים גז, שעל ידי סיבוב כפתור הגז ניצתת אש, אין להשתמש בהם בחג. אולם יש אפשרות להשתמש על ידי שיצמיד למבערים גפרור דולק, כך שכוונתו להדליק את האש מהגפרור ולא מההצתה הבאה ממילא. **מקורות:** שו"ת אור לציון שם (עמוד רה).

כיריים גז, שיש בהם שסתום ביטחון, יש מגדולי הפוסקים שחששו לאיסור יצור זרימת החשמל כמו כל סגירת מעגל חשמלי. **הערה:** לדעת מרן החזון אי"ש (או"ח סימן נ סק"ט) יש בכך מלאכה דאורייתא של 'בונה'. לדעת הרבה אחרונים יש בכך איסור של 'מוליד'. ראה שו"ת בית יצחק (יו"ד סימן לא בהשמטות), וכ"כ האחיעזר ח"ד (סימן ו). הגרש"ז כתב בשו"ת מנחת שלמה ח"א (סימן ט) שאין לחוש לאיסור מוליד וסיים: אך מה אעשה שכבר הורה זקן וכו'. הדבר צריך הכרעה, ולעניין כיריים הללו, כן הביא בספר מטבח כהלכה (עמוד 30) בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל. בספר חוט שני (הל' מזוזה עמוד שפב) הביא בביאור דעת מרן החזון אי"ש בהכנסת זרם חשמל לחוט מתכת חשיב תיקון מנא אף ללא חיבור פרקים כלל מכיוון שחוט חשמל ללא חיבור כלל חשיב גולם, ועל ידי כוח חשמל נהפך לכלי שימוש. ע"ע במאמר של הרב גלבר נדפס בספר משנה ברורה ח"ה (בסופו הוצאת דרשו). **לכן בכיריים מסוג זה, אסור להדליק להבה חדשה ביום טוב, אלא ידליק את הנצרך מערב יום טוב.**

יש אומרים שכאשר הגז נדלק מיד, החיישן החשמלי רק מחזיק את הגז פתוח ומותר. **הערה:** מכיוון שאינו אלא גרמא בדרבנן ומותר.

אם לוקח מספר שניות, שהאש לא נדלקת עד שהחיישן יתחמם, יש כאן יצירת זרם ואסור. אולם להלכה נראה להתיר אפילו אם מותקן שסתום ביטחון לכיריים. **הערה:** בחוברת 'עוז ואורה' ח"ח (תשע"א בית שמש) הרב דינקל כתב משמיה דהגר"ש וואזנר זצ"ל להתיר. כן ראיתי את המאמר של הרב ישראל רוזן ראש מכון צומת, והעלה להקל מכמה טעמים: ראשית, מכיוון שהכוח החשמלי לא עושה דבר חדש אלא רק שומר על המצב הקיים שבו השסתום נשאר על עומדו ולא נסגר. אין כאן תוצאה של איסור 'בונה' או 'מכה בפטיש' שמשמעותו עשיה חיובית, ולא שמירת מצב נוכחי. לעניין חימום החיישן ויצירת כוח החשמל, לדעת הרבה פוסקים אין איסור בונה ומכה בפטיש במעגל חשמלי. ראה שו"ת יביע אומר. אין כאן איסור 'מוליד' מכיוון שהדבר נעשה ממילא. ועוד שאינו אלא גרמא ולצורך אוכל נפש ועונג יום טוב. והוסיף: לקראת חגי תשרי תשע"א העליתי את הדברים לפני ארבעה פוסקים חשובים והסכימו להיתר. הלא המה הרב יהושע נויביטר, הרב זלמן נחמיה גולדברג, הרב אשר וייס, והרב אביגדור נבנצל. ע"כ.

אסור להדליק להבה חדשה ביום טוב, אבל מותר להדליק [לצורך החג] להבה על ידי אש, שדולקת כבר והוכנה מערב יום טוב. **מקורות:** שו"ע (סימן תקב ס"א).

אסור להדליק אש על ידי מצית חשמלי.

מותר לומר לגוי להדליק חשמל או אש ביום טוב. מכל מקום טוב לעשות זאת על ידי רמז. **מקורות:** חזון עובדיה- יום טוב (עמוד נג) לענין חשמל. בספר מעין אומר ח"ב (עמוד שסז) הביא בשמו של הראש"ל זצ"ל שהוא הדין לענין אש שמותר לומר לגוי. כ"כ כתב בשו"ת אור לציון ח"ג (פ"כ אות ו): בין גפרורים בין חשמל מותר על ידי גוי. בספר ילקוט יוסף- מועדים (עמוד תסט) הביא פלוגתא בזה. ע"ע לאאמור"ר שליט"א בספר ודבר דבר (פ"ט"ז ה"ט) לעשות זאת ברמיזה. כ"כ משמיה דהראש"ל בספר מעין אומר (שם עמוד שצא).

מְרַבֵּה תוֹרָה - מְרַבֵּה חַיִּים

בשנת ה'תשכ"ח המחלה הנוראה התגלתה אצל רבי יעקב יוסף צוק"ל (אביו של מרן הרב עובדיה יוסף). המחלה קיננה באחד המקומות הקשים ביותר בגוף והוגדרה על ידי הרופאים כאלימה ותוקפנית במיוחד. באותה תקופה לא היו עדיין כל הטיפולים הכימותרפיים שיש היום, לא תרופות ולא ניתוחים.

רבי יעקב, שידע והכיר בגדלות בנו, פנה אליו בבכיות נוראות וביקש ממנו שיעץ לו מה עליו לעשות וכיצד יוכל להינצל מרוע הגזירה. מרן צצ"ל אמר לו: "אבא, יש רק עצה אחת להרבות חיים! התנא בפרקי אבות (פרק ב' משנה ז') אומר: "מרבה תורה-מרבה חיים". עליך למצוא עשרה אנשים שסיכמו לבוא כל יום, בכל מצב, לשמוע שיעור תורה מפיך. אתה יכול ללמד אותם דברים קלים, אפילו סיפורים מספר 'אהבת חיים' או ממרן ה'בן איש חי', ובלבד שתרבה בתורה הקדושה".

האבא שמע לעצת בנו. למרבה הפלא אביו של מרן האריך ימים ונפטר בשנת ה'תשמ"ח. מדובר בעשרים שנים, לאחר שגילו אצלו את המחלה הארורה! במשך כל אותן השנים הוא חי בלי טיפולים ובלי ניתוחים. הוא כמובן הקפיד בכל מאודו לקיים את השיעורים תמידים כסדרם דבר יום ביומו. בזכות השתדלותו להרבות תורה זכה גם להאריך את חייו (מעובד מתוך 'אור שרה' פרשת במדבר תש"פ).

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הצדיק החסיד הרב מגוץ סבאג זצ"ל

הצדיק החסיד הרב מגוץ סבאג זצ"ל – נולד בשנת ה'תרס"ב (1901) באי התורה ג'רבה עיר מלאה חכמים וסופרים. עוד כשהיה ילד קטן זכה לגדול בין ברכי החכמים וינק מהם את תורתו. בילדותו נכנס בו רוח דיבוק ה' ירחם. בעצת חכמי העיר נמנע כל ימיו מאכילת בשר ושתיית יין למעט בימי שבתות וחגים שאז שתה יין צימוקים.

חסידא קדישא. בעל רוח הקודש. מופתים רבים נעשו על ידו. רבים פנו אליו ונושעו. רבינו נודע בקדושתו הנוראה. רבים היו משחרים לפתחו של ראב"ד ג'רבה הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל שהתבטא על רבינו באורח נדיר בספרו: "**החסיד והקדוש**". ענוותן מופלא. גדול בתנ"ך ובקי בכל דקדוקיו. צדיק וצנוע בכל דרכיו ומידותיו.

היה ידוע בציבור כי כל מי שזכה בברכת הרב, יהיה בטוח שהברכה תתקיים. באחרית ימיו עלה לארץ הקודש וגר בעיר באר שבע. שם הקים את הקהילה התוניסאית וביסס את מוסדי הדת. נפטר לבית עולמו ביום שבת קודש כ"ג אב ה'תשכ"ה (1965). חי כ-64 שנים. ציונו בבאר שבע. גם היום רבים שעולים לציונו זוכים לראות ישועות.

אביו: ר' שלום. **אימו:** מרת זעמונה. **נשותיו:** מרת סברסה (זיווג ראשון), הרבנית תיתה (זיווג שני- בת הגאון הקדוש רבי שלום כהן). **ילדיו:** בן ובת. **מרבותיו:** הגאון רבי דידי כהן. **מספריו:** חידושי התפרסמו בספרו של חמיו 'דרכי שלום'.

כאשר הצדיק רבי מגוץ סבאג הגיע לעיר באר שבע לא היה שם בית כנסת לבני העדה. האנשים דנו מה לעשות. בזמנם חברת עמידר היתה נותנת דירות לעולים חדשים. לכן הוחלט על ידי כולם לפלוש לאחת הדירות של חברת עמידר, שאמורה לשמש כדירת מגורים, ולהפוך אותה לבית-הכנסת. לאחר ההחלטה הם אכן עשו כן.

כאשר גילו בחברת עמידר מה נעשה, הם מיד פנו לבית המשפט ותבעו מהם לפנות מיד את בית-הכנסת כדי שיוכלו לתת אותה כדירת מגורים לאחד העולים. השופט מר אליהו נאווי (לימים ראש העיר באר שבע) צידד בחברת עמידר. הוא קבע כי צריך לפנות לאלתר את המקום מכיוון שלא יתכן שכל אדם יעשה דין לעצמו.

מכיוון שהם הניחו כי האנשים שפלטו לדירה לא יתפנו מרצון, פלוגת שוטרים נשלחה לשם כדי שיפנו בכוח את המתפללים ויוציאו אותם משם. כאשר השוטרים נכנסו לבית הכנסת הם חזרו לאחוריהם ולא עשו דבר.

כאשר הם חזרו לממונים עליהם הם סיפרו כי כאשר הם נכנסו לבית-הכנסת, הם ראו יהודי זקן יושב בפינה ורכון על ספרו ומצידו שני 'אריות אש' והם מפחדים להתקרב אליו. על כך העידו כל השוטרים ללא יוצא מן הכלל.

למרות שהדברים נשמעו תלושים מהמציאות והזויים לחלוטין השופט שהיה אדם מאמין קיבל את דבריהם והחליט כי אין לפנות את בית-הכנסת. בסופו של דבר בית הכנסת הזה לא פונה מהמתפללים. אותו יהודי היה כמובן רבינו שהגן בקדושתו על בית הכנסת.

ג'יסי הצדיק רבי דן מרדכי הכהן זצ"ל (זקן רבני תוניס סיפר): פעם אחת היתה אישה אחת של"ע היתה מפלת את בניה. לפי החשבון שלה בכל פעם שנפקדה המצב היה שכן אחד היה נולד בריא ובן אחד נפטר רח"ל.

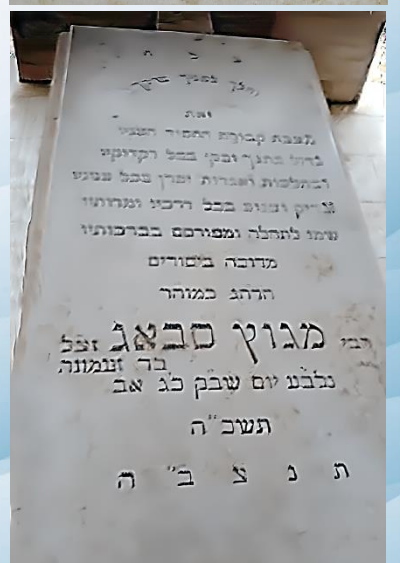
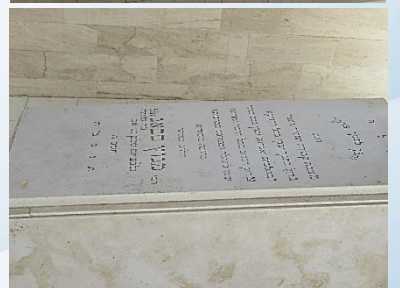
היא הלכה לביתו של רבינו, סיפרה לו על המצב וביקשה ממנו ברכה. רבינו הבטיח לה שאין לה מה לדאוג כלל וכי מעתה ואילך בבל הילדים יהיו קיימים בעזרתו יתברך. מדברי רבינו לא נפל דבר. מאותו רגע כל הילדים שנולדו לה החזיקו ולא היו לה יותר הפלות.

רבינו נשלח בילדותו על ידי אביו רבי שלום להביא לחם מהמאפיה בעיר בנגרדאן שבדרום תוניסיה. כאשר יצא מהמאפיה שתי כיכרות לחם נפלו מידיה על הרצפה. רוח דיבוק נכנסה בו מאותו רגע. רבינו בכל פעם שראה אדם היה אומר לו במה הוא חטא. אנשים פחדו להיות בקרבתו. רק כאשר עבר בסמוך לגאון הצדיק רבי רחמים חי חויתה הכהן, היה אומר לו: "אל תפחד, אתה אין לך עוונות כלל".

הוריו לקחו אותו לאחד מצדיקי העיר שהסביר להם כי הרוח נכנסה בו בגלל שהעיר בנגרדאן לא התה מיושבת בהתחלה אלא היתה מושב לחיצוניים. כשבאו בני האדם לגור שם, החיצוניים כעסו על כך ונכנסו בנער. בכלל מעשה זה רבינו התנזר מבשר ויין כל ימיו.

כאשר עלה לארץ הוא הפליג באוניה. במהלך ההפלגה באה רוח סערה והאוניה חישה לה הישבר. רבי מגוץ הוציא מכיסו את חתיכת האפיקומן ששמר מליל הסדר והשליך אותה אל המים הסוערים. הים מיד נח מזעפו.

כאשר הציעו לאשתו הרבנית תיתה את רבי מגוץ, היא הלכה לסבתה הצדקת הרבנית ז'אלו ע"ה ואמרה לה: "כיצד אני אתחתן איתו, הרי הוא לא כהן?". (בזמנם הם הקפידו שבת כהן תתחתן אך ורק עם כהן). הצדקת ענתה לה: "רבי מגוץ הוא קדוש ותלמיד חכם ונחשב אף יותר מכהן". (החומר באדיבות מכון 'ממלכת כהנים')

מְוִיתוּרִים לֹא מְפָסִידִים לְעוֹלָם

המזגן שלא היה במקומו, היה כמובן נופל עלי.

במקרה שכזה, המזגן היה חובט בי בעוצמה גדולה בגלל משקלו, והייתי עלול להיפצע בצורה חמורה. אפילו יתכן שהייתי עלול לקפח את חיי.

בעל הבית התבונן בי. לאחר מספר רגעים הבחנתי שהוא חיזור מאוד. הוא הביט בי ואז אמר: "אני חייב לספר לך. המרפסת שאליה נפלתה היא של השכן שלי".

"אותו שכן בנה את המרפסת ללא רישיון. כעסתי על המעשה הזה, מכיוון שהוא לא ביקש את רשותי. בניית המרפסת מפריעה לי לראות את הרחוב וכן מסתירה את השמש ואפילו מחסירה את האוויר".

"פניתי לשכן ומחיתי בפניו על המעשה שעשה. כיצד הוא הירשה לעצמו לבנות מרפסת בלי לבקש את רשותי? הרי ברור כי אני הנפגע המרכזי מהמעשה שעשה".

"תבעתי ממנו לפרק את המרפסת מיד. השכן שמע את דברי, אבל השאיר את המרפסת שבנה ללא רישיון תוך כדי שהוא מתעלם לגמרי מדברי".

"שוב ביקשתי ממנו להרוס את המרפסת, אבל לצערי הרב הוא המשיך להתעלם מדברי כאילו אני קיים. בסופו של דבר התקשרתי לעיריה וסיפרתי על המבנה הלא חוקי שהשכן בנה".

"העיריה הגיעו למקום וראו את הבניה. הם הסכימו כי צריך להרוס את המרפסת. האצתי בהם וביקשתי כי הם יפרקו את המרפסת ולא ימתינו לשכן, מכיוון שאם הוא יתבקש לעשות זאת, הוא יתעלם מדבריהם לחלוטין!".

"בסופו של דבר אכן העיריה הסכימו לדברי וקבעו שהם יבואו להרוס את המרפסת של השכן היום. אלא שעילת העילות ומסובב הסיבות עשה בפלאותיו, שאנשי העיריה התעכבו מלהגיע".

"כך נפלת ישר לתוך המרפסת של השכן שבנה ללא רשות. אם העיריה היתה מספיקה לפרק את המרפסת, הרי שבמקרה זה היית נופל לבטח מגובה של תשע קומות!".

בעל הבית אמר לי בהתרגשות גדולה: "תשמע, אחרי כזה מאורע אני מבטל מיד את התביעה שלי מהעיריה להחריב את המרפסת של השכן".

"אני רואה שהכל מאיתו יתברך לעד ולעולמי עולמים. המרפסת של השכן הצילה את חיך ומנעה ממני עוגמת נפש גדולה. אם חס וחלילה היית נופל, לבטח הייתי מרגיש רגשות אשמה ועלול לחוות סיזמים נוראיים".

להלן סיפור מופלא שמעובד מתוך העלון 'מתיקות הפרשה'. יש בו כדי ללמדנו כי מויתורים לא מפסידים לעולם. כדאי לאדם שיהיה בעל עין טובה. יתכן כי בזכות זאת יזכה לראות עד כמה הדבר חשוב.

אנחנו אומרים בתפילת העמידה: "בחסד וברחמים בצדק ובמשפט". צריך להבין למה מתחיל בחסד ומסיים במשפט? מי רוצה שישפטו אותו?

רבותינו מבארים כי יש לקרוא את המשפט כך: "בחסד-וברחמים", כלומר: אם אדם הולך במידת החסד, הרי שבשמיים ילכו איתו במידת הרחמים.

אבל, אם חלילה הוא הולך בצדק, כלומר: אם הוא אומר: "יקוב הדין את ההר! כך צריך להיות ואני לא מוכן לוותר", אז גם בשמיים ילכו איתו במשפט. הוא יאלץ לשלם על כל מעשיו ללא כל חמלה.

להלן הסיפור מפי בעל המעשה מ.ז.: אני עוסק לפרנסתי בהתקנת מזגנים. לעיתים אני מתבקש להתקין מזגן בבית של לקוח שגר בקומה גבוהה.

במקרה כזה, אין לי ברירה. עלי לטפס על חבל ולהתקין את המנוע של המזגן מחוץ לבית של בעל הבית, תוך כדי שאני נאלץ לעמוד באוויר, והחבל מחזיק אותי שלא אפול חלילה.

יום אחד הזמנתי על ידי יהודי להתקין מזגן בביתו. אותו אדם גר בקומה תשיעית! מכיוון שאני ב"ה כבר רגיל במקרים כאלו לא חששתי מהמשימה.

הגעתי לבית של אותו יהודי. כשהגיע השלב שבו הייתי צריך לטפס, תליתי את החבל שהבאתי וטיפסתי עליו. אני עמדתי באוויר בגובה של תשע קומות, תוך כדי שאני אוחז בחבל בחוזקה.

בסייעתא דשמיא, התקנתי בשלום את הבסיס שעליו המנוע יושב, והושבתי עליו את המנוע. אלא שבאותו רגע אירע דבר נורא ואיום...

החבל פשוט השתחרר מהמקום שבו הוא היה קשור ואני נִחַתִּי מטה! מתחתי היתה המרפסת של השכן וב"ה נִחַתִּי עליה במקום לנחות מגובה של תשע קומות.

כמובן, נפילה מגובה שכזה - אין סיכוי על פי טבע להישאר בחיים. גם אם 'התמזל מזלו' של האדם והוא נשאר בחיים, הרי סביר להניח שהוא עלול להישאר צמח או לחילופין להיות משותק לכל חייו!

כשבעל הבית בא לראות מה שלומי, מיד הודיתי לבורא עולם על כך, שהחבל לא השתחרר כאשר המזגן עדיין לא יושב על הבסיס שלו. במצב כזה, אילו הייתי נופל לפני כן,

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיאל בן יוסף ז"ל פואה אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל אביבה בת איירין ע"ה זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן רחל ז"ל רחל רפאת בת השמט ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה לטיף בן פרחת ז"ל שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בן שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל אביבה לוי ע"ה אלון בן סעדה ז"ל דוד יצחק בן פרחת ז"ל גורג'יה בת נעילה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אילנה (מחוזתה) בת שרה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חיי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרהר ע"ה אברהם בן טובה ז"ל הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרוחה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמט ע"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

עקב

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2022 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת עקב

- ב.....ויאכילך את המן - האמונה כי אבינו שבשמים הוא הממלא כל צרכינו
- ג.....למען ענותך ולמען נסותך להיטיבך - הקושי והייסורים כמתנה טובה
- ו.....תמיד נספר תהילתך - להודות ולהלל בכל עת ובכל שעה
- ו.....ישמח ה' במעשיו - גודל הנחת רוח לפניו ית' מעבודת בשר ודם, ובפרט בדורות האחרונים
- ט.....פרשת היראה - ענייני יראת שמים, וה'שכר טוב' ליראיו
- יד.....ואכלת ושבעת וברכת - מצוות עשה מדאורייתא של ברכת המזון וסגולותיה
- טז.....חיל ורעדה יאחזון - שבת מברכין אלול

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת עקב

נפלא בימי הגלות^א, כלומר, שאין מצב בו נאמר ח"ו שאפסה תקוה, כי לקוב"ה יש את הדרכים לפרנס את בריותיו בכל עת ועונה, בכל מצב ואופן.

הוסיף הנצי"ב לבאר את המשך העניין (פסוק טו) 'המאכילך מן במדבר אשר לא ידעון אבותיך למען ענותך ולמען נסותך להיטיבך באחריתך', שאין לפרש שהכוונה שיהיה לך טוב באחריתך, כי לפי"ז היה צריך לומר 'להיטיב לך', ומהו שאמר 'להיטיבך', אלא הכוונה להיטיב אותך - שאתה תהיה טוב יותר, והיינו שרצה הקב"ה להרגילם במדת הבטחון^ב, ועיקר הכוונה הוא ל'אחריתך' - לדורות האחרונים ולימי הגלות, שיוכלו בני ישראל להחזיק מעמד על ידי שיבטחו במוצא פי ה'^ג, וממנו יהיה מקור חיותם^ד.

ויאכילך את המן - האמונה כי אבינו שבשמים הוא הממלא כל צרכינו

בפרשתן (ח ג-ה), 'ויענך וירעיבך ויאכילך את המן וכו', למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם וכו', וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מיסרך, ומבאר הנצי"ב (העמק דבר) 'כי רצה הקב"ה להרגיל את ישראל בעיניו זה שלא יהא מקור פרנסתם נראים בעיניהם וכו' למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, ולפי הפשט תועלת ידיעה זו, [משום] שתהיה כמה עתים שלא תהיה שום תקוה להשיג לחם וא"כ יאבדו כל תקוה לחיות על הארץ, על בן הקדים הקב"ה ליתן כח ועצמה להתפרנס מכל מוצא דבר ה', וזהו תועלת

א. עניין נפלא מצינו בסוגיית הבטחון והאמונה בענייני הפרנסה, כתיב בפרשתן (ח יח), 'וזכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, ובתרגום אונקלוס 'ותדפר ית ה' אלקיך ארי הוא יב לך עצה למקני נכסין' - שהוא נותן לך עצה לקנות נכסים. וכתב הרה"ק ה'מאור עינים' זי"ע (ואתחנן ד"ה ואתחנן) בזה"ל, שצריך כל בר ישראל להאמין בכלל הנהגותיו, בין בגשמי בעסק פרנסתו ועסקי העוה"ז וכו', כי העצה והשכל שבא לו במוחו קודם שיעשה הדבר הוא שלוח אליו ממרום קדשו להדריכו בדרך ילך בכדי שישתכר וירוויח במשא ומתן שהוא שרצון הא-ל ית' עליו בעת ההיא שיהא כך, וההיפוך ח"ו, באם שרצונו ית"ש להביאו לידי הפסד יתן בלבבו עצה ורצון שיעשה כך שע"י סיבה זו יבוא לו הפסד, עכ"ל.

וכך היה אומר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח עה"ת בשלח הערה ב), שהעולם רגילים לחשוב על העניים החיים מבקשת נדבות למחייתם ולא משתכרים מעמל ידיהם, כי עצלים הם וחפצים עבור זה לחיות על חשבון אחרים, ואין זה נכון, כי מאמינים אנו שהכל מן השמים, ומי שנגזר עליו להיות עני יוצקים עליו מן השמים 'עופרת' (בלייא) המכבדת עליו מלעסוק באיזה מלאכה או באיזה מסחר שיהיה, ולכן נשאר בעניותו.

ב. וכך כתב ה'רבינו בחיי' בזה"ל, במה שעניך והרעיבך, כדי שתראה ותקח מוסר ותגדל נפשך במדת הבטחון שהוא עיקר המצוות כולן, עכ"ל, והיינו שהסיבה שהקב"ה נתן לבני ישראל בצאתם ממצרים כשהלכו במדבר את המן - לחם מן השמים ולא השפיע להם לחם מן הארץ כדרך העולם, הוא כדי שיקנו בעצמם את מידת הבטחון, שהוא עיקר כל המצוות.

ג. וכך רמז לה הרה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זי"ע (תורת מהרי"ץ ד"ה כי על) בפסוק שבפרשתן (ח א) 'כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם', שחיותו ושלוות נפשו של אדם תבוא לו כאשר על כל מוצא - שבכל המוצאות אותו, יענה ויאמר - הכל נעשה בציווי ובמאמר פי ה'. הכל מונהג בהשגחה פרטית לטובה ולברכה. בזאת יחיה האדם, חיים כאלו קרויים 'חיים'. כי בזה תנוח דעתו ותשלו נפשו על ידי אמונתו התמה בה' יתברך ויתעלה, וצדיק באמונתו יחיה, כי האמונה הטהורה היא 'סם חיים'...

ד. פעם אמר הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע שחיותו ופרנסתו באה לו משני קיען - [פרה בשפת האידיש נקראת 'קיא' ומזכיר את תיבת 'כי' בלשון הקודש] 'כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו' (תהלים לג כא), אמר לו בן

האדם בעצמו וכו', אז האדם בטוח ונה ואינו דואג מאומה לענייניו, כי מה יועיל יכולתו נגד יכולת הבורא הדבוק עמו ומרגיש בהעדריו כביכול. וזה נקרא דביקות, והיא מצוה כוללת כבחינות שונות לכל אנשי האומה בלא הברדל, וכמו שאמרו (ילקוט תהילים רמז תשיט) על קרא (תהילים לב י) 'רבים מכאוכים לרשע והבוטה בה' חסד יסובבנהו' אפילו רשע ובוטה בה' חסד יסובבנהו, שבענין שהוא בוטה יושענו ה' מצד החסד.

למען ענותך ולמען נסותך להיטיבך - הקושי והייסורים כמתנה טובה

בפרשתן (ח א), 'וענך וירעיבך ויאכילך את המן' וגו', וכן כתיב בהמשך העניין (פסוק טז) המאכילך מן במדבר אשר לא ידעון אבותיך למען ענותך ולמען נסותך להיטיבך באחריתך', וביאר בזה הרה"ק ה'נועם מגדים' זי"ע (בספרו אמרות טהורות על תהילים, כג א) כי מי שפרנסתו מצויה לו בהרחבה מבלי טורח אזי עלול הוא לפרוק עול ח"ו, וכדכתיב (יב-יד) 'פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת, ובקרך וצאנך ירביון וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה, ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך', על כן לא הזמין להם הקב"ה שתהא פרנסתם מצויה, אלא 'וענך וירעיבך' בכדי שעל ידי

וכך כתב ה'משך חכמה' על הכתוב בפרשתן (י ט), כי כאן נמצא יסוד נאמן למצוות הבטחון מן התורה, ולחיבת הקודש נעתיק לשונו, והענין, כי יש בטחון מוסרי כבטחון העם בהמלך כי הוא ידאג למחסורם, ויש בטחון טבעי כמו האשה תבטח בבעלה כי הוא ידאג בעד מחסורה, ויש בטחון יותר חזק כבטחון הבן באביו המלך כי ידאג בעדו, כמו שדואג עבור ענייני עצמו וזמין לו כל מחסורו. כל אלה העניינים נקבצו אצל השו"ת, הוא מלכנו הוא אבינו אם כן הוא יושענו (מלשה"כ ישעיה לג כב). ומסיבת האמונה, כי השם דבוק לנבראו להבין להם טרפם וצרכם, ולהגן עליהם מהמדות והחולי והעדר העניינים הנדרשים, ומרגיש עליהם יותר ממה שמרגיש האדם, וכביכול 'בכל צרתם לו צר' (ישעיה סג ט), והוא בעל היכולת האחד האמיתי הנצחי ויודע כל מקריו ומצפוניו ועלילות בני אדם, אם כן הוא חושש לטובתם יותר מהם על עצמם, אם כן הלא יהיה האדם יושב בטח ושליו ושקט, ולא יעשה הסיבות המוכרחות רק למה שהמילה על הנבראים גזירת הבורא יתברך, כמו שדבר בארוכה החסיד (בחובת הלכות) בשער הבטחון. וזה הענין נקרא 'וכו תדבק', שכיון שיצייר האדם שהוא דבוק להשגחה העליונה מהשו"ת, ומרגיש השו"ת בענייניו יותר ממה שמרגיש

שיחו אף אני יש לי אותם שני קיען (פרות) ומדוע אין פרנסתי מצויה, אמר לו הרה"ק, אכן, יש לך שני קיען, אבל קיען אלו נדרש מהאדם לדעת כיצד והיאך חולבים אותם (ווי אזוי זיי צו מעלקן)... כלומר שיש להשריש בקרבו את האמונה בבטחון אמיתי להיות סמוך ובטוח בה' שימלא כל מחסורו, ואז אכן לא יחסר מאומה... (גירסת הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זי"ע).

ה. כתב הרד"ק על הפסוק (תהילים קמה יז) 'צדיק ה' בכל דרכיו', שענינו הרואות שבעלי חיים טורפים זה את זה וכגון חתול טורף את העכבר ואוכלו, ולכאורה צ"ב, וכי איזה צדק יש בדבר, אלא שהקב"ה היודע כי הגיע זמנו של העכבר למות - מסבב ומזמינו אל החתול שיטרפנו ובכך תשבע נפשו. ונמצא שלא 'החתול' הרג את העכבר, אלא הוא מת כי תמו קיצבת שנות חייו, רק הקב"ה שמנהיג עולמו מביאו אל החתול, מאחר שכבר ממילא נגזר על העכבר למות מוטב שיהא זה על ידי חתול לפרנסתו ולמאכלו.

וז"ל הרד"ק, כי בצדק וביושר נותן לכל אחד אוכל, ואע"פ שהחי טורף את החי ואוכל, כמו החתול לעכבר והאריה והדוב והנמר ושאר החיות האוכלות חיות אחרות וכן העופות הדורסים לעופות אחרים, הכל צדק מאתו, כי גם לחיות ולעופות הנטרפים נתן להם גם כן מאכלם בחייהם אלא שבהגיע קיצם למות גזר מקודם שתהיה מיתתם פעמים בהנאות בעלי חיים אחרים וכו'.

ו. בלשון חסידים מסופר על איש יהודי מחסידי ליובאוויטש בשם ר' רפאל בלינער ז"ל אשר בנו נחלה עד שהיה קרוב אל המתים יותר מאשר אל החיים, וירץ אל רבו הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע כשהוא ממרר בבכי, וביקש מהרבי שיתפלל על בנו הזקוק לרחמי שמים מרובים, נענה לו ה'צמח צדק', נו, טראכט גוט וועט זיין גוט (תחשוב טוב, יהיה טוב)... אמר רבי רפאל, שהרבי יחשוב... כי מי אני ומה אני שיועילו מחשבותיי, השיב לו הרה"ק, רצייתי ללמדך כי המחשבה לטובה פועלת פעולתה לטוב, וכלומר, כלומר שאין כל נפק"מ מי החושב, העיקר הוא - מה הוא חושב...

באר הפרשה - פרשת עקב

זה יכווננו את ליבם לאביהם שבשמים'. ועל כך ביקש דוד המלך ע"ה ואמר (תהילים כג א) 'ה' רועי לא אחסר' - שהקב"ה ירעה אותו באופן שלא יבוא לידי חסרון הנפש. ומכאן ימצא האדם מרגוע לעצמו, בעת עת אשר מרגיש 'חסרון' בענייני הנפש והגוף, אם בחסרון המזונות או בחסרון בריאות הגוף ושאר חסרונות הם וכיוצא בהם.

ז. וכבר כתב הסמ"ג על הפסוק (עשין סימן יז) 'וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מיסרך', וכתב הסמ"ג וז"ל, מצות עשה לצדק את הדין על כל מה שיארע לו, שנאמר 'וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מיסרך', דרשתי העשה הזה לרבים וכו', אם לא יבוא עניינו של אדם בטוב וכו' מצות עשה לחשב בלבו כי לטובתו נשתנו ענייניו.

פעם הגיע הרה"ק מטאהש זי"ע עם כמה מחסידיו לבקר את מורו ורבו מימי בחרותו ה"ה הרה"ק ה'ויחי יוסף זי"ע מפאפא אשר התגורר בבארא פארק, ופנה הרה"ק מפאפא אל ה'פמלייה' שנלוותה אל הרה"ק מטאהש והחל להפליג בשבחו של רבם, אשר כבר בהיותו תלמיד בישיבתו בשנות נעוריו הפליג בהתמדתו העצומה בלימוד התורה ונדע ביראתו הגדולה, בסיום הביקור אמר הרה"ק מטאהש למשמשו שברצונו לעלות בזו השעה לבקר אצל ראש ישיבה פלוני, והנה אותו רה"י היה תמיד מוכיח את הרה"ק מטאהש על שאינו מקפיד על זמני התפילות (לגודל עבודתו בקודש והכנותיו המרובים קודם התפילה) על כן לא רצה הגבאי שיבקר הרבי במעונו של רה"י וניסה להניא אותו בטענה שהרבי עדיין לא התפלל, אולם הרה"ק עמד על שלו, וילכו יחדיו, כאשר נכנסו אל הבית החל הרה"י לקיים 'מצוות תוכחה', ובתוך הדברים אמר להרה"ק בוודאי עדיין לא התפללת... והשיב לו הרבי בה... הרבה הרה"י לגעור בו על 'לזולו' בתפילה, וכיצד הוא מבקר אצל אנשים בטרם התפלל... לאחר שיצאו משם אמר הרה"ק ל'משמש', הנה כשהייתי אצל מו"ר מפאפא זכיתי למידה יתירה של כבוד, על כן חיפשתי אחר 'בזיונות' בכדי להשוות את כף המאזניים...

לדין ייאמר, אין אנו במדרגתו של אותו צדיק נשגב, ולא באנו להורות לחפש אחר הבזיונות, אדרבה, מתפללים בכל יום אל תביאנו לידי בזיון, אך זאת נשים אל לבנו כי הכל בחשבון ובמשקל... וממילא מי שבאו עליו יסורים, ידע שבקרוב 'ישוו' את ה'חשבון' במידה טובה ומרובה... ואם ספג בושות וחרפות ידע שסוף הכבוד לבוא... וכה היה מעשה אצל הגה"צ רבי יצחק טוביה ווייס גאב"ד ירושלים ת"ו צוק"ל בהיותו מכהן כ'דיין' בק"ק אנטווערפן יצ"ו, לפי המנהג הנהוג שם בכל 'סידור קידושין' נתכבד ה'מרא דאתרא', ואם הרב אינו נמצא בעיר אזי לוקחים אחד מהדיינים לפי הסדר, והנה אחד מתושבי העיר עמד להשיא את בנו והזמין את הגרי"ט זצ"ל לסדר חופה וקידושין, והיה זה שלא כפי הסדר אלא שהגרי"ט לא היה מונח ראשו ורובו בעסקי כבוד... ולא היה בקי בהלכות ה'סדר'... ונענה להזמנה, קצף עליו רוגזו של אחד מה'בעלי-בתים' שהיה מקורב לאותו דיין ש'נגזל' ממנו הכבוד, ופתח פיו בדברי גידופין כנגד הגרי"ט באמצע ביהמ"ד לעיני כל הקהל על ש'גנב' את הסידור קידושין לעצמו, וגידף וחירף עד ש'אזיל סומקא ואתי חיוורא', אמנם הגרי"ט קיבל בדומיה את כוס הבזיונות ולא הגיב מאומה, ומיד החל את סדר לימודו. כעבור זמן מה, בשעה תשע וחצי התקשרו לבית הרב ורצו לדבר עמו, אך לא רצה להפסיק את ה'סדר' הקבוע לו לעוד מחצית השעה, ואז ענה, והיה זה מהנהלת 'העדה החרדית' שביקשו להטיל עליו את אדרת הרבנות בעיה"ק ירושלים...

ושמעתי מיודעי דבר, כי ה'החלטה' למנותו הייתה ממש באופן נפלא מבינתם, כי ה'הנהלה' התכנסה לדון אודות מינוי רב אחר, ובתוך הדברים נמנו וגמרו הכל על הגרי"ט, והיה זה ממש באותו הזמן בו קיבל את הבזיונות באהבה ובדומיה...

וכך כתב הרה"ק רבי אריה ליב ציניץ זי"ע (מלא העומר עה"ת, שמות ו ו), כי הנה ב'ברית בין הבתרים' הביטיח הקב"ה לאברהם אבינו 'ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת' (בראשית טו יח), ומדוע למעשה נתנה הארץ רק לבני יעקב, וכי היכן חלקם של בני ישמעאל ועשו, והרי גם הם בכלל 'זרעך' של אברהם אינו, אלא ביאור הדבר, כי הגלות האמורה שם (פסוק יג) 'כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה', זהו התשלום, כי מי שמשלם הוא מקבל את התמורה, וזהו האמור בקרא (דה"א טז טז-טז) 'אשר כרת את אברהם ושבועתו ליעקב, ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם, לאמר לך אתן ארץ כנען חבל נחלתכם, בהיותכם מתי מספר כמעט וגרים בה, ויתהלכו מגוי אל גוי ומממלכה אל עם אחר', הקב"ה 'כרת' ברית עם אברהם שיתן לזרעו את ארץ כנען, מדוע לבסוף ויעמידה רק ליעקב ולישראל - וכי היכן בני ישמעאל ועשו, אלא שרק הללו אשר 'ויתהלכו מגוי אל גוי' - שילמו את המחיר, הם הם הזוכים ב'מתנות' הגדולות.

לי יותר להיות במצב של 'מרה' מאשר בבחי' נעמי', 'שמתחילה שהיה לי הטוב היה לי לגרעון באמונת ה', והאות על זה כשהייתי מלאה כל טוב הלכתי מארץ ישראל, ור"ל, היה לי למדרגה פחותה והלכתי ממקום קדוש, וריקם - כשנעשיתי ריקם מכל הטוב וסבבוני צרות זכותי שהשיבני ה' למקום הזה'^ט.

ביתר שאת כתב תלמידו של הרשב"א, ה"ה רבינו יעקב ב"ר הננאל סקילי בספרו 'תורת המנחה' (פר' מקץ) לפרש מה שנאמר (משלי יד כג) 'בכל עצב יהיה מותר', כי 'עצב' היינו ייסורים הבאים על האדם שיש לו מהם צער ודאגה, ואמר הכתוב 'שיש לו לאדם לשמוח ביסורין ולקבלם באהבה, כי בכל צער ודאגה שיש לו לאדם יש לו מהם יתרון וריוח', ומרחיב שם הרבה, וכתב בתוך דבריו 'כי היסורין מאמצים ומחזקים השכל האלוקי ומעוררים אותו להתבונן בנפלאות תמים העים, מפני שבהם תשקוט הַמַּיִת התאוה ורתיחת הטבע, אם כן יש יתרון גדול ליסורין'^י, אלא שכל זאת בתנאי שמקבלם באהבה ובדומייה, וזהו שסיים הכתוב באומר

כי הקב"ה אינו ממלא כל רצונותיו ומשאלותיו דייקא לגודל אהבתו אותו, וכמו שנאמר (פסוק ה) וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מיסרך', בכדי שתמיד יהיו עיניו תלויים אל השי"ת, ולא יגיע ח"ו למצב של 'וישמך ישורון ויבעט' (להלן לב טו)^י.

וכזאת מצינו גם בתורתו של הגר"א זי"ע על הפסוק (רות א כ-כא) 'אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרא וגו', אני מלאה הלכתי וריקם השיבני ה', שהנה נאמר (תהילים כג ו) 'אך טוב וחסד ירדפוני', שכאשר יש לו לאדם אך טוב וחסד בלי שום ייסורים ומחסור הרי זה ירדפוני - רדיפה אצלו, כי ברוב הטוב יבעט ביוצרו ויקטין בטחונו אליו, ואדרבה שטוב לו לאדם שיהיה לו קצת יסורים בזה העולם כי הם יקרבו אותו לעבודתו, וכזה מפרש מה שנאמר עוד (תהילים כה יז) 'צרות לבבי הרחיבו, ר"ל צרות - לבבי הרחיבו, שהצרות מרחיבות לב האדם לעבודתו ית"ש. וזהו שאמרה להם נעמי אל תקראנה לי נעמי, שהם היו מתמיהים 'הזאת נעמי' שהיה לה כל טוב, אלא אדרבה קראן לי מרה, שעדיף

ח. אמנם, תקוות טוב מצאנו לו, כי המכיר בזה, וקובע בנפשו היטבאת האמונה עד שגם בשבתו על טובה וברכה יזכור כי הקב"ה הוא הנותן לו כח לעשות חיל, ואין הטוב שלו ומחמת עצמו, רק מתנה מאת הבורא, ממילא לא יצטרך לבוא לידי הזכרות הללו (ייסורין המזכירין לאדם כי הוא 'תלוי' בחסדי ה'), ויטיב לו מעתה ועד עולם, דהנה איתא בגמ' (ערכין טז:) 'עד היכן תכלית ייסורים וכו', במתניתא תנא, אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלשה ועלו בידו שניים'. וביאר מרן הבעש"ט הק' זי"ע (ע"י תולדות יעקב יוסף וישלח ח), כי המאמין בהשגחתו ית' הפרטית בכל צעד ושעל יודע שגם צער קטן כזה, שרצה ליטול שלושה מטבעות ולא עלו לו אלא שניים, אף זה הגיע לו ברצון הבורא ית' בכדי לעורר אותו, והרי זה כ'קריאה מן השמיים' להיטיב את מעשיו, ואם ישכיל ויבין מה שרמזו לו מן השמים, אף בייסורים מועטים כגון דא, ויתחיל לשנות דרכיו, בזו ההכרה כבר בא לידי תכליתן של ייסורים, ולא יצטרכו לעורר אותו בחזקה יותר רח"ל...

וכך איתא בגמ' (חולין פט.) לפרש מה שנאמר (דברים ז ז) 'לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים - אמר להם הקב"ה, חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני'. כי עיקר חביבותן של ישראל הוא שמכניעים עצמם לפני המקום ב"ה בענווה ושפלות הרוח, ויודעים ומכירים שכל הטובה הנעשית להם אינה בזכות מעשיהם הטובים אלא הכל הוא מרחמיו ורוב חסדיו.

ט. וראה נא מטבע שהטביע הקב"ה בעולמו, כי כל אותם המאכלים המשובחים הנעשים מגבינה לא היו באים לידי שבח זה אם לא עברו את ה'חימוץ' וקלקול החלב, ללמדנו ארחות וחוקי חיים, שהעובר קשיים ומכאובים, עד שנראה לו שמזלו 'חמוץ', ידע נאמנה שאין זה אלא הכנה ל'גבינה' ולטוב והתועלת היוצא ממנה, ודייקא מהחלב שנחמץ והתקלקל יבוא ה'קעז קיכל' (עוגת גבינה Cheesecake).

י. וכך הביא רבינו יונה (שערי תשובה שער שני אות ד), אמרו זכרונם לברכה בספרי (ע"י דברים לב) רבי אליעזר בן יעקב אומר כל זמן שהאדם שרוי בשלוה אין מתכפר לו מעונותיו כלום, ועל ידי היסורין הוא מתרצה למקום, שנאמר (משלי ג יב) 'כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה'.

יא. וזה לשונו הזהב של הגה"ק החזו"א זי"ע (קובץ איגרות איגרת ר"א) וז"ל, 'חביבים יסורין לזה שרואה אותם כשלוחי דרחמנא ומהדקים את הקשר בין יצור ליוצרו יתברך, ומעלים אותו לעולם שכולו אור, מורם מנטיות גופניות, וזה כל האדם, ואשרי חלקו, עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת עקב

ותחילת תחבולות יצר האדם הוא להשכיחו דבר זה², ודרך זה יבנם לאברו. עכ"ל. ובוה מבאר מה שסמך הכתוב (פסוק יט) 'והיה אם שכח תשכח את ה' אלוקיך - והלכת אחרי אלוהים אחרים', שמאחר ששכח בעת הטובה שה' הוא המיטיב לו, וחשב בדעתו שכל השפע בא לו מעמלו ומעשי ידיו להתפאר, לכן בא לידי כך ששכח לגמרי את ה' אלוקיו³.

ישמח ה' במעשיו - גודל הנחת רוח לפניו ית' מעבודת בשר ודם, ובפרט בדורות האחרונים

בפרשתן (ו יב), 'והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה' וגו', ומבאר הרה"ק ה'תפארת שלמה זי"ע, כשהוא מקדים ש'נכון לכל אדם להבין ולדעת, כי בחשבות הגדול האחרון כהיום הזה, יקר מאוד לפני השי"ת ומקובל לפניו כל בחינת התעוררות לעבודת לתורה ולתפילה אפילו שאינו בראוי ובכונה הגדולה - כמו בדורות הראשונים, בכל זאת המעט מהעבודות הוא חשוב לפני הקב"ה כמו הרבה בימים שלפנינו, יען כי בעוונותינו הרבים גברה החשכות ועול הגלות וכשל כח הסבל מרוב הצרות ושרדות הזמן, והסמ"א רודף כל היום באין מנוס, הנה לכך מעט ההערה (-התעוררות) לקדושה פועל יותר ויותר כי הזמן גורם וכו'⁴, כי מעט

ודבר שפתיים אך למחסור, שאם מתלונן בשפתו וקוצף הרי מביא הוא על עצמו חסרון.

תמיד נספר תהילתך - להודות ולהלל בכל עת ובכל שעה בפרשתן (ח ב), 'וזכרת את כל הדרך אשר הוליכך ה' אלוקיך זה ארבעים שנה במדבר' וגו', כתב בספה"ק ה'חרדים' (פרק א אות כג) וז"ל, ומינה נלמוד מקל וחומר, אם נצטוונו לזכור לדורות החסדים שעשה עם אבותינו, כל שכן שכל אחד מישראל חייב לזכור החסדים שעושה עמנו תמיד לכלל ישראל שמציל אותנו משיני אריות רשעים העומדים תמיד עלינו לכלותינו, ולזה אנו אומרים בכל יום מזמור 'לולי ה' שהיה לנו' (תהלים קכד), וכן חייב כל אחד מישראל לזכור החסדים שגמלו ה' יתברך מעת ש'יצרו בבטן אמו, ואז יכנע לפניו ויבוש וישוב בתשובה שלמה, עכ"ל, וכתב שם שזו אחת ממנייני התרי"ג מצוות 'זכרון חסדיו והתבוננות בהם'.

וזכר כתב ב'אור החיים' הק' על הפסוק (ח יח) 'וזכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל', וז"ל, פירוש, שצריך האדם לתת לבו על טובתו כי מה' היתה לו, ודבר זה (שיכיר האדם שכל אשר לו מתנת שמים הוא), יעירנו תמיד להכיר בוראו והשגחתו עליו,

יב. סיפר הגה"צ רבי שלמה ברעוודה זצ"ל שבימי חרפו היה דר בעיה"ק ירושלים באחת השכונות הישנות, פ"א יצא מביתו שבקומה השניה, ומשרצה לרדת במדרגות הצרות והרעועות מעדו רגליו, וכמעט שלא נפל עד לארץ רח"ל, וממש ברגע האחרון הצליח לאחוז במעקה, ועי"ז ניצל שלא נפל בבת אחת (והיה מגיע לריסוק אברים רח"ל) ו'רק' נחבט בגופו, מיד מיהר לברך ברכת הגומל כדת וכדין. למחרת היום נסע אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע והתאונן בפניו שהיה בטוח בעצמו כי לאחר שראה את השגחת ה' עליו בגלוי ממש יסור ממנו היצר הרע, והנה הוא רואה שמיד למחרת שב היצה"ר לאיתנו וכאילו לא היה דבר, והיאך אירע לו כזאת ששכח את הנס הגדול שנעשה עמו. נענה לו החזון איש, וכי רק עימך נעשה נס, והרי עם כל יחיד ויחיד מבני ישראל נעשים לו נסים בכל רגע ושעה, וכמו שאומרים בברכת מודים 'על ניסיך שבכל יום עמנו', אלא שיש יצר הרע מיוחד אשר דרכו להשכיח מהאדם את הניסים שמתרחשים עמו, וזו היא עבודתו של האדם להזכיר לעצמו תמיד אותם חסדים טובים שעשה עמו הקב"ה לבלתי יסורו ממנו (עני' באריכות בקונטרס ליל שמורים עמ' כ).

יג. כבר נודע מה שכתבו הקדמונים שהזכר חסדי ה' ומודה עליהם הרי הוא ממשיך על עצמו רחמים וחסדים, וכמו שכתב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דכלה) 'דהנה כתבו רבותינו הקדושים צדיקי דורותינו בקבלה מבעלי רוח הקודש, כאשר יצטרך אדם לאיזה ישועה כגון לרפואה ולהצלחה ולעבור במצולות ים מבלי מכשול, אזי יזכור כמו פיו מעין אותן הניסים בכיוצא בזה שנעשו לצדיקי הדורות לרבים או ליחיד. וזהו שאמר גם בכאן בסגולה הגם שלא יהיה בידך זכות כל כך, זכור תזכור את אשר עשה ה' אלוקיך לפרעה ולכל מצרים, ובהתעוררות סיפורי הניסים כביכול יתגבר כח חסד עליון עליך, כמלכא דאיתגבר היליה כד מספרין נבורתין דעביד' (זוח"ב מ:).

יד. וכך איתא ב'שמח ישראל' (חנוכה אות נ), שהרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע שאל את האר"י הק' שהנה מצינו (ירושלמי ה ד) שפרתו של שכנתו של רבי אלעזר בן עזריה הייתה יוצאת ברצועה שבין קרניה, ומחמת שלא מיחה

ממה שבקשת, שהרי 'מציאה' משמעותה דבר חדש שלא חשב עליו עד עתה. כי חשוב וחביב בעיני ה' כל התעוררות קטנה שתהיה מתוך חשבות הגלות, וממשיך הכתוב (שם ל) ואומר 'בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלוקיך ושמעת בקולו', כלומר שאם 'באחרית הימים' - בשפל המדרגה תשוב עד ה' אלוקיך, אז תזכה לשמוע קול ה' כמו במתן תורה, וכאמור שם בכתובים.

ומעתה יתפרש הכתוב והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, ש'אין והיה אלא לשון שמחה' (בר"ר מב

מהאור דוחה הרבה מהחושך^{טו}. אשר על כן ראוי לכל איש לקום בכל עוז להתעורר ביראת ה' בעת הזאת אשר כביכול המלך עומד ומצפה פתח השער לדופקי בתשובה לקבלו באהבה'.

ובזה מבאר מה שנאמר (לעיל ד כו-ל) 'והפיץ ה' אתכם בעמים ונשאתם מתי מספר בגוים אשר ינהג ה' אתכם שמה וכו', ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, כי 'בקשה' עניינה הוא התעוררות ורצון, ואם רק 'תבקש' משם - מתוך הגלות, את ה' אלוקיך אזי 'ומצאת', הרבה יותר

בשכנו נקראת על שמו, ונחשב לו הדבר כעוון, והושחרו שיניו מרוב התעניות שהתענה לכפר עונו. ושאל מהרח"ו אם על סרך עוון כזה התענה ראב"ע כל כך הרבה צומות, מה נענה אנן אזובי הקיר - אשר אין מתום בשרנו מרוב פשעינו, ויען רבינו האריה"ק, כל זה בדורות הקודמים, אבל בזמן הזה בחשכת הגלות אף צעקה ואנחה אחת הבאה מעומק הלב נחשב כתעניות רבות בשנים קדמוניות.

הוסיף על כך ב'ישמח ישראל' שאם כך הווה בדורו של האריז"ל, הרי מאז ועד עתה שהגלות והצרות מתגברים, ובכל יום קללתו מרובה משל חברו - בוודאי זעקת ישראל מעומק הלב בדור הזה יקרה בעיני ה' כתעניות משנים הקדמונים... ואף אנו נוסיף - כמה צרות נוספו מימות ה'ישמח ישראל' ועד עתה... עאכ"כ גדלה מעלתנו עד מאד מאד. וידעו בני דורנו שכל מעט עבודה, אפילו כל דהוא, של כל יהודי באשר הוא שם - בדור עקבתא דמשיחא, חשוב יותר ממצווה גדולה שקיימו צדיקים וחסידים בשנים קדמוניות, וטעמו של דבר, כי בשנים קדמוניות לא עלתה להם עבודתם בקושי רב וגדול כבימינו אנו.

איתא בספר הקדמון 'ברית מנוחה' (הובא באור לשמים פר' תצוה ד"ה עוד נ"ל רבוע יהיה), דבאמת חשיבותו של דור האחרון גדלה עד מאד, ומה שאמרו (שבת קיב:) **אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים, כל זה אינו מדבר אלא בימיהם, כי לפי ערך הדור היו האחרונים כחמורים אל מול גדלות הראשונים - התנאים הקדושים מצוקי תבל. אבל בימינו אנו - כשהחושך יכסה ארץ, ואין אתנו יודע עד מה, ואעפ"כ מתחזקים בני ישראל לעבוד את ה' כפי כוחם ושכלם, הרי הם חשובים יותר מהצדיקים שבדורות הראשונים.**

ואילו הרה"ק מרוז"ן זי"ע אמר בדברי הגמ' הנ"ל (עירין קדישין השלם' מס' שבת), דהנה כשאנו רואים 'אדם' עומד ומתפלל לפני בוראו אין בזה כל חידוש ורבותא, אמנם לכשנעבור ליד עדר החמורים ולפתע נראה אחד מהם עומד על רגליו ומתחיל לשבח את בוראו ומתפלל לפניו הרי תרעש הארץ מה'נייעס' (החדשות) המרעישות... ואז לא ידקדקו אחריו אם תפילתו היא מקרב הלב או לאו, כי עצם עמידתו בתפילתו רבותא גדולה יש בה. וזהו 'אם ראשונים בני אדם, אנו כחמורים', א"כ, תפילתנו כתפילת אותו החמור שבעצם הדבר שאנו מתפללים בדור אפל ושפל כזה יש בו כבר רבותא, אין מדקדקים אחריה ותתקבל ברחמים.

טו. מעניין לעניין באותו עניין, כתיב בפרשתן (ז יז-יח), 'כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם זכור תזכור את אשר עשה ה' אלוקיך לפרעה ולכל מצרים', ופירש הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דכלה) שבא הכתוב לומר 'בשורה טובה לישראל, שתיכף בהעלות על לבנם הרהור תשובה ויצדיקו דין שמים, תיכף ירחמם השי"ת ויפלו אויביהם לפנייהם אפילו קודם שיסגלו הם מצות ומעשים טובים', וכך יתפרש הכתוב, כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה 'ממני' - כלומר, שהסיבה שהגוים הם רבים בכמות ואיכות היא 'ממני', שאני גרמתי לזה ע"י שעברתי על מצוות ה' אלוקי, וא"כ איככה אוכל להורישם, על זה אמר הכתוב לא תירא מהם, כי יעלה לרצון לפניו ית' אותו הרהור תשובה, שמא תאמר הרי עדיין אין בידי תורה ומעשים טובים ובאיזה זכות אוכל להורישם, לזה אמר זכור תזכור את אשר עשה ה' אלוקיך לפרעה ולכל מצרים, שכמו שהוציאם הקב"ה ממצרים כשהיו בבחי' 'עירום ועריה' מבלי זכויות, כך יפליא ה' לעשות להפיל את הגויים האלו אחר שכבר היה להם לישראל הרהור תשובה.

באר הפרשה - פרשת עקב

חמה, עב"ל. ועל כך נאמר 'והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה' - שהשמחה הגדולה ביותר אצל הקב"ה היא מאותם הדורות שהם בחי' עקביים העוסקים בעבודתו ית'.

בשפה אחת ובדברים אחדים כתב גם הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע לבאר את האמור בסוף פרשתן (יא כא) 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ', ופירש רש"י, 'לתת לכם אין כתיב כאן, אלא לתת להם, מכאן נלמד תחיית המתים מן התורה', ולכאורה, כאשר יקומו אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב לא נחשב אנו לכלום, וכמי שלא באנו לעולם (וכדאיטא בע"ז ה.ג.), 'אך הכא מיירי אחר קבוץ גלויות שסבלנו אלף זו' מאות שנים (כן כתב בזמנו, וק"ו לאחר שנוספו עוד כמאתיים שנה, ובתוכם גזירות קשות אשר לא היו מיום היות ישראל לגוי) גלויות ותנועות ועול מלכות, וזהו שקול נגד צדקתם, שלא היה להם צערא ותנועה וגלות', וזהו כוונת הכתוב למען ירבו ימיכם וימי בניכם וגו' אשר נשבע וגו' לתת להם שהוא תחיית האבות, ואפ"ה ירבו ויתגדלו ימיכם עליהם. ודימה הכתוב זאת ל'כימי השמים על הארץ' - שהוא תנועות הגלגלים (כלומר שע"י תנועת הגלגלים והמזלות רבו ימי השמים על הארץ) 'והכי נמי ע"י תנועת הגלות ירבו ימיכם וימי בניכם'. ומתבאר בדבריו שיתרבו ימי הדורות האחרונים במעלתם יותר מהאבות הקדושים, לגדל הצער והקושי שיש לנו, מה שלא היה להם^{טז}.

ג, כלומר שיהיה שמחה גדולה לפני השי"ת ב"ה אם בעקב - היינו עקבתא דמשיחא תשמעון את המשפטים האלה, ואפילו בבחי' שמיעה קטנה שלכם (כפי מדרגתם), ובזכות זה ושמר ה' אלוך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך.

בדומה לזה פירש הרה"ק האדמו"ר הזקן מסאדיגורא זי"ע (אמת ליעקב תרל"א) שהנה מובא מהאר"י הק' זי"ע (שער הגלגלים הקדמה ל"ג) שכל הנשמות שבעולם היו תלויים באדם הראשון, והדורות הראשונים היו בבחי' 'ראש' - שהיו תלויים ב'ראשו' של אדם הראשון, ויש מהם שהם בחי' רגליים ויש שהם בחי' עקב, והם הדורות הללו, דור עקבתא דמשיחא שהם אחוזים ב'עקביו' של אדם הראשון. ואף שאין לדמות ואין להשוות אותם הנשמות שהם רק בחי' 'עקב' לדורות הקדמונים שהיו בחי' ראש, אך מ"מ עיקר השמחה והנחת רוח שיש להקב"ה הוא מעבודתם של הדורות השפלים והנמוכים, כי הם דייקא לגדל שפלותם והתגברות היצר הם נצרכים להתגברות יותר גדולה בכדי לעשות רצון קונם וחפץ צורם. ומבאר בזה באופן נורא מה שאמרו חז"ל (תנחומא אחרי ב) 'תפוח עקבו של אדם הראשון היה מכהה לגל חמה', וז"ל, כי נשמות ישראל שהם בעקבתא דמשיחא וכו' שהם תלויים בעקביו של אדם הראשון מכהים בצדקתם ותורתם ועבודתם לגל חמה - הם נשמות הצדיקים שבדורות הראשונים שהיו תלויין בראשו של אדם הראשון המכוון כנגד לגל

טז. סיפר הגה"ח רבי ישראל שמעון קאסטעלאניץ ז"ל, שפעם אחת בעת עריכת שלחנו הטהור היה הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע שקוע מאד בהרהוריו ושרעפיו הקדושים, והקהל עמד בפחד ורעדה בבית המדרש כשאפילו קול דממה דקה לא נשמע, לפתע נעמד הרבי ממקומו וזעק מקירות לבו, שלמה המלך ע"ה אמר בקהלת (ז י) 'אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה, כי לא מחכמה שאלת על זה', ורצה ללמד בחכמתו, שאל ידמה בעיני האדם שרק בדורות הראשונים היו צדיקים בעולם, 'כי לא מחכמה שאלת על זה', וגם בימינו אנו שאבדו חכמים ויודעי תורה, יש ביד אברך או בחור להשיג כמעט את המדרגות שהשיגו צדיקים בדורות הראשונים, כי בשעה שהוא הולך בדרך ומתגבר לשמור על עיניו מראיות אסורות, ולוחם במלחמת מצוה כנגד היצר הרע, עי"ז הוא מגיע כמעט למדרגותיהם הנשגבות', והתיישב הרה"ק על מקומו, שוב שקע בשרעפיו, ולאחר זמן ממושך נעמד שוב על מקומו, וחזר על הדברים שאמר מקודם אך בשינוי קצת, שלמה המלך ע"ה אמר בקהלת 'אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה, כי לא מחכמה שאלת על זה', ורצה ללמד בחכמתו, שאל ידמה בעיני האדם שרק בדורות הראשונים היו צדיקים בעולם, 'כי לא מחכמה שאלת על זה', וגם בימינו אנו בשעה שהבחור והאברך הולך ברחובה של עיר והוא נלחם ומתגבר לשמור על עיניו מראיות אסורות, הוא מגיע ומשיג ממש את מדרגותיהם הנשגבות, והרי הוא דומה להם שוה בשוה, ואז התיישב על מקומו וחזר לשקוע במחשבותיו הטהורות, ובטרם נטילת 'מים אחרונים' נעמד בפעם השלישית וכשפניו בוערים כלפידיים בהתלהבות אש קודש הכריז, שלמה המלך ע"ה אמר בקהלת 'אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה, כי לא מחכמה שאלת על זה',

שום ענין מאלוקותו יתברך, אדרבה, בין כל דרי תבל בני ישראל שפלים ונבזים זה זמן רב, ואין קול ואין קשב, ואעפ"כ קוינו לו ווישיענו בב"א. עכ"ל.

פרשת היראה - ענייני יראת שמים, וה'שכר טוב' ליראיו בפרשתן (י יב), 'ועתה" ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך"ח, כי אם ליראה את ה' אלוקיך"ט. והבלל הראשון בדרך קיום מצות היראה להלכה למעשה הוא בעשיית גדרים וסייגים המרחיקים את האדם מן

נוראות אמר הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (הפמרת פר' וירא) וז"ל, 'ויאמר היטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת' וגו' (רות ג י), 'ר"ל שעתה כנסת ישראל עושין חסד יותר במה שעובדים אותו ית' וכו', משא"כ חסד הראשון דכתיב (ירמיה ב ב) 'זכרתי לך חסד נעוריך', איננו גדול כל כך, כי וודאי אין חידוש ב"ב, שהרי ראו כל הניסים שעשה להם במצרים ובנים, וענני הכבוד מקיפים אותם, ומן ובאר ושלו, בודאי היה להם להכיר אלוקותו, משא"כ אנו שאין אנו רואין

ורצה ללמד בחכמתו, שאל ידמה בעיני האדם שרק בדורות הראשונים היו צדיקים בעולם, 'כי לא מחכמה שאלת על זה', ואדרבה דוקא בימינו שהחשכות שולטת בעולם יש ביד אברך או בחור להשיג מדריגות נעלות ורמות הרבה יותר ממה שהשיגו צדיקים בדורות הראשונים, כי בשעה שהוא הולך בדרך ומתגבר על עצמו לשמור את עיניו מראיות אסורות, ולוחם במלחמת מצוה כנגד היצר הרע, בזה תגדל מעלתו יותר מן הצדיקים שבדורות הראשונים, וכל המלאכים ושרפים מקנאים ביהודי זה המתגבר על יצרו ועושה רצון קונו, ואם דבריו אמורים לשעתו של ה'בית אברהם' על אחת כמה וכמה בימינו אלו שבודאי כל מלחמה קטנה חשובה עד מאד בעיני הקב"ה.

יז. כבר אמר אחד הצדיקים, שכמו שיש סגולה לפרנסה הידועה בשער בת רבים של הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע לקרוא ביום שלישי פרשת בשלח את 'פרשת המן' הכתובה באותה פרשה, כמו כן סגולה גדולה לקרוא את 'פרשת היראה' ביום שלישי פרשת עקב, בכדי לזכות להגיע לידי יראת שמים.

באמת אמרו שאין הדברים אמורים דווקא על יום שלישי פרשת עקב, אלא בכל עת מצוא 'סגולה' גדולה לזכות להשרשת יראת שמים בליבו - לקרוא פרשת היראה שניים מקרא ואחד תרגום, כלומר שיקרא מקראי קודש אלו ויחזור לקרוא אותם בכדי שיכנסו לתוך הלב, ויתרגם אותם לפי ענייניו...

הרה"ק רבי אליעזר מביקסאהד זי"ע (שם אליעזר ח"א, אבות פרק ג) רמז על זה בדברי התנא עקביא בן מהללאל (אבות ג א) 'הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה', שכוונת התנא לומר שיסתכל האדם בשלשה היינו בפרשה השלישית שבחומש דברים, שבה כתוב פרשת היראה - 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה', ועל ידי זה 'אי אתה בא לידי עבירה'.

יח. אל יאמר אדם - 'אטו יראה מילתא זוטרתא' - דרך היראה 'דרך רחוקה' היא לדידן, כי כן מדויק בלשון הפסוק 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך', 'ממך' לא נאמר אלא 'מעמך', לומר לך, שבכל יהודי חבויה וטמונה 'יראת שמים', ואין הקב"ה דורש ומבקש מהאדם כי אם את היראת שמים אשר נמצאת זה מכבר בקרבנו - כי קרוב אליך הדבר מאד, אין לו אלא להוציאו מן הכוח אל הפועל (עיי' 'תוספת ברכה' לבעל 'ערוך השולחן' פר' עקב, ועוד).

יט. מעיקרי 'יראת שמים' היא שמירת האדם את עצמו בקדושה והטהרה. ובכלל זה בעניין שמירת העיניים, וכבר אמרו צדיקים ש'יראה' אותיות 'ראיה', שהוא ה'שער' והמפתח לכל ענייני הקדושה. וכן רמז הרה"ק רבי מאיר מפרימשלאן זי"ע בקרא בריש פרשתן 'והיה עקב תשמעון', ואמר שעק"ב הוא ראשי תיבות, א'ות ב'רית ק'ודש, וידוע ביאורו של הרה"ק מקאברין זי"ע מדוע רמזו באות ע' תחת האות א', כי מידה זו אינו בנמצא רק במי שמוסר את ה'עיניו' ל'אלופ'ו' של עולם, כי הפתח הוא בשמירת עיניים, והיינו ש'עין רואה ולב חומד וכלי מעשה גומרים', כשישמור על עיניו ממילא יישמר כל האדם בקדושה (אמרות משה פר' עקב).

אין לתאר את גודל הנחת רוח והשמחה שיש במרומים מאותו השומר את עיניו, וכמו שביאר הרה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע במה דאיתא (תענית כו:) 'לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות וכו' ומה היו אומרות בחור שא נא עיניך' וכו', כי אין יום טוב ושמחה גדולה יותר מהזמן בו בחור (או אברך...) נוהג בקדושה ומשפיל את עיניו עד שצריכים לומר לו שא נא עיניך...

בספר 'חידושי רבי יהושע דוד' (להגאון רי"ד רוזנפלד זצ"ל מתלמידי הח"ח) מובא בהקדמה של המו"ל, שמענו מהגאון רבי שמואל וואזנער שליט"א (זצוק"ל) מה ששמע מרבי יהושע דוד עצמו, שבאחת מנסיעותיו מראדין לביתו אשר

העבירה², שרק על ידיהם יוכל לקיים את מצוות ה', שמירה למצוות, בזה תהיו בטוחים שתשמרון את כל וכמו שפירש רבינו ה'אור החיים' הק' זי"ע במה שנאמר בפרשתו (יא נב) 'אם שמור תשמרון', שכפל הכתוב ב' ענייני שמירה, ומבאר וז"ל, אם שמור פירוש אם תעשו לחוש שיהיו נכשלים בגופו של שבת. עכ"ל³.

בווארשא, כשנכנס ליטול ברכת פרידה מרבו ה'חפץ חיים', אמר הח"ח בזה"ל זיין אין ווארשא און נישט גיין אין ווארשא איז א קרן לעולם הבא, (להיות בוורשא ולא ללכת בוורשא - ברחובות העיר - הרי זה קנין 'קרן לעולם הבא').

ועיי' ב'דרשות שבט הלוי' (עמו' מ) וז"ל, שמעתי מאחד מחברי ששמע מפ"ק של הגה"צ בעל החפץ חיים זי"ע, שאמר לו גם כשמונע עצמו פעם אחת ללכת ברחוב בעיר גדולה נעשה מזה קרן לעוה"ב.

ובענין הקדושה יסופר עוד, כי פעם הוצרך הרה"ק מבעלזא לעבור ניתוח (אפעראציע) בעיניו הטהורות, ובעלותו על שולחן המנתחים, אמר לו הרופא שעליו לשכב על גבו בכדי שיוכל לנתח את עיניו בלי שיזוז אף המעט ואף יוכל לראות נכוחה את המתרחש בעיניו הק', אך הרה"ק סירב בכל תוקף לשכב 'פרקדן', ואף משאמר לו הרופא המומחה שעל ידי שהוא מבצע את הניתוח בעוד הרה"ק יושב יכולה סכנה גדולה להישקף מכך ואין הוא נוטל את האחריות החמורה על הדבר, לא הסכים הרה"ק בשום אופן לשכב על גבו...

כ. וכמו שפירש החסיד יעב"ץ בלשון המשנה (אבות ד ב) 'בן עזאי אומר הוי בורח מן העבירה', מדוע נקט לשון 'בורח' ולא 'התרחק מן העבירה' וכיו"ב, ומבאר וז"ל, כי מדורת אש ועצים הרבה צריך להתרחק ממנה הרחק כמטחוי קשת, ולכן אמר המלט על נפשך מהרה חושה אל תעמוד פן תספה, עכ"ל. וכלומר, שאדם צריך לפחד ולהתיירא שלא יחטא, כי תמיד עומד עליו היצר להחטיאו, והרי זה כמדורת אש ההולכת ומתפשטת שסכנתה מצויה וגדולה ואין עצה אלא לברוח ממנה, כך גם מצוי ביותר להיכשל בחטא, ואם לא ישים אל ליבו ולא יחיה בפחד וביראה הרי הוא עומד ממש 'בתוך האש', ודרך ה'בריחה' מן העבירה היא על ידי שמתרחק ממנה באותם גדרים וסייגים שמציב לעצמו.

כא. סיפר הגה"צ רבי יצחק טוביה ווייס גאב"ד ירושלים ת"ו זצוק"ל, שבימי שבתו באנטווערפן באה לפניו 'שאלה', באיש יהודי ששלח מעות עם ידידו שנסע מהכא להתם, הידיד הכניס את המעות לכיס המכנסיים והפליג לדרכו, על אם הדרך משמש האיש בבגדיו ונחרד לראות שהמעות אינם... בצר לו חיפש בין כל מטלטליו וסביב מקומו, ולא, הילד איננו. עתה בא לשאול את הרב האם הוא נחשב כ'פושע' בשמירתו, והרי השומר חנים חייב ב'פשיעה', או שאינו כפשיעה אחר ששמר כדרך השומרים, ענה הרב, שהדבר תלוי בדרכי מלבוסיו של השומר, אם מעילו (רעקיל) ארוך וחופה את רוב רגליו אינו פושע, ואם לאו הרי הוא פושע (כי היה לו לחשוב שה'פירצה' קוראה לגנב).

באותו היום ממש הגיע 'אורח' רם ונישא לאנטווערפן ה"ה האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זי"ע, ולפליאת הגאב"ד, החל מספר בתוך דבריו, על 'דין תורה' שבא לפני בעל ה'הרי בשמים' (הגה"ק רבי ארי' לייב הורוויץ אב"ד סטריא) ב'סרסור' ששמר על מעות שהפקידו אצלו סוחרים והניח המעות בכיס המכנסיים ואבדו המעות, ופסק שהשומר אינו נחשב ל'פושע', הראו ה'תובעים' שבשו"ת 'חתם סופר' הובא תשובה על כגון דא שהשומר נחשב כפושע, והשיב ההרי בשמים, אכן, בפרשבורג עירו של החת"ס, שם לבשו רוב הקהל בלבוש קצר יותר אין המכנסיים נחשבים כ'שמורים', אבל כאן בגלילותינו שמנהג העולם ללבוש ארוך נחשב הדבר לשומר כמי ששמר כראוי. משגמר דבריו נענה הגאב"ד בהתרגשות, היום היה לי מעשה כזה... והיה אומר שזה נחשב אצלו כ'באבובער מופת'.

ולדין ייאמר נוראות, לענין ה'שמירה' שהאדם צריך לשמור את עצמו בקדושתן של ישראל, פעמים הרבה נשמע אותו זועק, אוי, הנסיונות כה קשים ומרים, שמירת עיניים וכו', מי יכול עמוד בהם... אם יש לו רעקיל ארוך - כלומר שסיבב עצמו בגדרים וסייגים, בשמירה החופה את רוב גופו... התחבר רק לחבירים טובים, אזי, אף אם ח"ו יפול הנופל, עדיין יוכל לומר, לאו 'פושע' אני, ולא ייחשב הדבר לחייב אותו ח"ו, אבל אם יש לו רק 'מקיפים' קצרים, אינו מכסה עצמו ואינו שומר את עצמו בשמירה כראוי, הוא בעצמו מתקרב אל המקום שיש ל'גנב' ה"ה היצר שליטה עליו, מה יענה ליום פקודה... כי טענת לאו פושע אני לא יוכל לטעון.

מספרים על המשגיח דישיבת 'קול תורה' הגה"צ ר' גדליה אייזמן זצ"ל היה שב בכל יום מתפילת שחרית שבהיכל הישיבה לביתו בלוויית אחד מחשובי תלמידיו, באחד הימים עברו השניים בלכתם בסמוך לאחד מפחי האשפה הגדולים הפזורים לרוב ברחובות קריה (צפרדע בלע"ז...) אשר כדרכו של עולם היו בו גם כמה חתולים הנוברים

ב'שלו' אלא במה שחננו הבורא ית"ש, אמנם יראת שמים אינה ניתנת לאדם, ש'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים', נמצא שכביכול האדם מקדים את הקב"ה והוא מחויב לשלם שכרו מן הדין. וזהו שרמוז הכתוב מה ה' אלוקיך שואל מעמך - 'שהקב"ה יהיה השואל ואתה תהיה המשאיל, זה אינו בשום מצוה כי אם ליראה, בזה שפיר הקב"ה השואל מעמך ואתה המשאיל'.

הרה"ק רבי ברוך ממעז'בו' זי"ע ביאר בלשון הכתוב 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך', כי הנה מצאנו בהלכות שומרים (עי' ב"מ צד:) כי 'ארבעה

כתב הגה"ק ה'נודע ביהודה' זי"ע (צל"ח ברכות לג' ד"ה ואמר) לבאר לשון הכתוב 'מה ה' אלוקיך שואל מעמך' ולא כתיב 'מה ה' אלוקיך מבקש מעמך', דהנה כתיב (איוב מא ג) 'מי הקדימני ואשלם לו', וביארו במדרש (ויק"ר כו ב) שמן הדין אין הבורא מחויב לשלם שכר על קיום המצוות, שהרי 'מי מל את בנו עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו נג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו מקום, מי עשה לי לולב עד שלא נתתי לו דמים, מי עשה לי ציצית עד שלא נתתי לו טלית', וכלל הדברים שאין אדם יכול לעשות מצוות

באשפה ומייללים. לפתע עצר המשגיח מדרך הילוכו, וכה אמר לתלמידו, החתולים הללו מדברים אלינו, האם מבין אתה את שיחם ושיגם... התלמיד השתומם עד מאד ולא ירד לעומק דעת רבו, ומששב וחזר המשגיח על שאלתו ביקש התלמיד הסבר למה ירמזון מיליו ומה פשר דברי הרב.

נענה המשגיח וא"ל, החתולים הללו פונים אלינו ואומרים, מה לכם בני האדם כי תתגאו ותשתררו עלינו, הרי אנו 'עשירים' לעומתכם, ומצבינו טוב הרבה יותר ממצבכם. ראו נא בני האדם, הלא בכדי שתוכלו לסעוד את ליבכם בסעודה טובה עליכם לטרוח כמה וכמה טרחות, וקושי רב וגדול כרוך בדבר, ראשית דבר, עליכם לעמול ביגיע כפיכם בכדי שיהא לכם ממון לקנות בהם מוצרי המזון (עסן פראדוקטן), ולפעמים, אף אם יש כבר בידכם ממון וכבר פניתם ל'חנות' בדיוק אז מגלה לכם המוכר שאת אשר חפץ לבכם כבר נגמר ואיננו, וגם כשבשעה טובה ומוצלחת הגיעו המוצרים לביתכם, עדיין אין בידכם לאכלם תיכף ומיד, כי עליכם להתייגע בהכנתם בבישול ואפיה. ולפעמים אחרי כל ההכנה מקדיח התבשיל, ושוב אין מה לאכול, ואף גם כאשר סוף דבר נמצא האוכל טוב וערב ומוכן לסעודה לעיתים יבואו לפתע אורחים שלא ידעתם על בואם ושוב אין לכם די סיפוקכם. ואחרי ככלות הכל גם כאשר הכנת האוכל הצליחה וגם יש די אוכל לסועדים, עוד יש לכם זמן המתנה לעת עריכת השולחן בכלי אכילה בצלחות כפיות מזלגות וסכינים.

בשונה ממכם - מתאר המשגיח את המשך נאום החתולים - אנו אין בנו 'לא הן ולא כיוצא בהן', כי אין לנו כל דאגות וטירדות כגון דא, מזונותינו מצויים לנו תדיר כאן בפחי האשפה די בכל אתר ואתר, אין ימים שהחנויות סגורות ואין חשש מהגעת אורחים בלתי צפויים, כי לכולם יש בשפע גדול ללא עיכובים ומניעות ללא המתנה והגבלות, ותיכף ומיד ממש בראותינו את האוכל בעודו בכפינו נבלענו להנאתנו הצרופה ללא כל גינונים ונימוסי יתר. אמרו מעתה, בני האדם, האם לא עדיפים אנו ממכם עשרת מונים...

המשיך המשגיח ואמר לתלמידו המשתאה, לכאורה הלא אכן צודקים הם החתולים, לא חסר להם כלום, ואין להם שום הגבלות ושום גדרים וסייגים, אלא מאי, סוף סוף כל הנאתם היא מהסחי והמיאוס, שאנו ברי הדעת איננו יכולים לעמוד ולהתקיים בפני ריחם אפי' שעה אחת, ואם אך יכה באפינו אחוז אחד מחמישים מצחן ריח ארוחתם אנו עושים את דרכינו מהרה לעברו השני של הרחוב...

וביאר המשגיח את כוונתו, כי רבים המה פורקי העול - הן המומרים לכל התורה כולה, הן המומרים לדבר אחד מן התורה, המביטים בלגלוג ובבוז על 'מקבלי העול' המדקדקים על קלה כבחמורה ואינם זזים כמלא נימא משמירת התורה והמצוות עם כל הגדרים והסייגים שתיקנו חכמי הדורות. ואומרים להם ראו כמה מאושרים אנו כאשר יש לנו את הכל ללא כל עיכוב (-נגיש וזמין, ביד ומיד), כמה קלים הם חיינו ללא כל הגבלות (ומחסומים), הכל מותרים לנו הכל שריים לנו, ואילו לכם הכל כבד (ומסורבל) אסור ומוגבל. ועוד לכם עשיית משמרת למשמרת בכל דבר וענין. אף אנו נשיב אמרינו להם, אכן, כביכול נהנים ומאושרים אתם, אך הנאתכם היא ממדמנת הסחי והמאוס בתוככי רפש זוהמת יצרא דהחמורות, כחתולי חוצות המלקקים להנאתם את כל אשר הנפש היפה סולדת ומרחקת. ואילו אנו בשמירתנו בעוז וחדוה על גבולות וגדרים, אנו מזככים ומטהרים את שיעור קומת האדם שלנו, כאשר ברור לכל בר דעת מיהו המאושר האמיתי...

אלוקיך' וגו', שכבר הקשו בגמ' (ברכות לג:): 'אמו יראת שמים מילתא זותרתא היא', וביארו בזה"ל, ויש לומר דאקרא דלבתריה קאי 'לשמור את מצות ה' וגו' לטוב לך', כלומר אינו שואל ממך דבר זה כי אם לטוב לך להנאתך ולהרבות לך שבר, עכ"ל, וכלומר שכל תכלית 'הבקשה' והציווי על יראת שמים אינו אלא 'להנאתך' - בכדי שיוכל הקב"ה להרבות שכרו, והכלי המחזיק ברכה הוא יראת שמים²².

דברים נפלאים מצינו ב'כלי יקר' על הפסוק (להלן כה יב) 'פתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים', וז"ל, אוצרו הטוב - היינו אותו אוצר שהקב"ה עושה בשמים מיראת ה' אשר בך, כי היא אוצרו כמו שנאמר (ישעיה לג ו) 'יראת ה' היא אוצרו', ר"ל של הקב"ה, כמו שפירש רבינו בחיי (שמות יט ה) שכל מלך עושה אוצר וסגולה מדבר שאינו מצוי בידו בכל עת כמו אבני יקר, וכן 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים' (ברכות לג:)

שומרים' המה, שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר, החמור מכולם הוא 'שואל' - שנתחייב בשמירה מעולה ביותר, הואיל וכל הנאה שלו (שאינו משלם כלום בעד ההפץ ורשאי להשתמש בו), לכך מחויב אפילו באונסים, כיו"ב ועתה ישראל מה ה' אלוקיך 'שואל' מעמך - היאך יהיה הקב"ה כשואל כביכול לגבי האדם, כי אם ליראה את ה', שעל ידי יראת שמים נחשב הבורא 'שואל' ומתחייב לשמור אותו מכל רע, מכל היוק והפסד אפילו מאונסים, והיינו טעמא 'כי כל הנאה שלו', שזהו הנחת רוח הגדולה ביותר שיש לפני המקום ב"ה בשאיש יהודי מתגבר ביראת שמים, ועל 'הנאה' זו כביכול מתחייב הוא אפילו באונסים (הובא בשמו במאמרי קודש למהר"ש מבעלזא ז"ע).

ולא זו בלבד שישמרהו הבורא מכל רע, אלא יוסיף להשפיע עליו כל טוב²³, וכמו שביארו ב'דעת זקנים' מבעלי התוס' את לשון הכתוב 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה'

כב. סיפר כ"ק האדמו"ר מסקולען מאנסי שליט"א שפעם ביקש איש יהודי מאביו זי"ע סגולה לפרנסה, נתן בו הרבי את עיניו וראה שהוא צריך 'חיזוק' גדול בענייני יר"ש, ונענה, כי יאמר בכל יום 'פרשת היראה', סברו שמא לא הבין הרבי היטב מה שאמרו לו, או שמא נתחלף לו פרשת היראה בפרשת המן, על כן חזרו ואמרו, רבי שאלנו על הפרנסה לא על היראה, אמר להם, הנה כתיב (תהלים קיא ה) 'טרף נתן ליראיו', מעתה מצינו 'סגולה' פשוטה לפרנסה - לא 'עצה' או ברכה אלא 'סגולה'... האומר פרשת היראה יקנה את היראה כקנין נצח, ומכיון ש'טרף נתן ליראיו', הרי הקונה 'יראת שמים' במידה גדושה ממילא ימלא את ידו מיזו הפתוחה והרחבה.

וכבר איתא בספר 'בעל שם טוב' (פרשת לך ג) וז"ל, שמעתי ממורי זלה"ה בשם רבינו סעדיה גאון, כי עיקר בריאת האדם בעוה"ז הוא לשבר מדות רעות שלו הטבעיות וכו'. ובהמשך דבריו: וזהו שאמרו חז"ל (שבת קנו.) האי מאן דאתיליד ביום ג' בשבת הוי עתיר וזנאי וכו'. וקשה הא הם שני הפכים, אם הוא זנאי ראוי להיות עני ולא עושר, כדכת' (משלי ו כד) 'בעד אשה זונה עד ככר לחם' (וכדאיתא בסוטה ד:). ומבאר דכיון שהיה בטבעו להיות זנאי ושיבר טבעו, עיי"כ נעשה עשיר, וכדמצינו ביוסף הצדיק שע"י שנלחם ביצרו זכה ונתעשר, דיוסף הוא השליט.

הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע אומר שכל הברכות וההבטחות הגדולות הכתובים בפרשתן באים לאדם אך ורק אם שומר על העקב - שהוא ראשי תיבות ק'דש ע'צמך ב'מותר, כי כך יזכה האדם לירש טובה וברכה. כי בשמי שמים ההנהגה היא כביכול כמו בבנק הנהוג בעולם הזה, שאפשר 'להפקיד' את כל ההנאות שנמנע האדם מהם, וממה שהתקדש במותר לו, ובשכר זה אפשר 'למשוך' ממנו רפואות וישועות, וכל מיני ההשפעות הטובות בבני, חיי אריכי ומזוני רוויחי.

כג. איתא ב'נועם אלימלך' (בפרשתו), דהנה הבורא ב"ה לא ברא את עולמו רק להיטיב לברואיו, אלא שהם צריכים לזה כלי ראוי ומוכשר לקבל ההטבה, וכמי שרוצה לשלוח לחברו יין או דבש ואין לו כלי נאה ויפה, הרי הוא שואל מחברו כלי נאה של כסף, בו ימלא עבורו את היין והדבש וישלח לבעל הכלי. והנמשל, האדם הוא כלי לקבל, והכשרו ותיקונו של הכלי (היינו של האדם עצמו) הוא היראה ואהבה וקיום מצות ד' וחוקותיו וכל דרכיו, ובזה נעשה האדם כלי נאה ויפה, והקב"ה שואל את הכלי הזה וממלא אותו כל טוב. וזהו מה ד' אלוקיך שואל מעמך, רצה לומר אימתי השי"ת שואל מה שיש עמך, דהיינו הכלי שלך כדי למלא אותה שפע טובו וברכתו, כי אם ליראה... ואז יהיה כלי יפה ונאה ומוכשר לקבל וישאל ממך הכלי שלך, דהיינו את עצמך, לטוב לך כדי שייטיב לך ועל ידך יבואו טובות והשפעות לכל ישראל.

באר הפרשה - פרשת עקב

יג

ע"כ הקב"ה עושה אוצר מיראת ה' אשר בך^כ. ושמה תמעה לומר שיש אליו ית' איזו צורך באוצר זה, ע"כ אמר יפתח ה' לך את אוצרו הטוב, אין לו ית' שום צורך באותו אוצר כי אם לך הוא שמור ליתן לך משם

כל צרכך ולפרנסך משם, ואין הקב"ה מוסר מפתח של אוצר זה אל השליח אלא הקב"ה בעצמו ובכבודו מחזיקן בידו כי האוצר הלזה חביב עליו מאד. עכ"ל (ועיי"ש עור'^כ).

כד. כלומר, שכל אחד עושה 'אוצר' ממה שאינו מצוי כל כך בידו וכפי מדרגתו, העני יטמין בכספת (סעי"ף) 1,000 \$, ובעה"ב רק 10,000, העשיר הקטן יטמין 100,000 והגדול יותר 1,000,000... ואילו ה'מלך' יטמין דבר נדיר ביותר כמו אבני יקר, כן הוא כביכול כלפי שמים – שהרי כל העולם כולו שלו, חוץ מ'יראת שמים' שהיא נחשבת כמי שאינה מצויה בידי הקב"ה, ולכן, עושה הקב"ה 'אוצר' מיראת ה' אשר באדם.

כה. מעשה נפלא הביא הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (נפלאים מעשיך, אות קכד), ידוע היה 'טוביה השופט' כמי שעל פיו ישק כל דבר, וכל משפטי המדינה נחתכים על פיו, אין צריך לומר שמטבע הדברים היו הכל מכבדים אותו ביותרת הכבוד וחרדים למוצא פיו ולדעותיו, כי גדול השופט ומהולל מאד. גם 'שונאים' ומקנאים לא היו חסרים לו, והיו הללו משתדלים בכל כוחם להפילו מגדולתו ולסלקו מעל ה'כסא למשפט'... ואכן, באחת הפעמים הצליחו אלו בעבודתם, המלך האמין לעלילתם אשר בדו מלבם על השופט – מעשה שלא היה ולא נברא, ויקצוף המלך מאד וחמתו בערה בו, עד שהחליט להעבירו מתפקידו ולהענישו על אותם העבירות החמורות שעבר לפי דברי המלשינים. 'טוביה' שחכם ופיקח היה הרגיש בדבר, והבין מה עומד לבוא עליו, על כן, גמר אומר לברוח לארץ מרחקים, להמלט על נפשו בטרם יהא סיפק בידי המלך להזיז אצבע קטנה כנגדו... בלילה ההוא החליף שמלותיו, ויצא את פני העיר בלבושי ה'פשוטים' עד שאיש לא העלה בדעתו כי לפניו עומד אותו 'שופט' שכל הארץ רעשה ורעדה מפניו עד יום האתמול, בדרכו חצה את המדבר הגדול והנורא עד שהגיע אל הנהר כשהוא נצרך לעבור אותו לעברו השני, אך דא עקא שלא מצא בה כל אניה וספינה, מעבורת וכדו' – כיצד יעבור את הנהר... מה גם שגבר פחדו פן אדהכי והכי יודע למלך 'כי בורח הוא' וישלח אחריו לתפסו להביאו לפניו ולהעמידו למשפט נורא ל"ע. ויחמול הבורא עליו, והזמין לשם 'בן כפר' הסמוכה, שהכיר בו כי הוא הוא טוביה השופט – אשר כל המשפט נגמר על פיו ובידו לעשות טובה או רעה כפי מה שירצה (ולא ידע כי בורח הוא, ונראה היה לו כי יש לשופט איזה ענין נחוץ לעבור את הנהר), וחשב לעצמו הנה נקרתה בפני הזדמנות פז לרקום 'קשרים' עם השופט הגדול, אשר בידו 'מפתחות' כל המדינה ועניניה... ומי יודע אולי ביום מן הימים אעמוד לפניו למשפט, ויחנני בזכות טובתי אשר אגמול עמו.

בן הכפר ניגש אל טוביה השופט הגדול ו'הציע' את עצמו – אדוני השופט, אנכי הקטן אשא את הוד מעלתו על כתפי ואשיטו בנהר הגדול הזה עד שנגיע יחדיו לעבר השני, וישמח טוביה על דבריו, ויעש לו כן, והיה נושא אותו על כתפו ושט בנהר – אע"פ שהיה טוביה כבד הרבה מחמת גודל גופו שהיה עב וארוך ושמן הרבה (והוא היה קטן צר וגוץ) בכ"ז נשאו על כתפו ושט בנהר שהיה רחב הרבה בהשקט ובבטחה. אחר שעברו שלשת רבעי רוחב הנהר נענה טוביה לבן הכפר ואמר לו – אם ייטיב לי האלוקים, ואחזור על משמרתני אגמול אתך טובה הרבה. תמה בן הכפר ויאמר, וכי עתה אתה אינך 'שופט כל הארץ', שמא העבירוך מממשלתך, ויאמר טוביה, אכן, כמה בני אדם ארורים הלשינו עלי אצל המלך, ולכך אני בורח...

מיד כששמע בן הכפר את דבריו אלו – כשטוביה הכבד על כתפיו ועוד נשאר להם לעבור 'רביע' מהנהר עדי הגיעם ליבשת בשפתו השני של הנהר, השליך הלה את טוביה למי הנהר, ויאמר לו כשתחזור לממשלתך אוציאך מן הנהר, ואשא אותך על כתפי... וחזר לאחוריו לשוט אל עבר הראשון שמשם מוצאו.

כל הקהל העומדים באותו העבר הראשון חשבו שלדאבון לב נחלש בן הכפר ותם כוחו, ולכן נפל טוביה מעל כתפיו באונס, ויגערו בו, אם כוחך כה גדול שעלה בידך לשאת את הכובד הזה עד עברך ג' רבעי הנהר, כיצד לא היה בידך נשוא עוד משך שיעור קטן עדי הגיעו ליבשה. ויאמר להם בן הכפר, טעות בידכם, לא מינייה ולא מקצתיה – אין כוחי במתני אפילו במקצת מהנצרך לשאת משא כבד כזה, אלא שמתחילה חשבתני שעדיין הוא שר המשפט שהכל מסורין בידי, על כן תקפני מרץ נעורים וכח כביר ל'השקיע' בשופט המהולל, וזה נתן בי כח לשאת אותו ולהחזיק כובד רב משקל על כתפי ולשוט בנהר מבלי להרגיש כלל בכובדו ונחשבו ל כל העסק הלז כ'קל' ביותר – בדמותי בדמיוני כמה טובות והנאות אקבל ממנו תמורת שירות זה – כשיהיה לו עסק בבית המשפט שלו, וחשבתני שיהיה לי זה קרן קיים לאכול מפירותיו במשך השנים, כל זה היה עד שהגענו לעומק ג' רבעי הנהר, אמנם, מרגע

באר הפרשה - פרשת עקב

ואכלת ושבעת וברכת - מצוות עשה מדאורייתא של ברכת המזון וסגולותיה
 בפרשתן (ח י), 'ואכלת ושבעת וברכת' את ה' אלוקיך'. איתא בזה"ק (ה"ב ריח). 'דברכת מזונא חביבא קמי קוב"ה וכו', מאן דמברך לקוב"ה מנו שבעא בעי לכוונא לביה ולשוואה רעותיה בחרוה ולא ישתכח עציב וכו', וכמה דאיהו מברך בחרוה ובעינא טבא הכי הבין ליה בחרוה ובעינא טבא, ובגין כך לא ישתכח עציב כלל אלא בחרוה ובמלין דאורייתא, ובתרגום ללה"ק, 'ברכת המזון' חביבה לפני הקב"ה, מי שמברך את הקב"ה מתוך שובע צריך לכוון לכו ולשים רצונו בשמחה ולא ימצא עצוב, וכמו שהוא

שגילה את לבו כי הוא 'בורח' מהמלך והודח מתפקידו, הבנתי מיד כי לא תצמח לי מזה כל טובה, באותו הרגע פג ונתבטל כל הרצון והשמחה שהיה בלבי על הזכיה הגדולה להיטיב עם שופט רם ונישא, וממילא הרגשתי בכובד שלו, ופרח לו כל הכח שנמסך בי לסבול אותו, ובע"כ נפל מעלי מחמת כובדו, (הבן איש חי למד מכך, ו"ל, על זה נאמר 'השתקה שווה זהב' - גם אויל מחריש חכם יחשב, משלי יז כח, וזהו אומרו (משלי יג ג) 'פֶּשֶׁק שִׁפְתָיו מִחֶמְתָּהּ לוֹ' [כלומר המרחיב שפתיו לדבר ככל העולה על רוחו שבר הוא לו, שמביא צרות על עצמו]), ואנו נלמד מכך, כמה כח הרצון מסייע לאדם לעמוד בעבודות ותפקידים קשים ביותר, על כן, בגשתנו לעסוק בתורה ועבודה ידע 'כלל גדול' ככל שירבה בקרבו חפץ ורצון - שמחה וחשק לעבודה יקל עליו הדבר פי כמה וכמה עשרות מונים.

והנה מקום אתנו ללמוד ממעשה זה בעוד אופן, לענין זה שהוא טוען, אויה לי, קשתה עלי המלאכה, קשה לי שמירת עיניים, הנסיון גדול ממני, קשה עלי אהבת חברים... דע, גם לאותו בן הכפר קשתה המלאכה לשאת איש גדול וכבד כטוביה, אמנם, כל עוד שחשב כי בזה הינו בונה לעצמו 'קשרים' וכו', נעשה לו 'קל' לשאתו, כך, האיש הנכון אשר ידע כי ביגיעתו על שמירת עיניים, על אהבת חברים, על התמדת התורה וכו', הוא בונה לעצמו 'קשרים' טובים והדוקים לטובת נפשו הן לעתיד לבוא הן כהיום הזה בעודו בחיים חיותו, כי ההשקעה הלזו היא השקעה בקשרים במקום האמיתי, הוא משקיע ב'אוצרו' של הקב"ה - אין לו להקב"ה אלא אוצר של ירא"ש בלבד, בזה תקל עליו המלאכה, ויצליח בה.

לאידך נלמד, כי ברגע שגילה בן הכפר, כי אין כאן כל בניית קשרים ולא טובת הנאה, נעשה הדבר כל כך כבד עליו עד שהטילו לים הגדול, כך האדם אשר הוא רודף אחר יצרו, 'עבד נרצע' הוא לתאוותיו, ברגע שיכיר כי אך הבל וריק מציע לו היצר, ליידיגע שטרורי זאק (שק חציר ותבן יבש), ממילא מיד ישליכו מעליו לעמקי הים, גיי דיר - לך לך מעלי. כו. ידוע שהרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע הזהיר מאד לכוון בברכת המזון יותר מבתפילה, כי תפילה דרבנן, וברכת המזון מדאורייתא (תולדות אהרן להרה"ק מזי"טאמיר פר' שופטים ד"ה ראשית).

כתב החסיד יעב"ץ זי"ע (בספרו 'חסדי ה' מאמר אשרי האיש פ"ג) והנראה לי לפי דרכנו אומר דרך הלצה, כי יש מצות עשה ומצות לא תעשה שיש להם מזל - קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם לעשותם בשמחה ובטוב לבב... ואשר לא כן יעשה יאבד מתוך הקהל... ואלו הן המצוות, כגון פורים וביעור חמץ ובשר בחלב וכיו"ב, ויש שאין להם מזל כברכת המזון שהכל מקיימים ואכלת ושבעת ואין הכל מקיימין וברכת את ה' אלוקיך, ורבו האוכלים למעדנים בשובה ונחת ויברכו בקול נמוך ובשפה חלושה ברכה נחוצה רצוצה בלי כונה ובלי דקדוק באמרותיה, ואין צריך לומר באותיותיה - בעודה בכפה יבלעוה.

הגה"צ רבי אליהו לאפייאן זצ"ל היה תמה על ה'הפסקה' המקובלת בעולם הישיבות אחר תפילת שחרית עד לתחילת ה'סדר', באמרו שאינו מבין מה צורך יש ב'הפסק' ארוך כ"כ, והרי די בשהות חמש רגעים כדי אכילת 'פת שחרית' ועוד רבע שעה לצורך ברכת המזון... ישמע חכם ויוסף לקח...

כז. הרה"ק מבעלזא זי"ע היה אומר מדוע טבעו חכמים בלשון ברכת מעין שלוש 'ונברכך עליה בקדושה ובטהרה', שלא מצינו נוסח זה בברכת המזון, משום שקודם אכילת פת על האדם ליטול ידיו, לנגב ידיו, לבצוע הפת, לטבול במלח וכו', ונמצא שכל אכילתו היא ביישוב הדעת, וממילא מברך בקדושה ובטהרה. אך לאכילת מזונות אין האדם נצרך ל'הכנה' לפניו, אלא מיד כשחשקה נפשו יאכל תוך כדי אמירתו ברכת 'בורא מיני מזונות', על כן תקנו חכמים לומר 'ונברכך עליה בקדושה ובטהרה', להזהיר את האדם שיברך בכוונה כראוי וכיאות [ואגב אורחא יצויין שהיו צדיקים לבית באבוב שהקפידו בכל יום לברך ברכת מעין שלוש בכדי לומר תיבות אלו שאין אומרים אותם בברכת המזון].

ומכלל דבריו שמענו כיצד 'סדר אכילה' של יהודי, והיאך נראית ברכת המזון - בקדושה ובטהרה...

סוף, ועל כן צוה הקב"ה להאוכל ושבע לברך עליו, שעל ידי זה הקב"ה משפיע ברכותיו להיות לו בריוח מזונות, כי יש לאדם מקטרגים בדבר מלתת לו מזונותיו הקשים בריוח, ואלו הברכות הם המליצים יושר וסנגורים טובים לנגד המקטרגים, עכ"ל. ואילו ה'באר היטב' (סי' קפ"ה סק"א) מביא בשם הב"ח, שהאות פ איננה מוזכרת בברכת המזון, כי אות זו מרמזת על שצף וקצף וחרון אף, והזהיר לקרוא ברכת המזון בכוונה ניצול מכל אלו לא.

מברך בשמחה ובעין טובה כך נותנים לו בשמחה ובעין טובה, ומשום כך לא ימצא עצוב אלא בשמחה ובדברי תורה^ח.

כתב ה'חינוך' (מצווה ת"ל) 'מקובל אני מרבתי ישמרם א-ל, שכל הזהיר בברכת המזון^{יב} מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו'. וביאר המהרש"א (ח"א ניר סו: ד"ה גדול) בזה"ל, לפי שמוזונותיו של אדם קשים בקריעת ים

כח. החיד"א הוסיף בהגהתו 'ניצוצי אורות' על הזוה"ק שם דבר נפלא עד למאד, וז"ל, ולכוון רצונו בשמחה ולא יהיה עצב בשעת ברכת המזון וכו' ולכן יאכל וישתה דבר המשמחו כדי שיברך בשמחה וזו סגולה להתעשר אם יברך בשמחה ובקול רם כמ"ש לקמיה גודל שכרו גם בעוה"ב וכו'. ואפשר לרמוז ענין זה מהפסוק (משלי י) 'ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה' פי' ברכת ה' היא ברכת המזון שהיא מדאורייתא דוקא דשאר הברכות הוי מדרבנן, היא תעשיר, אך בתנאי שולא יוסיף עצב עמה שתהיה כתיקונה שיברך אותה בשמחה לסלק הס"א. יעו"ש. כתב ה'פלא יועץ' (ערך אכילה) וז"ל, וצריך שיברך ברכת המזון בנחת ובקול רם ובשמחת הלב כי יתן אל לבו לדברים שהוא מוציא מפיו לכוין בהם בעומק ואי אפשר שלא לשמוח. ולפי הנראה מדברי הזוהר הקדוש יש צורך גדול וחובת גברא למיעבד כל טצדקי כדי לברך ברהמ"ז בשמחה, והגדר הגדול כדי לכוין שיברך בעינים סגורות או עיניו למטה ולבו למעלה, עכ"ל.

וכן כתב ה'חרדים' (פי"ב), מצות עשה לברך אחר אכילת מזון שנאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך (דברים ח י) וצריך שיברך ברכת המזון בנחת ובקול רם ובשמחת הלב כדכתיב (רות ג,ז) ויאכל בעז וישת ויטב לבו ופירשו שבירך ברכת המזון, עכ"ל.

וזה לשון רבינו סעדיה גאון כשמנה את מצוות ברכהמ"ז (מנין המצוות לרס"ג מצוה ל'), וברכת בשבעך - ברון. (פי' בשמחה). כט. ובכלל זהירות זו הוא כמו שכתב הב"ח 'והמדקדק יזהר לברך דווקא תוך הספר ולא בעל פה'. ומתאמרא משמיה קדישא של הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע, שסגולה לבנים ובני בני חכמים ונבונים ויראי ה', להקפיד לברך תדיר בכוונה ומתוך הכתב דייקא (הובא בס' ברכת דוד).

ומה נפלאו דברי בעל ילקוט מעם לועז (בראשית ח"א עמ' קכג), וז"ל, לומר את התפילה מתוך סידור. שאם הוא מתפלל בע"פ הוא משיח דעתו לדברים אחרים, אבל אם הוא משתדל להתפלל מתוך הסידור ואינו מרים כלל את עיניו, מובטח לו שלא יבואו לו מחשבות זרות. כי אם הוא עמל בכל כוחו להתפלל בכוונה טובה בודאי ירחם עליו הקב"ה והוא יציל אותו מן היצה"ר. וכך שמענו על רבי יצחק לוריא [האריז"ל] שאפי' ברהמ"ז היה אומר מתוך הספר, אע"פ שהוא דבר שאפי' תשב"ר יודעים אותו על פה והטעם הוא מן הסיבה הזאת. וזה לשון רבי אליעזר בן מכיר בספרו 'סדר היום' (סדר ברכהמ"ז), אם יש לו ספר לפניו להביט בו כדי שיוכל לכוין יותר ולא יסיח דעתו אחר עיניו בדברים אחרים - מה טוב ומה נעים. ומקיים מצוה אחת של תורה כדין וכשורה, וגורם ברכה לעצמו ולכל בני ביתו.

בס' עמוד אש תולדות הגאון מהרי"ל דיסקין (עמוד קסא) הביא מעשה שהיה בירושלים שאשה אחת הופיעה בבית מהרי"ל דיסקין זצ"ל והודיעה את צערה על כי היא משכלת את בניה בקטנותם ר"ל ומבקשת ברכה. ייעץ לה המהרי"ל דיסקין לקבל עליה מעתה לברך ברכת המזון מתוך הסידור ואכן אשה זאת צייתה לדברי קודשו אלה ונפקדה בזרע של קיימא.

ועוד בגדרי ה'זהירות' מה שכתב ה'משנה ברורה' (סי' קפ"ה סק"ג) בשם הא"ר 'טוב לברך בקול רם, כי הקול מעורר הכוונה', ומסופר על אחד מחסידי הרה"ק בעל ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר זי"ע, שהתאונן בפניו על בנו שאינו מברך ברכת המזון, וכל הפצרותיו לא הועילו כלום, ענהו הרה"ק ואמר לו, אם תקבל על עצמך לברך בקול רם אזי תיווכח לראות שגם בנך יתחיל לברך ברכת המזון (הובא בס' בישישים חכמה).

ל. בעיר הקודש והמקדש דר יהודי בא בימים, אשר סיפר מעשה נורא אשר בידיה הוי עובדא, באותם ימים קודם עלה הכורת על אדמת אירופה, כשהיה סמוך להיכנסו לעול תורה ומצוות, הגיע הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין

באר הפרשה - פרשת עקב

זי"ע לבית תלמודם לבחנם על הלימודים, והמנהג היה שלאחר שרב בישראל בוחן את צעירי הצאן היה מעניק איזה מתנה לכל התלמידים, אך הגר"מ שפירא לא הביא אז מתנות, אי לכך משסיים לבחנם אמר להם, אעניק לכם כמתנה עצה וסגולה נפלאה שעל ידו תזכו לחיות את כל ימי חייכם בהשקט ושלווה, והאריך לבאר בפניהם בענין ברכת המזון ואת דבריו הנוראים של ה'חינוך' שהזהיר בברכה זו מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו, וכן דברי ה'באר היטב' בשם הב"ח שניצול הוא משצף וקצף וחרון אף (כנזכר למעלה), ואכן בחור זה קיבל על עצמו להקפיד על ברכת המזון בכוונה כראוי עד כדי מסירות נפש.

כעבור כמה שנים, והנה הגיעו הרשעים הארורים, כבשו את אדמת אירופה, והוליכו את היהודים אל עבר המחנות, וביניהם את הבחור הנ"ל, ודרכם היתה להפריד את הגיבורים ובעלי הכח לשלחם לעבודה, ואילו את הנשים והילדים והחלושים שלחו לעלות על מוקדה על קידוש שמו יתברך, היהודי בעל העובדא היה אז בחור צעיר לימים, ובעמדו בתור עשה עצמו כגבוה יותר בעמדו על קצה אצבעותיו, וריחש בשפתיו כל העת, אבי שבשמים קיימתי את דברי הב"ח ובירכתני בכוונה מרובה, קיים אף אתה את ההבטחה האמורה שלא ישלוט בי לא שצף לא קצף ולא חרון אף, ואכן בהגיע תורו הראהו הרשע באצבעו לפנות לצד ימין למקום אשר לעת עתה אין נשלחים למיתה כי אם לעבודה. לאחר מכן העמידום שוב בתור לפני אחד מהרשעים בכדי לבחון כל אחד לאיזה מלאכה הוא מתאים, והוא שעדיין צעיר לימים היה עמד נרעד ונפחד בידעו שאינו מתאים לשום עבודה המפרכת את הגוף, וכך שוב בכה לפני צורו וקונו שבזכות שהקפיד על ברכת המזון בכוונה ייזכר לו את ההבטחה הכתובה ב'חינוך' שיהיו מזונותיו לו בכבוד כל ימיו, בתוך כך פנה אליו יהודי שעמד בסמוך אליו ואמר לו, אמור נא שהינך בקי במלאכת הבישול והאפיה ורצונך להיות מעושי המלאכה במטבח המחנה, ואני כמו כן אגיד ששם רצוני לעבוד וכך אהיה אני לעזרך, וכך הווה, שניהם נתקבלו לעבודת המטבח, וכך היה לבחור היהודי מאכל ומשקה די מחסורו וסיפוקו בהרחבה בהיותו בבית המבשלים.

באחד הימים נכנס אחד מקציני הרשעים אל המטבח וכראותו את הבחור היהודי עובד במטבח, ולכן לא חסר לו דבר חרה לו הדבר, פנה אליו ברשעותו ובידו פטיש קטן, ואמר לו הנה באם תוך שלוש שעות תצליח לחפור בור עמוק אזי תוכל להמשיך לעבוד בעבודתך זאת, אך באם לאו, תישלח לעבוד עבודת פרך עם שאר היהודים, הבחור יצא החוצה, בידעו בבירור שאפילו אם יעבוד כמה ימים ברציפות בעמל ויזע רב לא יצליח לחפור את הבור, כיון שאין בידו כי אם פטיש קטן שאין בכוחו לפוצץ סלע, ולכן פנה שוב אל בוראו בתחינה, באמרו אבא כך כתוב בתורה, שמזונותי צריכים להיות לי מצויים בריוח גדול, תוך כדי תפילתו עבר שם כלי רכב עם חיילים רשעים שהחלו לזרוק על ראשו תפוחים ושאר ירקות בכדי לענותו, וכך משנסעו משם נשאר לידו ערימה גדולה של פירות וירקות, לא עבר זמן מועט ועבר שם רכב אחר ועליו חיילים רוסיים ששועבדו על ידי הנאצים ימ"ש, ואף להם לא הביאו הרשעים מאכלם כדי שביעה כי אם קומץ קטן ובראותם את כל השפע הרב לצד הבחור פנו אליו וביקשו מעמו מעט מכל אלה, אמר להם הבחור מי שיטה ידו לחפור לי כאן בור עמוק יקבל מהפירות, החיילים שהיו בעלי כוח ואף היו להם כלים המתאימים לכך נעמדו ברוב אונים ואמץ כוח והחלו לחפור במהרה בור עמוק ברצותם להזין נפשם מהפירות והירקות, וכך בתוך שעה קלה כבר היה הבור חפור, נתן להם הבחור את הפירות ושלחם לנפשם, כעבור זמן מה בא הרשע לבדוק אם 'הצליח' לחפור הבור, והנה נוכח לדעת שבפחות מג' שעות סיים הבחור את המלאכה, נענה אותו רשע ואמר ידעתי גם ידעתי שאלוקיכם שומר עליכם ומגן בעדכם, אך לא ידעתי עד כמה...., ובזה הסכים לו לחזור לעבודתו במטבח,

אחר גמר המלחמה עלה היהודי להתיישב בארץ ישראל, ואף גם שם מזונותיו היו מצויין לו תדור בהרחבה גדולה והשיא את כל צאצאיו בנקל ובריוח, והכל מכוח הזהירות ב'ברכת המזון'.

לא. דבר פלא כתב הש"ך עה"ת וז"ל, שמעתי שכל המברך על כל מה שאוכל ואינו מכניס לגופו שום דבר בלא ברכה ראשונה ואחרונה - כשמת אין התולעים שולטים בגופו, לפי שהתולעים הם מהקללה שנאמר (להלן כח לט) 'כי תאכלנו התולעת', והברכה היא היפך הקללה, שנאמר (יחזקאל מד ל) 'להניח ברכה אל ביתך' הוא הקבר. 'ברכה' בגימטריא 'כרז' שמכריזין שלא יגע בו שום נזק, עוד 'ברכה' בגימטריא 'זכר' לפי שמזכיר שמו ומברך על כל דבר ודבר שהיה אוכל ולא נהנה שום דבר בלא ברכה ולזה מצילין אותו מדין התולעים, ועוד לפי שבשר גופו נתגדל ונתרבה על ידי ברכה, ואין הקללה שולטת במקום ברכה. וכן מצינו רמז לזה, 'ואכלת ושבעת וברכת את' סופי תיבות ד' תוי"ן, גימטריא 'ברכת נהנים להציל מדין התולעים' עם הכולל.

אמש אמר אלי לאמר, השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע, כי הנה ארמי אובר אבי הוא 'המקטרג' הרוצה לאבר ולהזיק לעם בני ישראל, וזה אשר אמר הכתוב יש לאל ידי לעשות עמכם רע בכוחי להרע לכם על ידי קטרונים נוראים, אך מה אעשה ואלוקי אביכם אמר'ש - ר"ת ש'בת מ'ברכין א'לול, אמר אלי, היות ובני כה מתעוררים לתשובה ולתיקון דרכיהם בשבת זילג - בשמעם כי הנה מתקרבים ובאים ימי הרחמים והמליחות - וימי הדין, אי לכך מעתה השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע, ויותר אין בכוחי להזיק לעם בני' (הרה"ק המקור ברוך ז"ע היה אומר זאת משם המהר"ד).

ויהי'ר שנזכה להכיר ולהאמין כי הקב"ה הוא הנותן לנו כח לעשות חיל, ויקויים בנו וישראל עושה חיל, בבוא לציון גואל בב"א.

והנה נהגו לומר לאחר 'ברכת המזון' - 'הרחמן' שכולו בקשות נשגבות ביותר, וביאר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שעל כן מבקשים בקשות אלו אחר ברכת המזון, כי אחר שקיים האדם מצות עשה מדאורייתא, נעשה עת רצון בשמים, ושעת הכושר היא לבקש צרכיו מאתו יתב"ש, וכמבואר ברבינו בחיי (פרשת יתרו יט ג, והובא ב'מגן אברהם' או"ח סי' רסג סק"א) שכאשר האשה מדליקה נרות שבת, בידה להתפלל 'שיתן לה ה' בנים מאירים בתורה, כי התפילה יותר נשמעת בשעת עשיית המצוה'.

חיל ורעדה יאחזון - שבת מברכין אלול

בשבת זו מברכין מקהלות בני ישראל את חודש אלול הבעל"ט^ל, הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע אמר על דברי הפסוק שאמר לבן הארמי ליעקב אבינו (בראשית לא כט) 'יש לאל ידי לעשות עמכם רע, ואלוקי אביכם

לב. ידועים דבריו של הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע (במכתב לבנו, הובא בבית אהרן קמ"ט:), שהיות ואין מברכים את חודש תשרי בשבת שלפני תחילת החודש, על כן יש לכוון בברכת החודש של חודש אלול גם על חודש תשרי. ולפי זה חיל ורעדה יאחזון בכל לב, ביודעם כי הנה עתה מברכין כבר גם על ראש חודש תשרי - ראש השנה שהוא המשפיע לכל השנה הבאה, ונמצא שבברכת חודש זו נכלל כל שנת תשפ"ג וכל אשר יתרחש בה. ומספרים על אדמורי" בית בעלזא שהיו תדיר משבחים את מנהג בני אונגרין שהיו מנגנים את הניגון של הימים נוראים בעת ברכת חודש אלול, והיו מזמרים ברטט את ה'ראש חודש אלול יהיה ביום ה... ולמחרתו ביום ה... הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה', להזכיר לעם שהנה ימים המבורכים באים.

ואולי אפשר להסביר את השבח שיש בזה, עפ"י מה שעניינו הרואות שאף אם האדם עוצר את רכבו באופן הרגיל אמצע נסיעתו, מ"מ הגלגלים ממשיכים עדיין להסתובב וליסע, אך באם עוצר את רכבו בבלימה חזקה, נעצר כל הרכב לגמרי ואינו ממשיך ליסע כלל. כיו"ב בהגיע חודש אלול אם האדם נעצר רק מעט עדיין הוא ממשיך בהרגליו הקודמים, משא"כ בעת שנוסח הימים הנוראים מהדהד כבר באזניו, וחיל ורעדה יאחזון, בזה נעצר האדם לגמרי, ואינו ממשיך בכל מעשיו שעשה עד השתא.

ונזכיר כאן מנהג טוב שנהגו רבים וטובים, אשר בכל אחד מחמש שבתות אלו, משבת מברכים ועד השבת האחרונה של השנה, אומרים 'ספר' אחד שבתהילים, וכגון בשבת מברכים קוראים את ספר ראשון, וכן על זה הדרך. לג. ידועים דברי הגה"ק רבי ישראל סלנטער זצ"ל (אור ישראל אגרת יד) מלפנים כאשר ידעתי - כל איש אחזו פלצות, מקול הקורא קדוש אלול. וכן מסופר על החפץ חיים זי"ע (תולדות החפץ חיים עמוד קח) 'סח לנו רב גדול אחד פעם נודמן לו להתפלל עם רבינו ה'חפץ חיים' זצ"ל בבית הכנסת בשבת מברכים ר"ח אלול וכשהתחיל החזן לומר המילים 'ר"ח אלול יהיה ביום ה' הזדעזע רבינו ונרתע כל גופו, ופרץ בכי גדול עד שאימה וחרדה נפל על כל קהל המתפללים'. וכן שמעתי מפי אחד מגדולי הדור, שהיה נוכח בהלוויתו של הגה"צ רבי דוד בהר"ן זצ"ל במוצאי שבת מברכין אלול, והספידו הגה"צ רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל, ובתוך הספדו אמר שבימים מקדם כה רעדו ופחדו בימים הללו עד שבעת שהיה החזן מכריז בשבת מברכין אלול 'ראש חודש אלול יהיה...' הגיעו בעזרת נשים עד כדי עילפון, והיו צועקים 'מים' 'מים'. ולדידן ייאמר, שלכל הפחות נחדל מלצעוק 'גלידה' (אייס קרים) ולרדוף אחר תענוגים ושאר הנאות. הרה"ק רמ"מ מלעלוב זי"ע היה מרגלא בפומיה לספר על הפחד והיראה אשר אפפו את זקנו הרה"ק רבי דוד'ל זי"ע, עד שמשרתות הבית היו נופלות זו על זו בבקשת סליחה ומחילה בעש"ק מברכין אלול, וכמנהג ישראל קדושים בערב יום הכיפורים...

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: ברכת המזון

פרשת עקב

בס"ד | גיליון מס' 393

כיצד נוצרת הזדמנות לרכישת דירה יקרה בחצי מחיר!?

ואכלת ושבעת וברכת (ח, י)

כמה כדאי להכיר את כוחה של הברכה על המזון, ובפרט בתקופה זו, כאשר היוקר מאמיר ועול הפרנסה מכביד, כמה כדאי להשקיע את הכוחות במה שפוחת לנו את שערי השפע! הרי בכוח הברכה הזו אנו זוכים לשפע הפרנסה, בזכותה אנו זוכים למזון ברווח. הבה נברך בכבוד ראש, מתוך הכתב, בכוונה עצומה ובהתלהבות, כי הברכה הזו היא לא רק תודה על המזון שאכלנו - היא גם פותחת בפנינו את שערי השפע להמשך השפעת טובה וברכה!

ולא כח זה בלבד טמון בברכת המזון, שהרי ידועים דברי התשב"ץ שבברכת המזון מופיעות כל אותיות האל"ף ב"ת, זולת האות פ. כי המברך ברכת המזון בכוונה, אין המזיקים שבשמים מצויה האות פ שולטים בו - ואלו הם: אף, קצף, נגף, שצף! נמצינו למדים, שמלבד הפרנסה הבאה על ידי ברכת המזון, עוד יש בה, שהיא מהווה תעודת ביטוח מפני מזיקים ומרעין בישין, ובידינו להינצל מהם בזכותה!

אחים יקרים! ברכת המזון, וברכות בכלל, היא מצוה שגרתית ויומיומית מצויה, עד שפעמים אנו עשויים לשכוח את יקר גדולתה. גם העת בה מברכים - לפני האכילה ולאחריה, בה לעתים אנו ממחרים, מסדרים את האוכל או מנקים את השולחן לאחריו. הבה לא ניתן לזכות העילאית של הברכה לחמוק מאיתנו כבדרך אגב, הבה נקיים מצוה זו שכה רבת השפעה היא, בכל תשומת הלב הראויה!

הרי כולנו רוצים לזכות לשמירה שמימית, לשפע פרנסה, לברכה במזון שלנו ובשאר הצרכים הדרושים לנו. הנה כי כך לפנינו הדרך: הבה נברך בריכוז מוחלט ובלי לעשות עוד משהו תוך כדי, הבה נברך בהתלהבות ובקול רם, הבה נקרא את הברכה מתוך הכתב כי זה יסייע לנו לכוונת הלב, הבה נמקד מאמץ כבך שהברכות שלנו יהיו טובות ומשופרות - וכך נזכה לברכה טובה ומשופרת משמי מעל!

דירה במחיר מציאה!

שעת ערב נעימה בבית משפחת מ. בבית שמש. ארוחת ערב מוגשת לילדים כמדי יום ביומו, והם מצטופפים יחדיו בפינת האוכל הקטנה - שכבר אינה מתאימה למשפחה כה ברוכה. ברקע נשמע קולו של שיעור תורני שבני הבית נוהגים להקשיב לו, והנה נשמע קולו של הרב המצטט מדברי החיד"א זצ"ל, הדורש את הפסוק 'ברכת ה' היא תעשיר' - שהברכה על המזון בשמחה ובקול רם, היא תעשיר' - מהווה סגולה לעשירות.

בני המשפחה אינם מהלכים בגדולות, חלומם הוא לאו דווקא להיות עשירים גדולים. שאיפותיהם מסתכמות במעבר מהדירה השכורה בה הם גרים, לדירה גדולה ורחבת ידיים משלהם. אלא שמחירי הדירור מרקיעים שחקים, אין להם את היכולת לגייס סכום משמעותי עבור קניית דירה, וכך - חודש אחר חודש הם מוסיפים לשלם דמי שכירות ולגור בבית צר וקטן. עתה, כששמעו על הסגולה להתעשר בעת ברכת המזון, הררה האב בסגולה ומיד שיתף את בני המשפחה:

אחת המשימות היומיומיות, לה מחוייבים כל יצורי תבל באשר הם, היא לאכול ולשבוע. וזאת בהיות הגוף מכונה משוכללת עד מאוד, אשר בוראה הטבעי בה את התכונה שהיא דורשת דלק. הדלק הזה הוא המזון שאנו אוכלים, ולפיכך - אין מי שאינו נוהג לאכול, באופן קבוע ויומיומי.

בין כלל האוכלים עלי חלד, כולנו יודעים שיש הבדל בין ההולכים על ארבע - שאוכלים עשב ומזון חי שאינו ראוי למאכל בני אדם, לבין בני האדם - הזוכים לאכול מזון מכובד, טבעי או מבושל, אבל כזה שהוא מזין, טעים ומוגש יפה. ומעל בני האדם, הנבחרים שבנבראים, הלא הם אנו - בני העם היהודי, לנו ניתנה הזכות לא רק לאכול, אלא גם לברך על המזון, להכיר את מי שברא תבל ומלואה, ולהוקירו בברכה נרגשת מעומק הלב - כפי שנצטוונו בפרשת השבוע.

לנוכח הדברים האמורים, התפיסה הרווחת היא שהברכה על המזון היא בעקבות אכילתו. הואיל ואדם צריך לאכול בכדי להתקיים, לפיכך - אם הוא יהודי - לאחר האכילה עליו לברך ברכת המזון. כביכול, הצורך בברכה הוא תוצאה של הצורך במזון. אלא שתפיסה זו מוטעית מיסודה, וזמן הראוי לחשוף את האמת: למה בעצם אנו נדרשים לברך? מהו הסוד הטמון בברכת המזון כהלכתה? וכי הקדוש ברוך הוא זקוק ל'תודה רבה' שלנו על האוכל? מה עומד ביסוד המצוה הזו?!

המהרש"א במסכת נזיר דף ס"ו, מגלה סוד טמיר ונשגב: הצורך בברכת המזון אינו בגלל שאכלנו, אלא בכדי שנוכל לאכול בעתיד, בכדי שזכה ברוב שפע ופרנסה ברווח! והוא מפרט:

ביסוד הדברים, הלא קשה פרנסתו של אדם כקריעת ים סוף. הזכות להעלות אוכל על שולחנו דבר יום ביומו, רחוקה מלהיות מובנת מאליה. הרי מי מאיתנו ראוי שיעשו לו קריעת ים סוף כל יום מחדש?! מהיכן נובעת המחשבה כביכול העובדה שיש לנו פרנסה, וביגוד, ומזון, וכל צרכינו - היא פשוטה ומובנת?! הלא ההיפך הוא הנכון: ביסודם של הדברים - איננו זכאים לפרנסה ברווח, ולמי מאיתנו יש זכויות לכך?!

אלא שבורא עולם, אב אהוב ורוחם, לא רוצה שנישאר רעבים... לפיכך נתן לנו את המצוה לברך על המזון, ועל ידי ברכה זו - הוא משיב לנו בברכה כפולה ומכופלת, ומעניק לנו מזון ופרנסה ברווח. כלומר, אין לפרש 'ואכלת ושבעת' - ולפיכך 'וברכת', אלא 'ואכלת ושבעת' - בזכות ש'וברכת', בזכות ברכת המזון זכית לאכול ולשבוע, כי הברכה הביאה לך את השפעת המזון והפרנסה!

והוא מוסיף ומרחיב, למען הסר ספק: הדרך המובילה את הלחם מהמאפיה אל שולחנו, רצופה מקטרגים שמימיים, הטוענים בלהט שאיננו זכאים, שלא מגיעה לנו פרנסה, שאיננו ראויים לשפע משמיים, שלא מגיע לנו לאכול ולשבוע! וכנגדם, בעת שהברכה בוקעת מפינו - נבקעים שערי שמיים, ומושפעת עלינו פרנסה ברווח לב!

שפע - גם ברוחניות!

היה זה בשנים האחרונות לחייו של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר. למרות מחלת ה'פרקינסון' הקשה שהכתה בו, מסר נפשו להחזיק את ממלכת התורה בראשה עמד, ונסע לחו"ל לגייס כספים למען הישיבה. באחד מביקוריו בחו"ל נקלע למעונו יהודי שלמרבה הצער סר מדרך הישר, וכשהבחין במאמץ הכבד של ראש הישיבה עבור כל תנועה - ובכלל זה בכדי לאכול - ניגש לראש הישיבה ושאל אם יש משהו שהוא יכול לעשות כדי להקל על סבלו...

ראש הישיבה שש על ההזדמנות לחזק יהודי, ונענה ואמר: 'באמת קשה לי מאוד כל תנועה, ובכלל זה בעת שאני אוכל. הדבר היחיד שיכול להקל עליי, זה אם אני אדע שיש יהודי שזכר לאחר האוכל לברך על מזונו מתוך סידור. כך - בכל פעם שאני אוכל וזה כה קשה לי - אזכור כי יש יהודי אחר שאוכל ומברך אחר כך כהלכה, וזה יקל עליי מייסורי!'

האיש שמע, ולמרות ריחוקו מתורה ומצוות - נכמרו רחמיו על ראש הישיבה, ולפיכך קיבל על עצמו לברך מתוך סידור. במרוצת השנים, החל להרהר כי ברכת המזון היא רק מצוה אחת, ויש עוד 612... ולפיכך קיבל על עצמו מצוה ועוד מצוה. עד שנעשה לבעל תשובה גמור!

לימים, לאחר הסתלקותו לשמי רום, נערכה עצרת מספד לזכרו בבית כנסת מרכזי במאנסי שבארצות הברית, בראשות בנו 'בלחט"א ראש ישיבת מיר - הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א. בסיום העצרת, אותו יהודי - שכבר הפך לירא ושלם בדבר ה' - ניגש לראש הישיבה וסיפר לו את הסיפור בעדות אישית נרגשת.

וללמדנו בא: לא רק שפע גשמי טמון בברכת המזון, פעמים אפשר להיות מופתעים גם משפע רוחני כביר שמושפע ממעל בזכות ברכת המזון כהלכה. הבה נקבל על עצמנו לברך ברכת המזון כראוי: מתוך הכתב. בקול רם, בריכוז מלא ובכוונת הלב, ונזכה לרוב שפע וברכה - ברוחניות ובגשמיות גם יחד!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה טעלישער בן הר"ר יוסף יונה ה"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פּוֹץ ז"ל בר' מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"ל)
ת.נ.צ.ב.ה.

ממש ראייתי ישועה עין בעין! – מסכם הקורא הנאמן את מכתבו המרגש, וזו ההזדמנות
להודות לו, וללמוד ממנו:

**אחים יקרים, כל כך הרבה יהודים נמצאים בלחץ של פרנסה. שינויים תכופים במקום
העבודה, המחירים ההולכים ועולים, מצוקות כספיות בוערות. לפנינו סגולה שיסודתה
בהררי קודש והיא עובדת נפלא: לברך ברכת המזון כראוי – בכוונה, בנחת, בריכוז מלא,
מתוך הכתב, בקול רם. זה כל כך קרוב, כל כך נגיש, ורק דורש תשומת לב אישית. הבה
נאמץ את הסגולה הכבירה הזו, בידינו הדבר להשפיע על עצמנו שפע רב!**

5 מיליון שקלים רווח!

יהודי יקר, אחד מחשובי מתפללי בית הכנסת 'לדרמן' בבני ברק, נכנה אותו בשם הרב
א. מ. זכה להימנות על מקורבי הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי זצ"ל, ולהיכנס אליו
לעתים קרובות להתיעצויות.

כיוון שהוא איש עסקים העורך לעתים פגישות עסקיות במסעדות, ביקש לשאול
את מורו ורבו האם יש לברך ברכת המזון בלבד במושלם כבשעת התפילה – בכובע
ובחליפה, או שמא אין צורך להקפיד על כך, שכן הלבשת כובע וחליפה בעת ארוחה
עסקית במסעדה – עשויה להיראות כפעולה מזוזה שאינה מעוררת כבוד לנוהג בה...

**רבי חיים שמע את השאלה, והשיב מיד: 'הרי זו הלכה פסוקה בשמנה ברורה, שיש
ללבוש כובע ובגד עליון בעת ברכת המזון, כמו בשעת התפילה. אל תחשוש להיראות
מזוה – כי לא יאונה לך כל נזק מזה, אדרבה: הקפדה על הלכות ברכת המזון כראוי היא
סגולה לעשירות!' – חתם רבי חיים את תשובתו וברכתו.**

חלפו כמה שבועות, ובאחד הימים הזדמנה לפניו עיסקה לרכישת בניין משרדים
עתידי מימדים. המוכר – איל נדל"ן שלא זכה לשמור תורה ומצוות כהלכה, ביקש
לדון בפרטי המחיר והתשלומים במתכונת ארוחה עסקית. השניים קבעו להיפגש
במסעדה פלונית, כשהרב א. מ. מגיע בחובש בכובע ולבוש בחליפה. כשהחלה הארוחה
פשט את הכובע והחליפה בכדי לשבת בנוחות, והם החלו לדון בפרטי העיסקה.

המועדים, תנאי התשלום, המימון וכל אלה – עברו בשלום. נותר ביניהם פער בסוגיא
אחת משמעותית, והיא: המחיר. בעוד המוכר דרש סכום גבוה, הרי שהרב א. מ. –
שמאוד רצה את העיסקה – ביקש לשלם בגין הבניין חמישה מיליון שקלים פחות
מהמחיר אותו דרש המוכר. אף שכל יתר הפרטים למעשה הוסכמו, סלע המחלוקת
הזה ניצב בעינו!

הרב א. מ. חישב את חשבונותיו, וכבר החליט להיכנע למחיר הגבוה אותו דרש
המוכר. אף שמדובר בסכום עתק – הוא לא יתן לחמישה מיליון שקלים למנוע ממנו
את מימוש העיסקה שהוא כה חפץ בה. הוא החליט לסכם את העניין לאחר ברכת
המזון, ולפיכך קם ממקומו, וניגש ללבוש את חליפתו וכובעו לקראת ברכת המזון
כמנהגו...

**בעודו שב לשולחן חובש בכובעו ולבוש בחליפתו, קפץ לעברו המוכר: 'לא, אל תלך.
חמישה מיליון שקלים ביני ובינך מה הם, הבה נחתום במחיר שרצית!'**

הרב א. מ. סימן בידו כי יברך תחילה, ולאחר ברכת המזון סיכמו השניים לחתום את
העיסקה. ואז אמר לו המוכר: 'בפעם הבאה, אם אתה לא מסכים למחיר, אין צורך
להתלבש ולפוצץ את הפגישה בעיצומה. פשוט תגיד שאתה לא מתפשר!'

ואז הבין הרב א. מ.: המוכר, שאינו בקיא בהלכה, סבור היה שהוא מתלבש לקראת
היציאה מהפגישה, והעיסקה עומדת להתפוצץ. לפיכך מיהר להיכנע ולמכור את
הבניין בחמישה מיליון שקלים פחות! – זאת בעוד הרב א. מ. כבר החליט שהוא
זה שייכנע וישלם חמישה מיליון שקלים, אלא שלבישת הכובע והחליפה הכריעו
שהמוכר הוא שנכנע, והרב א. מ. הרוויח חמישה מיליון שקלים טבין ותקילין!

**מפעים! הנה כוחה של הקפדה על הלכה אחת בהלכות ברכת המזון, כפי שעולה
מסיפור זה שהופיע בגיליון 'דברי שי"ח'. די היה בהקפדה על פרט אחד מהלכות
ברכת המזון – לברך בכובד ראש תוך לבישת כובע וחליפה – כדי להשפיע שפע בשווי
חמישה מיליון שקלים!**

**אחים יקרים! מצות ברכת המזון כה זמינה וקרובה אלינו, בידינו לקיימה כהלכה מדי
יום ביומנו, ולעתים כמה פעמים ביום! הבה נבין את עוצמת הברכה הטמונה בה, את
המתנה העצומה שיש בה, ונברך כראוי: בכובד ראש, בלבד כבשעת התפילה, בנחת,
בכוונה, בריכוז מלא, בקול רם, מתוך הכתב.**

**ככל שברכת המזון שלנו תיעשה ביתר הידור וביתר כוונה הלב, ככל שהברכה שלנו
תגיע השמימה מעוטרת כהלכה בכל פרטיה ודקדוקיה – כך נזכה שהברכה המושפעת
עלינו מנגד תהיה ברוכה ומעוטרת יותר בשפע רב של פרנסה ועשירות, לטוב לנו כל
הימים!**

'הבה נקבל על עצמנו לברך – לפני המזון ולאחרי – בכוונה, בשמחה ובקול
רם. נעשה זאת כי כך ראוי לעשות, וגם נקווה כי הסגולה תשפיע עלינו שפע רב,
ונזכה בזכותה לעבור מביתנו הקט לבית יותר גדול ונוח. לבורא עולם דרכים משלו
לחולל את הנס, אנחנו רק יודעים ומאמינים שכשאנו מחזקים את הברכה כאן –
מתחזקת השפעת הברכה השמימית. הבה נתאחד לאמירת ברכות בכוונה, בשמחה
ובקול רם!'

**ההחלטה התקבלה בצוותא, ומאז אותו יום – בכל ארוחה התיישבו בני המשפחה יחדיו,
בירכו בקול רם ובשמחה לפני המזון, ובמקלה נרגשת לאחר המזון, כשהתלהבות
העצומה מורגשת בחלל בכל פעם מחדש!**

חלפו כמה שבועות, ומספר חסו' נראה על צג הטלפון של הרב מ., כאשר על הקו
נשמע קולו של מאן דהוא שהציג את עצמו בשם 'ארז ממשרד השיכון'. הוא מתקשר
בקשר להגדלת 'מחיר למשתכן' בבית שמש, שהרב מ. נרשם אליה לפני למעלה
משנתיים – אולם לצערנו לא בהגדלה, והוא מבקש לשמוע אם הרב מ. עדיין היה
רוצה לזכות בדירה ב'מחיר למשתכן' – במחיר נמוך שבעתיים ממחיר השוק!

הרב מ. תוהה ומבולבל, ובאושר רב משיב שבוודאי. הרי כמה הוא רוצה כבר לרכוש
דירה, אולם המחירים נסקו אל על. לא בכדי רכישת דירה ב'מחיר למשתכן' נחשבת
כזכייה בפני ממש! – שכן ניתן לזכות בדירות במחיר נמוך בעשרות אחוזים ממחיר
השוק!

**ואז מסביר לו ארז מה קרה: 'מישהו אחר זכה לפני שנתיים, אולם הלה ביטל בימים
האחרונים את זכייתו. לפיכך נערכת הגרלה בין כלל הנרשמים לאותה הגרלה שלא זכו,
ורק אחד זוכה. ו'במקרה' – שמו עלה בגורל!'**

**הרב מ. בהלם, נס מתחולל לנגד עיניו. כשהיו מאות דירות שהוגרלו – הוא לא עלה
בגורל ולא זכה. והנה עתה – רק דירה אחת הוגרלה בין אלפי נרשמים שלא זכו –
ודווקא שמו עלה בגורל, הוא הזוכה בדירה במחיר מוזל משמעותית! מי היה מאמין!**

ולא זו בלבד, אלא שהזכייה עתה – היא בשווי גבוה כמעט פי שניים! כי מחירי הדירות
בבית שמש מאז הוכרזה הגרלה ועד עתה – נסקו והאמירו במאד מאד! והנה הוא
זוכה לקבל דירה רחבת ידיים, במחיר שמוזל בשליש ממחיר השוק של לפני שנתיים,
שהוא פחות מחצי מחיר משווי הדירה כעת!

הרב מ. הנרגש, מיהר לבשר זאת לבני משפחתו, כשאחד מהם מבית בלוח השנה
וקורא: 'היום הוא יום הארבעים ואחד מאז קיבלנו על עצמנו לברך בכוונה, בקול
ובשמחה! וביום הזה – ככלות 40 יום של עמידה איתנה בקבלה הטובה הזו, זכינו
לראות את יד ה' עין בעין, והתבררנו שזכינו בדירה בחצי מחיר!'

**סיפור מפעים זה, עליו העיד הרב מ. בגיליון 'השגחה פרטית', מרטיט את הלב: הנה כי
כן, יהודי מברך ברכת המזון, הוא כלל לא מודע מה הוא מחולל ברשמים באותה שעה.
וכשכל בני המשפחה מברכים יחדיו, בכוונה, בקול רם, בשמחה ובהתרגשות, ועומדים
בקבלתם הטובה לאורך תקופה – בורא עולם פותח להם את שערי השפע ומעניק להם
דירה חלומית בחמישים אחוז ממחירה!**

**אחים יקרים! ברכת המזון היא לא רק הודאה על השפע שכבר ניתן לנו, היא גם המפתח
להמשך ההשפעה! בל נחמיץ כל הזדמנות לברך לה' הטוב בכוונה רבה, בקול רם,
בשמחה עצומה ובהתרגשות הלב. הבה נקרא את הברכה מתוך הכתב, הבה נשוש על
כל הזדמנות לברך לבוראנו כראוי, ונזכה שהוא ישיב לנו בברכתו – בשפע רב!**

עדות אישית נרגשת!

את הסיפור הבא שלח לנו אחד מקוראי הגיליון, ולחיבת הדברים נצטט את עדותו
כלשונו – בשינויי עריכה קלים ומתחייבים, והדברים מפעמיים. להלן נוסח מכתבו:

'בראשית דבריי אודה לכם על העלון הנפלא אשר אנחנו נהנים ממנו מדי שבוע.
לפני כשבועיים קראנו על המעלה הגדולה לברך ברכת המזון בקול ובכוונה גדולה,
ועל המתן שכרה בצידה – הסגולה הנפלאה הטמונה בכך. בעקבות זאת, שוחחנו
על העניין בשולחן השבת המשפחתי, סיפרנו את הסיפור שהופיע בגיליון, וקיבלנו
על עצמנו שמעתה ואילך נשתדל להקפיד לברך ברכת המזון בנחת ובשלווה, מתוך
יישוב הדעת.

באותה סעודת שבת, השתתף גם אורח – בן משפחה, שבסיום הסעודה פנה אליי
להיפרד ממני בברכת 'גוט שבת'. עודנו מדברים, והנה הוא נזכר שלמעשה התחיל
לשוחח אתי מזמן אודות כך שהוא חפץ לתת לי מכספי המעשר שלו מדי חודש
בחודשו, שכן הוא אדם שמרוויח יפה בעוד אני חי בדוחק יחסי, והוא מעדיף לתמוך
בבן משפחה קרוב. כעת, 'לפתע פתאום' נזכר בשיחה ההיא, ואמר שהחל מהשבוע
הבא יתחיל להעביר לי ממעשרותיו.

**מה אומר ומה אדבר? – הדבר היה לי כמו נס. באותה תקופה התחייבתי להוצאה נוספת
מדי חודש, ולא ממש ידעתי מהיכן יהיה לי את הכסף. והנה, לאחר שקיבלנו על עצמנו
לברך בכוונה ובקול, מיד נזכר האורח שלמעשה כבר מזמן רצה לתמוך בי מדי חודש.
הדבר נשכח מלבו עד אותו הרגע, ועתה הוא נזכר!**

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com
לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

כשעדיין לא מרגיש שום חשק – לאחריה לא כ"ש, כשכבר מרגיש את הטעם הטוב, טעמו וראו כי טוב ה'.

ואכלת ושבעת וברכת את ד' אלקיך (ח, י)

בגמ' ברכות (כ, ב) "אמר מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא ריבונו של עולם כתוב בתורתך 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד' והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב 'ישא ה' פניו אליך' אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך, והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה".

שואלים המפרשים, וכי לא מצאנו חומר נוספות שקבלו ישראל על עצמם? למה נושא פנים דוקא בגלל חומרא זו? הגר"ח מוולוז'ין מבאר, שהנהגה לכאורה חומרא זו עשויה להביא לידי קולא, שכן אם יבוא עני יתנו לו רק כזית... ויצא שכרו בהפסדו, אבל אם נדקדק נראה שכתוב והם מדקדקים "על עצמם" עד כזית, שרק על עצמם מחמירים לברך בכזית ולא על העני. לכן אומר הקב"ה כמו שבברכת המזון אתם מחמירים לברך אפי' על כזית וכביצה, אבל עם אחרים אתם מטיבים ונושאים פנים, לתת להם כדי שביעה, אף אני אשא פנים לכם.

ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה (ח, יז)

נביא סיפור אותו מספר הרי"מ שושן, בשנת תשט"ז היה מלחמת סיני, אימה ופחד היה על הישוב כאן בארץ ישראל, ולמעשה היו ניסים גלויים עד למאוד. היו כמה תלמידי חכמים שהגיעו אל הבריסקער רב והוא דיבר איתם ואמר להם, אתם חושבים שהניסים שהיו פה זה בגלל הצבא שלנו, הטנקים והמטוסים? לא! זה היה רק בזכות כמה יהודים צדיקים כמו רבי שלמה בלוק התלמיד של החפץ חיים עם התהילים שלו ורבי ועלוועל צ'צ'יק עם התהילים שלו ועוד כמה יהודים טובים וצדיקים, רק בזכותם ובגללם היו כל הניסים.

שאל אחד היושבים שם את הרב מבריסק, אם זה אכן בגללם אז לא היו צריכים להיות בכלל פצועים וכ"ש שלא הרוגים, ולמעשה הרי כן היו?!, ענה לו הרב אני יספר לכם מעשה, אצל הסבא ה"בית הלוי", היה לו בן עילוי גדול, אח של רבי חיים, והוא השתדך עם משפחה מסוימת, וכמובן להיות מחותן של הבית הלוי זה חשיבות גדולה ועוד לזכות בכזה עילוי, וכדוניה, התחייב לתת סכום עתק כמו מליון דולר. בכדי שיוכל החתן לשבת וללמוד בלי שום דאגות. בין האירוסין והחתונה שם לב בעל הבית הלוי שבנו החתן זחה קצת דעתו עליו, והחליט שצריך לשים אותו במקום... פנה הבית הלוי אל בנו ואמר לו, נדמה לך שמה שקיבלת דוניה על סך מליון דולר זה בגלל שאתה כזה מיוחד וחשוב? לא לא, כל מה שהם נתנו כזה סכום זה רק בגלל שהם רצו להשתדך איתי לא בגלל שאתה שווה את זה...

אמר לו החתן, שגם הוא הרי היה עילוי, סליחה אבא, אם באמת הם נתנו את הדוניה בגלל החשיבות שלך, אז היו צריכים לתת עשר מיליון, לא רק מליון, אלא וודאי שנתנו את זה בגללי,

ענה לו הבית הלוי, נכון, הם רצו לתת עשר מיליון אבל מה אפשר לעשות שאתה הוא החתן וזה הוריד את הערך למליון בלבד...

אמר הרב מבריסק, אף גם כאן, מכח תפילותיהם של אותם צדיקים לא היה צריך להינזק אפי' ציפורן של יהודי אחד, אבל מה נעשה שגם הצינונים עם הצבא מעורבים כאן...

וזכרת את ה' אלקיך כי הוא נתן לך כח לעשות חיל (ח, יח)

קיבלתי מכתב מיהודי אחד, והוא כותב לי שם סידרה של שאלות בהלכות בטחון: א. האם התקנת דלת 'פלדלת' מהווה חסרון במידת הבטחון? ב. אם תימצי לומר שאין לקנות דלת 'פלדלת', במידה וכבר אירעה גניבה אצלו בבית, האם אז כבר אין זה חסרון? ג. האם לשלוח את האשה לעבודה? ד. האם לעבוד שעות נוספות? ועוד כיוצ"ב שאלות בענייני בטחון.

והנה, כותב המכתב הוא יהודי טוב. אם אענה לו שלא יתקין דלת 'פלדלת', הוא יקבל זאת בלי שום פקפוק. הבעיה היא, שבמצב כזה הסיבה שהוא לא יקנה דלת 'פלדלת' אינה משום שהוא בוטח בקב"ה שלא יבואו גנבים. הוא סומך על כך שאמרתיו לו שלא יקנה 'פלדלת'!... הוא סבור שזוהי מין סגולה כלשהי, שאם לא יקנה דלת 'פלדלת' - לא יבואו אליו גנבים.

נמצא, שבעצם הוא כלל אינו בעל בטחון. השי"ת לא נמצא אצלו בתמונה בכלל. אם הוא היה בתמונה, הוא לא היה פונה אלי בשאלות, אלא היה יותר בוטח בהשי"ת, והיה גם מבקש ממנו שישמור עליו מפני גנבים. מצד דיני ההשתדלות, ודאי שאם המומחים יקבעו שללא דלת 'פלדלת' זהו מצב של "שכיח היזק", עליו להתקין דלת 'פלדלת'. ואם לא יעשה כך, דומה הוא לאדם שהשאיר את דלת ביתו פתוחה כל הלילה, ואף תלה עליה שלט גדול: "ברוך הבא לכל הגנבים, נסענו מחוץ לעיר".... הוא פשוט

מפקיק את ממונו, ועל כך אמר ה'מסילת-ישרים' (פרק ט) כי "אין זה בטחון אלא הוללות" - הקב"ה לא ישמור עליו. זהו נושא אחר.

אך באופן רגיל, דלת פשוטה, לא 'פלדלת', שסוגרים אותה ואף נועלים אותה - יוצאים ידי חובת ההשתדלות, ודי בזה. עובדה, לי ברוך ה' אין דלת 'פלדלת', ולא פרצו לי הביתה...

כותב המכתב חש פחד מפני גנבים, ולכן שאל האם מותר לו לקנות 'פלדלת'. ובאמת, אם אכתוב לו שאסור לקנות 'פלדלת' כי זהו חסרון בבטחון - הוא לא יקנה 'פלדלת'. אבל הנהגה זו כלל לא תקשר אותו להשי"ת ולבטחון בו, כי בעצם הוא לא סומך על הקב"ה, הוא סומך על זה שהוא לא קונה 'פלדלת'...

כך גם בשאר ענייני הבטחון ששאל עליהם, כגון: לעבוד שעות נוספות, לשלוח את האשה לעבודה וכו'. אם הייתי עונה לו על השאלות האלו, הייתי פשוט מרמה אותו. אם אומר לו: אל תשלח את אשתך לעבודה, אל תעבוד שעות נוספות, הוא פשוט יסמוך על ה'טכניקה' הזו... אבל זה בכלל לא קשור לקב"ה.

התשובה שעלי להשיב לשואל כזה היא: אם אתה שואל אותי, ואני עונה לך תשובה, הרי שהחטאנו את כל המטרה. איך צריך לשאול אותי, אלא להחליט לעצמך כמה סומך אתה על הקב"ה, ולפי זה לנהוג.

חוסר בטחון פירושו, שאדם נמצא בבעיה, הולך לחפש עצות. לשם מה אתה הולך לחפש עצות? הרי יש לך אב רחמן שיש לו מספיק כסף, א"כ תסמוך עליו שהוא יביא לך את הכסף. אין לך שום צורך אפילו לבקש ממנו, כי הוא יודע שאתה צריך את הכסף, ואם תהיה ראוי - הוא יתן לך אותו מיד.

בטחון אמיתי הוא לא לשאול את הרב מה לעשות, אלא לראות את כל השכנים קונים 'פלדלת', לראות שכל יום היו בבנין שלי עשרים גניבות, ואעפ"כ להחליט שלי אין שום בעיה, לי יש מי ששומר על הבית שלי. הקב"ה שומר עלי! ואם תשאל, מדוע הוא לא שמר גם עליהם? - אינני יודע, וזה גם לא עסק שלי! וכי יודע אני כל דבר בעולם?! כמו שאינני מבין מדוע הקב"ה עשה אותי עם שני אוזניים ואף אחד, ולא ברא לי שני אפים ואוזן אחת - כך אינני יודע מדוע הקב"ה לא שומר עליהם... אני יודע שאני סומך על הקב"ה וזהו! לא קונה 'פלדלת'! זהו בטחון!

מזה שנים שואלים אותי שאלות בהלכות בטחון. אנשים צריכים לדעת שאין דבר כזה! אם אתה שואל - סימן שאין לך בטחון, ממילא אין לך מה לשאול אותי... כי בטחון הוא דבר שבין האדם לקונו.

הרי אף אחד לא יבוא לשאול אותי שאלה כזו: "אבי אמר שיתן לי מאה שקל בחודש, האם אני יכול לסמוך עליו?..." וכי יכול אני לדעת האם יוכל לסמוך על אביו?! האם אני מכיר בכלל את אביו ואת הקשר שלו עם בנו?! וכך גם לענייננו: אני אמנם מכיר את הקב"ה, אבל אינני מכיר את השייכות שביני ובין הקב"ה, את הקשר שלך אליו, וא"כ כיצד אוכל לפסוק לך? זהו דבר התלוי בלבך, איזה קשר יש לך עם הקב"ה.

דבר זה באופן מעשי דורש הרבה תקיפות הדעת, ואכן זו אחת מהעבודות הקשות ביותר שישנן ביהדות.

(תפארת שמשון - הרב פינקוס זצ"ל)

ועתה ישראל מה ד' אלקיך שאל מעמך (י, יב)

דרשו חז"ל "אל תקרי 'מה', אלא 'מאה' הקב"ה מבקש מאתנו מאה ברכות בכל יום. דוד המלך תיקן זאת כשהיתה מגיפה, ובכל יום מתו מאה בחורים, ולא ידעו מה הסיבה לכך, עד שראה דוד המלך ברוח הקודש, שעליו לתקן אמירת מאה ברכות בכל יום והמגיפה נעצרה.

למעשה, ה'משנה ברורה' כבר כותב שבכל יום אנו מברכים מאה ברכות כסדר. וזה החשבון: תשע עשרה ברכות בתפילות שמונה עשרה שלוש פעמים ביום, יחד חמישים ושבע ברכות. עשרים ברכות השחר, פעמיים נטילת ידיים לסעודה, וברכת המזון לאחר הסעודה שזה שתיים, שהן שתיים עשרה ברכות, ועוד בבוקר שתי ברכות לפני קריאת שמע ואחת אחרי, ובלילה שתיים לפני ושתיים לאחר, סך הכל עולה לתשעים ושש ברכות. הוסף לזה את ברכת אשר יצר שמברכים כמה פעמים ביום הרי לך מאה ברכות. אבל בשבת יש לנו רק שבע ברכות בתפילת שמונה עשרה, וא"כ בשלוש תפילות חסרות שלושים ושש ברכות. מצד שני יש לנו את מוסף שיש בה שבע ברכות, סעודה שלישית עם שש ברכות (שתיים לפני וארבע אחרי), קידוש בערב שתי ברכות ובבוקר ברכה אחת, סך הכל שש עשרה ברכות, ואם כן חסירות בשבת עשרים ברכות.

ה'שלחן ערוך' מייעץ להשלים זאת על ידי אכילת פירות ושתיה. ומה יעשו תלמידי חכמים שהוגים בתורה יומם ולילה, ואין להם זמן להתעסק עם פיסטוקים? פסק ה'משנה ברורה', שיכוון לצאת בברכות שאחרים אומרים, ואפילו יכול לכוון לצאת בברכות של העליה לתורה.

החוזר בעין כמות שהוא והלואה הוא הניתן להוצאה ומשלם תמורתו, כמו אם כסף תלוה [שמות כ"ב, כ"ד] שלהוצאה ניתנו ופורע מעות אחרים. ובאמת שכר מצוה היא המצוה בעצמה כמות שקיימה, כי העולם הבא אין בו אכילה ושתייה רק ליהנות מזיו השכינה ולזכות להשיג השגה נפלאה, וזהו עצמו קיום המצות בעולם הזה בכל מצוה מתדבק בשכינה, אלא שבעולם הזה עיני בשר לנו ואין לנו יכולים להשיג הדביקות הזה, ולעיתים לבוא נזכה לחזות למפרע הדביקות שעשינו בעת קיום המצוה, וזהו כוונת רז"ל [אבות פ"ד מ"ב] ששכר מצוה מצוה. נמצא שייך בזה לשון שאלה שהוא חוזר בעין:

ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם (יא, יט)

בלימוד התורה יש כידוע שני חלקים: ידיעת התורה, ועצם לימוד התורה. פעם בא יהודי לפני החפץ חיים זצ"ל, בנו לומד בישיבת ראדין, ולפי מושגי האב כבר למד דיו. בא האב לבקש רשות מהחפץ חיים ולקבל ברכה ליטול את בנו שיעזור לו במסחרו. "למה תפסיקו ממלמוד" שאל החפץ חיים, "מה אומר לכם רבי", ענה האב, "ככל שאני רואה רבי עקיבא אייגר שני כבר לא יצא ממנו. אז לפחות שיעזור לי בפרנסה".

"במה אתה עוסק" התעניין החפץ חיים, "ירקן בשוק" ענה "והעבודה קשה". "תמהני עליך, למה לך לעבוד כה קשה. הרי ר'וטשילד' שני כבר לא ייצא ממך, אז למה לך לעבוד..." "מה פירוש", הזדעק "צריך לעבוד כדי לחיות!" "אכן, וצריך גם ללמוד כדי לחיות..."

מאוצרות המגידים

רק באבותיך חשק ד' ויבחר בזרעו אחריהם (י, ט"ו)

בפרשה אנו רואים כמה פעמים את העניין של זכות אבות – אבותינו אברהם יצחק ויעקב **"רק באבותיך חשק ד' לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם"** ועוד כהנה בתחילת הפרשה ועוד.

כי מצוה גדולה או מסירות נפש של הורים יכולה להועיל לבניהם אחריהם. נזכרתי במעשה שהיה לפני שנות דור. ביום בהיר אחד החזון איש קרא לי וסיפר כי בחור מהקיבוצים בא ללמוד בישיבת פוניבז', אך הישיבה לא הצליחה לסדר לו פנקס מזון למחייתו. אם ידוע לכם, פעם היו מקבלים דף כזה בו היה כתוב לדוגמא: יעקב גלינסקי כך וכך ילדים מקבל חצי ק"ג סוכר שני ק"ג קמח וכו'. אמר החזון איש "בעיירת חדרה שם אתה ראש ישיבה, יש קצין אחראי, דרכו תוכל לפעול להשיג אישור לאותו תלמיד".

בסיום בקשתו אמרתי "יש לי שאלה לשאול". "אני לא הרב בזכרון מאיר (שכונת מגוריו) גש להרב וואזנר" חייך החזון איש והשיב, אלא שאח"כ הסכים לשמוע את השאלה. "מדוע ואיך זכה בחור כזה ללמוד בפוניבז' מה הוא שונה מחבריו, שהרי הוא והם מאותו קבוץ?". "זכות אבות" ענה החזון איש. אתם, בני ישיבה – ישיבת בין הזמנים, אשריכם, ואספר לכם עוד בעניין הקיבוצים. בתקופת העלייה לארץ כאשר החלו להעביר על דתם את ילדי העולים מארצות המזרח, יצאנו בשליחות החזון איש למעברות. להציל אותם.

אחד הקשיים בהצלת הילדים היה לדעת מי ומי מהעולים מעוניין ללמוד במוסדות חרדיים, ולתבוע מהממשלה לתת לאותו אחד חינוך דתי. כי המפ"מניקס סגרו את מחנות העולים ניתקו אותם בכח מהרחוב החיצוני, ולא היתה גישה אליהם. בתקשורת ובממשלה אמרו כי לא ידוע להם בכלל שיש מיישהו שרוצה ללמוד במוסדות דת חרדיים, אין עולים המעוניינים בחינוך דתי. ובתוך המחנות איימו עליהם שמי שיתבע חינוך לא ממלכתי יישאר רעב ללחם (וכך גם עשו הלכה למעשה). אך עם כל זאת מפעם לפעם הסתננו החוצה מכתבי זעקה לגדולי ישראל: "תושיעו אותנו". **יום אחד** יצאנו קבוצה למחנה עולים לא הרחק מראש העין. המטרה הייתה להסתנן פנימה להציל כמה שיותר בזמן הקצר שעמד לרשותנו, למשל להחתים יהודים על כך שהם מעוניינים בחינוך עצמאי או חינוך חרדי לצאצאיהם. כמו כן לשמוע שמות ופרטים טכניים. המקום היה מגודר. החלטנו להסתנן מתחת לגדרות התיל ולהיכנס בכל מחיר. אחד הבחורים הגביה מעט את הגדר, השני חפר עם מוט ברזל, נוצרה חפירה קטנה. מי יכול להיכנס בפתח כזה צר? יעקב גלינסקי, שהיה נמוך וקטן... נשכבתי על הארץ דחקתי את הראש ועד שהספקתי להשחיל חצי גוף כבר הבחינו בי האחראים מבפנים – שעטו אלי ברכבם משכו אותי פנימה ונתפסתי בידיהם. החברים מיהרו לשוב לבני ברק להזעיק עזרה "גלינסקי נתפס". דבר ראשון הם נכנסו מבוהלים אל החזון איש וקראו: "תפסו את יענקלה" גלינסקי!", החזון איש לא נבהל, ולא עוד שהעלה חיוך על פניו: "לא הם תפסו אותנו, אלא הוא תפס אותם" אמר ולא יסף. הבחורים לא יכלו לרדת לסוף כוונתו, וחזרו לישיבה. ומה באמת היה שם?

רבות! שם במעברות למדתי טוב את הפסוק "שלח לחמך על המים כי ברוב הימים תמצאנו" לא יאומן כי יסופר. וכך זה התגלגל: בתחילה קיבלתי

כתב החיד"א, שענין זה רמוז בפסוקים "האלף לך שלמה ומאתיים לנוטרים את פרייו", ובפסוק לאחריו "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני. ובהקדמת שני דברים: א. אמרו חז"ל (שבועות לה, ב) כל מקום שנאמר בשיר השירים 'שלמה' הכוונה להקב"ה, מלך שהשלום שלו. ב. אדם שגונב מחבירו ברכה צריך לשלם לו עשרה זהובים, כך מבואר בגמרא בחולין אודות אחד ששחט ובא השני וגנב לו את מצוות כיוסי הדם, עליו לשלם לו עשרה זהובים על גניבת המצוה. ברכה שווה איפוא עשרה זהובים.

ועתה נבאר את הרמז בשני הפסוקים שלפנינו: "האלף לך שלמה הקב"ה – מלך שהשלום שלו – יש לו אלף זהובים לשלם לכל יהודי עבור מאה ברכות בכל יום. "ומאתיים" – והלא כשבת חסירות עשרים ברכות שהם מאתיים זהובים. "לנוטרים את פרייו" – עשה ברכות על פירות וכך תשלם למאה. "היושבת בגנים, חברים" – תלמידי חכמים היושבים בפרדסה של תורה ונקראים חברים. "מקשיבים לקולך השמיעיני" – הם יכולים לשמוע ברכות מאחריהם.

ועתה ישראל מה ד' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ד' (י, יב)

נציין את דברי המדרש (מדרש תהלים מזמור כז) עה"פ אחת שאלתי מאת ד' אותה אבקש שבתי בבית ד' כל ימי חיי לחזות וכו' "אמר לו הקב"ה, בתחלה אתה אומר, אחת שאלתי, שבתי בבית ד'. וחזרת ואמרת, לחזות בנועם ד' ולבקר בהיכלו (יצפנונו בסוכה ביום רעה יצילנו). אמר לפניו, רבונו של עולם לא יהא העבד שוה לרבו?! בתחילה לא באת עלי באחת, שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ד' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ד' אלקיך. ואחר כך, פתחת עלינו במצוות הרבה, שנאמר (שם) ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו וגו'. הוי, דיו לעבד שיהא כרבו". יש להבין מה היה הדין ודבריה בין הדמעה ל"הקב"ה, וכי מה תשובה היא זו לא היה העבד וכו'? אלא, מתרצים המפרשים, הקב"ה אמר "ליראה אותו" זה העיקר, ומי שיש לו יראת שמים אמיתי, ממילא כבר מקיים בו "ללכת בדרכיו" "לדבקה בו" הכל תלוי ביראת שמים, לכן זה באמת דבר אחד.

ואצל דוד המלך, גם היה בקשתו רק דבר אחד, ונקדים הסיפור (מובא ב"ומתוק האור" מספר 'הנהגות הח"ח' בשם ספר 'מגד גבעות עולם'): הבחור יענקל פארברנקה (הוא הב' יעקב משה שורקין מבחירי התלמידים בראדין), נכנס פעם בעת סעודה מפסקת בערב יו"כ אל ביתו של החפץ חיים וביקש ברכה שיוכה לזיווג הגון. נענה החפץ חיים ואמר: "שהקב"ה יברך אותך שתישאר בלימוד". אחד מבני הבית חשש כי החפץ חיים לא שמע היטיב את הבקשה, על כן שב וביקש עבורו בקול חזק יותר: "הבחור זקוק לשידוך". ועוד פעם חזר החפץ חיים על ברכתו "שהקב"ה יברך אותך שתישאר בלימוד". כאשר יצא משם פגש יענקל את הגאון רבי אלחנן וסרמן וסח בפניו את אשר אירע אותו בקודש פנימה. "אי אני" – נענה מיד רבי אלחנן – "מדוע אינך מבין? מדוע אינך מבין?" בלי שידוך – אי אפשר להישאר בלימוד. בלי "שטעלא" – קשה להישאר בלימוד. בלי מנוחת הנפש ומשפחה טובה – קשה מאוד להישאר בלימוד. בברכה זו שברכך החפץ חיים אתה האיש המאושר בעולם! הוא נתן לך הכל! עם יסוד זה מבאר החת"ס שכל כוונתו של דוד המלך בבקשותיו היה "שבתי בבית ד'" שיוכל ללמוד ללא שום מפריעים, לכן אף הוא בעצם התכוון רק לדבר אחד, שיוכל ללמוד בשלווה.

ועתה ישראל מה ד' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ד' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבד את ד' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך: (דברים י, יב)

שם ואמר רבי חנינא הכל בידי שמים וכו' שנאמר וכו' שואל מעמך וגו'. אפשר ליתן בזה טעם על לשון הכתוב דנקט לשון שואל, והיה יכול לכתוב מבקש מעמך, דכבר ארז"ל [ויקרא רבה פרשה כ"ב ב'] בפסוק מי הקדימי ואשלם [איוב מ"א, ג'], שאין שום אדם עושה דבר שיקדים הוא טובה להקב"ה, אבל נהפוך הוא שהקב"ה הקדים לו הטוב, כי כלום אדם מקיים מצות מילה אם לא נתן לו הקב"ה בן כלום עושה ציצית אם לא נתן לו הקב"ה בגד, וכן צדקות ומעשרות ורוב המצות בכלום הקדים הקב"ה טובה להאדם, ואין האדם עושה דבר טוב בשלו כי אם בשל הקב"ה, וכמו ששינינו בפ"ג מאבות [משנה ז'] תן לו משלו שאתה ושלך שלו. באופן שאין לשום אדם שום חוב אצל הקב"ה עבור מעשיו הטובים כי כבר הקדים לו הקב"ה, אך הקב"ה ברוב חסדו משלם שכר להאדם כאילו האדם עשה משלו. ואמנם ביראת שמים זה מסר הקב"ה ביד האדם ולא הקדים לו הקב"ה שום דבר לזה, והברירה חפשית לגמרי ביד האדם, אם האדם מקיים מצות יראת שמים כראוי הקב"ה כביכול חייב לשלם לו שכרו, ובזה האדם הקדים כביכול להלוות להשם יתברך. וזהו שרמז הכתוב מה ד' אלקיך שואל מעמך, שהקב"ה יהיה השואל ואתה תהיה המשאל, זה אינו בשום מצוה כי אם ליראה, בזה שפיר הקב"ה השואל מעמך ואתה המשאל. ואמנם אמרו לשון שאלה ולא לשון הלואה, כי שאלה הוא דבר

הישיבה! בשביל לשמור על נקיין השטיחים אפשר להעמיד את רבי אלחנן בדלת הצדדית של המטבח, ולא להכניסו בדרך כבוד הביתה! אי ואבוי לחינוך שכזה!

"ומה ברצונך שאעשה כעת", שאל אותו רבי אלחנן.

"רבי! תן לי את ידך ובא וניכנס דרך הכניסה הראשית. ניכנס ונשב בסלון. רצוני שתדרוך, בבוץ שלרגליך, על השטיחים, תלכלך אותן, תשב על הכורסאות, תלכלך גם אותן, שהכל יתלכלך! או אז הן תדענה מה עיקר ומה טפל. כך יכנס להן לעצמות שהתורה, שרבי אלחנן, יותר חשובים מכל הבלי העולם הזה."

בזכות החינוך הזה שהעניק לבנותיו, זכה אותו דיויס לשני חתנים גדולי תורה מופלגים.

שלוש העצות

לפני שנים רבות שמעתי מאחד המגידיים דרשה נפלאה על הפסוק: "כל המצוה אשר אנכי מצוה היום תשמרון לעשות" (דברים ח, א). אין המקרא אומר אלא 'דרשני': פתח בלשון יחיד, וסיים בלשון רבים. מדוע. הסביר זאת בסיפור מעשה –

מעשה ביהודי תם וישר, שעלה אל הרב לשאול שאלה: "רבי, אני חפץ בכל לבי להיות לכן העולם הבא, אבל אני עם הארץ ואיני יודע מה לעשות. אין באפשרותי לקבוע עתים לתורה. הורני ארחות חיים בדרך קצרה!" אמר לו הרב: "הסכת ושמע, וחרוט בזכרוןך: דמה לנפשך כי יש רק מצוה אחת לעשותה, וכי אתה היהודי היחיד בעולם, ואין עליך לקיים מצוות אלא ביום זה בלבד!"

שמע זאת, ושמח מאד. אם כן הוא, אין קל מזאת! מיהר לצאת מבית הרב, והרב קרא אחריו בקול: "עמוד, אל תמהר לברוח, ברצוני להסביר לך את דברי!"

אבל היהודי מיהר לדרכו, וקרא מאחרי כתפיו: "אין מה להסביר, רבי! איני אטום כל עיקר, הבנתי את דברי היטב!"

האיש מיהר אל חנותו, חנות לממכר שיירי אריגים. יהודי קשיש נכנס, בחר אריג, ושילם תמורתו. בטעות נתן שלושה דינרים במקום שניים. המוכר הבחין בדבר אבל לא אמר דבר, והקונה פנה והלך. שעת הצהריים התקרבה. האיש נעל את חנותו ופנה הביתה לאכול.

"טול ידיים", אמרה האישה. "מיד אגיש את האוכל."

"את יכולה להגישו מיד", ענה בעלה. "אין עוד צורך ליטול ידיים!"

האישה הנדהמת נעצה בו עיניים שואלות.

"הייתי הבוקר אצל הרב, והוא פסק שאיני חייב לקיים אלא מצוה אחת. ואני כבר הנחתי היום תפילין, וגם התפללתי – הרי זה די והותר להיום. ומחר אהיה פטור אף מזאת. כך אמר הרב, שאיני צריך לקיים מצוות אלא היום בלבד!"

פיה של האישה נפער בתדהמה. לא הספיקה לסגרו, ומישהו נקש בדלת. אדם זקן נכנס. "קניתי אצל כבודו אריג", אמר הזקן, "ועתה נוכחתי לדעת ששילמתי בדינר אחד יותר מדי."

"אמנם כן", ענה המוכר בשויון נפש, "אך מה בכך? היום הייתי אצל הרב, והוא הורה לי לחשוב שאני היהודי היחיד בעולם. אם כך, כבודו חשוב בעיני כגוי, וטעות הגוי מותרת..."

עכשיו נפער פיו של הקשיש בתדהמה, והאשה פרצה בצווחות אימים: "הצילו, דעתו של בעלי נתבלעה עליו, הוא השתגע!" הקשיש צרח אף הוא, והאיש נס על נפשו וברח מן הבית.

ברחוב העיר עמד, ואמר לנפשו: "רגע אחד, הלא הם צודקים, מי לא יצחק לשמע הדברים? יהודי אחד, מצוה אחת, יום אחד?! הרב אשם בכל אשר קרני, הוא הורני את ההוראות המוזרות האלו!" ובצעדים נחושים שם את פניו אל הרב, לתבוע הסבר.

הרב ראה את פניו והנהן בראשו: "שבת, אפוא", אמר לו "הרי בקשתי ממך לשוב ולשמע את ההסבר".

הוא טרם הספיק לענות, ואל הבית התפרצה אשתו: "הושיעה, רבי, בעלי השתגע!"

הרב טרח להרגיע את רוחה, ואז הופיע יהודי קשיש, נושם ונושף, לתבוע את המוכר לדין תורה...

אמר הרב: "הסכיתו כולכם ושמעו. אמנם, הוריתי לו את שלושת הדברים, אבל עתה הנני להסבירם."

ראשית, אמרתי, עליך לחשוב שיש רק מצוה אחת לעשותה. וכוונתי היתה, שהרי יש לנו תרי"ג מצוות לעשותן, והעצל אומר לנפשו: מצוה הבאה לידי, אוכל להחמיצה. אם לא אקיים את זו, אקיים אחרת במקומה. ואף באותה מצוה עצמה אומר הוא לעצמו: מה לי למחר, היא לא תברח.

כמה דפיקות ודחפיות, הובילו אותי למשרד המחנה, החלטתי לתת להם להבין שאני מדבר רק אידיש, והם חיפשו פקיד כזה שמבין והכניסו אותו אלי. מיד כשנכנס ראינו שאנחנו מכירים מסמרקנד שברוסיה. היה זה בסוף ימי המלחמה, כשגלינו למעמקי רוסיה, הרעב שם היה נורא נוראות ויהי היום ואותו בחור - שכעת פקיד - הבחין שיש לי בידיים צלחת איטריות, הוא ניגש אלי בתחנונים שאתן לו לאכול, ראיתי שהמצב שלו קשה ונענעתי קצת בראשי, הוא מיד התנפל על הצלחת ולא השאיר לי כלום. והנה כעת נפגשנו שוב... מיד הזכיר לי הוא את הסיפור, שוחחנו, עד שהוא שאל עצה איך יעזור לי מבלי שיעיפו אותו מתפקידו. השבתי לו כך: תאמר לאחראים כי תפסת 'דג שמן', אחד הפעילים המסוכנים ביותר, ודבר ראשון יש להסתובב איתו ולהתריע מפניו בכל האוהלים. התכנית הצליחה בסייעתא דשמיא, הוא עבר איתי מאהל לאהל והצלחתי להעלות על דף כשישים שמות של ילדים, שוודאי ירצו מוסדות חינוך חרדיים. ואז זרקו אותי ב"בושת פנים" עם כמה בעיטות מהמעברה, ו...העיקר שהסחורה בידיים שלנו.

כאשר חזרתי לב"ב סיפרו לי את דברי החזו"א, השתוממתי והשתוממו כולם מחזונו. ולמדתי כיצד מנת אטריות הצילה שישים ילדים, שיש להם זכות אבות.

וברך פרי בטןך (ז, יג)

אספר לכם מעשה שהיה:

ברוסיה, לפני המלחמה, חי יהודי עשיר מופלג בשם דיויס. הוא "החזיק" בכספו את כל עולם הישיבות בליטא, ברוסיה ובפולניה. כל ראשי הישיבות, הגדולים והמפורסמים ביותר, היו פוקדים את מעונו ואף מתאכסנים בו.

אחרי המלחמה הוא נותר עני ואביון. הבולשביקים הקומוניסטים, לקחו ממנו את הכל. הוא הגיע לירושלים בעירום ובחוסר כל, וכך נפטר.

אבל היו לו שני חתנים, גדולי תורה, האחר היה ראש ישיבת טעלו, והשני הרב של טעלו. הוא נהג לומר: "מכל רכושי הרב נותרו לי שני יהלומים", כשהוא מתכוון בדבריו לשני חתניו.

במה זכה אותו אדם לשני חתנים כה מופלגים? כמובן היו לו זכויות עצומות של החזקת תורה, אולם למעשה היתה כאן סיבה נוספת:

פעם הגיע רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל למעונו של דיויס כדי לבקש את תמיכתו. היה זה ביום חורפי, והדרכים היו מליאות בבוץ. נעליו ובגדיו של רבי אלחנן התלכלכו מהבוץ, והוא הרזה לעצמו כיצד יוכל להיכנס לביתו של העשיר, והלא ילכלך את השטיחים היקרים ואת הכסאות המרופדים. רבי אלחנן הכיר היטיב את מבואות הבית, וידע כי יש אפשרות להיכנס איליו גם דרך המטבח, שם אין שטיחים, ושם יוכל העשיר לקבל את פניו, וכי רק בסלון יכול העשיר להעלות את תרומתו, ולא במטבח?

הוא דפק על דלת המטבח ושתי ילדות קטנות פתחו לו את הדלת. הן הכירו אותו, ומיהרו לבשר לאביהן: "רבי אלחנן הגיע!" הן הכירו את אביהן, וידעו שביום בו ר' אלחנן מגיע איליו, נהיה לו יום "שמחת תורה".

רבי אלחנן ביקש מהן למסור לאביהן כי היות והוא מלוכלך בבוץ, הוא לא הרשה לעצמו להיכנס דרך הסלון, שמא ילכלך את הריהוט היקר שיש בו, וכי הוא ממתין לו בדלת המטבח.

כשדיויס שמע את הדברים מפני בנותיו, הוא נהיה חיוור כמו סיד. רץ למטבח ופרץ בכבי. רבי אלחנן לא הבין מה קורה פה: תמיד הלה מקבל אותו בסבר פנים יפות, בשמחה, ואילו הפעם? מה קרה? הוא פנה לדיויס ושאל: "שמא צרה התרגשה ובאה לביתך? ספר נא לי!"

ודיויס פתח את פיו, כשבכיו מתגבר מרגע לרגע: "רבי! מה עשיתי לך? מה פשעי ומה חטאת שככה הרביה מתנהג כלפי? למה מגיע לי שהרבי מקלקל את הבנות שלי?"

רבי אלחנן לא הבין מה הלה שח: "מקלקל את הבנות שלך? הרי איני מכירן כלל!"

"אסביר לרבי את כוונתי. אני עסוק מבוקר ועד ערב בזה ובכסף. ביהלומים ובתכשיטים. כל היום אני עסוק עם סוחרים. כל יומי, מתחילתו ועד סופו, הוא ביזנע'ס. הבנות שלי רואות כל זה. חשש כבד ממלא את ליבי: מה פתאום הן תסכמנה להתחתן עם תלמידי חכמים? הלא הן לא רואות בבית, כמעט, כל זכר לתלמוד תורה? לצערי הרב, לא נותר לי זמן במשך היום ללמוד תורה.

התקוה היחידה שנתורה בליבי היא, שהן רואות את אביהן מכבד בכל ליבו ונפשו תלמידי חכמים, מארח אותם ומעניק להם מממונו – זה מלמד אותן כי גם אביהן מייקר את התורה מכל הכסף והזהב.

כעת הרביה בא לביתי, ומספר לבנותי כי הוא לא מעוניין ללכלך בבוץ את הסלון, ולכן הוא עומד בכניסה הצדדית של הבית. מה הן לומדות מזה? שהשטיחים יותר יקרים מהתורה, שהכורסאות יותר חשובות מראש

הוא יושב ליד הספר, ומרשה לעצמו לחלום. אמנם יש כאן מצות תלמוד תורה, אבל היא לא תברח, אפשר ללמוד גם בשעה הבאה.

בא עני לבקש נדבה, והוא מניד בכתפיו. אמנם יש עמו מעות, אבל יבוא עני אחר, ואולי יתנם לו...

לכן אמרתי: אל תחשב חשבונן של מצוות. יהיה דומה בעיניך, כאילו רק מצוה זו לפניך, ואין עוד. רק לימוד זה, רק תפילה זו, רק מצוה זו שבאה לידך.

ועוד אמרתי: דמה לנפשך, כאילו אתה היהודי היחיד בעולם. ומדוע? מפני שכאשר באים להתרים לדבר מצוה, משתמט כל אחד ואומר: מדוע באו אלי, הלא יש אחרים מלבדי. וכך נדחה העני מאחד לאחד, ונותר בבלותו.

כאשר יש ללכת לשיעור תורה, אומר כל אחד: מדוע אעזוב את ביתי בשעת לילה, והגשם טורד? יש משתתפים רבים בלעדי. וביתיים, אין מנין בשיעור.

והוא הדין במה שאמרתי לך שתחשוב כאילו רק היום עליך לקיים מצוות, כדי שלא תדחה את המצוה מיום ליום, עד שתדחה כליל.

וזוהו שנאמר: "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות". פתח בלשון יחיד, וסיים בלשון רבים. אלא שזוהי ההוראה לכל אחד ואחד. שיראה כל מצוה כאילו היא היחידה: "כל המצוה". ויראה את עצמו כאילו הוא לבדו בתבל: "אשר אנכי מצוך". ויראה את היום הזה בלבד: "היום" ותו לא, ואז תהיה בידכם היכולת לקיים את כל המצוות!

ובאמת ידוע הרעיון בשם הגאון מוילנא זצ"ל, וה"חפץ חיים" זצ"ל הביאו (בי"אבהת חסד" ח"ב פרק יא בהג"ה) בשם גאון אחד, והסביר בו את הפסוק (דברים ו, 1): "והיו הדברים האלה", תחשוב שאין עוד יהודי בעולם מלבדך, ועליך האחריית לקיים העולם בלימודך, שאלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ (נדרים לב ע"א), "היום", אין אלא יום זה בלבד, ואם לא עכשיו אימתי, כמה תגדלו!

ואספר -

העיר פתח תקוה נוסדה לפני כמאה שנה על ידי יהודים יראים ושלמים, ובהכוונת מהר"ל דיסקין, השרף מבריסק זצ"ל. מתי מספר היו, אבל שטח המושבה היה רחב מאד. עד היום משתרעת העיר על פני שטחים נרחבים, מפני מעשה שהיה.

השטח נרכש מידי הערבים, ולא היו מפות מסומנות כמו בזמננו. הגיעו עם הערבי לעמק השווה, ואז היה הקונה הולך במצרי השדות. כל השטח שהספיק למדוד בשעליו עד לשקיעת החמה, היה שלו.

רבי יהושע שטמפפר היה הקונה. השכים קום מבעוד לילה, התפלל עם עלות השחר, ובהנף החמה החל בצעדה כשהערבי רוכב לצידו על החמור בצעד מהיר הלך והלך. לא היה כביש ואף לא משעול. פסע על האבנים ונתקל במהמורות, עלה גבעות וירד גאיות. השמש טפסה במעלה השמים והזעה נגרה פלגים פלגים. לא האט את צעדיו ולא התפנה לשתות או לאכול.

עוברים ושבים בקשו לשוחח ולפטפט, והוא לא עצר ולא השיב, בהתמדה חתר הלאה והלאה.

הערבי הותש, ביקש שיעצור מעט, שילגום לגימה. גם לו לא ענה.

התנשם והתנשף, כבר לא צעיר היה, וגרר עצמו ממערב למזרח, ומשם צפונה. כשהחמה עמדה לשקוע אור שארית כוחותיו ופרץ בריצה. רץ עד שהחמה שקעה, ואז קרס והתעלף.

וכל השטח היה לשלו, של בני המושבה.

אילו היינו מנצלים כך את ימינו, כמה היינו רוכשים - ולעצמנו!

והיה עקב תשמעון (ז, יב)

בעל הכלי יקר, עומד על הפסוק (בראשית ג, טו) "הוא יושפך ראש ואתה תשופנו עקב" - ויאמר זה גם על העבירות החמורות ע"ג גילוי עריות ושפיכות דמים ודוגמתם לא יוכל יצרן להעביר עליהם כל כך בנקל מי פתי יסור הנה ומי ישמע לו לדבר הזה לעבור עבירות ראשיות אלו, אבל בעקב דהיינו המצות קלות שאדם דש בעקביו אתה תשופנו כי יהיה נקל לך להעבירו עליהם כי היצה"ר זה דרכו שמתחיל בעקב ועולה ומבצבץ עד הראש כמו הארס של החשך המתחיל בעקב והולך ומבצבץ עד הראש, כך היצה"ר מתחיל להעביר את האדם על המצות קלות שבני אדם דשים בעקביהם ואחר זה עבירה גוררת עבירה ויעלה מן הקלות אל החמורות עד כי עוונותיו יעברו למעלה ראש כמו שאמר (תהלים לח.ה) כי עוונתי עברו ראשי. והוא משל על העבירות שהם ראש לכל העבירות לכך נאמר (איכה א.ט) טומאתה בשוליה לא זכרה אחריתה.

ישנו משל נפלא, של המגיד מדובנה, על הפסוק (איכה א.ט) טומאתה בשוליה לא זכרה אחריתה - היה אדם אחד שרצה לרכוש אריג יקר מאוד. כל מטר שם עלה 1000 ₪. הוא הלך ורכש 4 מטר מהבד הזה. אמר לו בעל החנות - תשמע, אתה רוצה את האריג הזה, לאורך ימים ושנים.

כן. השקעת 4000 ₪, לך תשקיע עוד 100 ₪.

במה להשקיע?

תלך לתופרת, ותבקש ממנה שבקצה של הבד, תעשה לך מכפלת, שתתפור אותו מכל הארבע כיוונים שלו.

למה? זה אריג טוב!

נכון. אבל אריג שהוא לא מקופל, והוא לא מסודר כמו שצריך, הוא יכל להתפורר לאורך זמן.

עזוב... אם זה אריג טוב, הוא יחזיק לאורך זמן.

חלפו להם כמה חודשים, כאשר בני המשפחה יושבים לאכול מסיבי לשולחן, והילד הקטן משתעמם, ורואה חוט אחד בולט מהמפה, הוא נותן משיכה. חולפים להם עוד כמה שבועות, ועוד חוט הוא מוציא, וככה בס"ד משבוע לשבוע, עד שהמפה שלו הפכה להיות כמו מגרש של שש-בש... הכל הפך להיות מחורר.

אומר המגיד מדובנה - זה מה שאמר הנביא (איכה א.ט) טומאתה בשוליה לא זכרה אחריתה - גם בשוליים, יכל יצר הרע לתפוס אותך. דוקא בדברים הקטנים הוא יפיל אותך.

לכן באה התורה ומזהירה "והיה עקב תשמעון" - תשים לב לפרטים הקטנים, שבהם התורה אומרת 'כאן מתחיל היצר הרע'. תחילתו של יצר הרע, היא דוקא 'בחוטם הקטנים', שהוא מושך החוצה, וככה הוא מפורר את המפה כולה.

האמת היא, שזאת גמרא מפורשת במסכת יומא (פ"ג, ב).

מביאה הגמרא שתי סיפורים, על דברים קלים, שהביאו לדברים חמורים, מבלי לשים לב.

אומרת הגמרא (מסכת יומא פ"ג, ב) - מים ראשונים האכילו בשר חזיר מים אחרונים הרגו את הנפש

מביאה הגמרא מעשה שהיה, בשעת השמד. הגויים אסרו על האנשים לאכל בשר כשר, ואסרו על היהודים שהיו להם מסעדות, למכור בשר כשר, אז מה עשו?

היות והיה להם מסעדות, ובמסעדות הם צריכים להמשיך לכלכל את עצמם, התחילו למכור בשר טרף. אבל היות שהיו באים יהודים, והם לא היו רוצים להכשיל אותם, אז הם קיימו שתי מערכות נפרדות של כלים, ושני מערכות נפרדות של בישולים.

כתוב בחז"ל - שאותו מוכר, שהיה בבעל המסעדה, עשה לעצמו סימן - לכל אחד שמגיע, הוא נותן לאכל לחם, וכאשר הוא מגיש לו לחם, אז אם הוא יראה שהאיש ניגש ליטול ידיים, הוא ידע שהוא יהודי, ואם הוא יהודי, הוא יתן לו לאכול בשר כשר. אם ניגש ישר, תופס את הלחם ומנגב את החומוס, אז הוא ידע שהוא לא יהודי.

אומרת הגמרא - נכנס יהודי אחד, ואיך שהוא נתן לו את הלחם, הוא התחיל לאכל, מבלי ליטול את הידיים, ובלי לברך. הגיש לו בשר חזיר.

הסתיימה הסעודה, שאל אותו הלקוח - כמה מגיע לך?

50 ₪.

אבל אתמול שילמתי 40 ₪!?

אם שילמת 40 ₪ אתמול, אז כנראה שאכלת אוכל כשר.

מה, האכלת אותי חזיר!?!?

כן.

אוי ויי, מה עשיתי!?

תשמע, אנחנו עושים בדיקה פשוטה - אם אתה ניגש ליטול ידיים, אם אתה מברך, אנחנו יודעים שאתה יהודי. אתה נכנסת, ולקחת איתך ישר את הלחם וניגבת איתו את החומוס, אז הבנתי שאתה לא יהודי!

אומרים חז"ל - מים ראשונים האכילו בשר חזיר - היו שואלים יום לפני את אותו אדם - תגיד לי, יש סיכוי שאתה תאכל אי פעם חזיר? אני חזיר! בחיים לא! אני מוסר את הנפש שלי על בשר כשר!

והנה על עבירה קלה "והיה עקב תשמעון" - מצוות שאדם דש בעקביו, נטילת ידיים, הביאו את האדם לאכל חזיר!

אומרת הגמרא - מים אחרונים הרגו את הנפש - מים אחרונים גרמו לאדם, להרוג את אשתו :

מספרת הגמרא - פעם הגיעו שלושה תנאים לאכסניה, ובאותו יום זה היה ערב שבת. הם חיפשו מקום איפה להניח את המטלטלין, אז שאלו את בעל המלון, אם יש לו כספת.

אמר להם כן, שיש לו כספת.

אמרו לו שהם רוצים להפקיד את הכסף שלהם בכספת שלו.

אומרת הגמרא, ששלושת התנאים היו ר' יהודה, רבי יוסי ור' מאיר.

ר' מאיר שואל את בעל המלון - תגיד לי, איך קוראים לך?

ענה לו - כידור.

אמר ר' מאיר לר' יהודה ור' יוסי - אני אצלו לא שם כסף!

למה לא??

אומרת הגמרא – היה ר' מאיר בודק בשמות, ולכן אמר – איך אפשר לתת כסף בידיים, למי שקוראים לו כידור, שהתורה אומרת שאי –אפשר להאמין לו, שנאמר (דברים לב, כ) "כי דור תהפוכות המה בניי לא אמונ בם".

אומרת הגמרא, שר' יהודה ור' יוסי, לא דקדקו בשמות, והיות וכך, הם נתנו לו את הכסף. ערב שבת, באו אחר-הצהריים, ונתנו את הארנקים שלהם למשמורת. ר' מאיר לא שם אצלו את הכסף, אז איפה המקום הכי בטוח? בבית קברות.

הלך ר' מאיר, חצי שעה לפני כניסת שבת לבית הקברות, חפר ליד קבר מסוים, שם הכסף וכיסה. יום ראשון בע"ה נבוא לקחת את הכסף.

יום שבת בבוקר, מספרת הגמרא, אכלו שלושת התנאים בבית המלון, מגיע אדון כידור לשלושת התנאים ואומר להם – איזה חלום חלמתי בלילה, פחד פחדים!!

מה קרה?

אבא שלי בא אלי בחלום, ואמר לי שאני יבוא מהר בבוקר בשבת, יש לי "בוכטה ליד הראש" מישוהו שם לי ארנק ליד הראש, אמר לי לבוא מהר לקחת את זה. אפשר לסמוך על החלום או לא???

אמרו לו – אה... חלומות של שבת... הם באים מעודף אוכל, לכן יש לך מחשבות על כסף. תשמור דיאטה.

רץ מהר ר' מאיר לבית הקברות, שאדון כידור לא יחליט פתאום לעשות סויד ברגע האחרון, לראות אם אבא שלו צודק או לא.

ביום ראשון אומרת הגמרא, באו ר' יהודה ור' יוסי לאדון כידור – בבקשה תביא הכסף.

איזה כסף? על מה אתם מדברים??

אמר להם ר' מאיר – אמרתי לכם אה? "כי דור תהפוכות המה בניי לא אמונ בם" למה לא שמעתם בקולי?!

אמרו לו – לא אמרת לנו במפורש לא לשים אצלו, אמרת שאתה בודק בשמות, אבל אם היינו יודעים שאתה ככה, לא היינו שמים אצלו.

אומרת הגמרא, שהם החליטו לקחת אותו לחנות של יין, את אדון כידור, אולי ישקו אותו איזה כוסית, יקבל כמה סיבובים בראש ואז יתחיל לזמר.

בחנות של היין, אומרת הגמרא, הם הבחינו שעל השפם שלו יש עדשים.

אחרי שראו את העדשים, אמרו – טוב לא צריך ללכת לחנות של היין, יש פטנט יותר טוב.

הלכו בחזרה לבית המלון, עלו לחדר איפה שיושב בעל המלון, ואמרו לאשתו – תשמעי, בעלך אמר שהארנקים שהוא הביא, נתני לנו, והראיה שהיום בבוקר אכלתם עדשים, נכון?!

נכון. רק אני והוא אכלנו עדשים!

הלכה והוציאה את הארנקים ונסעו הביתה.

בצהריים חוזר אדון כידור הביתה.

שואלת אותו אשתו – מה קרה לך? התחרטת? אמרת יש שתי ארנקים, יש פרנסה לכמה חודשים, ופתאום השתבשה עליך דעתך??

על מה את מדברת?!

הגיעו לכאן הרבנים, ואמרו שאתה אמרת לתת להם את הארנקים, והראיה הם אמרו – שאכלנו עדשים.

אני אמרתי עדשים?! לקח מארוך והוריד לה את הראש!

אומרת הגמרא – מים אחרונים הרגו את הנפש – אם הוא היה נוטל ידיים למים אחרונים, והוא היה מנקה את הפה שלו, כדי לברך ברכת המזון כראוי, לא היו נשארים לו עדשים על השפם.

רואים מכאן, שממצוות קטנות, מדברים קטנים ביותר, יכל אדם להגיע לעבירות הגדולות ביותר.

רבתינו מלמדים אותנו, שתחילת ההידרדרות בכל דבר, כמו שכותב הכלי יקר (פרשת בראשית) – הכל מתחיל מדברים קטנים.

בספר דברי בעתו הוא מביא, שהט"ז שלח את בניו להתחקות אחר דמותו של שבתאי צבי – שם רשעים ירכב.

הוא שלח אותם ואמר להם – לכו תראו מי הוא, אומרים שהוא אדם גדול. הם הלכו לבדוק מי הוא. הם חזרו הביתה וסיפרו כמה דברים אודותיו, אמר להם הט"ז – הוא משיח שקר.

סיפרו הבנים, שהוא ישן אפרקדן, והוא קשר את נעלו הימנית לפני נעלו השמאלית.

אמר להם הט"ז – מי שלא מקפיד על דברים כאלה, משיח הוא כבר לא יכל להיות.

לכאורה, יאמר האומר – מה זה נפקא מינה נעילת הנעליים?!

התשובה היא – כן! "והיה עקב תשמעו"ן זה המצוות שאדם דש בעקביו. מהדברים הקטנים, מגיעים לדברים הגדולים.

רבתינו, וכך מביא גם ר' אהרון קוטלר בספרו, שישנם דברים שבכלל אצלנו, אינם נחשבים לעבירה, והדברים הללו, הביאו לעבירות החמורות ביותר.

כותב ר' אהרון קוטלר (בספרו משנת רבי אהרון, חלק א, עמוד קכ"א) – הנה אביא לך דוגמא, האם מישוהו מאיתנו חושב שחמדת הממון מהווה עבירה?

מביא רבי אהרון קוטלר תוספתה, שמופיעה בסוף מנחות, על בית שני – מכירים אנו בהם שהיו עמלים בתורה וזהירים במעשרות.

שואל המדרש – ומפני מה גלו? מפני שאוהבים את הממון, והיא שגרמה להם לשנאת חינום, כי הרוחניות אינה מביאה לשנאה, רק אהבת החומריות, היא שגרמה.

שואל ר' אהרון קוטלר – מי שמע על חמדת ממון שתביא לשנאת חינום? אדם אוהב כסף, זה יביא אותו לדבר הנורא ביותר?!

ואומר – כן. בן-אדם שהוא חומד ממון, זה אדם שאין לו אמונה בקב"ה. בשביל מה אתה צריך ממון? אדם שאוסף כסף, אוסף רכוש, זה אדם שרוצה שיהיה לו בטחון כלכלי.

למה אתה רוצה בטחון כלכלי?

כי אתה לא רוצה להיות בטוח בקב"ה, אתה לא רוצה להיות דואג ליום המחר. אתה רוצה שיהיה לך כסף בבנק, כדי שתהיה רגוע.

אומר ר' אהרון קוטלר – מחמדת הממון הגיע לחורבן הבית.

וכך כותב הרב וולבה בספרו עלה שור, פרק ב' עמוד קפ"ט – גוף האדם מורכב ממיליוני תאים קטנים.

בא נעשה מהפך במחשבה – כשאדם רוצה לדעת, איך תרופה עובדת. תרופה עובדת, כאשר מכניסים לשם מ"ג אחד של חומר מסוים, שאם תיקח ממנו במקום מ"ג אחד, שלושה מ"ג בבת אחת, זה ירעיל את האדם.

רואים לפעמים, אומר הרב וולבה, שמ"ג אחד יכל לרפאות את האדם, ומ"ג אחד נוסף יכל להרע לו, ולהרוג אותו.

זה מראה, אומר הרב וולבה, שאסור לאדם לזלזל אפילו בפירור הכי קטן של מצוה, ועל זה הוא מביא פסוק (זכריה ד, י) "מי בז ליום קטנות".

עפ"י זה, מבארים רבותינו גמרא מפורסמת מאוד (מסכת עבודה זרה יח, א) – תנו רבנן כשחלה רבי יוסי בן קיסמא הלך רבי חנינא בן תרדיון לבקרו אמר לו חנינא אחי אי אתה יודע שאומה זו מן השמים המליכוה שהחריבה את ביתו ושרפה את היכלו והרגה את חסידיו ואבדה את טוביו ועדיין היא קיימת ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה [ומקהיל קהלות ברבים] וספר מונח לך בחיקך אמר לו מן השמים ירחמו אמרו לו ר' יוסי בן קיסמא אני אומר לך דברים של טעם ואתה אומר לי מן השמים ירחמו תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש אמר לו רבי מה אני לחיי העולם הבא האם יש לי סיכוי לקבל חלק בעולם הבא? אמר לו כלום מעשה בא לידך יש לך איזה סיפור על מעשה טוב שעשית? אמר לו מעות של פורים נתחלפו לי במעות של צדקה וחילקתים לעניים אני הייתי גבאי צדקה. היה לי בכיס שקית של צדקה, ובכיס השני, היה לי ארנק, שהכנתי כסף לסעודת פורים. בטעות הוצאתי את הכסף של סעודת פורים, ונתתי את זה לצדקה. אז במקום ללכת ולקזז את הכסף שהיה לי בארנק של הצדקה, נתתי את שניהם לצדקה אמר לו אם כן מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי.

שואלים המפרשים שאלה נפלאה – ברגע שהוא פוגש אותו, הוא מוכיח אותו – תשמע, שמעתי עליך שמועה, שלמרות שאתה יודע שהאומה הזאת, משמים המליכו אותה, והיא אסרה ללמד תורה, שמעתי שאתה מקהיל קהילות ברבים, וספר תורה מונח לך בזרועך, תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש.

אחרי זה הוא שואל אותו – תגיד, יש לך איזה מעשה טוב שעשית?

למה זה שהוא מקהיל קהילות ברבים ומסכן את נפשו, זה מעשה רע?!

מה הוא שואל אותו – כלום מעשה בא לידך?!

מה מעשה? אני מסכן את החיים שלי, זה לא מעשה מספיק טוב?!

שאלתי אותך – מה אני לחיי העולם הבא? ומה היית צריך להגיד לי?!

"אדם שמסכן את נפשו להרבצת תורה, מובטח לו גן עדן!"

שואלים המפרשים – למה הוא התכוון בזה שהוא שאל אותו כלום מעשה בא לידך?

עונים המפרשים כמה תשובות.

אחד התשובות שכתוב במפרשים, הרמב"ם אומר, שצריך שתהיה מצוה אחת נקיה, כדי לזכות לעולם הבא, לכן הקב"ה נתן לנו 613 מצוות, כדי שאדם צריך שתהיה לו מצוה אחת נקיה, שבזכותה הוא זוכה לחיי העולם הבא.

כל מצוה שיש בה סרח של כבוד, או רצון לקבלת שכר, איננה מצוה נקיה. צריך מצוה, שתעשה אותה אך ורק לשם שמים. צריך האדם לחיות 90 שנה, כדי שתבוא לו מצוה אחת שהיא לשם שמים.

לכן הוא שאל אותו – כלום מעשה בא לידך האם יש לך מצוה אחת נקיה? אבל ביאור נוסף, שנאמר שם בגמרא – זה שהאדם לפעמים עושה מעשה של גבורה, זה שאנשים לפעמים מוכינים להקריב את הנפש, למען הקב"ה, זה מעשה חד פעמי, שיכל לקרות רק פעם בחיים.

יכל אדם לעשות פעולה, שלכאורה, מי שעומד יגיד – מה, כזו פעולה הוא עשו לכבוד הקב"ה? ברגע אחד, הוא לבש לעצמו מן כתר של גבורה, ואמר "אני הולך לעשות את המעשה הזה!", אבל זה לא יכל לחזור על עצמו, יום, שעה שעה.

מובא בשם המגיד ממזריטש זצ"ל שיש להקפיד בברכת המזון עוד יותר מבתפילה. לפי שהתפילה מדרבנן, וברכת המזון מדאורייתא! אבל יתכן שלא כדאי לפרסם דין זה, ומשום מעשה שהיה. ה"חפץ חיים" זצ"ל ביקש מהאברכים שעסקו במכירת ספריו בעיירות ישראל, שבבואם ידרשו ברבים בענין שמירת הלשון, חשיבותה וחומרתה. הגיע אחד מהם לעיירה שאנשיה אינם בני תורה. קם ודרש. אמר: "מורי ורבותי, כשרות המטבח היהודי מושרשת ברוך השם, איש אינו חשוד לרכוש בשר שאינו כשר, ומי מדבר על בשר 'דבר אחר'!" "חלילה וחס!" הזדעזעו כולם.

"וכולם מפרידים הפרדה מוחלטת בין בשר וחלב, ומקפידים על שמירת שש שעות מלאות מארוחת הבשר לאכילת מוצרי חלב" – "ודאי!" הנהנו כולם.

"ובכן", רעם קולו, "דעו לכם: המתנת שש שעות, מנהג הוא, המעוגן בהלכה. איסור בשר עוף בחלב, מדרבנן. בשר חזיר, לאו אחד על כל 'כזית', וכמה 'כזיתים' עלולים לאכול –

ובדיבור אחד של לשון הרע, עלולים לעבור על שבעה עשר לאוים מדאורייתא, וחמור ענינה כשלוש עברות החמורות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים (ערכין טו ע"ב)!" נדהמו.

באמת חידוש, לא ידעו!

בצאתו, שמעם מחליפים רשמים: אם שמירת הכשרות חמורה פחות מלשון הרע, אולי באמת הגויזמו בה...

ואם הפסק בברכת המזון הוא כהפסק בתפילה, אולי מותר לענות בתפילה לשיחת טלפון, ולהציץ בה לכותרת בעיתון...

אז אולי כדאי שלא ליידע... (והגדת)

"כי אם שמר תשמרון את כל המצוה הזאת אשר אנכי מצוה אתכם לעשתה" (דברים יא, כב).

וידועים דברי רש"י (ויקרא כב, לא. דברים ד, ו) "ושמרתם ועשיתם", "ושמרתם" זו משנה, "ועשיתם" זה המעשה. אם כן, מהו כפל הלשון "שמור תשמרון", כך דרשו בספרי (עקב יב): רבי שמעון בן יוחאי אומר, משל לשני אחים שהיו מסגלים ממון אחר אביהם, אחד מצרף דינר ואוכל ואחד מצרף דינר ומניחו. זה שמצרף דינר ואוכל נמצא שאין בידו כלום, וזה שמצרף דינר ומניחו נמצא עשיר לאחר זמן. כך תלמיד חכם לומד שנים או שלושה דברים ביום, שנים או שלושה פרקים בשבת, נמצא עשיר לאחר זמן. ועליו נאמר: "יקובץ על יד, ירבה" (משלי יג, יא).

ואספר –

אברך בא, והציג עצמו. הוא מתגורר בבני ברק, ומכהן כרב בית כנסת ברמת גן הסמוכה. ביום שלישי הם עומדים לערוך סיום מסכת ליד שולחנות ערוכים, "סעודה לגמרה של תורה" (שיר השירים רבה א, ט), עם תזמורת כדת וכדין, ומבקש שאבוא לדבר לכבודה של תורה.

"נו, ודאי. אם ירצה השם, בלי נדר. איזו מסכת מסיימים?" אני מתענין.

"תענית", הוא משיב.

נו, באמת, כזה טררר, סעודה ותזמורת ונאומים, על שלושים דפים שרובם אגדות, אחת הקטנות והקלות שבמסכתות? מילא, מסכת שבת על למעלה ממאה וחמישים דפים, והלכותיה החמורות. כתובות על מגוון נושאים, יבמות על חשבונותיה, מסכתות מסדר קדשים. אבל תענית!

"ובמשך כמה זמן למדו את המסכת?"

"במשך שבע שנים".

איהר הערט? שבע שנים!

"שיעור חדשי", אני שואל בנימוס.

גם אז, בשבע שנים כתשעים חדשים. שני שלישי עמוד לשיעור, ועוד אגדות –

"לא", הוא עונה, "שיעור שבועי".

"שיעור שבועי? ועל זה עורכים מסיבה? עצרת התעוררות היה צריך לעשות!"

בשבע שנים למעלה משלוש מאות וחמישים שבועות. במסכת שלושים דפים. הוה אומר, עמוד בשישה שיעורים, חודש וחצי. ממש כמו בישיבות! ואז הוא אומר לי: "כן, השיעור ניתן בשבת, לאחר התפילה במשך כעשר דקות בלבד" –

התמונה השתנתה מן הקצה אל הקצה.

יהודים טובים באים לתפילה, שומעים קריאת התורה ומתפללים מוסף. בבית מחכים. החמין על הפלטה, ויש לנוח מעמל השבוע. ונשארים לעוד עשר דקות, לשמוע כמה שורות מענינות, הרבה סיפורים ואגדות. ובכל פעם לומדים חמש עד שבע שורות. וכך, שבוע אחר שבוע, חודש אחר חודש. ושנה אחר שנה –

ומסיימים את המסכת –

שאל אותו ר' יוסי בן קיסמא - כלום מעשה בא לידך? אל תספר לי שאתה מקהיל קהילות ברבים, את זה אני יודע, בא תספר לי מה קורה אצלך בחיי היום יום, והמעשים הקטנים שקורים אצלך כל יום בבוקר, שמה אתה גם משתמש בגבורה הזאת??

אמר לו – כן. גם שם אני משתמש.

אם ככה - מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי.

עפ"י זה מבאר הרב ז'ולטי זצ"ל, את מה שאומר רבינו יונה, בביאור המשנה בפרקי אבות, פרק ה' – עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמדכולם...

כולנו יודעים, שהניסיון העשירי שהיה לאברהם אבינו, היה ניסיון העקידה, שהקב"ה אמר לו "עתה ידעתי כי יראה אלוקים אתה"

בא רבינו יונה ואומר – לא. הניסיון העשירי לא היה העקידה, זה היה הניסיון התשיעי. מה היה הניסיון העשירי? קבורתה של שרה.

הקב"ה אומר לו – הארץ הזאת שלך, ופתאום הוא צריך לשלם 400 שקל כסף, כדי לרכוש את המערה.

היה צריך לשאול אברהם אבינו את הקב"ה – רגע, שלי הארץ או לא שלי? אבל הוא לא שאל!

אומר הרב ז'ולטי – אדם שעובר את העקידה, מה זה בשבילו הניסיון הזה של קבורת שרה?!

הכל מתגמד לעומת העקידה.

אומר הרב ז'ולטי – היא היא הנותנת. מעשה שאדם עושה פעם אחת בחיים, אדם מקבל כוחות, אני לובש על עצמי כח של גבורה, אבל דברים שנעשים יום יום, לבחון אותך שם בפעולות הקטנות, זה מהווה מבחן, עד כמה אתה דבוק בקב"ה.

זה הפשט של "והיה עקב תשמעון" במצוות הקלות, שאדם דש בעקביו.

(ברוך שאמר)

"ברכתני!"

יש בשולחן ערוך דין תמוה. כלומר ההלכה פסוקה, אבל המציאות לא מובנת: "אכל ואינו ידוע אם ברך ברכת המזון אם לאו, צריך לברך מספק, מפני שהיא מן התורה. ככתוב (דברים ח, י): 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך' (אורח חיים קפד, ד), ומקור בתלמוד הירושלמי (ריש ברכות).

תשאלו מה תמוה כאן. אז אספר –

ה"חתם סופר" זצ"ל שקוע היה כל כולו בעולמה של תורה. בפלפול ההלכה, בלימוד התלמידים, בתשובותיו להלכה. לאחר השיעור שמסר לבני הישיבה היה שב לחדרו, מותש. עיין בשאלות ההלכתיות שהגיעו אליו מכל קצווי העולם היהודי ובתוך כך אכל בפיוזר נפש את העוגה שהגיש לו משרתו. כל מעייניו, בשאלות הסבוכות. ראה המשרת, ונחמץ ליבו: עוגה כה טעימה, פשע הוא לכרסמה כך, בהיסח הדעת. עוגה כזו יש לאכול בריכוז, למצות את טעמה, להתענג על כל לעיסה... הרב אינו מודע כלל ועגה, אחת היא לו אם אוכל הוא אם לאו, דברי התורה מתוקים בפיו מדבש ונופת צופים. החליט לעשות חסד עם העוגה, ולאכלה בכוונה כדבעי. אמר, ועשה. ה"חתם סופר" התיישב במקומו ושקע בעיון בהמון המכתבים. הבחור נשא את העוגה בצלחת, ואכלה בעצמו בחדר החיצון. את הצלחת הריקה ובה שרידי הפרורים הציב בפאתי השולחן.

ה"חתם סופר" סיים את העיון במכתבים, ובמהלכו גיבש את התשובות ההלכתיות. נשא עיניו אל הבחור, ושאל: היכן העוגה?"

נדהם, אך התעשת מיד: "הרב אכל, האיני זוכר?"

איזו עזות!

השיבו ה"חתם סופר": "האמת היא שאיני זוכר האם אכלתי, טרוד הייתי בעניני השאלות". אבן נגולה מעל לבו של הבחור. "אבל זאת יודע אני לבטח, שלא ברכתי –

ואם לא ברכתי, לא אכלתי!"

והאבן הענקית שבה וסקלה את לבו!

ואני שואל: ה"חתם סופר" לא זכר אם אכל, אבל ידע לבטח אם ברך – מדוע אצלנו קורה שאיננו זוכרים אם ברכנו, אבל יודעים לבטח שאכלנו?!

נו, באמת, איזו שאלה. כי מעיניו של ה"חתם סופר" היו בברכה, ושלנו באכילה!

ה"חתם סופר" לעס בפיו, ומוחו הגה בדברי תורה. ואנו ממלמלים בפיו, ובמה הוגה מוחנו!

לא רבים יודעים את הדין שנפסק בשולחן ערוך (אורח חיים קפג, ח): "לענין לשאול בברכת המזון מפני היראה או מפני הכבוד, יש מי שאומר שדינה כתפילה!"

דין הפסק בברכת המזון, כהפסק בתפילת העמידה!

ויותר –

"ודאי שאני בא! לא זו בלבד, אף אומר "הדרן" על המסכת!
כמה שמח.

"ה"חפץ חיים" עם כל ידיעותיו וגאונותו, ה"חפץ חיים" עם כל זכויותיו וצדקותו, ה"חפץ חיים" עם ספריו וזיכוי הרבים שלו!

נשמע מופקע, האין זאת?!

"אסביר לך", אמר לו ה"חפץ חיים". והמקור – כמו כל דבר בעולם – מן התורה.

הכתוב אומר: "ועץ החיים, בתוך הגן" (בראשית ב, ט), גן העדן. "עץ החיים" הוא חיי הנצח בגן העדן. "בתוך", בתוך. היינו באמצע הגן (תרגום, ורש"י). ויש להבין מה משמיענו הכתוב כך שעץ החיים היה באמצע הגן. ואם היה בצידו, מה.

אבל דבר גדול השמיענו. הגדרת נקודת אמצע העיגול היא, שהמרחק אליה שווה מכל נקודה בהקפו. ממזרח, ממערב, מצפון ומדרום. כך גם "עץ החיים" בגן העדן, חיי הנצח בעולם הרוחני. דרכך אליהם אינה ארוכה יותר מדרכי!

הלא תבין, אותי נטעה ההשגחה העליונה בליטא, העניקה לי חינוך ביולנה, הפגישה אותי עם רבי ישראל מסלאנט, נטעה בי את המחשבה לכתוב ספרי הלכה ומוסר בענין שמירת הלשון. נתנה לי את הכלים, את הכשרונות וההזדמנויות, והייתי ל"חפץ חיים". ואותך שתלה ההשגחה העליונה בגרמניה, וניתן לך חינוך "תורה עם דרך ארץ", והיית לרופא חרדי המקפיד על שמירת המצוות ועוזר לבריות ומקדש שם שמים ומקדיש עתים לתורה – ומכל אדם אין דורשים, אלא כיכלתו!

כמה נפלא!

והיכן ראינו כעין זה? בבנות ישראל, שכולן יוצאות ומחוללות בכרמים, כולן לבושות בגדי לבן שאולים, כדי שלא לבייש מי שאין לה, וכולן מכריזות על ידן. היפות ומעלתן, המיוחסות ומעלתן, אף המכוערות אינן שותקות, מחפשות מי שיקח מקחו לשם שמים. ומה' אשה לאיש (מועד קטן יח ע"ב), כולן ימצאו זווגן –

לפיכך הסמיכו לזה את המימרה השניה, שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים, דהיינו עיגול. והוא כביכול, במרכז. וכל אחד מהם עומד במקומו שלו במעגל: ל"חפץ חיים" מקומו שלו, ולרופא מקומו שלו. וכל אחד מורה באצבעו למרכז, כולם קרובים במידה שווה, כולם עובדים לקל אחד – בתנאי אחד, כמו שאמר ה"חפץ חיים": שכל אחד עושה כיכלתו!

מקיים המצוות כיכלתו, מקדש שם שמים בסביבתו כיכלתו, ולומד תורה כיכלתו!

האברך יכול ללמוד יומם ולילה, וחייב ללמוד יומם ולילה.

העובד יכול ללמוד משנה בבוקר, שיעור בערב, וחייב ללמוד.

אבל גם לאברך וגם לעבד יש 'כיסא אויר' קטנים, רווחים זעירים 'בין הזמנים'. חמש דקות פה, חמש דקות שם. מה אפשר כבר לעשות בחמש דקות. נותנים להם להתאדות.

מה אפשר לעשות?! אתם הראיתם, את הוכחתם מה ניתן לעשות!

בעשר דקות בכל שבת, עשר דקות בלבד, ולבסוף מסיימים מסכת!

איזו מסכת מתחילים כעת ללמוד, שאלתי את הרב.

מסכת ביצה, ענה. מסכת לא קלה.

אז יש לי הצעה, אמרתי. מעכשיו, שתים עשרה דקות –

חמש עשרה, קראו מהקהל.

אשרם, ואשרי חלקם! כשיסיימו, נכין "הדרן"...

(והגדת)

בדרך הדרוש

אך לפז' קשה כיון דעשה תשובה מה זה נשיאת פנים ולמה צריך לנשיאת פנים אך אי אמרנו דזה גופי נשיאת פנים שמקבל תשובה מרשעים אתי שפיר, והנה פלוגתא איתא בירושלמי ר' יהושע אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ור"א אומר אע"פ שאין עושין תשובה נגאלין דכתיב ושבי בצדקה והקשה שם הירושלמי לר"י מאי כדן ושבי בצדקה כיון דעושין תשובה מה צדקה יש ומשני הירושלמי צדקה יש שהקב"ה מקבל תשובה מהן אבל לר"א כיון דעושין תשובה אינם צריכין לצדקה אמר אביי כוותי דר"א מסתברא דהא אמרין במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד א"כ ש"מ שבעלי תשובה עדיפי מצדיק

ובזה א"ש דבנדה שפיר משני ר"י כאן קודם גז"ד דר"י לשיטתו אויל דס"ל בירושלמי דצדקה עושה הקב"ה שמקבל תשובה מישראל א"כ שפיר משני כאן קודם גז"ד הקב"ה מקבל תשובתו וזה הנשיאת פנים משא"כ לאחר גז"ד אבל לדידן דקיי"ל בר"א וכאבי הנ"ל דבעל תשובה עדיף מצדיק ולא צריך לנשיאת פנים א"כ ליכא לתרין כתיורין הגמרא דנדה לכן הוכרח שפיר הגמרא לתרין בברכות משום שמדקדקין עד כזית ועד כביצה ודו"ק: (חנוכת התורה)

שם פ' תנוקת (דף ע' ע"ב) "יב דברים שאלו אנשי אלכסנדרי את ר"י בן חנניא וזה אחד מהם כתיב אשר לא ישא פנים וכתביב ישא ד' פניו אליך ומשני כאן קודם גז"ד כן לאחור גז"ד דין

ונ"ל דקושית התוס' לק"מ דודאי התירויין כאן קודם גז"ד וכו' הוא העיקר אבל התירויין משני הגמרא בברכות אינו עיקר דלפי התירויין דברכות דמשני דמש"ה הוא נושא פנים לישראל דהם מדקדקין על עצמן עד כזית כו' קשה כי ע"כ צ"ל דקרא אשר לא ישא פנים קאי על אומות העולם כמ"ש התוס' וזה דוחק גדול דהא משה אמר לישראל כי ד' אלקיכם כו' אשר לא ישא פנים אמנם אם יש אכתיו קושי' על תירויין דנדה ע"כ צריך לתרין כמו שתירצו בברכות דהא יש לדקדק בגמרא דאמר כאן קודם גז"ד כאן לאחור גז"ד דין קודם גז"ד דין הקב"ה נושא פנים אבל לאחור גז"ד אין הקב"ה נושא פנים וקשה כיון דקודם גז"ד תמיד הקב"ה נושא פנים האין יכול להיות גז"ד על אדם וצ"ל דאיירי ע"י תשובה והכי קאמר אם עושה תשובה קודם גז"ד הקב"ה נושא פנים ומקבל התשובה אבל לאחור גז"ד אין הקב"ה מקבל התשובה

ולא יהי' כך עקר פ"י רש"י עקר שאינו מוליד וזה תימא, ונ"ל דאיתא בגמ' דברכות על פסוק רני עקרה לא ילדה ומקשה הגמ' משום דלא ילדה רני וכו' ומקשין למה לא הקשה הגמ' על תחילת הפסוק משום דעקרה רני ו"ל ע"פ פשוטו ובהו יתורין דאיתא בגמ' למה היו האמהות עקרות משום דהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים וא"כ גם כאן יש לתרין על פסוק מתחילה לא מצי להקשות משום דעקרה רני דהוי מצי לתרין משום דהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים אבל השתא מכח דלא ילדה מקשה שפיר הגמ' וק"ל וא"כ בזה יתורין ג"כ כאן דברי רש"י עקר שאינו מוליד כלל אבל לא שעקר ואח"כ יהי' מוליד ודו"ק: (מדרש יהונתן)

ואכלת ושבעת וברכת

אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתבת בתורה אשר לא ישא פנים ואין אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ד' פניו אליך אמר להם הקב"ה אין לא אשא פנים לישראל שכתבת בתורה ואכלת ושבעת והם מדקדקין על עצמן עד כזית ועד כביצה והקשו התוס' אמאי לא משני הגמרא הכי בנדה דאיתא

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת עקב תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 446

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

ברכת המזון במדבר - מדרבנן

"ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטבה אשר נתן לך" (ה' י)

בפתיחתו לספר דברים באר הרמב"ן שעל אף שכבר בסני הצטוו ישראל על המצוות כלו, המתין משה מלפרט את חלקו עד ספר דברים "כי אולי לא נהגו באותן המצוות רק בארץ... או מפני שאינן תדירות, לא הזכירם רק בבנים נוחלי הארץ".

אלא שבנוגע למצוות ברכת המזון תמה הדב"ז (שו"ת, ח"ו ב"א קמג), מדוע המתין משה מלפרט עד חמש דברים, הלא היא אינה מן המצוות התלויות בארץ, ובדאי שאינה בגדר מצוה שאינה תדירה?

ת"ר רבי מאיר דן פולצקי בעל הפלי חמדה:

הסבה שלא הצטוו ישראל במצוות ברכת המזון עד לחמש דברים אינה מחמת אי שכיחותה, אלא משום שלא התחייבו בה מן התורה עד לכניסתם לארץ. שהרי הדגישה התורה: "וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטבה אשר נתן לך" (ראה פנים יפות להלן יא ג). ואף שאמר חכמים (ברכות מח ב): "משה תקן לישראל

ברכת האז בשעה שירד להם מן" - עוד בטרם נכנסו לארץ, מפל מקום הרי ארצה לשון: "משה תקן לישראל", מורה שכל זמן שהיו במדבר לא עשו זאת אלא מכח תקנת משה, ורק בכניסתם לארץ התחייבו בכך מן התורה (פלי חמדה פר' דברים).

'עבודה' שהלב משתוקק לקיימה

"והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם" (יא א)

רש"י מביא את דברי חכמים (תענית ב א) שהצוו: "ולעבדו בכל לבבכם" מתחילת לעבודת ה' באמצעות

התפלה, שהיא 'עבודה' הנעשית באמצעות פגנת הלב.

רבי בנימין דיסקין, רבה של הורדנא, הוסיף ובאר כי התפלה נקראת "עבודה שבלב", גם משום שהיא עבודה שהלב חומד וכוסף לעשותה. שכן בשונה מיתר המצוות, למצוות התפלה אנו זקוקים מצד עצמנו כדי לבקש באמצעותה על חיינו, ועם כל זאת אנו מקבלים עליה שחר. מעתה, כפי שעבד שאדונו נתן לו שחר על עצם העבדה שהוא בא לבקש את מזונותיו ממונו, בדאי 'שתוקק לעסק ב'עבודה' זו על פני שאר העבודות שהוא משעבד לעשות לאדונו, כך כל בעל לב מבין כוסף ומשתוקק בכל לבו לקיים את מצוות התפלה.

על פי יסוד זה באר בנו המהר"ל דיסקין את השבחה הנאמר ביום הנוראים בפייט 'וכל מאמינים': "האזכר למזכיריו טובות זכרונות"; שכן מיוחד הוא לקדוש ברוך הוא שאזכר לטובה את אלו שאזכרים את הטובות שעשה עמם, אף שהם היו מחזיבים בכך מצד הדין ('מהר"ל דיסקין על התורה).

הקדוש ברוך הוא 'שואל' מאתנו ברכות

"ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אתו" (י יב-ג)

מדוע נקט הכתוב לשון "שאל מעמך" ולא 'דורש' או 'מצוה'?

באר הרבי ה'לב שמחה' מגור: כידוע דרשו חכמים (מנחות מג ב) כתוב זה כאלו נאמר בו: 'מאה ה' אלקיך שאל מעמך', ולמדו מקד סמוך לחיוב לברך מאה ברכות בכל יום. כנגד מאה ברכות אלו יש בשמים מאה שערי ברכה הנפתחים רק מכח אמירתן (פרוש התורה לרקאנטי תולדות). מאחר שהקדוש ברוך הוא חפץ להשפיע טובה לישראל, הרי הוא 'שואל' כלומר מבקש מישראל שיברכו מאה ברכות בכל יום, כדי שיוכל להשפיע להם מאה שערי ברכה ('לב שמחה' תולדות תשמ"ב).

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

אל תהי מצות עניית אמן קלה בעיניכם

פרשתנו "והיה עקב תשמעו" פותחת ואף נקראת על שמו של אותו מצוות שחז"ל מגדירים אותו כ"מצוות שאדם דש בעקביו", כאשר התורה מבטיחה למקיימיהן שחר רב, כפי שמפרט בהמשך הפסוקים. הלמוד מפרשה זו הוא הדגש והשחר המיוחד שנותנת התורה לאלו המוקירים ומקיימים דוקא את המצוות הקלות. נראה שעקר חשיבותן של אותן מצוות הוא דוקא בשל כך שיש המזלזלים בהן והופכים אותן בטעות לכביכול 'קלות'.

נקל לשער אל מה דברי מכוננים. אצלנו מרבית לדבר במסגרת זו על המצוה היסודית כל כך: עניית אמן. באופן כללי עומדת היא לצערנו בהגדרת "מצוות שאדם דש בעקביו". מלבד מה שלכל אדם יש אי אלו מצוות שקלות הן בעיניו, אך היחס הקל' למצוה עניית אמן הוא ממש נחלת רבים, וקבל.

ברוך השם איכשר דרא ונתן להצביע על שפור רב ומודעות חזקה של הצבור לגדל חשיבות מעלת אמן. בחסדי ה' זכינו שתהיה לנו יד וחלק בהתעוררות הרבה בנושא זה בשנים האחרונות, ועוד היד נטויה בעזרת ה'. אך עדין כואב הלב על פי יחסית מצוה זו מנחת בקרו זוית.

נתן ללמד זכות כי הדבר נובע מדגמה אישית שלילית, שאותה חווה כל אחד מאתנו בראותו לא פעם אנשים שהיו בעיניו משא להערכה, מברכים בחפזון, כשהם ממחרים לשאר עטוניהם והאמן נדחקה לה לקרו זוית.

בכלל, הקלות הרבה שבה נתן לקיים מצוה זו, פעמים רבות ביום, עלולה לגרם לעתים לתחושה של שבע, של 'יש ברוח' ולא מספיק חשים ומרגישים בחשיבות העצומה והאדירה של כל אמן בפני עצמה.

אולי דוקא את זה נתן לרמז במלות הפסוק: "והיה עקב תשמעו" - שמעו נא היטב את הברכות הנאמרות בסביבתכם וענו אחריהן אמן. אל תהי עניית אמן קלה בעיניכם חלילה, אדרבה יקרו והחשיבו מצוה זו.

הפתגם השגור בפי העם: "דעת בעלי בתים - הפך דעת תורה" מקבל משמעות מיוחדת בנוגע למצוה זו. שכן בעוד עניית אמן נחשבת כ'קלה' בקרב המון העם, חכמים נתנו לה משקל רב, אף יותר משנתנו למצוות אחרות, עד שאמרו (דברים רבה ז א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים".

יתכן אף שלשון מבלגת זו נאמרה כמשקל נגד לך שבעיני בני אדם נחשבת מצוה זו כמצוה קלה; כפיכך מגלים לנו חז"ל שמה שעלול להיות קל בעינינו, אין גדול ממנו לפני המקום.

בשבת זו מפנית הקריאה לכל אחד ואחד מאתנו: היו 'שומרי אמונים' והשפיעו בכל בקר לבית הכנסת כדי לקיים 'תשמעו' ברכות השחר מפי המתפללים ולענות אחריהן אמן, ובכך תזכו שיתקיימו בכם הברכות המפלאות שנאמרו בפרשתנו: "ואהבה וברכה והרבה וברך פרי בטןך ופרי אדמתך... דגנך ותירשך ויצהרך שגרי אלפיך ועשתרת צאנך על האדמה אשר נשבע לאבותיך לתת לך... והסיר ה' ממך כל חלי" אמן ואמן.

בקריאת "אמן תשמעו" ובברכת שבת שלום,

278 213 מחולקת

המסר האחרון שהותיר המשורר

לבו הביע בשיר מיוחד שכתב לזכר הרבי - "הצדיק ממוז'יץ" שמו. הוא תאר את דמותו הטמירה בשיר מחרוז, אשר בין שורותיו חצב מלבו את רשמיו מעבודת התפלה של הרבי: "כשהייתי שומע את קולו של האדמו"ר אומר 'איזהו מקומן של זבחים' הייתי רואה את זבחי אושוויץ געקזים".

בשנים שחלפו מאז, הלך המשורר והזדקן, ודמותו נשפחה מלב. בשנת תשנ"ב נקלע הרב נתן קורמלובסקי, מנכבדי חסידי מוז'יץ, למחלקה הסעודית שבבית החולים 'איכילוב' בתל אביב, והנה הבחין על אחת המטות בדמות מפרת. היה זה לא אחר מאותו משורר נודע, שהזקנה נתנה בו היטב את אותותיה.

רבי נתן שהכירו מהשבטות שבהן התפללו יחדו בבית הכנסת, נגש אליו והתענגן בחביבות בשלומו. הזקן שמח עד מאד לראותו והתענגן גם הוא בשלום חסידי מוז'יץ ובמתרחש בבית הכנסת. במשך זמן ממושך שוחחו השנים, ולקראת פרוצתם תפשו הזקן את ידו של רבי נתן ובקש להטיל עליו שליחות:

"אני מבקש מך שתגיש לרבי ממוז'יץ ה'נחלת דו', בנו של הרבי האמרי אש', ותספר לו שחזרתי בתשובה שלמה". רבי נתן הנרגש הנהן בראשו בהסכמה ופנה לצאת, תוף כדי שהוא שומע מאחוריו את הזקן שב ומדגיש בהטעמה: "בתשובה שלמה..."

כמה ימים לאחר שבצע רבי נתן את שליחותו, צלצל הטלפון בביתו, ומעבר לקו נשמע קול בתו של המשורר: "האם אתה הוא זה שבקרת אצל אבא לפני כמה ימים?" שאלה, ורבי נתן אשר. "דע לך", אמרה הבת לאחר שהוא פרט באזניה את תכו שיחתו עם אביה, "שכאשר הגעתי אליו היה זה לאחר תקופה ארוכה שבה שכב דומם במטותו מבלי שהוציא הגה מפיו. לאחר שהלכת שוב והתעטף בשתיקתו, ואמש הוא נפטר לבית עולמו".

רבי נתן שהרהר בדברים לא יכול היה שלא להתפעל. מבין כל המסרים שיצאו מקלמוסו של המשורר והוגה הדעות הנודע במהלך ימי חייו, המסר האחרון שבחר להותיר בעולם היה "שבתי בתשובה שלמה".

לבו החם ותפלתו היוקדת של הרבי הצליחו להמס אף את הקשה שבנשמות, והיא שבה, טהורה ומזככת, לבית עולמה.

ספור לשבת ח"ח עמ' 387

טוב לי כאן!" לקראת סיום התפלה פנה הקשיש והלך לדרכו.

בשבת הבאה שב ונשנה המחזה. בעצומה של התפלה נראו מבעד לחלון פניו של הקשיש, כשהפעם היו שערותיו הארוכות עטורות במטפחת בד קטנה ששמשה במקום כפה. גם הפעם הזמן להכנס פנימה, אולם סרב בתקף.

כך היה במשך כמה שבועות. בכל שבת היה הקשיש מגיע באמצע התפלה ומתבונן מבעד לחלון, מזמן להכנס ומסרב בתקף, עד שבאחת השבטות הצליח להתגבר על הבושה, נכנס והתישב סמוך לפתח.

המתפללים נסו להציע לו טלית וסדור, אך הוא סרב. גם בשבטות הבאות היה נכנס לבית הכנסת ומתישב ליד הפתח, כאשר מתחלת התפלה ועד לסיימה הוא תולה את עיניו ברבי השקוע בעבודת תפלתו, ומפעם לפעם אף מצטרף בשקט לשירה ולזמרה.

לאחר כמה שבועות עשה הקשיש צעד נוסף, והסכים לעטות טלית. כעת, לאחר שטר מעליו מחסום הבושה הוא התקדם מעט יותר אל קדמת בית הכנסת, אולם עדין סרב לקבל לידי סדור או חמט.

התקדמותו היתה אטית אך רציפה. משבת לשבת הוא נקשר יותר ויותר לרבי ולחסידי, ברכם בשבת שלום והתענגן בחייהם, ולבסוף היה ממש לחלק בלתי נפרד מבאי בית הכנסת.

כעת כבר ידעו הרבי והמתפללים מיהו האיש ומהו שיחו, ובהנחכם באמתות פנויותיו הם השתדלו לקרבו ככל הנתן. הרבי האמרי אש' נהג להשכים לבוא לבית הכנסת לפני התפלה ולומר את ברכות השחר בפני כמה מהמתפללים שענו אחריו אמן, וגם יחיאל שהשכים קום היה אחד מהם.

התקרבותו לרבי הגיעה לשיאה בשמחת תורה, בהקפה הנודעת שבה נהג הרבי לרקוד לבדו. תוף כדי רקוד הבחין הרבי במשורר הקשיש המתבונן בו ברכוז, ובלא אמר ודברים הוא נגש אליו, חבקו בהם ויצא עמו ברקוד נלהב, כאשר מעיני המתפללים כלם זולגות דמעות התרגשות.

בד' באיר ה'תשד"מ הסתלק הרבי האמרי אש' לבית עולמו. בפטירתו חש יחיאל כמי שחרב עליו עולמו. את צערו והמית

בקר יום השבת בבית החסידים דחסידי מוז'יץ ברחוב דיזינגוף שבתל אביב. געמית התפלה שנשמעה מפי החזן רתקה את כל המתפללים. רק מתי מעט מהם שמו לב לדמות חריגה הנבטת מבעד לחלון הפונה לרחוב ומתבוננת פנימה, מרתקת אף מרתקת.

איש מבין המתפללים לא הכיר את הקשיש גבה הקומה וארף השער אשר עמד מבחוץ והתבונן ברכוז בדמותו ההדורה של הרבי בעל האמרי אש' השקוע בתפלתו בקדמת

בשבת הבאה שב ונשנה המחזה. בעצומה של התפלה נראו מבעד לחלון פניו של הקשיש, כשהפעם היו שערותיו הארוכות עטורות במטפחת בד קטנה ששמשה במקום כפה. גם הפעם הזמן להכנס פנימה, אולם סרב בתקף.

בית הכנסת מוז'יץ בתל אביב

בית הכנסת. אלו היו מפירים אותו לבטח היו זוקפים גבותיהם בפליאה; היה זה אחד מגדולי המשוררים שגרו באותה העת בתל אביב.

שמו של אותו משורר היה יחיאל פרלמוטר, הוא נולד בעיר נשכזי כבן למשפחה שהתייחסה לאדמו"ר בית נשכזי. משפחתו נכחדה בשואה, והוא שהספיק לעלות לארץ היה לאחד מהמשוררים הנודעים בה.

לאחר כמה דקות שבהן התבונן ברכוז מבעד לחלון, הבחין בו אחד מהמתפללים. הוא יצא אליו והזמינו להכנס פנימה, אך נתקל בתגובה צוננת ומרתקת: "אין צרך."

עשה מדאורייתא. כמו כן יש ללמד מפי שמי ששמע ברכה מדאורייתא ולא ענה אחריה אמן, הרי הוא מתחייב בקרבן עולה כדין מבטל מצות עשה.

מקור חובת עניית אמן

ג. חכמים למדו את החיוב לענות 'אמן' מדברי משה לישראל בפתיחת שירת האזינו (דברים לב ג): "כי שם ה' אקרא - הבו גדל לאלקינו", ופרשו שכוון אמר להם: "בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא בברכה - אתם הבו גדל בעניית אמן".

מקורות ובאורים:

לשון הגמרא (יומא לו א): "תניא, רבי אומר: 'כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקינו' - אמר להם משה לישראל: בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא, אתם הבו גדל". אמנם דברי הגמרא שם מוסבים על עניית ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בבית המקדש, ואולם בפרוש רש"י לברכות (כא א ד"ה כ"ה) פרש את דברי הגמרא על עניית אמן, כי דין אחד לשניהם ('צידה לדרך' דברים לב ג). ב'ילקוט שמעוני' (האזינו רמז תתקמב) מובאת דרשה זו כדרךשה מיוחדת על עניית אמן: "ומנין שעונים אמן אחר המברך? תלמוד לומר: 'הבו גדל לאלקינו'".

זהירות יתרה בעניית 'אמן'

ד. צריך האדם להזהר מאד בעניית אמן, וכל המזלזל בעניית אמן ענשו גדול מאד. וצריך האדם להרבות בתשובה אפילו על פעם אחת שלא ענה אמן.

מקורות ובאורים:

אור הגשר' (לר"מ פאפירש, עמוד העבודה ז יח): "חיי אדם (כלל ו סעיף א). רבנו בחיי (שמות יד לא) כתב שעל המזלזל בעניית אמן נאמר הפסוק (שמואל א' ב ל): "ובזי יקלנו", וראה שם שהאריך בגדל ענשו של המזלזל בעניית אמן. מקור הדברים הוא בזהר הקדוש (וילף רפה ב). בספר 'דרך משה' (ליום יא) מספר שבגעת שלמד רבי מרדכי יפה בעל הלבושים אצל רבו רבי יצחק אבוהב, ארע שבגנו הקטן של רבי יצחק אמר ברכה ונתוודח חסר שימת לב לא ענה אחריו רבי מרדכי אמן. בתגובה נדהו הרב אבוהב והוכיחו על חמרת עוון ההמנעות מעניית אמן על ברכה. הוא אף הוסיף וספר לו כי כבר היה מעשה בדרות קודמים על חסיד שהתחייב מיתה משום שגמגע מלענות אמן על ברכת בגו. בספר 'שיח יצחק' (לר"א מני אב"ד חברון, שער האהבה) כותב בעקבות זאת: "מי הוא זה שיראה כל אלה ולא תסמר שערות גופו, וכארי יעמד על משמרתו משמרת הקדש שלא יאבד אפלו אמן אחד".

חובת עניית אמן על הברכות

א. כל השומע אדם מישראל המברך ברכה מפל הברכות בלון, אפילו אין בדעתו ליצאת בברכה זו ידי חובה - חייב לענות אחרי אמן.

מקורות ובאורים:

על פי לשון הרמב"ם (ברכות א ג) שהובאה להלכה בשלחן ערוך (או"ח רטו ב). מקור דברי הרמב"ם בלשון המשנה (ברכות נא ב): "וענין אמן אחר ישראל המברך" (כסף משנה' שם). אף הרמ"א (או"ח קצח א) פסק: "כל הברכות שאדם שומע, חייב לענות אמן", ופרש המשנה ברוך' שם: "בין ברפת המצוות בין ברפת הנהנין", כלומר, שהחובה לענות אמן חלה אף על ברכות שהאדם אינו מחייב לברכו, כברכות הנהנין שכול האדם להמנע מאכילה ובכף לפטר את עצמו מחובתן (ראה שו"ת 'האליף לה שלמה' או"ח צה).

חובת 'אמן' בחובת ברכה

ב. יש הסוברים שגדר האמן הוא כגדר הברכה שעליה היא נענית; ברכות שחייב אמירתן הוא מן התורה, כברכת המזון, אף עניית אמן אחריהן היא מצווה מן התורה, ואלו ברכות שחייבן מדרבנן, אף עניית אמן אחריהן היא מצווה מדרבנן.

מקורות ובאורים:

במסכת ברכות (כא א) אמרו חכמים: "מנין לברכת התורה לפניך מן התורה, שנאמר: 'כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקינו'". ופרש רש"י (שם ד"ה כ"ה): בטורם פתח משה בשירת האזינו הורה לישראל: "כי שם ה' אקרא" - באמירת 'ברכת התורה', אתם 'הבו גדל לאלקינו' - בעניית אמן אחריה. הרמב"ן (שכתח העשין מצוה טו) לומד מפי שברכת התורה היא מצווה מן התורה ואף מונה אותה במנין המצוות שלו (וכן דעת ראשונים ופוסקים נוספים, ראה 'משנה ברורה' ריש סי' מז. וראה 'מגלת אסתר' (שם), שלדעת הרמב"ם הפסוק מובא כאסמכתא, והחייב לברך ברכת התורה אינו אלא מדרבנן). ה'צידה לדרך' (דברים לג ג) הסיק מפי שלדעת הרמב"ן כשם שברכת התורה הנלמדת מן הפסוק 'כי שם ה' אקרא' היא מצוות עשה דאורייתא, אף עניית אמן על ברכת התורה הנלמדת מהמשך הכתוב: "הבו גדל לאלקינו" היא מצוות עשה מדאורייתא. ה'פרי מגדים' (תבת גמא' האזינו. וראה: משב"ז רטו ב; א"א שם ו) למד מפי שגדר האמן שיהיה תמיד לגדר הברכה; על ברכה מדאורייתא מצוים אנו לענות אמן מן התורה, ואלו על ברכה מדרבנן מצוים אנו לענות אמן מדרבנן. נפקא מנה מפי למי שעומדים לפני שני בני אדם; האחד מבקש לברך ברכה שחייבה מדאורייתא, ומשנהו - ברכה שחייבה רק מדרבנן, עליו להעדיף לשמע את המברך ברכה מדאורייתא, שכן בעניית 'אמן' אחריה יקיים מצוות

ההגדרה תתקיים א"ה ביום שלישי ג' באלול תשפ"ב. האזנים יקבלו הודעה ושמותיהם יפרסמו במוקד 'דרך אמונה' שלוחה 3.

אברך יקרי!
הצטרף למיזם 'דרך אמונה', החדר בקרב מתפללי בית המדרש את חשיבות אמירת ברכות השחר בקול ועניית אמן אחריהן, ותזכה לשפע טובה וברכה בזה ובבא.

בין המשתתפים במיזם תתקיים הגרלה על 6 מלגות בסך \$ 500 כל אחת.

הצטרפותך למיזם 'דרך אמונה' תזכה לצבור תשעים אמונים ביום, ובכך תזכה להמנות על הראויים להקרא: "גוי צדיק שמר אמונים".

מוקד 'דרך אמונה'

03-91-7-91-91

שלוחה 1 - שמיעת כללי המיזם | שלוחה 2 - הרשמה להשתתפות בהגדרה, בין השעות 20:00-22:00 | שלוחה 3 - שמיעת שמות האזנים

עודת נפלאה על ההקפדה לענות אמן אחר ברכות השחר הביא בעל ה'רוח אור' בספרו 'מקור חיים' (מו ב): "ראוי מנהג ודניקן וישישים אשר מקומם רחוק מן הישיבה, שהולכים ממקומם ומתקדמים אל המברך בעת שאומר ברכות השחר כדי לשמע היטב ולענות אמן".

הדרך להיות צדיק

כתב האדמו"ר רבי אהרן מז"טומיר:

בזמננו הדרך העקרתית, שבאמצעותה יכול האדם להגיע לדרגת 'צדיק', היא בהקפדה על מכסת הדברים שבקדשה הנרמזים במלה 'צדיק', שהם: צ' אמונים, ד' קדשות, ו' קדישים, ק' ברכות. הנזרה בכך פותח שערי שמים, ותפלתו עולה למעלה, והמלאכים עושים ממנה כתר לקדוש ברוך הוא. "יש צדיקים גדולים שיש להם הכנות קדם התפלה על ידי יחודים וצורפי שמות, אבל אנשים כערפנו שאין אנו יודעים זאת - העקר הוא להזהר בכל יום במדת צדי"ק" (תולדות אהרן פר' שמיני).

להשלים את החסר

כשעלה רבי חיים בנימין ברוד, חותנו של המגיד רבי יעקב גלינסקי, מרוסקיה לארץ ישראל, בקש ראשית כל להשלים את החסר הגדול שצבר כתוצאה מאי עמידה במכסות הדברים שבקדשה שקבעו חכמים. ההחלטה על כך נפלה בלבו עוד בהיותו ברוסקיה ולשם כך הוא רשם לעצמו בפנקס מסדר את הימים שבהם לא הצליח לעמוד במכסות אלו, מחמת רדיפת הדת הנוראה שהתחוללה תחת השלטון הקומוניסטי באותם ימים.

מיד עם הגיעו לארץ נגש רבי חיים בנימין למלאכה; מדי יום ביומו הקפיד לשהות בבית הכנסת שעות רבות, עבר ממנו למנון, וכך זכה להשלים את כל האמונים, הקדישים והקדשות, שחסרים היו בחשבוננו (מאמרי חיים ס' ע).

שומרי אמונים

ב'ספר הצנאה' (ירושלים תשכ"ו, עמ' מח) מגלה האדמו"ר רבי אהרן ראטה מ'שומרי אמונים', את הסבה שבחר לקרא לקהלתו בשם 'שומרי אמונים', ואלו דבריו: "והנה ידוע לכם שקראתי חבורתנו על שם 'שומרי אמונים' והטעם על פי מה שכתוב (שע"ה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים', ואמרו רז"ל (שבת קי"ט ב): 'אל תקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן'. כי תשעים אמונים מחיב כל בר ישראל לענות בכל יום ויום, ואז נכלל בבחינת צדיק ונקרא 'גוי צדיק'".

כבוד הרב יעקב מרמורשטיין שליט"א
ואתו כל חברי מערכת עלון 'וכל מאמינים',
השלוש והברכה,

ערב חתנותי חש אני חובה להביע את הוקרתי
והערצתי העמקה לפעלכם, באשר בזכותכם
במשך כל תקופת בחרותי קמתי לתפלה בזמן,
וכך קבלתי טעם בתפלה וחיית בעבודת ה'.

ראיתי בעלון של חג השבועות שהבאתם בשם
הראשונים שראשי התבות "אז מסיני נצטוו"
הם 'אמן', וחשבת להוסיף על כך, שלפני
מלים אלו אנו אומרים: "וגם האוהבים דבריה
גדלה בחרו". חשבת לאור דבריכם שהמלים
"האוהבים דבריה" רומזות גם ל'דבור' האמן; מי
שאוהב את האמן "גדלה בחרו" - בחר לעצמו
דבר גדול, שהרי כבר אמרו חז"ל (ברכות נג ב):
"גדול העונה אמן יותר מן המברך".

בכל מקרה ראויים הדברים להאמר עליכם,
שהרי אין "אוהבים דבריה" יותר ממכם, ואתם
אף מאהיבים דבריה בקרב כלנו, באמצעות
העלונים והפעילות הנפלאה. תחזקנה ידיכם.

בברכת כהנים באהבה,

החתן. י.מ. הפה"ר.

מודיעין עלית.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמשפרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

בנין הקלוז' בברוד'

ה'מטה אפרים'

כ"ד במנחם אב תקפ"ח

רבי אפרים זלמן מרגליות נולד בי"ט
בכסלו תקכ"ב לאביו רבי מנחם מאניש
אב"ד דינוביץ, מהמשפחות המייחסות
בישראל. למד תורה אצל דודו הגדול

רבי אלכסנדר סנדר מרגליות אב"ד סטאנוב.

במשך תקופה קצרה כהן ברבנות העירה אוהנוב, אולם לאחר שהתעשר
בעסקי היהלומים, עזב את כתר הרבנות, ושב לחבש את ספסלי הקלוז'
המפורסם בברודי. שם השקיע עצמו בלמוד התורה יומם ולילה, כשתורה וגדלה
מתאחדים על שלחנו.

היה מגדולי ההוראה בדורו. גדולי דורו כבדוהו וחנו למוצא פיו. חבר ספרים
על כל חלקי התורה, אולם התפרסם ביחוד בספריו 'שערי אפרים' על דיני
קריאת התורה ו'מטה אפרים' על הלכות הימים הנוראים, אשר היו לספרי יסוד
בתחומם ויצאו במהדורות רבות.

נסתלק לגניז' מרומים בכ"ד במנחם אב תקפ"ח ומונתו כבוד בעיר ברודי.

גוזל את המצוות

"האומר קדיש והוא הדין שאר ברכות בלחש הרי
זה גזלן, כי הוא גוזל את המצוות שלא יוכלו לענות
אחריו אמן" ('מטה אפרים' דיני קדיש סעיף ג).

אמן אחר ברפת הגומל

יש נוהגים שלא לענות אמן אחר ברפת הגומל, לפי
שסוברים שאמירת: "מי שגמלה כל טוב הוא יגמלה
כל טוב סלה", יש בה אמות הברכה פענית אמן.
ואולם להלכה יש לענות אמן אחריה כאחר יתר
הברכות, ולאחר מכן לומר את נסח "מי שגמלה...",
זאת משום שבפענית אמן העונה מצטרף להודאת
המברך לה, ואלו אמירת "מי שגמלה..." היא ברכה
למברך עצמו ('שערי אפרים' שער ד סעיף ל;
'פתחי שערים' שם).

ליקוטים וסיפורים נפלאים - עקב

"ברוך תהיה מכל העמים" (ז, יד)

רבי יעקב אריה מראדזימין, היה מאציל ליהודים שבאו להתברך מפיו, שיהיו בריאים וחזקים, והיה מברכם גם בעשירות והרחבה. כך היה נוהג לומר: "פתגם שגור הוא, שיהודי צריך להיות חזק ואיתן כמו גוי כפרי, ועשיר כמו פריץ בעל אחוזות, ודבר זה מרומז אף בתורה, שנאמר ברוך תהיה מכל העמים, דהינו שתהיה מבורך בכל המעלות שיש בעמים..."

"ולא תביא תועבה אל ביתך" (ז, כו)

דרשו חז"ל (סוטה ד, ב) כתיב "ולא תביא תועבה אל ביתך" וכתבי: 'תועבת ה' כל גבה לב' (משלי טז) מכאן אמר רבי יוחנן משום רשב"י כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים.

אף לאחר שכבר החל להנהיג הצדיק רבי אלימלך מליז'ענסק זצ"ל את נשיאותו, אחז בדרך הענוה עד קצה הגבול, מבלי לחוס על כבודו ומבלי לחשוש מבזיונות.

פעם ביום שישי אחה"צ, כשיצא רבי אלימלך מטבילתו במקוה, פגש בחוץ יהודי בלתי מוכר, פנים חדשות בליז'ענסק, אשר הגיע אף הוא לטבול לכבוד

שבת קודש.

הקדים לו רבי אלימלך "שלום עליכם" בסבר פנים יפות, דרש בשלומו והתענין לדעת אם מסודר הוא באכסניה לשבת.

הלה, אשר לא הכיר את רבי אלימלך וטרם ראה את פניו מעודו, סיפר לפי תומו, כי כיתת רגליו והגיע במיוחד מהונגריה הרחוקה, כדי לזכות ולהכיר את הצדיק המפורסם...

האלוקים, הרבי רבי אלימלך...

"מה שומעות אוזני" - ספק רבי אלימלך את כפיו בתדהמה - "עד

הונגריה הגיעו כבר השקרים הללו?! לא יאומן כי יסופר!

האומנם גם שם שולט ה"עלמא דשקרא" כמו כאן?! גם שם שומעים על אודותיו של אותו רמאי ונוכל!?!

האורח התמים, והישר, אשר יראת ה' ואמונת צדיקים בערו בלבבו, לא היה יכול לעצור ברוחו נגד דברי בלע מחפירים כאלו על קדוש ישראל, ופתח את פיו במחאה נמרצת, רצופת חירופים וגידופים רמים ונישאים.

פושע ישראל! עז פנים! - הדהדר צעקותיו של האורח, ברחוב הסמוך לבית המרחץ, וגרמו לרבי אלימלך לנטוש את המקום במהירות...

"והסיר ה' ממך כל חולי" (ז, טו)

עני מיוטר ודווי נכנס לחדרו של רבי יעקב אריה מראדזימין, שם גולל מסכת תלאות וייסורים בלתי נתפסת, כזו, שאף הצדיק שרגיל היה להאזין לצרותיהם של ישראל, לא הסכין לה.

לאחר שסיים לתנות את מצוקותיו וקשייו, ביקש העני לשמוע מילות חיזוק מפיו האדמו"ר, בצירוף ברכה לישועה. אך הרבי הנסער לא נרגע עדיין ממה ששמע.

הדקות נקפו, שקט מתוח שרר בחלל החדר, עד שננער הצדיק והפטיר "והסיר ה' ממך כל חולי" - אל תקרי מְמָה, אלא מְמָה (מָה, לשון עניות).

משיצא העני את חדרו של הצדיק, והיה בטוח שאין איש מאזין לדבריו, הפליט משפט שביטא מחד את מורת רוחו מתגובתו של הצדיק לצרותיו, אך מאידך הכיל אמונה עמוקה: "ואני עני וכואב - ישועתך אלוקים תשגבני" (תהילים טט, ל).

שמע זאת רבי יעקב אריה ופניו נהרו, עני כזה שבוטח באמונת אומן בריבון העולמים, ראוי וכדאי הוא לעקם עליו כמה נקודות בפסוק.

שה' יעזרהו ויושיעו מכל צרותיו.

"רַבֵּן גַּמְלִיאֵל סָבַר פּוֹתְחִין בַּחֲרָטָה" (נדרים עז):

מַצַּד אֶחָד, אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים כִּי אֶחָד מִתְנַאֲי הַתְּשׁוּבָה הוּא 'חֲרָטָה'. כֶּה נִפְסַק בְּרַמְבַּ"ם.

אָבֵל מַצַּד שְׁנֵי, אֲנַחְנוּ גַם יוֹדְעִים שֶׁ'רְשָׁעִים מְלֵאִים חֲרָטוֹת', כְּפִי שֶׁכָּתַב רַב נְסִים גָּאוֹן "וְכֵן הֲרָשָׁעִים לֹא יִפְסְקוּ מִלְּהַתְּחַרֵּט", כְּלוֹמַר, חֲרָטָה הִיא מְדָה שֶׁמֵּאֲפִינָת אֶת הֲרָשָׁעִים...

אִז מָה נִכּוֹן? לְהַתְּחַרֵּט וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, אוּ שֶׁהַמְתַּחַרֵּט רַבּוֹת נִקְרָא רְשָׁע?...

הַנְּפִילָה שֶׁל הָאָדָם אֵינָה מִתְחִילָה כִּשְׁהוּא נוֹפֵל בְּמַעֲשֵׂה. כִּשְׁהָאָדָם נוֹפֵל בַּחֲטָא - זֶה כְּבָר אַחֲרֵי תְהִלָּתוֹ אַרְה, שֶׁהִתְחִיל בְּמַחְשָׁבָה אַחַת קִטְנָה שֶׁנִּכְנְסָה לוֹ אֶל תוֹךְ הַמוֹחַ!

הַשְּׂאֵלָה הִיא: מָה אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים עִם הַמַּחְשָׁבָה הַדְּקִיקָה הַזֹּאת?

הצדיק והפטיר "והסיר ה' ממך כל חולי" - אל תקרי מְמָה, אלא מְמָה (מָה, לשון עניות).

משיצא העני את חדרו של הצדיק, והיה בטוח שאין איש מאזין לדבריו, הפליט משפט שביטא מחד את מורת רוחו מתגובתו של הצדיק לצרותיו, אך מאידך הכיל אמונה עמוקה: "ואני עני וכואב - ישועתך אלוקים תשגבני" (תהילים טט, ל).

שמע זאת רבי יעקב אריה ופניו נהרו, עני כזה שבוטח באמונת אומן בריבון העולמים, ראוי וכדאי הוא לעקם עליו כמה נקודות בפסוק.

שה' יעזרהו ויושיעו מכל צרותיו.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - עקב

**ולעבוד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך,
לשמור את מצות ה', ואת חקתיו, אשר אנכי
מצוך היום לטוב לך" (י, יב-יג)**

הקב"ה פונה לישראל בשאלה: "מה ה' אלוקיך שואל מעמך?" מה כבר אני מבקש מכם? - ועונה על כך ברשימה ארוכה ומפורטת הכוללת יראת ה', אהבתו, עבודתו, ושמירת כל מצוותיו. ותמוה - וכי דבר מועט דורש הוא מהם? כיוצא בכך אנו מוצאים אצל דוד המלך, הפונה ואומר לקב"ה: "אחת שאלתי מאת ה'", ומיד לאחר מכן מבקש את בקשתו היחידה מאת ה': "שבתי בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנעם ה', ולבקר בהיכלו... יסתרני בסתר אהלו, בצור ירוממני".

ושוב קשה, כיצד זה הוא מבקש בקשה אחת - ומפרט כל כך הרבה? המדרש מספר (ילקוט שמעוני תהלים כז, רמז תשו), שהקב"ה עצמו הקשה זאת לדוד ואמר לו: "בתחילה אתה אומר אחת שאלתי, ואחר כך אתה שואל כמה שאלות..."

ודוד המלך השיב על כך: "רבוננו של עולם ממך למדתי, לא יהא העבד שווה לרבנו?

בתחילה אמרת: ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך, כי אם ליראה, ואחר כך פתחת להם מצוות הרבה, שנאמר: ללכת בכל דרכיו..."

ועלינו להבין, מה ענה דוד? וכי למד מרבו שאין צורך לדייק, חלילה?

הרב מישקובסקי שליט"א מתרץ את הדברים באמצעות משל: מלצר אחד היה בור ועם הארץ בעניני נימוס והליכות.

באחד הימים נכנס למסעדה אדם ובקש: "הגש לי רק חתיכת בשר, בבקשה".

מיהר המלצר למטבח, נטל את הסיר הגדול ביותר בו התבשל בשר באותם רגעים, והניח אותו על השולחן, כשהוא בטוח שיקבל הערה לשבח על הנדיבות הרבה.

לאחר שנרגע מכעסו, נכנס האורח אל המקוה, טיהר עצמו בסילודין והועיד את פניו אל מעונו של הרבי, כדי לקבל שלום לפני כניסת השבת.

ויהי אך דרכו רגליו על סף החדר וזיו פניו של הרבי ניבט אליו.

החוויר האורח כסיד וכמעט שלא פרחה נשמתו... אף רבי אלימלך זיהה מיד את האורח, קם ממקומו ואץ לקראתו בידים מושטות כידיד וותיק: "מה לך נבהל ונרעש?! - גער בו בחיבה - "בסך הכל אמרנו שנינו אמת אחת!..." (צנתרות הזהב)

"כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל" (ח, יח)

סיפר אחד מתלמידי ישיבת חכמי לובלין, על הלילה שלאחר הפתיחה החגיגית עם ייסוד הישיבה.

טיילתי בפרוודור הישיבה

בשעת לילה, ולפתע קלטו אזני קול מנגינה מתוקה ולבבית, אשר בקעה מהקומות העליונות.

עליתי בעקבות הקול אל הקומה השלישית, הסתתרתי בפינה וראיתי אותו, את ראש הישיבה ומייסדה, רבי מאיר שפירא, שטייל בפרוודור ארוכות וקצרות, כשהוא תפוס שרעפים, כולו רועד ופניו סמוקים מרוב התאמצות.

הזמן חולף ביעף, והוא מטייל ומפזם לעצמו בניגון ערב את המילים הבאות: חלילה לך לחשוב שכל זה נעשה בכוחך, לא ולא! כי הוא הנותן לך כוח לעשות חיל, וקולו של הרב גובר.

הוא משנן לעצמו את המילים הללו ביתר שאת ובהתלהבות גוברת והולכת, "לא ולא, אין זה מכוחי אלא הכל בא בחסדי שמים, ואין אני אלא שליח ממרום להרמת קרן התורה בדורנו".

"ועתה ישראל מה ה'

אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך, ללכת בכל דרכיו, ולאהבה אותו,

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - עקב

כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אני מקבל שכר על הפרישה עד שבא רבי עקיבא ודרש את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים.

ויש להבין, וכי ר"ש לא הי' יכול לדרוש דרש הזה.

ויש לתרץ בטוב טעם, כי שורת הדין נותן שעם הארץ היה לו לאהוב את התלמיד חכם בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, והיה לו לחבקו לנשקו שלא כדרך הטבע, דידוע מה שאמרו על ג' דברים העולם עומד וחד מנייהו הוא התורה, ובזכות כך שהת"ח עוסק בתורת ה' על ידו יקויים העולם, ובלעדיו יחזור העולם לתוהו ובוהו.

לכן שמעון עמסוני לא היה יכול לדרוש זה, כי הרי שורת הדין נותנת שצריך לירא ולכבד תלמידי חכמים, ואינו מן הצורך כלל להשמיענו זאת.

אכן ר"ע שפיר דרש, דאיתא (פסחים מט) דאמר רבי

עקיבא כשהייתי עם הארץ וראיתי ת"ח אמרתי אנשכנו כחמור, ומוכח דעם הארץ אינו אוהב לתלמיד חכם כלל, ושפיר דרש את ה' אלוקיך - לרבות ת"ח, והיינו דקאמר כאן את ה' אלוקיך, היינו אפילו לת"ח תאהבו. (תפארת יהונתן)

"ונתתי עשב

בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת" (יא, טו)

הגה"ק ה"מנחת אלעזר" ממונקאטש זצ"ל שמע רבות על גודל "הכנסת אורחים" שנוהג הרה"ק רבי ישע'לה מקרעסטיר זצ"ל, והשתוקק מאוד להכירו.

באחת השנים בו' באדר, יומא דהילולא של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זצ"ל, באה הזדמנות לידו להכיר את רבי ישע'לה, בבוא שניהם להשתטח על הציון הקדוש.

לאחר העליה לציון, ערך רבי ישע'לה במקום "טיש" לכבוד האי יומא דהילולא.

הרה"ק רבי ישע'לה נטל את ידיו לסעודה, ותוך כדי הנטילה הבחין בהגה"ק ממונקאטש, ומאחר שלא יכל להפסיק בדיבור, הורה לו באצבעו שישב לצידו.

ברך רבי ישע'לה ברכת "המוציא", בצע פרוסה מהפת, והחל מסיר בעזרת הסכין את החלק הקשה אשר

אך להפתעתו, האורח התרעם על ההתנהגות חסרת התרבות, ותחת השבח המקוה לבוא, הגיעה גערה חמורה ביותר מפי בעל הבית: "מדוע לא הגשת לו צלחת, מזלג, סכין, מפית וכוס?"

"מה אעשה?", הצטדק המלצר, "הוא ביקש מפרשות - רק חתיכת בשר ותו לא?"

הסביר לו בעל המסעדה: "אמנם כן, הוא ביקש רק חתיכת בשר, אבל הוא התכוון לקבל את כל מה שמסביב, אי אפשר לאכול בשר בלי סכין ומזלג, צלחת וכוס, לחמניה וחרדל - והיה עליך להבין זאת בעצמך!"

זהו שמבקש דוד המלך מאת ה': "אני רוצה רק דבר אחד - אבל הדבר הזה הוא בעצם הכל.

המינימום ההכרחי אצלי - הוא, למעשה, המקסימום האפשרי."

את הכלל הזה בכל ענין

רוחני כלשהו למד דוד מרבו, הקב"ה בכבודו ובעצמו, המבקש רק דבר אחד - ומונה לאחר מכן רשימה ארוכה, אשר כל מרכיביה כאחד, הם היוצרים צורתו של יהודי.

באפן נוסף ניתן לתרץ את העניין, שבבקשת הקב"ה מעם ישראל הוא פותח: "כי אם ליראה", ובכך אומר

הוא לעם ישראל: אני מבקש מכם רק שתגיעו לדרגה אמתית של יראת שמים, והיה, אם תגיעו לכך - ממילא תזכו להגיע לכל שאר הדברים.

וזהו שאמר דוד המלך: רק אחת אני שואל מאת ה' - שבתי בבית ה' כל ימי חיי, וכשאגיע לדרגה הזו, ממילא יבואו גם יתר המעלות הרוחניות: "לבקר בהיכלו, כי יצפנני בסכה..." וכיוצא בכך.

(לאור הנר)

"את ה' אלקיך תירא" (י, כ)

נראה לבאר, דאיתא בגמ' (פסחים כב) שמעון העמסוני דרש כל האתין שבתורה, כיון שהגיע לאת ה' אלוקיך תירא פירש, אמרו לו תלמידיו רבי כל אתים שדרשת מה תהא עליהן אמר להם

אֲנַחְנוּ לֹא מְזַהִים אֶת הַחֲלֻשָׁה שְׁלָנוּ, לֹא רוֹאִים אֶת הַסְּפֵנָה הַטְּבָעִית שְׁלָנוּ, וְלֹא פוֹחְדִים לְהַכְנִיס אֶת עַצְמָנוּ לְאֲזוּרֵי סָבוּן...
וְאֵז מִתְרַחֶשֶׁת הַנְּפִילָה.
וְהַנְּפִילָה בְּפִעֵל? הִיא כְּבָר סוּג שֶׁל אֲנִי! הִיא כְּבָר לְאַחַר כָּל הַתְּהִלָּה הָאֲמִתִּית שֶׁל הַנְּפִילָה!
מָה קוֹרֶה לְאָדָם לְאַחַר שֶׁהוּא נֶחְבֵּט בְּקֶרֶקַע הַמְּצִיאוֹת וּמַעֲטָה שְׁלֵמוֹת הַדְּמִיוֹנִי שֶׁלוֹ מִתְנַפֵּץ? שֶׁם מִתְחִיל הַהֶבְדֵּל בֵּין חֶרְטָה שֶׁל רְשָׁעִים, לְחֶרְטָה שֶׁל תְּשׁוּבָה...

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר **משה אליעזר**
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - עקב

"ירקן בשוק" ענה "והעבודה קשה".
"תמהני עליך, למה לך לעבוד כה קשה. הרי 'רוטשילד'
שני כבר לא ייצא ממך, אז למה לך לעבוד..."
"מה פירוש", הזדעק "צריך לעבוד כדי לחיות!"
"אכן, וצריך גם ללמוד כדי לחיות..."
(והגדת)

"לאהבה את ה' אלוקיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו" (יא, כב)

כתב רש"י: הוא רחום ואתה תהא רחום, הוא גומל חסדים
ואתה גמול חסדים.
פעם נדמה היה לאחד מנכבדי בית המדרש בשכונת
הכרם בירושלים, כי
השמש פגע בכבודו.

קרא לגבאי, ושניהם
החליטו לסלק את
השמש ממשרתו.
קמה מריבה בבית
הכנסת. אלו מצדדים
בעד השמש, ואלו
לצד הגבאי.
באותה עת שכב
הגאון רבי שמואל
סלנט זצ"ל בבית
החולים לאחר שעבר
ניתוח בעיניו.
באו לשאול אותו האם
יוכלו לבקר אצלו
ליישב את הסכסוך,
והשיב: הרי מחויב
אני לשרת את הציבור

הַרְשָׁע, אֵינּוּ מְסַגֵּל לְעַמְד מוֹל מְצִיאוֹתוֹ. הוּא לֹא מוֹכֵן
לְהַכִּיל אֶת הָעֶבְדָּה שֶׁהוּא אֵינּוּ מְשַׁלֵּם! מִחֲשָׁבוֹתָיו
הַמְבַלְבְּלוֹת גּוֹרְמוֹת לוֹ מִצַּד אֶחָד לְהֶאֱשִׁים אֶת כָּל מִי
שֶׁרָק אֶפְשָׁר, הֶעֱקָר לֹא אֶת עֲצָמוֹ, וּמִצַּד שֵׁנִי הוּא מִתְחַרֵּט
עַל כֶּף שֶׁנֶּאֱלָץ לִפְלֹל וְלִהְרֵס לְעַצְמוֹ אֶת הַחַיִּים...
אָבֵל חֲרָטָה אֲמֵתִית נוֹגַעַת בְּשֶׁרֶשׁ!
חֲרָטָה אֲמֵתִית אֵינָה רַק אֲכִילָה עֲצָמִית בְּסַגְנוֹן שֶׁל 'לְמָה
עָשִׂיתִי אֶת זֶה', אֲלֵא חֲרָטָה עַל כֶּף שֶׁלֹּא זִהִיתִי אֶת הַסְּכָנָה
וְאֶת הַצָּרָךְ שֶׁלִּי בְּרַחֲמֵי הַשֵּׁם! שֶׁאֶפְשָׁרְתִי לְעַצְמִי לְחַיֹּת
בְּדַמְיוֹן כְּאֵלוֹ אֲנִי מְסַגֵּל לְהִסְתַּדֵּר לְבָד!
זוֹהִי חֲרָטָה שֶׁל תְּשׁוּבָה!

(נקודות של אור - ספינקא)

בכל עת.

באו הצדדים לבית החולים. ביקש רבי שמואל מהגבאי
להרצות את טענותיו כנגד השמש.
משסיים האיש את דבריו. שאל אותו רבי שמואל: האם יש
לך בן? והשיב שיש לו בן. חזר רבי שמואל ושאלו: האם
אירע אי פעם שגירשת את בנך מהבית כשלא נהג כשורה?
השיב הגבאי: הן לא חסכתי את שבטי ממנו אך חלילה
מעולם לא גרשתיו...
אם כן, אמר רבי שמואל, כך עלינו לנהוג עתה עם השמש
המשמש בבית הכנסת שנים רבות.
יש להתחשב בו כמו בן שסרח, אך חלילה לא לסלקו
ממשרתו.

נתקבלו הדברים על ליבם של הצדדים ושמעו לעצתו.
(ימי שמואל)

סביבות הפרוסה, סביב סביב.
ה"מנחת אלעזר" אשר היה עז ותקיף בשמירת ההלכה,
ולא חת מפני כל, מיהר ומחה בו, באמרו: "נו, הפסק!"
אך רבי ישע'לה לא שעה לדבריו, והמשיך להפריך את
הקשה מן הרך, ובסיימו קם ממקומו ופרוסת הלחם
הרכה בידו, ניגש בריצה לקצה השולחן, ומסרה לאדם
היושב בראש השולחן שכנגדו, ואז חזר למקומו וטעם
מיד משארית פרוסת "המוציא".

אחר כך פנה רבי ישע'לה ל"מנחת אלעזר", ואמר לו:
"במחילת כבוד תורתכם, בעת שברכתי ברכת 'המוציא',
הבחנתי בזקן חסר שיניים היושב מולי והוא מורעב מאוד
עד שכמעט פרחו נשמתו, לכן לא יכולתי לטעום מן הפת,
בטרם נתתי לו את הפרוסה להחיות את נפשו".

וסיים לאמר, אמרו נא הרב
ממונקאטש, מה חמור
יותר, 'הפסק' או
'רחמנות'? הרי איתא
בגמ' (ברכות מ.) אמר
רב יהודה אמר רב
אסור לאדם שיאכל
קודם שיתן מאכל
לבהמתו שנאמר
'ונתתי עשב בשדך
לבהמתך', ולאחמ"כ
'ואכלת ושבעת' שאין
זה הפסק, ומותר
אפילו בין "המוציא"
לטעימה.

וכי לרחם ולהאכיל
יהודי גרוע יותר
מלהאכיל את בהמתו?
(רשומים בשמך שסב)

"ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם" (יא, יט)

בלימוד התורה יש כידוע שני חלקים: ידיעת התורה,
ועצם לימוד התורה.
פעם בא יהודי לפני החפץ חיים זצ"ל, בנו לומד בישיבת
ראדין, ולפי מושגי האב כבר למד דיו.
בא האב לבקש רשות מהחפץ חיים ולקבל ברכה ליטול
את בנו שיעזור לו במסחרו.
"למה תפסיקו מללמוד" שאל החפץ חיים.
"מה אומר לכם רבי", ענה האב, "ככל שאני רואה 'רבי'
עקיבא אייגר' שני כבר לא יצא ממנו. אז לפחות שיעזור לי
בפרנסה".

"במה אתה עוסק"
התעניין החפץ חיים.

{ אז נדברו }

פרשת עקב תשפ"ב | גליון מס': 570

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

אודות האסונות הקשים... בימי (רחוב) שמגר חדלו ארחות...

הלב של כולנו נחרד ומתפלץ מהאסונות הקשים והמשונים שהתרחשו בזה אחר זה... כולנו מבינים שה' מטלטל אותנו... רוצה לעורר אותנו... כולנו רוצים להתחזק... השאלה מה???
 כבר הזכר כאן עשרות פעמים שכשהקב"ה דופק על השלחן זה לא אומר שהוא מדבר על משהו ספציפי... הקב"ה דופק על השלחן ואומר: זה רציני!!! אני רוצה שיהיה פה רצינות!!! ו... ו... ואני מתכוין ברצינות!!!
 מכאן ואילך כל אחד צריך לקחת את זה למקום שלו... כל אחד והרצינות הנדרשת ממנו...

נקודה למחשבה: בפרשתנו וגם בפרשה הקודמת יש ציווי שאנחנו לא כ"כ שמים לב אליו: השמר לך פן תשכח את ה' אלוקיך!! פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת ובקרך וצאנך ירבין וכסף וזהב ירבה לך, וכל אשר לך ירבה, ורך לבבך ושכחת את ה'!!! (ציווי דומה יש גם בפרשה הקודמת והיא כי יביאך... לתת לך ערים גדולות וטובות אשר לא בנית ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת... השמר לך פן תשכח את ה'!!!)

שים לב: לא כתוב שיהיו פרצות בצניעות... או בכשרות... לא מדברים פה על חילולי שבת או על איזה עבירות מסוימות... אלא מאי??? **ושכחת את ה'!!!** אה... חשבת פעם על זה???

יש עוון בפני עצמו שנקרא **לשכוח את ה'!!!** מה פירושו? ברגע שבו אדם יותר מידי שוקע בנהנתנות של העולם הזה הוא בקבוצת סיכון ל"ושכחת את ה'..." אז בפרשה שלנו עיקר האזהרה של שכחת ה' זה שלא ירום לבבך ולא תחשוב שכוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה... אבל בפרשה הקודמת האזהרה היא עוד בשלב שלפני כן... עזוב... גם אם לא רם לבבך... ואתה לא חושב שכוחי ועוצם ידי וכו'... אבל עצם זה שאתה מתחיל לצלול בתוך הנהנתנות ומילוי הסיפוקים של שנת 2022... בתים מלאים כל טוב... וכל אשר לך ירבה... אוטומטית אתה פשוט שוכח את ה'!!! עצם שכחת ה'!!! עצם זה שיהודי יותר מידי שוקע בהנאות העולם הזה זה... זה שכחת ה'!!! זאת אומרת: כתוב כאן שגם כשמתפרקים ונופשים... ההלו... השמר לך פן תשכח את ה' אלוקיך... ומכאן ואילך כל אחד מאיתנו יעשה את החשבון נפש האישי שלו בימים אלו... איפה אני בייחס לציווי הזה!!! כל אחד מאיתנו שתקוע בנופש שלו... מי בארץ ומי בחו"ל...

סו"ס זה לא סוד שלאחרונה... בשנים האחרונות... משנה לשנה הדחף לנופש ובילוי בשבועות האלו הוא נהיה סהרורי לכל דבר... זהו!!! אין עם מי לדבר... כל אחד זרוק בחור אחר... אז כמובן שאין שום בעיה... ומותר לנופש... גם מותר לאכול ולשבוע ובתים טובים תבנה ישבת... אבל ההלו... השמר לך פן תשכח את ה'!!!

וכעת כשקוראים כאלו אסונות... אין לנו מושג למה זה קרה ומה ה' בא לעורר אותנו... אבל מה שבטוח שלכולנו זה הזכיר את ה'!!! אחרון הגלגלים והמשתזפים והמתנדנדים בערסל באן שהוא... האסונות האלו מזכירים לנו את ה'!!! וכמובן שאנחנו לא מחפשים כאלו הזכרות...

כן... זה קרה ברחוב שמגר בירושלים!!! למי שלא מכיר... רחוב שמגר הוא הרחוב הכי קוטבי וקיצוני שאני מכיר... כולנו מכירים את השם שמגר מבית ההלוויות שמגר שמשם יוצאים כל ההלוויות ושם כולם זוכרים את ה'!!! ומאיך בשנים האחרונות כולנו מכירים את הרחוב שמגר מזוית נוספת... מהזוית של כל חנויות היוקרה והאופנה והמותגים והאלגנט... אני סו"ס חיפאי תמים... פעם שאלתי איזה ירושלמי: מה ההבדל בין החנויות הותיקות של אזור גאולה... (מה שנקרא "מלכי ישראל") לבין המרכז קניות החדש באזור "תנובת הארץ"... הוא צחק ואמר לי: תסתכל על החלונות ראוה ותבין... (מה אעשה שאני לא מבין אנגלית...) בקיצור: אם הבנתי נכון זה משהו בסגנון של "תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה..." ושוב!!! עד כאן אין בעיה!!!!
 דא עקא שכשמנצאים בכאלו מקומות צריך ליהדר שלא לשכוח את ה'... סו"ס בסוף הרחוב... אי שם בבית ההלוויות... שם כולם זוכרים את ה'!!! שם קל לזכור את ה'!!! שם גם החילוני שם כיפה על הראש... אבל ברב שפע וביש חסד ובכל החלונות ראוה שיש שם... שם צריך להיות עם יד על הדופק שלא לשכוח את ה'... וזה קרה לנו בדיוק בתקופה שכולנו מתגלגלים לנו אי שם בכל מיני חורים בארץ ובחו"ל כשמשאלת לב אחת יש לכולנו... ליהנות וליהנות וליהנות... אז ה' שלח לנו תזכיר!!! תזכיר כואב!!! תזכיר שאף אחד לא יחיש שהוא הזכיר לנו את ה'... ואנחנו כמובן לא מחפשים כאלו הזכרות... אנחנו מעדיפים להזכיר לעצמנו את ה' בדרכים אידיאליות יותר...

אז שוב... מה ה' בא לעורר אותנו?? אי אפשר לדעת... אבל מה שבטוח... השמר לך פן תשכח את ה'!!!
 כעת תכל'ס... איך זוכרים את ה' גם בשלושה לילות במתחם של הבריכה והמנגל עם כל המשפחה המורחבת??? לפניך קטע קצר מתוך ספר שערי תשובה לרבינו יונה... הוא מביא שם רשימה של ארבע אפשרויות במה מתבטא זכרון ה'... תעבור על כל האפשרויות ותחבר לכה"פ את אחד מהם ותאמץ אותו לבין הזמנים הזה... 'השמר לך פן תשכח את ה' אלהיך' - ואמרו רז"ל כל מקום שנאמר השמר, פן, ואל, הרי זה לא תעשה. הוזהרו בזה לזכור את הש"י בכל עת. וחייב האדם להשתדל לקנות לנפשו תמיד ההנהגות המחייבות מן הזכירה. כמו א. היראה. ב. והצניעות. ג. וקישוט המחשבות. ד. וטכסים המדות. כי זרע הקודש ישגו כל הנהגה נאווה והמעטירה בעליה מוכרת השם ית' כמו שנאמר בה' יצדקו ויתהללו כל זרע ישראל... הנה לך רשימה של ארבע דרכים כיצד לזכור את ה'!!! א. יראת שמים!!! אדם שזנהר מחטא זה רגע של זכירת ה'... ב. צניעות... אתה מבין לבד שזה צניעות ברובד הפנימי שלה שבזה גברים שוים לנשים... ג. ד. קישוט המחשבות וטכסים המידות... מחשבות ומידות זה משהו שרק ה' יודע... ומי שמשקיע בזה... זה אומר שיש לו ערוץ ישיר של תקשורת עם ה'... הוא זוכר את ה'...
 הנה לך נקודת חיזוק שהיא מצד אחד נקודתית... אב מצד שני נרחבת מצד האפשרויות שלה... ובזכות שנזכור את ה' לא נצטרך יותר לתזכרות כעין אלו... ונזכה במהרה ל"גם אלה תשכחנה ואנוכי לא אשכחך..." וזכרתי לך חסד נעורייך והקימותי לך ברית עולם...

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
 באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם
בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (סעיף 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 45

חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

!!נודה מראש!!

בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחריות הימים...
תדליק י"ח נרות והכל יסתדר... **נ... אתה מבין למה**
פתאום הסגולה הפסיקה לעבוד??

מסיבה פשוטה: אותי לימדו שמי שיש לו צרה...
צריך גם לחזור בתשובה וגם לעשות השתדלות!!
אבל מי שיעזוב את ה' ויברח רק בהשתדלות ולא
יתפלל ולא יחזור בתשובה... אז ההשתדלות לא
תועיל... נכון??

אז אותו סיפור כאן!!! כל זמן שהבנת שהסגולה
היא בשה"כ השתדלות כמו אקמול... אז לפחות
ידעת שלא מספיק לקחת אקמול אלא צריך גם
לשלב עם זה תשובה ותפילה וצדקה... כאן האקמול
עבד... אבל ברגע שהסגולה "עפה על עצמה" (סליחה
על הביטוי) ונוצר מצב שכל עלוני הישועות מפרסמים
לך שכל הבעיות וכל הצרות... הכל הגיע... למה??
כדי לעזור אותך לתרום למוסדות פלוני... במילים
אחרות: יש פה אדם שבמקום לדרוש את ה' הוא
עושה **רק השתדלות!!!** כי סיכמנו שסגולה זו
השתדלות... ואם המסקנה היחידה היא שכל
הצרות והבעיות הם רק בגלל שלא עשית את
הסגולה... אז במילים אחרות מה אומרים לך כאן??
תבחר רק בהשתדלות בלי!!! בלי תשובה ותפילה
וצדקה... מה הפלא שזה לא עוזר... זה בדיוק כמו
אדם שדורש רק ברופאים וביועצים ולא מבין שה'
מדבר איתו!!! תחשוב על זה...

לכן אנא... נא לתחם את הסגולות!! להשאיר אותם
במשבצת שלהם...

ההפיכה של הסגולות לעיקר סיבת הצרות ויסורים
זה שקר וזה לא רצון ה'!!! אני חושב שהשכל הישר
ככה מחייב... לא נראה לי שיש מישהו בעולם שיכול
לעמוד כנגד האמת הזו ולהתנוכח איתה...

אסור לחסום ערוץ שהקב"ה מדבר דרכו!!! אם
ליהודי יש צרה וה' רוצה ממנו משהו... ה' רוצה ממנו
קשר... ה' רוצה ממנו שיעשה איזה שינוי... איך
אפשר לסתום את הכביש הזה בסגולות והבטחות
וישועות... איך אפשר להעלות על דל השפתיים
שהסיבה להתעכבות שלך ולצרות שלך זה בגלל
שעדיין לא תרמת ועדיין לא עשית סגולה פלונית??
אתה יכול להגיד שיש אקמול כזה... יש סגולה כזו
שיכולה לעבוד... אבל אל תעשה ממנה עשרת
הדיברות... אל תעשה ממנה טראסק... תעשה
טראסק מהתשובה תפילה וצדקה שזה מה שה'
רוצה...

עכשיו: שלא תבין לא נכון... סו"ס כל הסגולות וכל
הישועות... בסופו של דבר הם רוצים כסף בשביל
החזקת תורה!! והחזקת תורה זה הדבר הכי חשוב
בעולם... שהוא יכול לפעול ישועות יותר מכל
ההבטחות האלו...

אז תתרמו!!! תתרמו להחזקת תורה... תתרמו בעין
יפה לכל מוסד תורני שמחזיק אברכים... תתרמו
כמה שיותר... אבל פרנציפ אל תכנסו לסגולה
שבזה... תשאירו את זה במקום הטהור של זה... זה
יעשה הרבה יותר נחת רוח לפניו יתברך וגם ישועות
על הדרך...

רק משהו מעניין נוסף: מישהו העיר את תשומת לבי בשם רב שהעיר:

שיש הרבה סגולות שהיו בעבר באמת בדקות
ומנסות... וזה אכן עבד עד!!! עד שזה התחיל
להתפרסם... ברגע שסגולה מתחילה להתפרסם היא
אט אט מתחילה לאבד את ההשפעה שלה... ככל
שהסגולה מתחילה "לרוץ" ולהפוך להיות טרנד... ככה
מיום ליום זה פחות עובד...

ולמה?? מסיבה מאוד מאוד פשוטה:

אם יש לך בעיה... ואני אשלח אותך לספר הישן
והמאובק אוצר הסגולות וכתוב שם שצריך לקחת איזה
זנגביל ולמרוח אותו על המצח... או להדליק י"ח נרות
לע"נ רמב"ח... אתה תסכים לעשות את זה? נו נו... או
שכן או שלא... ואם בכל זאת אתה תואיל בטובך לעשות
את זה... למה אתה תעשה את זה?? כי... כי תשמע...
קניתי בלאו הכי כ"כ הרבה כדורים וניסיתי להתקשר
לכ"כ הרבה עסקנים... נו... לא זיק לי עוד איזה תרופה
מאופתית... עוד איזה סגולה... אם לא יועיל לא זיק...

נכון שזו תהיה המחשבה שלך פחות או יותר???

אם זו המחשבה שלך... תשמע... **יש סיכוי!!!** סגולה
שנעשית משיקול נקודתי של לקיחת תרופה יש על מה
לדבר...

אבל תאר לעצמך שזה עבד... מרחת את הזנגביל
המדובר... הדלקת י"ח נרות ושפכת 40 מטבעות וזה
עבד והישועה הגיע תוך יום... ואז כמובן זה התפרסם
ברשת... וזה התחיל לרוץ וכו' וכו'... וזה נהיה מפורסם...
ואחרי כמה חודשים כבר כולם הולכים עם זגבילים
ומדליקים נרות ותולים מודעות הבטחתי לפרסם...
והנה כעת מגיע עוד איזה יהודי אחד וגם הוא רוצה
לעשות את הסגולה הזו...

כעת למה **הוא** עושה את הסגולה הזו???

האם הוא עושה את זה מאותו מקום שאתה עשית את זה??

מה פתאום!! שים לב להבדל בין בנינו: אתה עשית
את זה ממקום של מרשם!!! אבל הוא?? איפה... הוא
כבר שר לעשות רצונך אלוקי חפצת... הוא עושה מזה
כבר מצוה גדולה... הוא כבר שר ניגוני דבקות לפני
המעמד... האם קלטת את גודל הנזק שנעשה כאן??

כשאתה היית שרוי בצרה והיית צריך ישועה... אתה
לפחות הבנת שה' רוצה ממך משהו... מה בדיוק?? לא
יודע... אולי שתחזור בתשובה... אולי שתתפלל... אולי
שתקבל באהבה... אני לא יודע מה בדיוק ה' רצה לעזור
אותך... אבל אני לפחות יודע מה לא... אתה לא חשבת
לרגע אחד שה' רוצה ממך את ה"ח נרות של ר' מתיא
בן חרש... **זה ודאי שלא!!!** גם כשראית שיש כזו סגולה...
לרגע לא חשבת שזה מה שה' בא לעזור אותך... עשית
את זה נטו בתור מרשם... בתור כדור אקמול... נו...
תשובה תפילה וצדקה בשילוב אקמול סגולי של י"ח
נרות בהחלט יכול לפעול...

אבל חבר שלך??? שכבר נחשף לסגולה הזו מהמודעות
של הבטחתי לפרסם?? הוא?? **הוא כבר יודע** מה ה' בא
לעזור אותו... הוא כבר יודע מה ה' רוצה לרמוז לו...
תנחש מה?? להדליק י"ח נרות!!! בטח!!!

וגם זה בקושי גדול... אבל להגיד שזה מה שה' רצה
ממך??

הס מלהזכיר... זה פשוט צורם ולא ראוי ולא יפקד
מקומו...

נחזור לעניינינו... כפי שסיכמנו יש שתי מילים:
רשות ההשתדלות!!! עד עכשיו הסברתי את
המילה השניה **השתדלות**... הסברתי שסגולה
עובדת בדיוק כמו שהשתדלות עובדת... (לא כמו
שתשובה תפילה וצדקה עובדים)

כעת נעבור למילה הראשונה... **רשות** ההשתדלות...
מה הכוונה **רשות**???

ובכן: כפי שסיכמנו... סגולה עובדת בדיוק כמו
השתדלות!!!

סגולה עובדת בדיוק כמו טיפול רפואי...
אבל עדיין!!! עדיין יש הבדל אחד מהותי בין סגולה
לבין רפואה...

רפואה זו **חובת** השתדלות!!! ואילו סגולה זה לא
חובה אלא **רשות**... אמנם רשות השתדלות... אבל
רשות... לא חובה...

כלומר ככה: אדם חולה ל"ע שהחליט לא ללכת
לרופאים אלא רק להתפלל ולחזור בתשובה
וצדקה... זה לא בסדר... מה אנחנו נגיד לו? אדוני...
מה עם חובת ההשתדלות? ! אתה חייב ללכת
לרופא ולעשות מה שהוא אומר... כי לדרוש
ברופאים ורפואות זו חובת ההשתדלות!!!

אבל!!! אדם שצריך ישועה והוא דווקא לא מזלזל
בחובת ההשתדלות... הוא עושה מה שהרופאים
אומרים לו... ומתנהג באחריות רצינית... אבל משום
מה הוא לא עושה סגולות... וכבר התחננתי לפניו
שיתרום למוסדות אלמוני והוא זלזל... וכבר כמה
שנים שאני כל פעם מחדש מציע לו... חבל עליך...
בא תתרום ותיושע... והרי סיכמנו שיש סגולות וזה
עובד כמו רפואה... האם נוכל לבא אליו בטענות
אדוני... זה לא בסדר... מה עם **חובת** ההשתדלות??
למה עדיין לא עשית את הסגולה הזו והזו??

(אני מכיר בחור מבוגר שממתין לשידוך והוא עדיין לא תרם
למוסדות פלוני... האם אני צריך לבא אליו בטענות: אתה לא
בסדר... אתה אשם בהתעכבות שלך... הנה... יש פה סגולה
שעדיין לא עשית אותה?) **לא!!! זה לא!!!** גם אם סגולה
עובדת כמו השתדלות... אבל עדיין!! עדיין זה לא
עובד כמו **חובת** השתדלות... אלא כמו **רשות**...
אפשר לנסות... אפשר לעשות... אבל מכאן ועד
להתחיל לעשות עליהם ולהעניק לבן אדם תחושה
של חוסר אחריות איך אתה מעיז לא להתרוצץ
למקום מסוגל פלוני שהרבה נושעו שם... סטופ!!!

הנה... כאן הגדרתי בקצרה איפה הסגולות
ממוקמות ביהדות!!!

יש מושג של סגולות ביהדות!!! יש!!! בפירוש יש!!!
אבל איפה זה ממוקם ביהדות???

זה ממוקם רק במקום של מרשם!! לא יותר מזה!!!
כמו שמרשם רפואי זה לא הופך אותו לאיזה עובדת
הכנה "לעשות רצונך אלוקי חפצתי..." אלא זה
פשוט משהו שעובד... ויהי רצון שיהא עסק זה
לרפואה... אז על אותו משקל יש סגולה... שהלואי
ותהיה לעזר... כן כן... לא לא... זה דבר ראשון!!!

דבר שני: גם אם סגולה זה משהו שעובד כמו כדור...
עדיין!!! כדור זה חובת השתדלות... וסגולה זה
רשות ההשתדלות!!!

איך מתייחסים לנושא של תדמית במשקפיים של תורה...

ובכן: בפרשה הקודמת- פרשת ואתחנן... יש כמה פסוקים מאוד תמוהים לכאורה: התורה מצווה אותנו: ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים... אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה כי מי גוי גדול וגו'...

שים לב: התורה מקדישה כאן כמה פסוקים מיוחדים לנושא של **תדמית!!!**

זה נשמע כאילו התורה מתחשבת בשיקולים של תדמית חיובית... חשוב לתורה שאנחנו נראה טוב בעיני העמים... שהגויים יגידו עד כמה אנחנו אינטלגנטים וחכמים... **ולכן!!!** לכן ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים... **וכמובן שזה תמוה ולא יכול להיות:**

כי לאורך כל הדרך אנחנו רואים ביהדות גישה הפוכה במאה שמונים מעלות... "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשבו..." "אל דרך הגוים אל תלמדו וכו'..." וכשחזקיהו המלך מנסה להראות את בית נכותו למלך בבל הוא נענש על כך... בקיצור: לפי השקפת התורה אנחנו לא מחפשים למצא חן בעיני הגוים... ואדרבה... אנחנו משתדלים כמה שפחות להתעניין בהם וכמה שפחות למשוך את תשומת ליבם... וההישג הכי גדול מבחינתנו זה דווקא לא להכיר אותם ולא להחניף להם ושהם לא יכירו אותנו והעיקר שיתנו לנו לחיות בעבודת ה' ללא הפרעה...

אם ככה... אז באמת מה הפשט בזה??

למה כאן פתאום לתורה כ"כ חשוב שנראה את חכמתנו ובינתנו לעיני העמים?? מה כ"כ איכפת לתורה שהם יאמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה?? מילא אני... לי יש חולשה כזו שמאוד חשוב לי מה יגידו עלי... אני לפעמים עושה דברים בשביל להרשים מישהו... אבל שהתורה תצווה אותי ושמרתם ועשיתם" בשביל מה יאמרו הגוים??

ואכן מצאתי מציאה... בעל פירוש אביעזר (שהוא פירוש על האבן עזרא) בדיוק שואל את השאלה הזו שם על מקום... והוא אומר שם מהלך נפלא שכמדומני שחובה קדושה לפרסם את זה ובפרט בימים אלו... אומר האביעזר: אמת!!! את התורה לא באמת מעניין מה יגידו עלינו... ממש לא משנה אם הגוים "יאמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה..." מצדי הגוים יכולים להגיד "רק עם טיפש ומטופש הגוי הגדול הזה..." על זה נאמר: "הכלבים נובחים והשיירה חולפת..." לאורך כל הדורות איוואן וסטפן ע"פ רוב לא אמרו עם חכם ונבון... אלא חירפו וגדפו וקיללו וביזו... ודווקא אז כלל ישראל הסתדר הרבה יותר טוב בלעדיהם...

רק מה??

אומר האביעזר: הציווי הזה פונה בעיקר אליך!!! אתה!!! אם אותך זה מעניין!!! אתה שכ"כ חשוב לך התדמית... אתה שכ"כ חשוב לך מה יגידו... אתה שכ"כ איכפת לך שהגוים יחשבו שגם אתה שווה משהו... אתה שכ"כ איכפת לך שהחבר המודרני... שהוא ידע שגם אתה מבין משהו מהחיים שלך וגם אתה גבר ולא עוד איזה שנויני כזה...

אליך!!! אליך פונה התורה ואומרת עצה טובה קמ"ל: אם אתה באמת רוצה שיעריכו אותך... אז אדרבה... תצמד כמה שיותר לרצון ה' ביותר קנאות ובייתר גאווה וגאון ותכריז בנחישות וכלל הזדמנות אני דוס גאה!!! כי היא!!! היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה... התורה פונה אליך בעצה טובה... אתה רוצה שבאמת יעריכו אותך??

תהיה יהודי גאה!!! תעמוד מול הגוי עם כל השמונה בגדים ותתעקש על קוצו של י"ד והוא יכבד את זה... הוא יעריך את זה... הוא יתפעל מזה... התורה מזהירה את היהודי: כי היא!!! היא חכמתכם לעיני העמים... דווקא היא ולא אחרת... אם תנסה להחביא את הפאות ואת הציצית ותנסה לחקות את המודרני ואת המופקר כדי למצא חן בעיני ולהראות לו שאתה גם מבין עניין... אתה תראה במו עיניך שהוא רק מזלזל בך יותר ויותר!!! כי אם אתה רוצה שהוא באמת יעריך אותך... זה רק באמצעות ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם...

התורה פונה אלינו כאן בעצה שיוקית נטו! אתה כבר רוצה למצא חן בעיני הגוי... בעיני המודרני... אז תשמע לעצת התורה... אל תנסה להתחנף אליה... אל תנסה להראות לו שגם אתה מבין **קצת** במה שהוא מבין **הרבה**... אדרבה... תעמוד בגאון ותכריז אני יהודי גאה!!! אל תנסה להיות דיפלומט ולהחביא את היידישקייט שלך כי כך תמצא יותר חן בעיני אנשים... אדרבה... ככל שתצמד יותר לעבודת ה' ותבליט את היהדות שלך ככה רק יכבדו אותך יותר ויותר!!!

ואוי אוי כמה שאנחנו טועים בזה... בינינו... אין כמעט אחד שלא טועה בזה... אתה רוצה להרשים את החילוני... מה אתה עושה??

מתחנף אליי!!! מראה לו שגם אתה קצת... קצת חילוני... שגם אתה קצת מבין במה שהוא הרבה מבין... **זו הרי טעות כ"כ גדולה בשיחוק!!!**

כשאתה מנסה להיות כמו השני בשביל למצא חן בעיני... אתה רק משדר רפיסות וחולשה... הוא בז לך!! הוא מזלזל בך!! ובצדק!!!

בן עליה יקר: תבין שיש פה אבסורד שצריך אחת ולתמיד להבין אותו:

כשאתה הולך ברחוב ושומר על העיניים בקנאות... אתה מצידך בעיקר פוגש את הפאנטיות שלך... אבל אל תשכח שמי שהולך כעת מימין ומשמאלך ולא שומר על העיניים... **הוא פוגש כעת משהו אחר לגמרי!!!** הוא פוגש בעיקר את החולשה שלו... שהוא הרי לא מצליח לשמור על העיניים... ואתה כן!! וממילא כשהוא רואה אותך הוא מתמלא בקנאה... כי מי כמוהו יודע שאתה כעת מצליח לעשות משהו שהוא לא מצליח!!! ואתה ברוב תמימותך... במקום להיכשל במידת הגאווה המוגזת... אתה כעת טסוק בלהרגיש נחיתי שהוא מסתכל עליך כמו פאנאט... **שתחיה לי בריא!!!** רק אתה חושב שאתה פאנאט...

תבין שהוא כעת מרגיש פיצי פיצי לידך...

תבין: אם תשאל אותי למה אני מקפיד על איסור יחוד... מה יש לי כבר לענות לך?? אני אענה: שאני חרדי דוס ולכן אני מקפיד על הלכות יחוד...

אבל אם תתפוס חילוני ככה בשקט ותצמיד אותו לפניה ותשאל אותו בכנות: תן לי פרשנות" למה החרדי הזה כ"כ מקפיד שלא להתייחד?? החילוני יחייך חיוך עגום... נישום נשימה עמוקה ויענה בשקט: כן... אני מבין יותר מידי טוב למה החרדי הזה מקפיד על איסור יחוד... למה?? עזוב... עדיף לא לדבר... החילוני הוא הראשון שמבין למה אני שומר על העיניים!!! החרדי האייפוניסט הוא הראשון שמבין למה אני מתרחק מהאינטרנט כמטחוי קשת... הוא מבין את זה הרבה יותר טוב ממני!!!

הוא פוגש את החולשות שלו שם... הוא פוגש את החוסר שליטה שלו שם...

הבנת את האבסורד?? הבנת את הטעות הטראגית??

ההלו... תבין שבאיזשהו מקום אתה פה נמצא בבוועה... אמנם בוועה חיובית שהלוואי על כולם... אבל בוועה!!! הבועה שלך מתבטאת בזה שב"ה אתה נקי וטהור ולכן מצידך... השמירה והקנאות שלך מתחילה ונגמרת בפאנטיות שאתה לא מרשה לעצמך וכו'... אתה לא קולט שבאותה עונה החבר שלך הלא שמור... מתמודד מידי יום בימו מול חוסר שליטה... שאתה שולט והוא לא!!! **תנסה להיכנס רגע לראש שלו... תחשוב שזה היה הפוך...** אתה יושב מול האינטרנט ומרגיש שהעסק יוצא מכלל שליטה... אתה יודע שאתה כעת גולש ומתגלגל בניגוד לרצונך למחוזות לא רצוים ואתה מאוד לא רוצה שזה יקרה לך... אבל אתה מרגיש חוסר שליטה... תחשוב איזו תחושה נוראה זו... ותחשוב שתוך כדי שאתה מרגיש סמרטוט בזוי וחסר שליטה... תוך כדי אתה קולט בזוית העין איזה חרדי פאנאט שמצליח להתחזק חזק ולא להיגרר איפה שאתה נופל... **מה היית מרגיש כלפינו??** במקרה הגרוע היית מתמלא נגדו בקנאה וצרות עין... במקרה הטוב בהתפעלות והערצה אדירה... תחשוב על זה!!! אז אנא... אל תיפול בטעות הזו... גם אם אתה ב"ה נמצא בוועה הקדושה הזו... שאצלך פגעי הטכנולוגיה זה משהו שמתחיל ונגמר בפאנטיות... תבין שמי שנמצא מהעבר השני של המתרס... **הוא לא פוגש את הפאנטיות שלך...** הוא פוגש בעיקר את החולשות שלו מול השליטה שלך!!! אז הנה... בדיוק על זה מדבר פירוש האביעזר... ושמרתם ועשיתם כי היא!!! היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים... אם אתה רוצה שהגוי יכבד ויעריך אותך... תצמד בייתר שאת לרצון התורה... ורק ככה הוא יעריך אותך יותר ויותר...

---יש כלל ברזל בנושא של קירוב רחוקים: אם אתה באמת רוצה לקרב רחוקים... זה רק בתנאי שאתה מופיע עם כל השמונה בגדים ומעמיד את היהדות שלך כעובדה מוגמרת!!! אם לצורך העניין... אתה משחק אותה מודרני... משחק אותה לא כככה דתי... ולצורך העניין אתה גם יעצענו מסכים עם כל השאלות שלהם נגד היהדות וכאילו בראש שלהם... בא נגיד שהלכתית זה מותר... אבל עזוב הלכתית... מבחינה מקצועית מכזו גישה נבובה לא יוצא קירוב!!! יוצא רק ריחוק!!!

אם אתה מופיע מול חילוני ומשדר לו חנופה הוא רק יזלזל בך... אבל אם אתה עומד מולו כמו חרדי גאה!!! לא מפחד להופיע עם כל ההשקפת עולם שלך ומעמיד אותה לפניו כמות שהיא... כאן אתה מעורר הערצה... ואת זה אני אומר בלי להגיע לוורטיט... זה נטו מהזוית המקצועית... כשאתה מגיע לקראת השני... כשאתה מנסה להתרפס לשני... אז אתה מתרם אותו... אה... אתה מתרם אותו?? אז תתחב לי בממתינה... **אז זהו שלא!!!** היהדות לא מתרימה אף אחד... היהדות אומרת את דבריה ללא כחל וללא סרק!!! וכשחילוני אחד שאל אותי: האם זה נכון שע"פ תורה אבא יכול למכור את בתו לאמה?? תנחש מה ענית לו?? **כן!!!! נקודה!!! ככה כתוב בתורתנו הקדושה...**

אה... איך זה יכול להיות?? אבל זה... זה לא הגון?? ענית לו חד וחלק: מה פירוש לא הגון?? זה בורא עולם... הוא קובע את המעמדות של כל יצור ונברא... והוא קבע שהמעמד של בת עד גיל שתים עשרה זה שאביה יכול למכור אותה לאמה... נקודה... אה... לא מתאים לך?? חלמת בלילה שזה לא הגון?? תחפש לעצמך עולם אחר... כעת זה עולם של הבורא!!! וזה התנתיבים שלנו!!! תעשה משהו!!!

עכשיו בינינו... זה נשמע טוב?? **לא!!!** זה משכנע?? **לא!!!** לחילוני מאוד קשה לשמוע את זה... מאוד קשה לו לעכל כאלו מסרים... ותאמין לי שיש לי מה להסביר בעניין... ויש מהלך מאוד ברור ורהוט לרפד את המושג הזה ולהנגיש אותו לתפיסה המערבית והדמוקרטית שלנו... (ס"ס כל המושג של אמה העבריה הותר רק לאדם שלא יכול בשום אופן לגדל ולכלכל את הבת הזו... וממילא כל המושג הזה "וכי ימכוק" זה בסה"כ סוג של תכנית שיקום משפחות... שהיא יסודית ומסורה ומקיפה הרבה מעבר לאומנה ואימוץ...)

אבל תדע לך שכמה שקשה לחילוני לעכל כאלו מסרים... יש משהו אחד שיותר קשה לו!! כשהוא רואה אותך איך אתה מתחיל להסתבך ולהתגמגם ולהתחמק בשביל לגנון ולחפות על התורה קדם הוד מלכותו... כשהוא רואה איך שאתה מתאמץ להנגיש לו את התורה שיואיל בטובו להסכים לגישה שלה... (ואז אתה אומר לו: לא... אמה העבריה זה היה רק פעם... אז היו שפחות... והיום זה כבר לא...) כאן אתה מרחיק אותה!!!

אם יש משהו שיותר מרחיק את החילוני מהתורה זה ההתרפסות שלך שהתורה תמצא חן בעיני... כשחילוני שומע שבורא עולם החליט שיהודי יכול למכור את בתו לאמה... כמה שיהיה לו קשה לעכל את זה... אבל הוא לכה"פ קלט שיש פה בורא עולם שכך הכתיב בתורתו... (אם הוא מאוד ירצה להבין למה כך בורא עולם החליט... את תראה... הוא לא יסיר את חבוץ... הוא יקבל תשובה... אבל גם אם לא... אז הוא לפחות הפנים שיש בורא עולם שהוא מקבל ההחלטות והוא לא מחכה לאישור היועץ המשפטי לממשלה) אבל ברגע שהתחלת להתגמגם ולהתנצל בשם בורא עולם איך זה מסתדר עם הנוסחא שלו... להרשים אותו אתה בודאי לא תצליח... ואילו נזק אחד גדול ודאי קרה פה!!! אותו חילוני יצא עם תחושה שבורא עולם צריך את האישור שלו בקבלת ההחלטות...

מה שבטוח... חילוני כזה אף פעם לא יחזור בתשובה!!!
כי אם אתה באמת רוצה להרשים חילוני... זה ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם... זו התורה!!! זו הדרך!!! אנחנו גאים בה... ואנחנו מעמידים אותה על השלחן כמות שהיא ללא כחל וללא צורך בהתנצלויות

---כאן המקום להסתייג: שכמובן שבכל דבר צריך להפעיל היגיון... וברור שכשירים של הגוים היתה תקיפה אז הצנזורה דאגה להסתיר כל מיני דברים כדי לא לעורר את הדוב... וגם כשאנחנו עוסקים בקירוב וס"ס אנחנו רוצים להועיל וכן לגרום לעוד נשמה אבודה לשוב ולחסות תחת כנפי השכינה... אין שום עניין להגיע קרבי ולהציף נושאים רגישים שבשלב זה הוא לא כשיר לעכל אותם... רק מה?? באופן כללי... בינינו לבין עצמנו אנחנו צריכים לזכור שאני בסופו של דבר לא עובד אצל אף אחד... אני עובד רק אצל התורה הקדושה!!! ואני נאמן למה שכתוב בתורה ולא מעניין אותי אם זה לא ערב לאזנם של כל מיני אנשים...

זו עבודה בעיקר פנימית!!! שמבפנים אני אהיה גאה בתורת אמת שלי! שעמוק מבפנים לא ארגיש צורך לחפות על התורה שהמודרני יואיל בטובו להסכים איתה...